
RUTH
RENDELL
TAŞTAN HÜKÜM
RK

RUTH RENDELL

1930 yılında İngiltere'de doğan Ruth Rendell 1964 yılında ilk kitabını yayımladıktan sonra her yeni kitabıyla yaygınlaşan bir üne, genişleyen bir okur kitlesine kavuştu, sayısız ödüller aldı. İnsan ruhunun karanlık yanlarını ve kötülüğün psikolojisini irdeleyen bir yazardır.

Dedektifi Wexford 1964 yılında yazdığı ilk kitaptan bu yana on üç gerilim romanında görünmüş tüvit şapkalı bir küçük kasaba polisidir. Bu öykülerden televizyon dizileri de yapılmıştır.

1990 Eylül'ünde 41. kitabı *"Going Wrong"*u yayımlamış olan Ruth Rendell, baş kişisi Wexford olan on dördüncü kitabını yazarak onu ortadan kaldırmaya karar vermiştir. Daha sonra cesetsiz ve polissiz gerilim kitapları yazmayı düşünmektedir. Ruth Rendell'ın ayrıca Barbara Vine adıyla yayımlamış olduğu dört romanı daha bulunmaktadır. Evlidir ve Suffolk'ta 16. yüzyıldan kalma bir çiftlik evinde yaşamaktadır. Daha önce yayınlarımız arasında *"Kalp Taşları"* ve *"Cam Hançer"* adlı kitapları yayınlanmıştır.

RUTH RENDELL'IN BAŞLICA KİTAPLARI:

From Doon with Death
A Guilty Thing Surprised
Murder Being Once Done
A New Lease of Death
Some Lie and Some Die
A Demon in My View
Live Flesh
Master of the Moor
To Fear a Painted Devil
The Tree of Hands
Vanity Dies Hard
Heartstones (*Kalp Taşları*, Remzi Kitabevi, 1991)
The Bridesmaid (*Cam Hançer*, Remzi Kitabevi, 1991)

RUTH RENDELL

TAŞTAN HÜKÜM

Türkçesi
Armağan İlkin

Murathan Mungan

Taştan Hüküm
Özgün adı: *A Judgement in Stone*, 1977

Her hakkı saklıdır.

İngilizce aslından çeviren: *Armağan İlkin*
Armağan İlkin'in başlıca çevirileri: Roger Bingham–Raymond Hawkey (*Joker Oyuna Girince*), Peter van Greenaway (*Medusa*), Lawrence Sanders (*Ökse*), Irwin Shaw (*Gece İşi*), Paul Erdman (*'79 Krizi*), Robin Moore (*Çete*), John Ehrlichman (*Beyaz Saray, Kapalı Kapılar Ardında Washington, Şirket*), Patricia Highsmith (*Becerikli Bay Ripley, Ripley Karanlıkta, Ripley'nin Oyunu*)

Dizi redaksiyon sorumlusu: *Zeynep Süreyya*
Dizi kapak tasarımı ve sayfa düzeni: *Sinan Saraçoğlu*
Dizi amblemi: *Ömer Erduran*

Kapak düzeni: *Mete Özgencil*

Birinci basım: Haziran 1991
Baskı adedi: 3000

ISBN 975-14-0262-X

KTB 91.34.Y.0030.0338

SUÇ ve GERİLİM

6

Dizi no: 32

Remzi Kitabevi A.Ş.
Selvili Mescit S. 3, 34440 Cağaloğlu-İstanbul
Tlf: 522 7248 - 522 0583, Fax: 522 9055

Evrim Matbaacılık Ltd. Şti.
Selvili Mescit S. 3, 34440 Cağaloğlu-İstanbul, 1991

TAŞTAN HÜKÜM

Gerald Austin'e, sevgiyle

1

Eunice Parchman, okuma yazma bilmediği için öldürmüştü Coverdale ailesini.

Cinayetin gerçek bir nedeni de yoktu, önceden tasarlanmış bir plan da; bu işten ne kazanç sağladı, ne güvene kavuştu. İşlediği suçtan ötürü, Eunice Parchman'ın özrünü yalnızca bir aile ya da bir avuç köylü değil, bütün ulus öğrendi. Cinayet işlemekle kendi yıkımına yol açmaktan başka bir sonuç elde edememişti ama, o garip kafasının bir köşesinde, edemeyeceğini başından beri biliyordu. Arkadaşı ve suç ortağı deliyse de, Eunice deli değildi. Yirminci yüzyıl kadını kılığında gezen atavistik bir maymunun korkunç beyni vardı onda; aklı yerindeydi.

Okur-yazarlık, uygarlığın temel taşlarından biridir. Okuma yazma bilmemek bir sakatlıktır. Bir zamanlar fiziksel sakatlıkları olanlara yöneltilen alaylar, şimdi, belki daha yerinde bir tutumla, okuma yazma bilmeyenlere yöneltilir. Bu kişiler cahil insan toplulukları içinde temkinle yaşamayı başarabilirlerse, işleri yolunda gidebilir. Çünkü kendileri de yarı kör olanlar, âmâları dışlamazlar. Eunice Parchman'ın ve onu işe alıp dokuz ay evlerinde barındıranların şanssızlığı, ailenin, şaşılacak kadar kültürlü, bilgili insanlardan oluşmasıydı. Kültürsüzler sınıfına girseydiler, belki onlar hâlâ sağ, Eunice Parchman da duyularıyla, içgüdüleriyle ve yazının yokluğuyla sınırlanan o gizemli ışıktan yoksun özgürlüğüne hâlâ sahip olurdu.

Aile, orta tabakanın üst kesimindeki bir aileydi, kırsal bölge denebilecek bir yerdeki evlerinde, üst–orta sınıf insanların geleneksel hayatını yaşardı. George Coverdale felsefe öğrenimi yapmışsa da, otuz yaşından beri babasının işini sürdürüyor, Coverdale Teneke Kutuları fabrikasını yönetiyordu. Fabrika Suffolk'da, Stantwich kasabasındaydı. George Coverdale, karısı ve Peter, Paula, Melinda adlarındaki çocuklarıyla birlikte, kasabanın çıkışındaki Bin dokuz yüz otuz yıllarından kalma büyük bir evde oturmuştu yıllarca. Karısı, en küçük çocuklarının on iki yaşına bastığı yıl kanserden ölünceye kadar, aile orada yaşamıştı.

İki yıl sonra, kızı Paula'yla Brian Caswall'ın düğününde, George otuz yedi yaşındaki Jacqueline Mont'la tanıştı. Jacqueline de daha önce evlenmiş, kocası onu terk edince adamı boşamıştı. Bir oğlu vardı. George'la Jacqueline birbirlerine hemen ilk görüşte âşık oldular, üç ay sonra da evlendiler. O zaman George, Stantwich'ten on beş kilometre uzakta bir ev aldı, karısı, üvey oğlu Giles ve küçük kızı Melinda'yla birlikte oraya yerleşti. O tarihte, Peter Coverdale de üç yıllık evliydi.

Eunice Parchman'ı evi çekip çevirmek üzere işe aldıklarında Georges kırk yedi, Jacqueline kırk iki yaşındaydı. Yörenin sosyal hayatında aktif bir rol oynuyorlardı. Hatta, göze batmayan bir şekilde, soylu toprak ağasıyla karısının rollerini de benimsemişlerdi. Evlilikleri pastoral bir masal gibiydi, Jacqueline de üvey çocukları tarafından çok sevilen bir üvey anne. Peter kuzeydeki bir üniversitede ekonomi politik dersleri veriyor, şimdi kendisi de anne olan Paula, Londra'da oturuyor, yirmi yaşındaki Melinda da Norfolk üniversitesinde okuyordu. Jacqueline'in öz oğlu Giles on yedi yaşındaydı ve henüz liseyi bitirmemişti.

Bu ailenin dört üyesi, George, Jacqueline, Melinda ve Giles, Sevgililer Günü olarak bilinen 14 Şubatta, on

beş dakika içinde can verdi. Eunice Parchman'la Joan Smith gibi sıradan bir adı olan arkadaşı, onları bir pazar akşamı, televizyonda opera seyrederlerken tüfekle vurdular. Eunice Parchman iki hafta sonra tutuklandı. Okuma yazma bilmediği için.

Ama hepsi bu kadar değildi.

2

Lowfield Hall adını taşıyan köşkün bahçesi çok bakımsızdır şimdi. Çakıl döşeli araba yolunda yaban otları boy atmaktadır. Köy çocuklarından birinin kırdığı salon penceresine tahtalar çakılmış, yazın susuzluktan kuruyan morsalkımın dalları ön kapının üstüne eski, kuru bir ağ gibi sarkmıştır. Morsalkım kısa bir süre önce kuşların şakıdığı çıplak, yıkık bir koro yeridir şimdi.

Kasvetli bir yerdir artık ev. Dickens'ın Umut, Sevinç, Gençlik, Huzur, Hayat, Dinlenme, Toz, Küller, Yokluk, Yıkım, Umutsuzluk, Delilik, Ölüm, Kurnazlık, Çılgınlık, Sözcükler, Peruklar, Paçavralar, Koyun Postu, Yağma, Emsal, Kuşdili, Hile ve Ispanak diye adlandırdığı kuşların yuva yapmalarına elverişli bir ev.

Eunice oraya gelip arkasında bu perişanlığı bırakmadan önce böyle değildi. Uzaktaki komşuların köşkleri kadar bakımlı, onlar kadar rahat, sıcak, şık ve –görünüşe bakılırsa– güvenilir bir sığınaktı. İçinde yaşayanlar da mutluydular, güven içindeydiler. Herhalde uzun yıllar güven içinde yaşayacaklardı.

Ne var ki bir Nisan günü kapılarını Eunice'e açtılar.

Hoyrat bir rüzgâr meyve bahçesindeki zerrenleri sallıyor, altın bir deniz gibi dalgalandırıyordu. Bulutlar bir

toplanıp bir dağıldığından, bahçede bir an kış, bir an sonra kararsız bir yaz yaşanıyordu. Gölgelerin karardığı dakikalarda, çitleri ağartan, karadikenlerin çiçekleri değil, kar taneleriydi sanki.

Ancak kış, pencerelerde son buluyordu. Güneş, odanın ısısına uygun düşen yaz parlaklığını içeriye taşıyordu. Jacqueline Coverdale'in kahvaltıya kısa kollu elbiseyle oturmasına olanak verecek kadar ılıktı ev.

Platin nikâh yüzüğüyle George'un nişanlandıkları zaman verdiği pırlanta yüzüğü taktığı sol elinde bir mektup tutuyordu Jacqueline.

"Doğrusu bu işi yapmayı hiç istemiyorum," dedi.

George, "Lütfen biraz daha kahve, canım," diye karşılık verdi. Kendini fazla yormadığı sürece, karısının ona hizmet edişini seyretmek hoşuna gidiyordu. Karısını seyretmek hoşuna gidiyordu. Güzel Jacqueline, onun Jacqueline'i, sarışın, incecik, Lizzie Siddal'ın olgunluk çağı. Altı yıldır evliydiler ve George hâlâ alışamamıştı; bu kadını bulmuş olmasına, bu mucizeye hâlâ şaşıp duruyordu. "Kusura bakma," dedi. "Bu işi yapmayı hiç istemiyorsun ama başvuran başka kimse yok. Kadınların bize hizmet etmek için kuyruğa girdikleri pek söylenemez yani."

Karısı hızla ve sevimli bir hareketle başını iki yana salladı. Kısa kesilmiş saçları çok açık sarı ve dümdüzdü. "Bir kere daha deneyebiliriz. Biliyorum, George, saçmalıyorsun diyeceksin... Ne var ki ben... bize benzeyen birini bulmayı ummuştum. Güzel, rahat bir yerde yaşayabilmek için ev işi yapmayı kabul edecek öğrenim görmüş birini."

"Eskilerin deyişiyle, 'hanım' kadın yani."

Jacqueline hafif bir utançla gülümsedi. "Eva Baalham bile bundan daha düzgün bir mektup yazabilir. E. Parchman. Bir kadının böyle imza atması nasıl bir iş?"

"Victoria çağında çok doğru sayılırdı."

"Belki. Gelgelelim şimdi Victoria çağında yaşamıyo-

ruz. Keşke yaşasaydık! Şık bir orta hizmetçisinin kahvaltı servisi yaptığını düşün şimdi. Mutfakta da bir aşçı bulunurdu." Giles da terbiyesini takınmak zorunda kalır, sofrada kitap okumazdı, diye düşündüyse de bunu söylemedi. Giles konuşulanların birazını olsun duymuş muydu acaba? Hiç ilgilenmiyor muydu? "Gelir vergisi ödemezdik," diye sürdürdü. "Bütün köylerde de o korkunç yeni evleri görmezdik."

George arkasındaki radyatöre dokunarak, "Elektrik de olmazdı," diye söylendi. "Musluklardan hiç kesilmeden akan suyumuz da. Ve Paula çocuk doğururken ölürdü belki."

"Biliyorum." Jacqueline yine ilk konuya döndü. "Ama o mektup... Hele telefonda konuşması... İçim kararardı. Adım gibi biliyorum, yamru yumru bir kadın çıkacak, bütün porselenleri kıracak, yeri süpürdükten sonra süprüntüyü halıların altına tıkacak."

"Onu bilemezsin, sevgilim. Kadını, yazdığı tek bir mektuba bakarak yargılamak da haksızlık. Ev işi yapacak birini arıyorsun, sekreter değil. Git bir konuş. Randevu verdin, Paula da seni bekliyor. Bu fırsatı kaçırırsan sonra pişman olacaksın. Olumsuz bir izlenim bırakırsa olmaz dersin. Daha sonra bir ilan daha veririz."

Antredeki büyük saat, sekizden sonraki ilk çeyreği çaldı. George ayağa kalktı. "Hadi gel, Giles. O saat birkaç dakika geri kaldı sanıyorum." Karısını öptü. Giles marmelat kâsesine dayadığı Budist öğretileri kitabını yavaş bir hareketle kapadı, sıska, kemikli vücudunu büyük bir gevşeklikle kımıldatarak upuzun boyuyla ayağa dikildi. Annesine, Eski Yunan, belki de Sanskrit dili gibi gelen bir şeyler mırıldanarak sivilceli yanağının öpülmesine izin verdi.

George, "Paula'ya sevgilerimi ilet," dedi. İki erkek beyaz Mercedes'e binerek yola koyuldular. George, Coverdale Teneke Kutuları fabrikasına, Giles, Magnus

Wythen Vakfı Lisesine gidecekti. Konuşma konusu yaratmaya çalışan, böyle bir girişimde bulunmaya karar veren George havanın çok rüzgârlı olduğunu söyledikten sonra arabaya sessizlik çöktü. Giles, "Hıı," diye karşılık verdikten sonra her zamanki gibi kitap okumaya dalmıştı. George, umarım bu kadın uygun biridir, diye düşündü. Jackie'nin o koca evi çekip çevirmesini bekleyemem. Haksızlık olur. O zaman, küçük bir eve taşınmamız gerekir ki, Tanrı esirgesin... Onun için, lütfen şu E. Parchman uygun biri çıksın.

Lowfield Hall'da altı yatak odası, bir salon, bir yemek odası, bir oturma odası, üç banyo, bir mutfak, bir de "kiler vb." diye bilinen yerler vardı. Bu köşkte, kiler vb. denen yerler, silah odasıyla kiler, ya da arka mutfak dedikleri yerlerdi. O Nisan sabahı, eve kirli denemezse de temiz de denemezdi. Otuz üç pencerenin camları ince, mavimtırak bir is tabakasıyla kaplı, bu tabaka da parmak izleriyle, parmak lekeleriyle bezeliydi. Lekeler Eva Baalham'ın ve –büyük bir olasılıkla– iki ay önce ayrılan son *au pair* kızın parmaklarından kalmaydı. İngiltere'de yaşamak için yemek ve yatak karşılığında evlerde çalışmayı kabul eden bu kızların hiçbiri doğru dürüst iş yapmazdı, bu sonuncusu da hepsinden beterdi. Jacqueline bir gün hesaplamıştı, köşkün taban döşemeleri bin beş yüz metrekare halıyla örtülüydü. Ancak yaşlı Eva akrabalarından söz ederek çene çalarken elektrikli süpürgeyi kullanmaktan hoşlandığından, halılar oldukça temiz sayılırdı. Toz da alırdı Eva; göz hizasının üstüne çıkmayan yerlerin tozunu almayı savsaklamazdı. Ne yazık ki onun göz hizası yerden ancak yüz elli santim yüksekteydi.

Jacqueline kahvaltı bulaşıklarını bulaşık makinesine, tereyağla sütü buzdolabına yerleştirdi. Dolap da altı haftadır eritilmemişti. Fırın en son ne zaman temizlenmişti? Bir kere bile temizlenmiş miydi? Çok korkunçtu,

kendinden utanmalıydı aslında. Tırabzanı tutan eli tozdan kararmıştı. Çocukların banyosu dedikleri küçük banyonun durumu da berbattı. Giles'ın yeni ergenlik ilacı –yeşil bir merhem– lavabonun her yanına bulaşmıştı. Yataklar toplanmamıştı. George'la kendisinin yattığı yüz altmış santim enindeki yatağın pembe çarşaflarıyla battaniyelerini çabucak çekip düzeltti. Giles'ın yatağı olduğu gibi kalacaktı. Oğlunun fark edeceğini de sanmıyordu. Çarşafları mosmor olsa, yatağına elektrikli battaniye yerine sıcak su torbası konsa yine fark etmezdi Giles.

Kendi görünüşüyle daha fazla ilgilendi. Keşke evime de kendime baktığım kadar bakabilseydim, diye düşünürdü sık sık; evimin görünüşüyle de aynı derecede övünebilseydim. Ne var ki bunu yapamıyordu çünkü *o* böyleydi. Bir banyo, saçlar, eller, tırnak bakımı, daha kalın bir elbise, incecik külotlu çorap, yeni nefti ayakkabılar, makyaj olduğunu pek belli etmeyen bir makyaj. George'un Noel'de armağan ettiği vizon kürkünü giydi. Şimdi meyve bahçesine inip Paula'ya bir kucak dolusu zerren toplamalıydı. Bahçeye iyi bakıyordu hiç değilse. Hiçbir yerde tek bir yaban otu yoktu; yaz ortasında da olmayacaktı.

Altın denizin dalgaları. Çitin altında kardelenler. Karadikenin çiçeklerinden ötürü, çit kardenlenlerden de beyaz. O yıl bahar yağmurları yağmadığı halde çimleri iki kere biçmişti. Çimenlik yemyeşildi. Rüzgârı yüzünde hissederek, bahar çiçeklerinin keskin kokularının tadına vararak dururken, açık hava kadınıyım, diye düşündü Jacqueline. Burada, nehre bakarak, sulak topraklarda yükselen kavakları, doruklarında bulutların yarıştığı Greeving tepelerini seyrederek saatlerce durabilirim. Ne var ki şu kadını, şu E. Parchman'ı görmem gerek. Artık yola koyulmalı. Ne olur, bu kadın benim bahçe işlerini sevdiğim kadar ev işi seven biri çıksın.

Yeniden eve girdi. Mutfak gerçekten biraz pis mi kokuyordu, yoksa ona mı öyle gelmişti? Her zamanki gibi

darmadağınık görünen silah odasından geçip dışarı çıkalım, kapıyı kilitleyelim, Lowfield Hall'ı biraz daha tozlanmaya, biraz daha kirlenmeye terk edelim.

Zerrenleri Ford arabanın arka kanepesine koydu ve yüz kilometrelik Londra yolculuğuna çıktı.

George Coverdale, yüzünün klasik çizgileri, 1939 yılında üniversite takımında kürek çektiği günlerdeki kadar ince kalan vücuduyla, olağanüstü denecek kadar yakışıklı bir erkekti. Üç çocuğundan yalnızca biri babasına çekmişti, o da Paula Caswell değildi. Tatlı yüz ifadesiyle yumuşak bakışlı gözleri onu çirkin bir kız olmaktan kurtarıyordı ama, gebelik hiç yakışmıyordu Paula'ya. Şimdi de ikinci gebeliğinin sekizinci ayındaydı. Bakmak zorunda olduğu hareketli, haşarı bir oğlu, Kensington'da çekip çevirmesi gereken büyücek bir evi vardı. Karnı burnundaydı, yorgundu, ayak bilekleri şişmişti. Ayrıca da korkuyordu. Oğlu Patrick'in doğumu korkunç bir karabasan olmuştu, ikinci doğumunu korkuyla bekliyordu. Kimseyi görmemeyi, kimsenin onu görmemesini yeğlerdi. Ne var ki Londra'da oturan hizmetçi adayıyla üvey annesinin buluşmaları için en uygun yerin onun evi olduğunu biliyordu. Coverdale'lerin ortak özelliği olan incelikle, üvey annesini çok candan bir havayla karşıladı, giydiği elbiseyi övdü, zerrenlere coşkuyla teşekkür etti. Öğle yemeğini yediler, Jacqueline'in, saat ikide beklenen hizmetçi adayıyla ilgili kuşku ve korkularını anlayışla dinledi.

Ancak konuşmaya katılmamaya kararlıydı. Patrick öğle uykusuna yatmıştı. Saat ikiye iki dakika kala kapı çalınınca, Paula lacivert yağmurluklu kadını oturma odasına götürüp Jacqueline'le baş başa bıraktı ve biraz dinlenmek için üst kata çıktı. Nedir ki Eunice Parchman'la geçirdiği bir-iki dakika içinde kadına müthiş bir antipati duymuştu. O anda, Eunice kendisinin çok kez başkalarında bıraktığı izlenimi bırakmıştı Paula'da. Kadından bir

soğukluk, buz gibi bir hava yayılıyordu sanki. Eunice nereye girerse girsin, içerinin ılık havasına serin bir esinti getirirdi. Paula daha sonra bu ilk izlenimi hatırlayacak, babasını uyarmadığı, haklılığı kanıtlanan garip önsezisinden ona da söz etmediği için kendini suçlayacaktı. Ancak o gün yatak odasına gitti ve derin, sıkıntılı bir uykuya daldı.

Jacqueline'in tepkisi onunkinden çok farklıydı. Henüz görmediği kadını işe almak konusunda büyük bir isteksizlik gösterirken, iki dakika içinde yüz seksen derecelik bir dönüş yaptı. Fikir değiştirmesine yol açan da belli başlı iki zaafıydı. O iki zaafın biri snopluk, öbürü kendi güzelliğiyle gururlanmasıydı.

Kadın odaya girerken ayağa kalkıp elini uzattı.

"İyi günler," dedi. "Tam zamanında geldiniz."

"İyi günler, efendim."

Stantwich'teki bir-iki eski zaman tezgâhtarı bir yana bırakılırsa, nicedir kimse 'efendim' dememişti Jacqueline'e. Kadının konuşma biçimi pek hoşuna gitti. Gülümsüyordu artık.

"Oturmaz mısınız?"

Eunice Parchman'da ne itici bir soğukluk bulmuş, ne de, Melinda'nın deyişiyle 'olumsuz titreşimler' almıştı. Ailede, bunu en son o hissedecekti; belki hissetmek istemediği, belki, o anda Eunice Parchman'ı işe almaya, sonraki aylarda da elinden kaçırmamaya kararlı olduğu için. Karşısında, başı enikonu ufak, solgun yüzünün çizgileri keskin, açık kumral saçlarına kırlar karışmış, vücudunun hiçbir girinti çıkıntısı olmayan, küçük mavi gözlerini kaçırmadan bakan bir kadın, iri, biçimli eller, tırnakları kısacık kesilmiş tertemiz eller, kalın, kahverengi çorapların altına gizlenmiş kalın ancak düzgün bacaklar, biçimi biraz bozulmuş, yüksek yüzlü, tokalı siyah pabuçlar görüyordu. Eunice Parchman oturur oturmaz yağmurluğunun en üst düğmesini çözerek yüksek yakalı

mavi kazağını da göz önüne sermişti. Kucağında kavuşturduğu ellerine bakarak öylece oturuyordu.

Jacqueline Coverdale bunu kendisine bile itiraf etmezdi ama, yakışıklı erkeklerle çirkin kadınlardan hoşlanırdı. Melinda'yla iyi geçinse bile, onun kadar güzel olmayan Paula'yla ve Brian'ın ancak *jolie laide* diye nitelendirilebilecek karısı Audrey'yle çok daha iyi geçinirdi. Onda Gwendolen Kompleksi olduğu söylenebilirdi çünkü Oscar Wilde'ın roman kahramanı Gwendolen Fairfax gibi, çevresindeki kadınların 'en az kırk iki yaşında ve yaşına göre pek alımsız' olmalarını yeğlerdi. Kolayca anlaşılmıyorsa da, Eunice Parchman'ın en az onun yaşında, belki de ondan yaşlı olduğu kesindi. Alımlı kadın denemeyeceği de su götürmezdi. Aynı sınıfın insanı olsalardı, Jacqueline, bu kadın niye boyanmaz, niye biraz kilo vermez, sarman kedilerin postunu andıran şu saçlarını niye boyatmaz diye düşünürdü. Ancak bir hizmetçi için, böylesi daha doğruydu.

Hiç alımlı olmayan kadının, ve onun saygılı sessizliğinin karşısında, sormaya niyetlendiği soruları unuttu. Hizmetçi adayını inceleyeceği, onun evlerinde çalışmaya uygun biri olup olmadığını araştıracağı yerde, kendilerinin Eunice Pachman'e uygun bir aile olduklarını kanıtlamaya girişti.

"Evimiz büyüktür ama, yalnız hafta sonlarında gelen üvey kızımı saymazsak, topu topu üç kişiyiz. Haftada üç gün gündelikçi kadın gelir. Yemekleri de ben yaparım."

Eunice, "Ben de yemek yapabilirim, hanımefendi," dedi.

"Gerekmez aslında. Derin dondurucumuz da var, bulaşık makinemiz de. Alışverişi de kocamla ben yaparız." Jacqueline, kadının, öğrenim görmemiş de olsa bayağılıktan en ufak bir iz taşımayan tekdüze konuşmasından da etkilenmişti. "Gelen gidenimiz biraz çoktur," diye ekledi ürkekçe.

"Eunice ayaklarını oynatıp ikisini birbirine bitiştirdi. "Ben ona alışkınım," diyerek başını salladı. "İşten kaçmam ben."

O noktada, Jacqueline'in, şimdiki işinden niçin ayrılıyorsun ya da şimdiki işin nedir, neredesdir diye sorması gerekirdi. Kadının şu anda işi bile yoktu belki. Sormadı. 'Efendim'lerle 'hanımefendi'ler, bu kadınla, Eva Ballham'ın ya da son çalıştırdıkları o fazla güzel *au pair* yardımcının arasındaki karşıtlık onu hem şaşırtmış, hem heyecanlandırmıştı. Beklediğinden çok farklıydı her şey.

"Ne zaman başlayabilirsiniz?" diye sordu hevesle.

Eunice'in boş bakışlarında hafif bir şaşkınlık görüldü. Öyle olması da doğaldı.

"Referans istersiniz herhalde."

"Ah, evet." Anca akıl etmişti Jacqueline. "Evet, elbette."

Eunice'in büyük siyah çantasından bir kartvizit çıktı. Kartta, Jacqueline'i pek sıkan mektuptaki el yazısıyla yazılmış bir–iki satır yazı vardı: Bayan Chichester, Willow Vale no 24, Londra, G.B. 18. Bir de telefon numarası. Adres Eunice'in mektubundaki adresti.

"Wimbledon yöresi, değil mi?"

Eunice evet dercesine başını salladı. Jacqueline'in yanlış tahmini işine gelmişti kuşkusuz. Ücret konuşuldu, işe ne zaman başlayabileceği soruldu, Stantwich'e nasıl ulaşabileceği açıklandı. Son anda, Jacqueline, referans konusunda bir aksaklık çıkmazsa diye ekledi.

"Çok iyi anlaşacağımıza eminim."

Eunice sonunda gülümsedi. Bakışları hâlâ donuk ve soğuktu ama dudakları oynamıştı. Bu bir gülümsemeydi kuşkusuz. "Bayan Chichester akşam dokuzdan önce telefon etmenizi istedi. Hanımım yaşlıdır, çok erken yatar."

İşverenin istekleri konusunda gösterdiği duyarlılık da olsa olsa hoşa gidecek bir tutumdu.

"Dokuzdan önce arayacağıma emin olabilirsiniz," dedi Jacqueline.

Konuşma sona ermişti ve saat henüz ikiyi yirmi geçiyordu.

Eunice, "Teşekkür ederim, hanımefendi, ben yolu bulurum," diyerek haddini bilen biri olduğunu da gösterdi, ya da Jacqueline'e öyle geldi. Eunice hiç arkasına bakmadan odadan çıktı.

Londra'yı daha iyi tanısaydı, Jacqueline, Eunice Parchman'ın ona daha ilk adımda yalan söylediğini, en azından onun yaptığı yanlışlığı düzeltmekten kaçındığını anlardı. Çünkü Wimbledon Londra'nın güney-batısındaki 18. bölgede değil, 19. bölgededir. 18. bölge, çok daha yoksul bir semt olan Wandsworth semtini kapsar. Ne var ki Jacqueline bunun farkında değildi, işin doğrusunu da araştırmadı. Saat altıda, George eve geldikten beş dakika sonra Lowfield Hall'a girdiğinde kocasına kartı bile göstermedi.

"Kusursuz bir hizmetçi olacağına eminim, sevgilim," dedi heyecanla. "Artık soyları tükenmiştir diye düşündüğümüz eski zaman hizmetçilerinden biri. Ne kadar sessiz, ne kadar saygılı olduğunu anlatamam. En ufak bir küstahlığı, en ufak bir terbiyesizliği yok. Belki gereğinden fazla alçakgönüllü. Korkarım kendini pek küçük görüyor. Ne var ki çok çalışkan biri olduğuna eminim."

George karısının beline sarıldı ve onu öptü. Karısının yüz seksen derecelik bir dönüş yapmasına hiç değinmedi, "Ben demiştim," demeye yeltenmedi. Jacqueline'in önce önyargılı davranmasına, ardından fikir değiştirip daha önce kötülediği şeyleri heyecanla savunmasına alışıktı ve karısının böyle içinden geldiği gibi davranmasından hoşlanıyor, bu niteliğin onu daha genç gösterdiğine, daha tatlı, daha dişi bir yaratık yaptığına inanıyordu. "Ben demiştim," diyeceğine, "Ne kadar alçakgönüllü, ya

da ne kadar küstah olduğu umurumda değil," diye söylendi. "Şu evin yükünü senin üstünden alsın da!"

Düş gücü pek hızlı çalışan Jacqueline, daha telefona gitmeden Eunice Parchman'ın çalıştığı evi ve onu çalıştıran kadını gözünde canlandırmıştı. Willow Vale sokağı Wimbledon'daki yeşil alana yakın, sakin, ağaçlıklı bir sokak olacaktı; 24 numara kraliçe Victoria çağından kalma büyük bir ev, Bayan Chichester da bu hayat pahalılığında hizmetçi aylığı ödeyemeyecek duruma düştüğü için çalıştırdığı kadını elinden kaçıran, hizmetçilerin nasıl davranmaları gerektiği konusunda katı kuralları olan, otokratik, sert ancak adil, yaşlı başlı bir hanımefendi.

Saat sekizde kartın üstündeki numarayı aradı. Telefonu Eunice Parchman kendisi açtı, bölge kodunu, ondan sonra gelen telefon numarasını düzgün bir dille, doğru olarak sıraladı. Jacqueline'e yine 'hanımefendi' diyerek Bayan Chichester telefona gelinceye kadar beklemesini rica etti. Jacqueline onun gereğinden fazla eşyayla döşenmiş antreden geçerek yaşlı bir hanımın klasik müzik dinlediği, belki de ağırbaşlı bir gazetedeki ölüm ilanlarını okuduğu büyük ve yeterince ısıtılmamış salona girdiğini de görür gibi oldu. Orada, hemen eşikte durup o saygılı havasıyla haber verecekti:

"Bayan Coverdale sizi arıyor, hanımefendi."

İşin aslı çok başkaydı.

Söz konusu telefon Earlsfield'daki bir pansiyonun birinci kat merdiven sahanlığında, duvara asılıydı. Çaldığı zaman başka bir pansiyonerin açmasından korkan Eunice Parchman, saat beşten beri sabırla orada beklemişti. Bayan Chichester, Annie Cole adında, elli yaşlarında bir fabrika işçisiydi. Annesi öldükten sonra bir yıl süreyle kadının emekli aylığını çektiğini yetkili makamlara bildirmemek konusunda verdiği sözü tutmasının karşılığı olarak, Eunice Parchman'a arada sırada böyle küçük

hizmetlerde bulunurdu. E. Parchman imzalı mektubu da, karttaki adresle telefon numarasını da Annie Cole yazmıştı. Ve Eunice onu şimdi de Willow Vale sokağı 24 numaradaki pansiyon odasından çıkarıp telefon başına götürmüştü.

"Eunice'ten ayrılacağım için çok üzgünüm, Bayan Coverdale," dedi Annie Cole. "Yedi yıldır her işimi o gördü. Birinci sınıf bir hizmetçi, çok iyi bir aşçıdır. Çalıştığı evin temizliğiyle gurur duyar. Bir kusuru varsa, titizliği fazla ileri götürmesidir belki."

Bu kadarını Jacqueline bile biraz fazla buldu. Telefondaki ses de biraz fazla neşeliydi –Annie Cole, Eunice'ten kurtulmaya can atıyordu– ve kibarlığının yapmacık olduğunu sezdiren bir tonu vardı. Jacqueline, bu eşi bulunmaz hizmetçinin işten niçin ayrıldığını soracak kadar sağduyulu davrandı.

"Çünkü ben buradan ayrılıyorum." Hiç duralamadan karşılık vermişti kadın. "Yeni Zelanda'daki oğlumun yanına gideceğim. İngiltere'deki hayat pahalılığı dayanılmaz bir hal aldı. Sizce de öyle değil mi? Eunice benimle birlikte gelmek isteseydi seve seve götürürdüm. Ama o biraz tutucudur. Burada kalmak istiyor. Sizin gibi iyi bir ailenin yanına yerleştiğini görürsem ben de sevineceğim."

Bu kadarı yetmişti Jacqueline'e.

George, "Kesin kararını Bayan Parchman'a da bildirdin mi?" diye sordu.

"Tüh! Unuttum, sevgilim. Mektup yazarım."

"Ya da bir daha arayabilirsin."

Bir daha ara, Jacqueline. O numarayı bir daha çevir. Arasan, telefona, Annie Cole'un odasının bitişiğinde kalan genç bir erkek çıkacak. Bayan Parchman'ı istediğinde sana Bayan Parchman adında birini tanımadığını söyleyecek. Ya Bayan Chichester? O evde Bayan Chichester adında biri yok. Evin sahibi Bay Chichester'dır,

telefon onun adına kayıtlıdır ama kendisi Croydon'da oturur. Hadi Jacqueline, uzan şu telefona...

"Yazarak bildirmek daha doğru olacak sanırım," dedi Jacqueline.

"Nasıl istersen, sevgilim."

İş işten geçmiş, son fırsat kaçırılmıştı. George telefona uzandıysa da Paula'yı aramak için uzandı. Jacqueline'in, kızının sağlığı konusunda verdiği haberler onu biraz tedirgin etmişti. George kızıyla konuşurken karısı mektup yazmaya oturdu.

Ya öbürleri? Rastlantının, yazgılarının, belki de edimlerinin sonucu olarak, 14 Şubat'ta yıkıma yol açmak üzere bir araya gelecek olan öbür kişiler ne yapıyorlardı? Joan Smith bir köy evinin kapısında din propagandası yapıyor, Melinda Coverdale öğrenci yurdundaki odasında okuduğu *Sir Gawain ve Yeşil Şövalye*'den bir anlam çıkarmaya çalışıyor, Giles Mont da meditasyon saatinde Budist 'mantra'sını okuyordu.

Ne var ki şimdiden bir araya gelmişlerdi. Jacqueline'in bir daha telefon etmemeye karar verdiği anda, bir el, kemendi fırlattı ve onları, kan bağından da güçlü bir bağla birbirlerine bağladı.

3

George'la Jacqueline övünmekten hoşlanmazlardı, hizmetçi bulacak kadar şanslı olduklarını herkese yaymadılar. Ancak Jacqueline, arkadaşı Lady Royston'a söyledi, hiç bitmeyen temizlik sorunundan söz açıldığında, o da Bayan Cairne'e haber verdi. Ondan sonra da haber dallanıp budaklanarak Higgs'lerden Meadows'lara, onlardan Baalham'lara ve Newstead'lere yayıldı, köyün birahanesinde, Joan Smith'in son aşırılıkla-

rından da fazla ilgi duyulan ve en çok konuşulan konu haline geldi.

Gündelikçi Eva Baalham durumu bildiğini dolaylı bir yoldan anlattı Jacqueline'e. "Ona TV de verecek misiniz?"

Jacqueline kızardı. "Kime... ıı... televizyon verecek miyiz?"

"Londra'dan gelecek olan kadına. Verecekseniz, Gosbury'de elektrikçilik yapan akrabam Bay Meadows'da ucuz bir TV var. Galiba geçen bir kamyondan düşmüş. Ama soru sormazsanız, yalan dinlemek zorunda kalmazsınız."

"Çok teşekkür ederim." Jacqueline birazdan da fazla sıkılmıştı bu öneriden. "Ne var ki biz kendimize bir renkli televizyon almak niyetindeydik. Eskisini de Bayan Parchman'a vereceğiz."

Eva pencere camına tükürüp önlüğünün ucuyla üstünkörü parlatmadan önce, "Parchman," diye mırıldandı. "Londra'lıların soyadlarından mıymış acaba?"

"Bilemeyeceğim, Bayan Baalham. Siz... o pencerede yaptığınız iş her neyse, bitirdiğiniz zaman benimle birlikte yukarı gelir misiniz acaba? Kadının odasını hazırlayalım."

Eva, o yörenin genizden gelen konuşmasıyla, "Olur," diye söylendi. Eva 'hanımefendi' demezdi Jacqueline'e, öyle demek aklından geçmezdi. Onun bakış açısından, Coverdale'lerle kendisi arasındaki tek fark, bol paranın yarattığı farktı. Bunun dışında, Coverdale'ler oralara yeni geldiklerine göre, kendisi onlardan üstün bir insan sayılırdı. Soylu bile değildiler; esnaf sınıfından sayılırlardı. Oysa Eva'nın çiftçi ataları beş yüzyıldır Greeving'de oturmuşlardı. Ailenin zenginliğini kıskanmıyordu. Onun da yeterince parası vardı. Köydeki evini de Lowfield Hall gibi bir berhaneye yeğ tutardı. Coverdale'ler o koca köşkü ısıtacağız diye kaç para harcıyorlardı kimbilir? Altı üstü teneke kutuları üreten bir fabrikatörün karısıyken

kendine birtakım havalar veren, koyunken kuzu gibi görünmeye çalışan Jacqueline'den de hoşlanmazdı. Neydi o 'rica etsem yapabilir misiniz'ler, 'çok, çok teşekkür ederim'ler? Şu Parchman denen kadınla nasıl geçinecekti bakalım? Bakalım kadın benimle nasıl geçinecek, diye düşündü. Olmazsa işi bırakırım. Bayan Jameson-Kerr, ona gideyim diye yalvar yakar oluyor zaten. Hem de o, saatte altmış peni vermeyi kabul ediyor.

Merdivenleri tırmanırken, "Tanrı şu yeni gelecek kadının bacaklarına güç versin," diye söylendi.

Tavan arasındaki küçük bölmeler epey bir süre önce yıkılıp açılmış, onların yerine iki yatak odasıyla bir banyo yapılmıştı. Pencerelerden, East Anglia bölgesinin en güzel kır manzaralarından biri görülebilirdi. Ressam Constable, Beal nehrinin kıyısında oturarak yörenin resimlerini yapmış, kompozisyon anlayışına daha uygun düştüğü için -başka tablolarında da görüldüğü gibi- bir-iki kilisenin çan kulesini oldukları yerlerden başka yerlerde göstermişti. Çan kulelerinin yerleri değiştirilmese de çok güzeldi manzara. İlkyazın çeşitli yeşil tonlarını sergileyen küçük korularla çayırlar göz alabildiğince uzanan sakin, dinlendirici bir görünüm oluşturuyordu.

Eva iki yatak odasından daha büyük ve daha güneşli olanına girerken, "Yatağını buraya koyacağız herhalde," dedi.

Jacqueline, "Hayır, buraya koymayacağız," diye söylendi. Eva'nın -deyim yerindeyse- ezilen hizmetçiler sendikasının genel yazmanlığına sıvanmaya hazırlandığını anlamıştı. "Kocamın torunları bize gelirlerse o odada onları yatıracağız."

"Kaçmasını istemiyorsanız kadını rahat ettirmeye bakın." Eva bir pencereyi açıyordu. "Hava çok güzel," dedi. "Bu yıl yaz sıcak geçecek. Çiftçi kuzenimin dediği gibi, Tanrı bizden yana. Hah, Giles da sizin arabaya binmiş gidiyor! Bahse girerim izin bile istememiştir."

Jacqueline çok kızmıştı. Eva'nın Giles'dan söz ederken Bay Mont, en azından 'oğlunuz' demesi gerektiğini düşündü. Nedir ki bahar tatilinde olan oğlunun gönüllü hapisliğine ara verip sonunda hava almaya çıkmasına sevindi.

"Rica etsem, Bayan Baalham," dedi, "şu eşyaları taşımaya başlayabilir miyiz artık?"

Giles atkestanelerinin altındaki toprak yoldan geçip Greeving Lane'e çıktı. Greeving Lane, karayolu haritalarında gösterilmeyen, çok yavaş gitmeleri koşuluyla, ancak iki arabanın geçebileceği genişlikte bir yoldu. Karadikenler burada yerlerini alıçlara bırakmışlar, alıçlar da tatlı, kokulu çiçekleriyle kaymak rengine kesmişlerdi. Gök dupduru, buğday tarlaları açık yeşildi; puhular ötüyor –Mayıs ayında bütün gün öterler– her ağaçtan, bölgelerinin sınırlarını ilan eden kuşların coşkulu sesleri geliyordu.

Bunların hepsini yok sayan, Budist inançlarına karşın, doğayla bir olduğunu, doğanın bir parçası olduğunu kabul etmeye yanaşmayan Giles nehrin üstündeki köprüyü aştı. Açık havada dolaşan biri ne kadar az hava alabilirse, o kadar az temiz hava almak niyetindeydi. Kırlardan bayırlardan nefret ediyordu. Kırsal yöreler onun canını sıkıyordu. Yapılacak hiçbir şey yoktu. Bunu söylediği zaman, aklı başında bir insanın yıldızlara bakarak, tarlalarda dolaşarak ya da nehir kıyısında oturarak günde en fazla bir saat oyalanabileceğini herhalde fark etmediklerinden, dehşetle bakıyorlardı ona. Ayrıca, kırsal bölgelerde genellikle ya hava soğuk, ya yerler çamurlu oluyordu. Tüfekle hayvan vurmayı, akarsularda balık tutmayı, ata binmeyi, av köpeklerinin peşinde at sürmeyi de sevmiyordu. Onu bu eğlencelere alıştırmaya çalışan George, hiç olmayacak bir işe kalkıştığını anlamıştı sonunda. Giles hiçbir gün, ama *hiçbir gün* kırlarda

yürüyüş yapmaya çıkmazdı. Okul otobüsünün onu bıraktığı köşeden Lowfield Hall'a giderken bile, yaklaşık altı–yedi yüz metrelik yol boyunca gözlerini yerden ayırmazdı. Gözü kapalı yürümeyi de denemişti ama bir ağaca toslamıştı.

Londra'yı çok seviyordu. Geriye bakınca, Londra'da mutlu olduğunu anlıyordu. Başkentte yatılı bir lisede okumak istemişse de, psikoloğun biri ruh sağlığının yerinde olmadığını, aile ocağının güvenli ortamına gerek duyduğunu söylediği için annesi izin vermemişti. Ruh sağlığının yerinde olmaması onu hiç üzmüyordu. Aklı başka yerlerde olan dalgın, delimsi entelektüel pozuna bürünmek hoşuna bile gidiyordu. Entelektüel olduğu su götürmezdi; çok, çok entelektüeldi. Bir yıl önce öyle yüksek notlar almıştı ki; ülkenin dört köşesinde okunan bir gazete onun hakkında bir yazı bile basmıştı. Oxford üniversitesine kabul edileceği kesindi ve ona Latince öğrettiğini ileri süren lise öğretmeni kadar Latince ve – büyük bir olasılıkla– daha fazla Yunanca biliyordu.

Okulda hiç arkadaşı yoktu; motosikletlerden, pornografiden ve Blue Boar birahanesinden başka bir şeyle ilgilenmeyen köy delikanlılarından da iğreniyordu. Annesiyle üvey babası, Ian ve Christopher Cairne'le, o ayardaki öbür ailelerin çocuklarıyla arkadaş olmasına karar vermişlerse de, o gençler de zamanlarının çoğunu yatılı okullarda geçirdiklerinden hemen hiç görüşmüyorlardı. Ne köyün delikanlıları, ne de okulundakiler, bir kere bile onunla kapışmamışlar, onu pataklamaya kalkışmamışlardı. Boyu şimdiden bir sekseni aşmıştı ve hâlâ uzuyordu. Yüzü sivilcelerden korkunç bir hal almıştı, saçını da bugün yıkasa ertesi gün vıcık vıcık yağ olurdu.

Şimdi de turuncu renkli kumaş boyası almak için Sudbury'ye gidiyordu. Kabaca Budizm denebilecek dininin gereklerini yerine getirmek için, bütün tişörtleriyle pantolonlarını turuncuya boyayacaktı. Yeterince para bi-

riktirebildiği zaman da otobüsle Hindistan'a gidecek ve, Melinda dışında, bir daha ailedeki kimsenin yüzüne bakmayacaktı. Bir tek annesini arardı belki. Ama ne babasını, ne örümcek kafalı George'u, ne ahlakçı Peter'ı, ne de bu köylü güruhunu. O zamana kadar Katolik olmazsa yani. Katolik toplulukları konu alan bir kitabı yeni bitirmiş, Oxford Üniversitesi'nde Katolik öğrenci olup oda kapısının önünde tütsüler yakmanın Hindistan'a gitmekten daha iyi olabileceğini düşünmüştü. Yine de, hazırlıklı bulunmak için, tişörtleriyle pantolonlarını boyayacaktı.

Meadows'ların Greeving köyündeki benzin istasyonunda durup benzin aldı.

Jim Meadows, "Londra'lı kadın ne zaman geliyor?" diye sordu.

"Hı?"

O akşam birahanedekilere haber verebilmek için soruyordu Jim. Sorusunu yineledi. Giles, hiç istemediği halde, biraz düşündü. "Bugün çarşamba mı?"

Jim, "Evet, tabii," dedi ve kendisini esprili adam saydığından, "Gece yarısına kadar," diye ekledi. "Gece yarısına kadar çarşamba."

Giles sonunda karşılık verdi. "Cumartesi demişlerdi. Sanırım."

Jim, belki doğru, belki de değil, dedi kendi kendine. Bu oğlana güven olmazdı. Kafasına bir baktırmalıydı Giles. Anasının onun böyle pahalı bir arabayla tek başına yollara düşmesine izin vermesi de şaşılacak şeydi. "Kadını görmek için Melinda da eve gelir herhalde."

Giles, "Hıı," deyip gaza bastı.

Melinda eve gelecekti. Buna sevinmek mi gerekirdi, sıkılmak mı? Dışarıdan bakıldığında, Giles'la Melinda'nın arasındaki ilişkinin sıradan bir ilişki olduğu, hatta birbirlerine uzak durdukları söylenebilirse de; Giles'ın, kendisini çoğu kez bir Edgar Allan Poe ya da Lord Byron gibi gördüğü iç dünyasında, kalbi, yasak bir aşkın ateşiyle

yanıyordu. Bu durum altı ay önce ortaya çıkmış, daha doğrusu Giles tarafından yaratılmıştı. O zamana kadar, Melinda'ya yarı-kardeş gözüyle bakmıştı. Aslında üvey kardeşi bile olmadığını, aralarında hiçbir kan bağı bulunmadığını, dolayısıyla, birbirlerine tutulup sonunda birbirleriyle evlenmelerini yasaklayan herhangi bir kuraldan söz edilemeyeceğini bilirdi. Melinda'nın ondan üç yaş büyük olmasının dışında -ki yaşları ilerleyince onun da hiç önemi kalmazdı- kimse böyle bir evliliğe kusur bulamazdı. Annesinin hoşuna bile giderdi. George da yola gelirdi nasıl olsa. Gelgelelim Giles'ın istediği, düşlerinde canlandırdığı bu değildi. O düşlerde, Melinda'yla kendisi, *Rüzgârlı Bayır* romanındakine benzer havalarda, Lord Byron'la sevgilisi Augusta Leigh gibi dağlarda dolaşacaklardı. Ki gerçek hayatta, dünyada hiçbir kuvvet Giles'ı böyle bir gezintiye zorlayamazdı. Düşlerinde hemen hiç gerçek payı yoktu zaten. Düşlerinde, Melinda da olduğundan farklıydı; daha zayıf, daha solgundu, öbür dünyaya göçmek üzere olan bir veremliyi andırıyordu. Rüzgârlı karanlıkta dururken, aşklarının sonsuza dek gizli kalması gerektiğini söylüyorlardı soluk soluğa; ve tabii ki sonsuza dek birbirlerine kavuşmayacaklarını. Ve başka kişilerle evlendikleri halde, birbirlerine duydukları sevgi küllenmiyor, tanımlanamayacak, çok derin bir duygu olduğundan, aşkları ancak fısıltıyla konuşulabiliyordu.

Boyayı aldı; Narçiçeği Alevi adını taşıyan renkten iki paket istedi. Raphael-öncesi çağlarda yaşamış olduğu izlenimi veren, yüzü hafif yeşile çalan, balkondan eğilen kızıl saçlı bir kızın posterini de aldı. Kız herhalde kaybettiği bir sevgilinin ya da vefasız bir âşığın özlemiyle bakıyordu balkondan. Ne var ki tavrından ve yüzünün -mide bulantısından ileri geldiği izlenimini uyandıran- renginden ötürü, bir İtalyan tatil köyünde kalan, makarnayı fazla kaçırdığı için kusacak hale gelen biri olabileceğini

düşündürüyordu. Veremin son safhasında Melinda'nın o kıza benzeyeceğini düşündüğü için almıştı Giles posteri.

Arabanın yanına dönünce polislerin ceza kesip makbuzu sileceğin altına sıkıştırdıklarını gördü. Giles asla otoparka girmezdi. Otoparka girse en az yüz metre yolu yayan gitmesi gerekecekti. Eve döndüğünde Eva Baalham gitmiş, annesi de mutfak masasına bir pusula bırakıp çıkmıştı. Pusula, 'Canım' diye başlıyor, 'Annenden sevgiler' diye bitiyordu. İkisinin arasına da Kadınlar Enstitüsü denen bir yere gitmek zorunda olduğunu, öğle yemeği için ona soğuk bir şeyler hazırlayıp tabakla buzdolabına koyduğunu açıklayan birtakım gereksiz şeyler yazmıştı. Giles buna çok şaşırdı. Öğle yemeğini nerede bulabileceğini bilir, birine pusula bırakmak da aklından geçmezdi. Gerçekten tuhaf sayılabilecek bütün insanlar gibi, başkalarını çok tuhaf bulurdu Giles.

Bir süre sonra bütün giyeceklerini alt kata getirip annesinin reçel yaparken kullandığı iki büyük tencerede kaynattığı boyalı suya batırdı. Onlar kaynarken mutfak masasına oturup mayonezli, tavuklu patates salatasını yedi ve otuz yıl süreyle, tek kelime konuşmadan Hindistan'daki bir tekkede çile dolduran bir Budistin anılarını okudu.

Cuma günü öğleden sonra Melinda Coverdale de evine döndü. Galwich'ten Stantwich'e trenle gelmiş, oradan otobüse binmişti. İndiği durak, Lowfield Hall'dan üç kilometre uzaktaki Darağacı Kavşağı durağıydı. Orada, onu arabasına alacak birinin geçmesini bekledi. O saatte, Greeving köyüne giden birileri olurdu mutlaka. Onun için de Melinda, Bayan Cotleigh'in bahçesinin duvarına zıplayıp güneşte oturdu.

Paçalarını katlayıp dizlerinin altına kadar kıvırdığı bir blucin, pamuklu bir Kızılderili gömleği, derisi ve boyası aşınmış kırmızı kovboy çizmeleri giymiş, başına 1920'li

yıllardan kalma geniş kenarlı bir şapka takmıştı. Yine de, on–on beş kilometrelik bir alan içerisinde, güneşli bir bahçe duvarının üstünde görülebilecek en güzel manzaraydı Melinda. Yakışıklı babasına çeken çocuk oydu. Babası gibi, geniş bir alnı ve düzgün bir burnu, pırıltılı mavi gözleri, duyarlı, biçimli bir ağzı vardı. Bayan Cotleigh'in duvarında biten çiçeklerin rengine benzeyen gür sarı saçlarını, ölen annesinden almıştı.

Ortaçağ İngilizcesine çalışmasını gerektiren ders saatlerinin dışında hiç tükenmeyen enerjisi, sürekli bir hareketlilik içinde tutardı Melinda'yı.

Yem torbası olarak yapılmışken çanta işlevi gören torbayı kendine doğru çekti duvarın üstünde. İçinden bir dizi boncuk çıkarıp boynuna taktı, ders çalışacağına inandığından değil de belki çalışırım umuduyla yanında getirdiği kitaplara bakarak yüzünü ekşitti, ardından çantayı yere attı, kendi de aşağı atladı. Önce bağdaş kurup otların üstüne oturdu ve ters yöne gittiği için ona yararı olmayan otobüsü seyretti, sonra gelincik toplamaya, Suffolk kırlarını dolduran, bir zamanlar darağacının yükseldiği bu köşede pek bol olan o yabanotunun parlak kırmızı çiçeklerini toplamaya koyuldu.

Beş dakika sonra da tavuk çiftliğinin kamyoneti göründü. Eva Baalham'la ikinci kuşak kardeş çocuğu olan Geoff Baalham, "Merhaba, Melinda," diye seslendi. "Seni bırakayım mı?"

Melinda, koca şapkası ve gelincikleriyle kamyonete atladı. Kavşağa ancak on dakika önce geldiği halde, "Yarım saattir burada bekliyorum," diye söylendi.

"Şapkanı çok beğendim."

"Gerçekten mi, Geoff? Ayy, çok tatlısın! Oxfam mağazasından aldım." Melinda köydeki herkesi tanır, herkese, dedelerle ninelere bile, ilk adlarıyla seslenirdi. Traktör sürer, meyve toplar, inekler buzağılarken seyrederdi. Babası yanındayken Jameson–Kerr'lere, Arc-

her'lara, Caims'lere ve Sir Robert Royston'a nazik davranırdı ama, gerici olduklarını düşündüğü için onları kınardı. Bir gün, avcılarla köpekleri törensel tilki avına çıkmak üzere Greeving çayırında toplandıklarında, 'Kanlı Sporlara Hayır' diyen pankartını sallayarak aralarına karışmıştı. Üç–dört yıl öncesine kadar, köyün erkek çocuklarıyla birlikte balığa gider, onlarla birlikte, alacakaranlıkta yuvalarından çıkan tavşanları gözlerdi. Biraz daha büyüyünce Cattingham'daki 'şenlikler'de onlarla dans etmiş, duvar diplerinde onlarla öpüşmüştü. Melinda da köydeki olaylarla o çocukların anneleri kadar ilgilenir, onlar kadar dedikodu yapardı.

"Ben yokken köyümüzde neler oldu?" diye sordu. "Ne olduysa anlat." Üç haftadır gelmemişti Lowfield Hall'a. "Bayan Archer'ın Bay Smith'le kaçtığını biliyorum."

Geoff Baalham sırıttı. "Zavallı hergele. Karısı canına okuyacaktır sanırım. Dur bir düşüneyim... Susan Meadows... Kızlık adı Higgs'di hani... O doğurdu. Kızı oldu. Adını Lalage koydular."

"*Ciddi* misin?"

"Şaşıracağını biliyordum. Annen belediye encümenine seçildi. Ama onu sen de biliyorsundur. Şimdi sıkı dur... Baban renkli televizyon aldı."

"Dün gece telefonda konuştuk. Bana bir şey söylemedi."

"Olabilir. Daha bu sabah geldi zaten. Ben de bir saat önce Eva Halamdan duydum." Greeving halkı akrabalık dereceleri konusunda fazla dikkatli değildir. İnsanın üvey annesinden söz ederken öz annesinden söz edercesine 'annen' ya da 'anan' derler. İkinci kuşaktan kadın akrabalar da –yaşları yeterince ilerlemişse– ya 'hala' ya 'teyze'dir hep. "Eski televizyonu da Londra'dan gelen yardımcıya vereceklermiş."

"Canına yandığımın, ne cimrilik! Babam faşistin tekidir zaten. Eski televizyonu yardımcıya vermek son derece antidemokratik, hatta faşist bir davranış değil mi, Geoff?"

"Dünyanın düzeni böyle, şekerim. Böyle gelmiş, böyle gider. Sen de baban için öyle şeyler söyleme. Ben onun yerinde olsam seni dizlerimin üstüne yatırır kıçına kıçına vururdum."

"Aman, Geoff, konuşmanı duyan da... Benden topu topu bir yaş büyük olduğunu unutuyorsun."

"Unutma ki artık evli bir erkeğim. Evlilik adama sorumluluğun ne olduğunu öğretiyor. İşte geldik, matmazel. Yollarımız burada ayrılıyor. Haa, annene söyle, istediği yumurtaları pazartesi sabahı Eva Halamla göndereceğim."

"Söylerim. Beni eve kadar getirdiğin için teşekkür ederim, Geoff. Çok iyisin."

"Hoşça kal, Melinda."

Geoff tavuk çiftliğine ve Ocak ayında evlendiği Barbara Carter'a dönerken Melinda ne şeker, ne güzel kız diye düşünüyordu. Hele o şapkası! Birkaç yıl önce Beal nehrinin kıyılarında gezip dolaştıklarını, değirmenin altından akan suyun müziğini dinleyerek masumca öpüştüklerini de unutmamıştı.

Melinda evin önündeki araba yoluna saptı, atkestanelerinin, güdük mumları andıran beyazlı kahverengili çiçeklerinin altından geçip evin arkasına dolaştı ve silah odasından içeri girdi. Giles mutfak masasında oturmuş otuz yıl kimseyle konuşmadan yaşayan adamın anılarının son bölümünü okuyordu.

"Merhaba, Üvey."

Giles, "Merhaba," diye karşılık verdi. Birkaç yıl önce birbirleriyle konuşurken bu kısaltılmış deyimi kullanırlardı ya, Giles o lafı bir yana bırakmıştı artık. Öylesi, Byron–vari düşlerine hiç uygun düşmüyordu. Gerçi Me-

linda'yı kanlı canlı haliyle karşısında gördüğü zaman düşleri de yıkılır gibi oluyordu sanki. Kızın, dolgun bir vücudu, kırmızı yanakları, ürkütücü bir sağlığı vardı. Üstelik yerinde duramaz, zıp zıp zıplardı. Giles içini çekti, sivilcelerini kaşıdı ve Hindistan'da dilencilik ettiğini düşledi.

"Blucinine o kırmızı mürekkebi nasıl döktün?"

"Mürekkep dökmedim. Boyamaya çalıştım ama tutmadı."

"Kaçık." Melinda babasıyla üvey annesini aramak üzere çıktı ve onları en üst katta buldu. Bayan Parchman'ın odasındaki son hazırlıkları bitiriyorlardı. "Merhaba, canlarım!" diye seslendi. İkisine de birer öpücük kondurduysa da ilk öpücük babasının payına düştü. "Baba, sen güneşte dolaşmışsın. Yüzün epey yanmış. Eve bu kadar erken döneceğini bilseydim istasyondan fabrikaya telefon ederdim. Geoff Baalham'ın kamyonetiyle geldim. Haa, yumurtaları Eva Halasıyla yollayacağını söyledi. Eski televizyonu gelen yardımcıya vereceğinizi de söyledi. Ben de ömrümde bu kadar faşist bir tutum görmedim, dedim. Korkarım kadının yemeklerini de mutfakta, tek başına yiyeceğini söyleyeceksiniz."

George'la Jacqueline bakıştılar.

"Evet, tabii."

"Korkunç! Devrim geliyorsa boşuna gelmiyor yani! *A bas les aristos*! Şapkamı beğendin mi, Jackie? Oxfam mağazasından aldım. Elli peniye. Açlıktan *ölüyorum*. Akşam yemeğine sıkıcı birileri gelmiyordur umarım. Keller, fodullar, soylu soytarılar?"

"Bana bak, Melinda, fazla ileri gidiyorsun." Sözler azar niteliğindeyse de ses tonu yumuşaktı. George en sevdiği çocuğuna hiç sert davranamazdı zaten. "Biz senin arkadaşlarına katlanıyoruz, sen de bizim dostlarımıza karşı hoşgörülü ol. Evet, aslını ararsan, Sir Royston'la karısı geliyor."

Melinda bir inilti koyverdi, babasının ikinci bir uyarıda bulunmasına fırsat vermemek için adama sıkıca sarıldı. "Ben gidip Stephen'a, ya da Charles'a, yahut başka birine telefon edeceğim ve birinden birini beni akşam yemeğine çıkarmak zorunda bırakacağım. Bulaşıkları yıkamana yardım edecek kadar erken dönerim, Jackie. Bir düşün, yarın Parşömen Surat geldikten sonra asla bulaşık yıkaman gerekmeyecek."

George, "Melinda..." diye başladı.

Jacqueline, "Aslında kadının yüzü parşömene benzemiyor da değil," dedi ve elinde olmadan güldü.

Böylece, Melinda, doktorun oğlu Stephen Crutchley'yle kasabadaki sinemaya gitti. Royston'lar akşam yemeğine geldiler. Jacqueline, "Yarını iple çekiyorum," dedi. "Beni kıskanmıyor musun, Jessica?" Nasıl bir kadındı acaba? Büyük umutlarımızı boşa çıkarmasın? Bunları düşünen George'du. Tanrım, lütfen Jackie'nin düşündüğü gibi eşsiz bir hizmetçi olsun! Kıskançlıklarından ötürü, Sir Robert'la Lady Jessica içten içe öyle olmamasını diliyorlardı. Coverdale'lerin yeni hizmetçisi onların evlerinde *au pair* olarak çalışan Anneliese'den, Birgit'ten, unutmakta yarar gördükleri İspanyol karı kocadan bir gömlek üstün çıkmamalıydı.

Zaman gösterecek. Yarını bekleyelim bakalım.

4

Coverdale'ler Eunice Parchman'ın ne kadar iş yapabileceğini, onlara karşı tutumunun ne olacağını, saygılı mı, saygısız mı davranacağını merak etmiş, bir yük hayvanına iyi bir ahır ve temiz bir yemlik sağlarcasına, kadına özel bir banyo, bir televizyon, bir-iki rahat koltuk ve yayları sağlam bir yatak vermişlerdi. Onun rahat edip

hoşnut olmasını istiyorlardı çünkü rahat ederse işten çıkmazdı. Ne var ki kadını bir insan olarak düşünmemişlerdi hiç. 9 Mayıs Cumartesi sabahı yataktan kalktıklarında, kadının geçmişini merak etmek, oralara taşınmaktan tedirginlik duyup duymadığını, Eunice Parchman'ın da onların umutlarına ve korkularına benzer umutlar ve korkular taşıyıp taşımadığını düşünmek onlara göre iş değildi. O anda, Coverdale'ler için bir makineden fazla bir şey değildi Eunice. Makinenin gerektiğince çalışması için de yeterince yağlanması ve merdiven tırmanmaya karşı çıkmaması zorunluydu.

Eunice de bir insandı oysa. Melinda onu 'gerçek hayattan alınma bir insan' diye nitelendirebilirdi.

Üstelik görüp görecekleri en tuhaf insandı belki. Kadının geçmişini bilseler ondan kaçarlar, vebadan kaçarcasına, kapılarını sürgülerlerdi. Eunice'in geleceğinden –artık onların geleceğinin de ayrılmaz bir parçası olan geleceğinden– hiç söz etmemek daha iyi.

Eunice'in geçmişi, şimdi çıkmaya hazırlandığı evde yatıyordu; Tooting'de, Rainbow sokağındaki uzun bir sıra evden biri olan, ön kapısı doğrudan doğruya kaldırıma açılan eski bir yapıda. Kırk yedi yıl önce, bir istasyon memuruyla karısının tek çocuğu olarak, o evde doğmuştu.

Başından beri, hayatının ufukları çok dardı. Alınyazılarının gereği, bütün ömürlerini aynı semtte, beş–on sokak arasında geçiren insanlardan biri olacağa benziyordu. Yazıldığı ilk okul hemen hemen evin bitişiğindeydi, gidip geldiği akraba evleri de en fazla bir sigara içimi uzaklıkta. İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması, alınyazısında bir kesinti yarattı. Binlerce Londra'lı öğrenci gibi, o da bombardımandan uzak kalması için, okuma yazma öğrenmeden kırsal bölgelerde oturan bir ailenin yanına yerleştirildi. Ne var ki, kafası çalışmayan, bilinçsiz insanlar olan, köstebekler benzeri, deliklerinden çıkmadan yaşayan annesiyle babası, kızlarına bakan kadının onunla

çok ilgilenmediğini haber alınca sıkılmış, çocuğu savaşın yıkımına uğrayan, bomba yağmuru altında kalan başkente getirtip yeniden yanlarına almışlardı.

Ondan sonra da Eunice kimi zaman okula gitti, kimi zaman gitmedi. Bazen, aylarca ya da haftalarca şu ya da bu okula gönderiliyordu ama, girdiği her sınıfta, öbür öğrenciler ondan çok daha ileri düzeydeydiler. Eunice'in öğrenimi çok geri kalmış, hiçbir öğretmen de kızın bilgisindeki temel eksiklikleri –gidermek şöyle dursun– saptamak zahmetine katlanmamıştı. Canı sıkılan, uyuşukluğa gömülen, şaşkına dönen kız sınıfın en arkasında oturur, sayfalardaki ya da karatahtadaki anlaşılmaz yazılara boş boş bakardı. Ya da, annesinin de göz yumup suç ortaklığı yapmasıyla, okuldan kaçardı. Dolayısıyla, on dördüncü yaş gününden bir hafta önce okuldan ayrıldığında imzasını atmayı becerebiliyor, 'kedi eti yedi' ve 'Jim süt içer ama Jack şeker sever' cümlelerini okuyabiliyorsa da, bundan fazlasını sökemiyordu. Okul ona bir tek şey öğretmişti: Türlü aldatmacalar ve hilelerle, okuma yazma bilmediği gerçeğini gözden saklamayı.

Evinin bulunduğu sokaktaki bir şekercide çalışmaya başladı ve ambalajların farklı renklerinden, Mars çikolatalarıyla fındıklı Crunchie'leri birbirinden ayırt etmeyi öğrendi. On yedi yaşına geldiğinde, annesinin yıllardır çektiği hastalık kadını yatağa bağladı. Hastalık multipl sklerozdu, aile doktorunun bunu anlaması da çok uzun sürmüştü. Elli yaşındaki Bayan Parchman şimdi tekerlekli koltukla dolaşabiliyordu. Eunice de evi çekip çevirmek ve annesine bakmak için işten çıktı. Günleri, sınırları çok dar olan bir alacakaranlıkta geçiyordu artık. Çünkü okuma yazma bilmemek de bir tür körlüktür. Coverdale'ler bu durumu bilselerdi inanamazlardı. Öyle bir dünyanın var olabileceğine inanamazlardı. Niye kendi kendini yetiştirmemiş diye sorarlardı onlar. Niye akşam kurslarına gitmemiş? Sonra bir iş bulsaydı, annesine bakacak birini

tutsaydı. bir kulübe üye olsaydı, birkaç kişiyle tanışsaydı... Evet, neden gerçekten? Coverdale'lerle Parchman' lar gibi insanlar arasında büyük bir uçurum vardır. Bunu George da söylerdi zaman zaman; söylediğinin ne anlama geldiğini tam olarak düşünmeden. Ona kalırsa, her genç kız Paula ya da Melinda gibi biriydi; sakınılan, gözetilen, değeri bilinen ve sevilen, öğrenim görmüş, kendini, ülke nüfusunun en seçkin yüzde onu arasında görmek üzere yetiştirilmiş biri. Eunice Parchman öyle değildi oysa. Sert, haşin bakışlı gözleri olan, çıkık kemikli, iri, çirkin bir kızdı. Babasının tıraş olurken söylediği bölük pörçük şarkılarla kilise ilahilerinin dışında, hiç müzik dinlememiş, okulun koridorunda asılı duran Mona Lisa röprodüksiyonuyla Gülen Şövalye tablosundan başka resim görmemişti. Bilgisizlik denizine öylesine gömülmüştü ki, Napolyon kimdir, Danimarka nerededir diye sorulsa, hiçbir şey anlamadan boş boş bakardı.

Eunice'in yapabildiği şeyler de vardı. El becerisi hatırı sayılır ölçüdeydi. Temizlik, alışveriş ve yemek yapmakta ustaydı, dikiş bilirdi, annesinin tekerlekli koltuğunu semtin küçük parkına kadar sürebilirdi. Öyleyse, bunları yapabildiğine göre, yalnız ve yalnız bunları yapmanın verdiği huzur ve güven içinde yaşamayı yeğlemesine şaşmamak gerekir. Orta yaşlı komşularıyla dedikodu yapmayı sevmesine, okuma yazma bilen, çeşitli işlerde çalışan ve anlamadığı konulardan söz eden akranlarından uzak durmasına şaşmak niye? Onun da haz duyduğu şeyler vardı. Çok sevdiği ve gitgide şişmanlamasına yol açan çikolataları yemek, ütü yapmak, gümüş ve pirinç eşyaları ovmak, komşularına yün örerek aile bütçesine katkıda bulunmak. Otuz yaşına geldiğinde, bir tiyatrodan ya da birahaneden içeri girmemiş, sıradan pastanelerden daha lüks bir yerde yiyip içmemiş, ülke sınırlarından dışarı çıkmamış, sevgilisi olmamış, yüzü boya görmemiş, bir berber dükkânının eşiğinden geçmemiş-

ti. Bitişikte oturan Bayan Samson'la iki kere sinemaya gitmiş, kraliçenin düğünüyle taç giyme törenini de Bayan Samson'ın televizyonunda seyretmişti. Yediyle on iki yaşları arasında, dört kere tren yolculuğu yapmıştı. Gençlik yıllarının tarihçesi bu kadardı.

Böylesine korumalı bir hayat yaşaması, erdemli bir kişi olmasına yol açabilirdi. Kötü bir şey yapması için pek az fırsat çıkardı önüne. Ne var ki Eunice o fırsatları yakalar, ya da yaratırdı.

Annesi, "Eunice'e öğretebildiğim bir şey varsa, o da iyiyle kötüyü birbirinden ayırt etmektir," derdi sık sık. Bir nakarat gibi, dil pelesengi gibi sıralardı sözcükleri. Söylediği, bir ördeğin vakvaklamasından farksız, ancak belki biraz daha anlamsızdı. Parchman'lar konuşmadan önce biraz düşünmeyi bilmezlerdi. Düşünmeyi bilmezlerdi hatta.

Eunice'i gömüldüğü hareketsizlikten çıkaran tek şey karşı koyamadığı dürtülerdi. Elindeki işi bırakıp yürüyüşe çıkmak isteğine kapılırdı ansızın. Ya da bir odayı altüst edip kıyı bucak temizleme isteğine. Yahut bir elbiseyi söküp ufak tefek birkaç değişiklik yaparak yeni baştan dikmek hevesine. İçinden gelen bu seslere boyun eğerdi hep. Eski paltosunu sıkıca düğmeler, hâlâ güzelliğini kaybetmeyen gür kumral saçlarına bir eşarp bağlar ve kilometrelerce yürürdü. Bazen nehrin üstündeki köprüleri aşıp West End'e kadar yürürdü. Bu yürüyüşler sağlıyordu onun eğitimini. Okuma yazma bilenlerin bile okulda öğrenemeyecekleri şeyler öğreniyordu. Okumayla denetlenmeyen ve baskı altına alınmayan içgüdüleri de ona gördüklerinin ne anlama geldiğini, ne anlamlara gelebileceğini bildirirdi. West End'de sokak orospuları gördü; parklarda sevişen çiftleri, gözlerine kestirdiklerine asılmak için gölgeliklerde bekleyen eşcinselleri. Bir akşam, Rainbow sokağında oturan bir adamın bir oğlanı

alıp çalıların arkasına götürdüğünü gördü. Şantaj sözcüğünü hiç duymamıştı Eunice. Tehditle para sızdırmanın, yasaların suç saydığı yaygın bir eğlence olduğunu da bilmezdi. Ama iş ona kalırsa, Kabil de kardeşini öldürmeden önce cinayet sözcüğünü hiç duymamıştı herhalde. İnsan soyunun, uygulanması için öğrenilmesi hiç gerekli olmayan, eski çağlardan kalan birtakım istekleri vardır. Oğlanın çalıların arasından çıkıp gitmesini bekledi, sonra da komşu erkeğe, gördüklerini karısına bildirmesini istemiyorsa ona her hafta on şilin vermesi gerektiğini bildirdi. Müthiş bir korkuya kapılan adam bu isteğe boyun eğdi ve yıllar yılı Eunice'e her hafta on şilin para verdi.

Eunice'in babası gençliğinde dindar adamdı. Kızının adını da İncil'den almıştı. Zaman zaman bundan söz eder, şaka olsun diye, kızın adını eski Yunanlılar gibi söylerdi.

"Evnisi, Timothy'nin anası Evnisi, bu akşam çayda ne yedireceksin bize?"

Eunice'i sıkıyordu bu. Sinirine dokunuyordu. Hiçbir gün, hiç kimsenin anası olmayacağını aklından geçiriyor muydu acaba? Okur yazar olmayanların düşünceleri, resimlerle ve çok basit kelimelerle biçimlenir. Eunice'in kelime dağarcığı da pek küçüktü. Annesinden, yokuşun biraz aşağısında oturan Bayan Samson 'teyzesinden' duyduğu basmakalıp cümlelerle deyişleri kullanarak konuşurdu. Kuzini evlendiğinde kıskançlık duymuş muydu? Bir gezgin satıcıyla ilişki kuran evli kadından da haftada on şilin sızdırmaya başladığında yüreğinde yalnızca para hırsı mı vardı? Yoksa biraz da gıpta ve burukluk mu? Duygularını, hayat hakkındaki düşüncelerini kimseye açmıyordu.

Bayan Parchman öldüğünde Eunice otuz yedi yaşındaydı. Kocası kadının yerine 'evin nastası' rolünü benimsedi hemen. Belki de Eunice'in üstün hizmetlerinin boşa

harcanmaması gerektiğini düşünmüştü. Böbrekleri oldum bittim hastaydı, şimdi de astımını abartmaya karar vererek yatağa girdi.

"Evnisi, Timothy'nin anası, ben sensiz ne yapardım? Sensiz ne olurdum ben?"

Büyük bir olasılıkla hâlâ sağ olurdun, hâlâ Tooting'deki evinde yaşardın.

Eunice'in içinden gelen ses, bir gün otobüse binip Brighton'ı gezmeye gitmesini, bir gün de oturma odasındaki bütün eşyayı dışarı çıkararak duvarları pembeye boyamasını söyledi. O birkaç günlük süre içinde babası hastanede kaldı.

Doktor, "Aslında siz biraz soluk alasınız diye yatırıyorum, Bayan Parchman," demişti. "Yoksa babanız daha yıllarca da yaşayabilir, bir anda da gidebilir."

Gelgelelim babası gidici görünmüyordu. Eunice ona güzel balıklar alıyor, etler, börekler pişiriyordu. Odasındaki şömineyi hiç söndürmüyordu. Babası ıslıkla eski kilise ilahileri çalarak tıraş olsun diye ona sıcak sular taşıyordu. Bir sabah Bay Parchman yatakta doğrulup oturdu. Gücü yerinde, yanakları pespembeydi. Ciğerleri de sapasağlam olan insanların çın çın öten sesiyle konuştu:

"Sen beni güzelce sarıp sarmala, annenin tekerlekli koltuğuna oturtarak parka kadar götürüver, Evnisi."

Eunice hiç karşılık vermedi. Babasının arkasındaki iki yumuşak yastıktan birini alıp olanca gücüyle adamın yüzüne bastırdı. Babası biraz direndi, biraz debelendiyse de debelenmesi fazla uzun sürmedi. Ciğerleri pek sağlam sayılmazdı ne olsa. Evde telefon yoktu. Eunice sokağa çıktı ve doktoru alıp eve getirdi. Doktor hiçbir şey sormadı, ölüm raporunu hiç gecikmeden imzaladı.

Özgürlük.

Kırk yaşındaydı Eunice. Özgürlüğüne kavuşunca o özgürlükle ne yapacağını bilemedi. George Coverdale

orada olsa, önce şu okuma yazma bilmemek saçmalığına bir son ver, derdi. Bir meslek öğren. Eve bir–iki pansiyoner al. İnsan arasına çık biraz. Eunice bunların hiçbirini yapmadı. Günün koşullarına göre, evin kirası çok düşük sayılırdı. Şantaj geliri de haftada iki sterline çıkmıştı şimdi. Aradan geçen yirmi üç yıl hiç yaşanmamış, gençliğinin en güzel yılları göz açıp kapayıncaya kadar geçmemiş gibi, yine şekerci dükkânına döndü ve haftada üç gün orada çalışmaya başladı.

Yürüyüşlerinin birinde, Annie Cole'un emekli cüzdanıyla postaneye girdiğini gördü. Emekli cüzdanlarını iyi tanırdı Eunice. Babasının emekli aylığını da o çeker, babasının vekili olarak o imza atardı. Annie Cole'la göz aşinalığı da vardı. Bay Parchman'ı son yolculuğuna uğurlamaya gelenler cenaze evine girmeden az önce, kadının, ölülerin yakıldığı odadan çıktığını görmüştü. Ölen Annie Cole'un annesiydi ve o şimdi ölen kadının emekli aylığını çekiyor, havaleyi ödeyen memura, zavallı hasta annesinin o günü nasıl geçirdiğini anlatıyordu. Okur yazar olmamanın bir iyi yanı varsa, o insanların gördüklerini hemen belleklerine yerleştirmeleri ve her şeyi eksiksizce hatırlamalarıdır.

Böylece, Annie, Eunice'in sekreteri ve kurbanı oldu. Yapılması gerekenleri yapıyor, annesinin emekli aylığının üçte birini, Eunice'e veriyordu. Herkesin kendi çıkarını düşündüğü bu dünyada onun yaptığını da doğal saydığından, Eunice'e kin güttüğü falan yoktu. Joan Smith' le tanışıncaya kadar, Eunice'in, ahbabım diyebileceği tek kişiydi. Annie korkmaya başlamış, annesini öldürmenin zamanı geldiğine karar vermişti ama, mirasçı Eunice buna izin vermiyordu. O zaman Eunice'ten kurtulmayı düşündü. Şantajcısının ev kadınlığını öve öve göklere çıkardıktan sonra Coverdale'lerin gazeteye verdikleri ilandan –laf olsun diye söylermiş gibi– söz açan da oydu.

"Hem haftada otuz beş sterlin veriyorlar, hem de yemek ve yatak. Başından beri, kendini o şekerci dükkânında heba ediyorsun dedim sana."

Eunice ağzındaki Cadbury marka pralinli çikolatayı çiğnemeye ara vermeden, "Bilemeyeceğim," diye söylendi. Pek çok söze öyle karşılık verirdi.

"Oturduğun ev dökülüyor. Zaten o sokaktaki evleri yıkmaktan söz ediyorlar boyuna. İyi de olur ya." Annie bir çöp tenekesinden aldığı Times gazetesini inceliyordu. "Bence güzel iş. Bir mektup yazıp sorsana. İstemezsen gitmek zorunda değilsin."

"İstersen sen yaz," dedi Eunice.

Onu yakından tanıyan herkes gibi, Annie de geçkin kızın doğru dürüst okuma yazma bilmediğinden, belki hiç bilmediğinden kuşkulanır, ancak emin olamazdı. Eunice dergi okurmuş gibi görünürdü bazen. İmza atmayı da biliyordu. Okur yazar olduğu halde hiçbir şey okumayan yığınla insan da vardı. Böylece, Jacqueline'e yollanan mektubu yazan da, görüşme günü geldiğinde Eunice'e akıl öğreten de Annie oldu.

"Hanımefendi demeyi unutma, Eun. Ve sana bir şey sorulmadıkça konuşma. Ben küçükken annem bir evde çalışırdı, böyle şeyleri çok iyi bilirdi o. Ben de annemden duyduklarımı sana öğretebilirim." Zavallı Annie annesini çok severdi. Emekli aylığı sahtekârlığını da, kazanç peşinde koştuğu kadar, annesini hayatta tutmanın bir yolu gibi düşündüğü için başlatmıştı. "Annemin ev işlerinde çalışırken giydiği ayakkabıları da veririm sana. Ayağına uyar sanıyorum."

İş olup bitmişti. Eunice bu konuyu fazla düşünmeye bile zaman bulamadan Coverdale'ler tarafından işe alınmıştı. Haftalığı otuz beş değil yirmi beş sterlin olacaktı ama, onun gözünde, her iki rakam da bir servet sayılırdı. Bir yaban hayvanı gibi ininde saklanan, kovuğuna sığı-

nan kadın niye bu kadar çabuk kanmış, niye işi kabul etmişti peki?

Yeni ufuklar, yeni serüvenler peşinde koştuğu, parayı düşündüğü, en iyi yapabildiği işi göstermek fırsatını bulabileceği için değil. Her şeyden çok, sorumluluktan kurtulmak için.

Babası sağken, birçok bakımdan durumu iyi sayılmazdı ama bir noktada rahattı. Kirayı yatırmanın, elektrik, su, havagazı, faturalarını ödemenin, okunması gereken şeyleri okuyup formları doldurmanın sorumluluğu onundu. Eunice kirayı götürüp nakit olarak ödeyebiliyor, ancak televizyon kiralayamıyor, taksitle de alamıyordu. Onu yapmak için bazı formların doldurulması gerekiyordu. Bazen eve bir yazı, bir sirküler mektup geliyor, onları okuyamıyordu. Lowfield Hall'a yerleşirse bütün bu sorunlar çözümlenecek, görebildiği kadarıyla, o ev ona kucak açacak, aradığı koşullarda yaşamasına fırsat vererek sonsuza dek onu koruyacaktı.

Oturduğu evi, hem şaşıran hem de çok sevinen ev sahibine teslim etti, eşyaların satılmasını da Bayan Samson üstlendi. Eunice, eşyalarına paha biçen adamın yüzündeki kayıtsızlığı, anlamı kestirilemeyen bir ifadeyle seyretti. Bütün giyeceklerini Bayan Samson'dan ödünç aldığı iki valize yerleştirdi. El örgüsü mavi kazağı, lacivert eteği ve yağmurluğuyla, o dünyaya gelirken doğumda hazır bulunan, ona belki öz annesi kadar emeği geçen kadına, kişiliğine çok uygun bir biçimde veda etti.

"Eh, ben gidiyorum."

Bayan Samson onu yanağından öptüyse de mektup yazmasını söylemedi. Eunice'in durumunu bilen tek kişi oydu.

Liverpool sokağındaki istasyona gelince Eunice trenlere –metro vagonları değil, gerçek trendi bunlar– baktı. Hangi trene bineceğini nasıl bilecekti peki? İlan

tahtasında, siyah üstüne beyaz tebeşirle yazılmış anlamsız hiyeroglifler vardı.

Sormaktan nefret ederdi ama şimdi zorunluydu bu.

"Stantwich treni kaçıncı perondan kalkıyor?"

"Tahtada yazıyor, bayan."

Birine daha. "Stantwich treni kaçıncı peronda?"

"Tahtada yazıyor ya. On üçüncü peronda. Okuma yazman yok mu?"

Hayır, yoktu, ama bunu söylemeyi göze alamazdı. Sonunda trene binebildi. Herhalde doğru trene binmişti çünkü on üç ayrı insan da aynı peronu göstermişti. Tren onu kırsal yörelere, geçmişe götürdü. Küçük bir kızdı yine. Okulundaki çocuklarla birlikte, savaş korkusu olmadan yaşayabileceği Taunton'a gidiyor, geleceği önünde uzanıyordu. O zaman olduğu gibi şimdi de, istasyonlar yabancı yerler, adsız yerler olarak geçiyordu gözlerinin önünden.

Ama Stantwich'e geldiklerinde anlayacaktı. Çünkü bindiği tren için de, onun için de, orası son duraktı.

5

Beceremeyeceği kesindi. Ev işlerinde çalışmak üzere eğitilmemişti, deneyimi yoktu. Coverdale'ler onun tanıdığı insanlardan çok farklıydılar, Eunice de kolay uyum sağlayan, esnek biri değildi. Ömründe –düzenlemek şöyle dursun– tek bir partiye gitmemiş, bir eğlence görmemişti. Rainbow sokağındaki evden başka bir evi çekip çevirmemişti. Tanıdığı hiçbir kimsenin, değil hizmetçisi, gündelikçisi bile yoktu. Korkunç bir başarısızlığa uğrayacağı su götürmezdi.

Kendi ölçülü beklentilerinin de, Jacqueline'in düşlediğinin de üstünde bir başarı gösterdi.

Aslında Jacqueline'in aradığı evi çekip çevirecek biri değildi tabii. Evi yönetecek, işleri sıraya koyacak birini de aramıyordu. Onun istediği uysal bir hizmetçiydi. Eunice de ırgat gibi çalışmaya ve uysal davranmaya alışıktı. Tam onların aradığı adamdı; görünüşe bakılırsa kendi kişiliği yoktu, kendini onlarla bir tutmaya kalkışmıyordu. Estetik merakı varsa, tek bir şeye yönelmişti: Ev eşyaları. Eunice için, çiçek çiçekti ama buzdolabı bir güzellikti. Bir kuş ya da bir yaban hayvanı olsa olsa 'şirin' olabilirken, bir perdenin kumaşına 'şahane' denebilirdi. Estetik değerleri açısından, bir *famille rose* vazoyla bir Teflon tava arasında fark göremez, ikisine de aynı özen ve dikkati gösterirdi. Bunların ikisi de 'güzel' nesnelerdi.

Başarısı bu niteliklerinden kaynaklandı. Daha ilk günden olumlu bir izlenim yaratmıştı ailenin üstünde. Liverpool sokağından aldığı şekerlerin sonuncusunu da ağzına attıktan sonra, artık okunması gereken bir şey kalmadığından sinirleri yatışmış bir durumda, trenden indi. ÇIKIŞ yazan tabelayı okuyabilirdi, o sorun değildi. Jacqueline ona George'u nasıl tanıyabileceğini belirtmemişti ama, George, karısının, biraz da alaycı denebilecek tarifinden, kadını hemen tanıdı. Melinda'yı yanında getirmişti, bu da tek başına bekleyen bir erkek arayan Eunice'i şaşırttı.

El sıkışırlarken ne yüzlerine baktı, ne de gülümsedi. Büyük beyaz arabayı inceledi yalnızca.

George onu ön koltuğa oturttu. "Böylece kırlarımızın güzeliğini daha iyi görebilirsiniz, Bayan Parchman."

Kızın çenesi hiç durmuyor, arada bir de Eunice'e soru soruyordu. Kırsal yörelerde yaşamaktan hoşlanır mısınız, Bayan Parchman? Hiç Fen'e çıktınız mı? Üstünüzdeki yağmurluk fazla gelmiyor mu? Yaprak sarması seversiniz umarım. Üvey annem bu akşam yaprak sarması yapacaktı. Eunice kısaca evet ya da hayır deyip geçiştiriyordu. Yaprak sarmasının yenecek bir şey mi, seyredi-

lecek bir şey mi, yoksa üstüne oturulacak bir şey mi olduğunu bilmiyorsa da, zaman zaman küçük, gergin gülümseyişiyle gülerek, alçak sesle, edebiyle karşılık veriyordu.

George bu saygılı sessizlikten hoşlanmıştı. Kadının dizlerini bitiştirip ellerini kucağında tutarak oturmasından da hoşlanmıştı. Eunice'in –daha tarafsız bir gözlemcinin kadın gardiyan kılığına benzetebileceği– giyiminden bile hoşlanmıştı. Ne o, ne de Melinda yeni hizmetçide soğuk ya da itici bir özellik görmediler.

"Yolu biraz uzat da Greeving'in içinden geç, baba. Bayan Parchman köyü görsün."

Böylece, Eunice kurbanlarının evinden önce gelecekteki suç ortağının evini görmüş oldu. Greeving Köyü Posta Acenteliği ve Bakkaliyesi, Norman Smith. Ne var ki Epifani Müritleri'nin broşürlerini dağıtmaya çıkan Joan Smith'i göremedi.

Görseydi de fark etmezdi zaten. İnsanlar pek ilgilendirmiyordu onu. Suffolk'un en güzel köylerinden biri olan köyün ve kırların güzelliği de ilgilendirmiyordu. Onun için, Greeving, damları samanla örtülü, duvarları badanalı eski evlerden oluşan bir yerleşim merkeziydi yalnızca. Yığınla da ağaç vardı. O ağaçlar evlerin ışığını kesiyordu herhalde. Öte yandan, burada insanın canı şöyle bir parça tava balık ya da, ona sık sık olduğu gibi, yarım kiloluk bir kutu çikolata çekerse ne yapar diye düşünmeden edemedi.

Lowfield Hall. Eunice için, Buckingham sarayından farksızdı köşk. Sıradan insanların, ancak kraliçelere ya da sinema yıldızlarına layık gördüğü, böyle bir evde oturabileceklerini hiç bilmiyordu. Antrede, ilk kez olarak beşi bir araya geldiler. En küçük bahaneyle giyinip süslenmeye bayılan Jacqueline yeni hizmetçisini karşılamak için zümrüt yeşili kadife pantolon, kırmızı ipek gömlek giymiş, boynuna bir Gucci eşarp bağlamıştı. Giles bile

oradaydı. Hindu Diline Başlangıç kitabını arayarak antreden geçerken annesine yakalanmış ve yeni hizmetçiyle tanışmak üzere biraz beklemek zorunda kalmıştı.

"İyi akşamlar, Bayan Parchman. Yolculuğunuz iyi geçti mi? Bakın, bu da oğlum Giles."

Giles dalgın bir tavırla başını sallayarak selam verdi ve arkasına bakmadan yukarı kaçtı. Eunice de ona pek dikkat etmemişti. Evi inceliyordu o. Evi ve içindekileri. Bu kadarını aklı almıyordu. Hazreti Süleyman'la karşılaşan Saba Melikesine dönmüştü; ruhu uçup gitmişti sanki. Ne var ki duyduğu hayranlık ne yüzünden anlaşılabilirdi, ne de hareketlerinden. Antikaların, çiçek dolu vazoların arasında, uzun havlı halının üstünde duruyor, bir duvardaki büyük, sarkaçlı eski zaman saatinde, bir oymalı, yaldızlı çerçevesinin içindeki aynadan yansıyan görüntüsüne bakıyordu. Sersemlemişti. Coverdale'ler onun durumunu görmüş geçirmiş birinin rahatlığı, kendi kendine yeten, kendini bilen bir hizmetçinin sakinliği olarak yorumladılar.

"Sizi odanıza çıkarayım," dedi Jacqueline. "Bu akşam yapılacak herhangi bir iş yok. Biz çıkalım, valizlerinizi daha sonra birisi getirir."

Eunice güzel, rahat bir oda gördü karşısında. Koyu zeytin yeşili halı, beyaz çizgili açık sarı duvar kâğıtları, daha koyu sarı kumaşla kaplanmış iki koltuk, kreton örtülü bir kanepe, aynı kumaştan yatak örtüsü olan bir karyola ve kocaman bir gömme dolap. Pencerelerden, evin herhangi bir odasından daha iyi görünen o ünlü güzel manzara görülüyordu.

"Umarım beğendiniz."

Boş (ve boş kalmaya mahkûm) bir kitaplık, alçak masanın üstünde beyaz leylaklar, turuncu abajurlu bir iki lamba, ressam Constable'ın 'Willy Lot'un Kulübesi' ve 'Atlayan At' tablolarının röprodüksiyonları. Banyoda, küvet, lavabo ve musluklar açık yeşildi, havluların ıslak

kalmaması için, havluluklar, içlerinden geçen elektrik rezistanslarıyla ısıtılıyordu.

"Yemeğiniz yarım saat sonra mutfakta hazır olacak," dedi Jacqueline. "Mutfak da merdivenin arkasındaki geçidin ucunda. Şimdi, sanırım biraz yalnız kalmak istersiniz. Hah, oğlum da valizlerinizi getirdi işte."

George oğlanı ele geçirip iki valizi yukarı taşımaya razı etmişti. Giles valizleri pat diye bırakıp gitti. Giles annesini yok saydığı gibi, Eunice de Giles'ı yok saymıştı. Eunice kendisini ilgilendiren tek eşyaya dikmişti gözlerini: televizyon alıcısına. Öteden beri istediği, ancak ne kiralayabildiği, ne satın alabildiği bir şeydi televizyon. Jacqueline dışarı çıkıp kapıyı kapatınca alıcının yanına sokuldu. Bir süre baktı, ardından, patlayabilecek, ya da elektrik kaçağı olabilecek tehlikeli bir aleti kullanmaya karar veren, kullanılmasının, bu girişimde bulunulmasının zorunluluğunu kabul eden biri gibi, birden üstüne atlayıp düğmesine bastı.

Ekranda tabancalı bir adam belirdi. Bir koltuğun arkasına büzülen kadını tehdit ediyordu. Tabanca patladı, kadın çığlık atarak bir koridorda koşmaya başladı. Böylece, Eunice'in kendi özel televizyonunda seyrettiği ilk program, silahların konuştuğu, şiddet dolu bir film oldu. O ve ondan sonra seyrettiği şiddet filmleri yüreğindeki gizil şiddeti harekete geçirmiş, saldırganlığa yol açmış olabilir miydi? Düş ürünü öykülerin okuma yazma bilmeyenlerin beyinlerinde kök salarak sonunda bazı korkunç meyveler verdiği söylenebilir mi acaba?

Belki. Ancak Coverdale'leri öldürürken televizyondan esinlenmişse bile, babasını boğmasında televizyonun hiç rolü olmamıştı. Babası öldüğünde, Eunice topu topu iki televizyon programı izlemişti. Bir saray düğünüyle kraliçenin taç giyme törenini.

Ne var ki daha sonra televizyon tutkunu haline gelecek, yaz akşamları, içeriyi karartmak için perdeleri çekip

odasına kapanacaktı. Ancak ilk akşam yalnızca on dakika televizyon seyretti. Daha önce yediği hiçbir şeye benzetemediğinden, yaprak sarmasını biraz da ürkerek yedi. Yemekten sonra Jacqueline ona evi gezdirdi, yapması gereken işleri bildirdi. İlk günden başlayarak, Eunice görevini büyük bir keyifle yaptı. Ufak tefek kusurları olması kaçınılmazdı. Annie Cole ona düzgün bir sofra kurmayı öğrettiğinden o işi beceriyordu ama, ilk gün, kahvaltıda kahve yapacağına çay yaptı. Eunice ömründe enstantane kahveden başka türlü kahve yapmamıştı. Nasıl yapılacağını sormadı. Soru sormaya pek yanaşmazdı. Jacqueline onun filtre cihazını tanımadığını sandı, Eunice de bu yanılgıyı düzeltmedi. Hanımı cihazın nasıl kullanıldığını gösterdi. Eunice gözünü dikip baktı. Bu tür işleri bir kere görmekle öğrenir, ondan sonra kendisi yapabilirdi.

"Anladım, hanımefendi," dedi.

Yemekleri Jacqueline, alışverişi ya o, ya da George yapıyordu. O ilk günlerde, Jacqueline'in evde bulunmadığı saatlerde Eunice evdeki her şeyi rahat rahat inceledi. Onun ölçülerine göre, ev çok pis sayılırdı. Bahar temizliğine girişmek kadına büyük bir haz verdi. O güzelim halılar, perdeler, minderler, meşe ağacından, ceviz ağacından, gül ağacından yapılmış eşyalar, o kristaller, gümüşler, porselenler! En güzeli de duvarları çam tahtasıyla kaplanmış, çamdan dolapları, çifte çelik eviyesi, çamaşır makinesi, kurutma makinesi, bulaşık makinesi olan mutfaktı. Salondaki porselenlerin tozunu almakla yetinmedi. Hepsinin yıkanması gerekirdi.

"Aslında onlarla uğraşmanıza hiç gerek yok, Bayan Parchman."

"Severek yapıyorum," dedi Eunice.

Jacqueline'in porselenlerin yıkanmasına karşı çıkması özgeciliğinden değil, bazılarının kırılacağından korkmasındandı. Oysa Eunice hiçbir şeyi kırmıyor, aldığını tam tamına eski yerine koymayı da biliyordu. Gözleri,

gördüklerinin fotoğrafını beyninin bir köşesine yerleştiriyordu sanki.

Lowfield Hall'da onu ilgilendirmeyen, elini sürmediği, bakıp incelemediği bir şey varsa, o da oturma odasındaki yazı masasının üstünde ve çekmecelerinde bulunanlar, kitaplar ve Jacqueline'in tuvaletinin çekmecesinde sakladığı, George'un yazdığı mektuplardı. Bir bunlar, bir de, o aşamada, av tüfekleri.

İşverenleri ne diyeceklerini bilemiyorlardı.

Jacqueline, "Kadın kusursuz," dedi. George'un gömleklerini, yıkanıp ütülenmek üzere kolacıya götürmeye hazırlanırken Eunice paketi onun elinden almış, buzdolabını erittikten sonra, çarşafları değiştirmeden önce, onları da tertemiz yıkayıp asmıştı. "Ne dedi biliyor musun, sevgilim? O boynu bükük tavrıyla bakıp, 'Bana bırakın, ben ütü yapmayı severim,' dedi."

Boynu bükük mü? Eunice Parchman mı?

George, "Gerçekten çok becerikli," diye mırıldandı. "Seni böyle rahat ve mutlu görmek de beni çok sevindiriyor."

"Bana yapacak iş kalmıyor ki. Bir gün yazıp bıraktığım pusulayı görmezlikten gelip yatağımıza yeşil çarşaf sermesinin dışında, tek bir kusur işlediğini hatırlamıyorum. O korkunç Ingrid'le yaşlı Eva'yı düşününce, öyle şeylere kusur demek de saçma ya!"

"Eva'yla nasıl geçiniyor?"

"Eva'yı yok sayıyor galiba. Keşke ben de öyle yapabilsem. Düşünebiliyor musun, Bayan Parchman dikiş de biliyor. Geçenlerde yeşil etekliğimi kısaltıyordum. Elimden aldı ve onu da kusursuzca dikip verdi."

"Çok şanslıymışız," dedi George.

Mayıs ayı böyle geçti. Bahar çiçekleri soldu, ağaçlar yapraklandı. Meyve bahçesinde bülbüller ötüyor, sülün-

ler, yeşeren mısırları yemek için tarlalara iniyorlardı. Ama bunlar Eunice'i ilgilendirmiyordu. Titreyen tavşanlar ürkek bakışlarıyla çitlerin altında otluyor, Greeving tepelerinin ardından, ikinci bir güneşi andıran kıpkızıl, garip bir ay yükseliyordu. Bunlar da ilgilendirmiyordu Eunice'i. O perdelerini çekiyor, önce ışığı, sonra da televizyonu açıyordu. Akşamları istediğini yapmakta serbestti. İstediği de buydu. Örgü de örüyordu. Ancak dizi filmin, ya da spor olaylarının, yahut hırsız–polis kovalamacasının en heyecanlı yerine gelince örgüsü kucağına düşüyor, bu masum, çocukça eğlencenin heyecanıyla kendinden geçerek oturduğu yerde öne eğiliyordu.

Mutluydu. Düşünceleriyle duygularını analiz edebilse, mutluluğunun nedenlerini araştırabilse, ekrandakilerin hayatlarını yaşayarak geçirdiği günlerin ömrünün en güzel günleri olduğunu söylerdi. Gelgelelim bunu yapabilseydi, boş zamanlarını böyle sahte, aldatıcı bir eğlenceyle doldurmakla yetinmezdi herhalde. Eunice'in televizyon tutkusu, bir soru getiriyor akla. Herhangi bir sosyal güvenlik kurumu, Eunice Parchman'ın bu zararsız merakını fark etse, hem topluma yarar sağlamış, hem de Coverdale'lerin hayatlarını kurtarmış olmaz mıydı? Kadına bir odayla bir televizyon verilse, bir de küçük emekli aylığı bağlansa, gözlerini ekrana dikip ömrünün sonuna kadar taptığı cihazın önünde otururdu. Oysa sosyal hizmet kuruluşlarının onunla ilgilenmesi ancak iş işten geçtikten sonra gerçekleşecekti. Herhangi bir psikiyatr da görmemişti Eunice'i. Görseydi bile, olsa olsa kadının nevrozunun kökenini açıklayabilirdi; o da ancak okur–yazar olmadığını öğrenebilmesi koşuluyla. Oysa Eunice, bu durumu saklamayı, durumunu değiştirmesi gereken yaşlarda öğrenmiş, şimdi özrünü gizlemekte enikonu uzman olmuştu. Çok iyi okuma bilen, gençliğinde İncil'i baştan sona okumuş olan babası da ona bu konuda en büyük yardımı sağlayan kişiydi. Kızını okuma

öğrenmeye razı etmesi gereken baba, bundan daha zor olan yolu seçmiş, onunla işbirliği yaparak aldatmacayı sürdürmüştü.

Eve uğrayan bir komşu elindeki gazeteyi Eunice'e uzatırsa, babası, "Gazeteyi bana ver," diye atılırdı hemen. Gazetedeki küçük yazıları incelerken de, "Onun gencecik gözlerini yormayalım," diye eklerdi. Doğru dürüst öğrenim görmeyen okur–yazarlar okuma yazma bilmeyenlerin durumunu çokluk öyle açıkladıklarından, Eunice'in küçük çevresindeki insanlar da kızın gözlerinin bozuk olduğuna karar vermişlerdi.

"Okuyamıyorum ne demek? Göremiyor musun yani?"

Çocukken, okuma isteği duymamıştı hiç. Biraz büyüyünce öğrenmek istemişti ama ona öğretecek kimse yoktu. Bir öğretmen bulmak, hatta bir öğretmen bulmaya çalışmak demek, gerçeği başkalarına açıklamak demekti. Onun için de Eunice başkalarından, insanlardan kaçmaya başladı. Herkes de onun sırrını öğrenmeye kararlıydı sanki. Bir süre sonra bu kaçış otomatik hale geldiyse de, insanlardan nefret etmesinin nedeni yarı yarıya unutulmuştu.

Nesneler –eşyalar, televizyon, biblolar– ona zarar veremeyeceğinden, onlara sarıldı ve yüreğinde sıcak bir duygu doğduğu söylenebilirse, o duyguyu nesnelere yöneltti. Coverdale'lere karşı duygusuzdu. Eunice'in taşyürekliliğinden onların payına düşen, başkalarının payına düşenden fazla değildi gerçi; o herkese nasıl davranmışsa Coverdale'lere de öyle davranıyordu.

Eunice'in tutumunu ilk fark eden George oldu. Ailenin en duyarlı kişisi oydu, onun için de bu kusursuzluk örneğinde bir kusur gören ilk kişi o oldu.

6

Pazar sabahı kilisedeydiler. Rahip Archer vaazına başlarken İncil'den bir alıntı yaptı. "İşini iyi başardın, sadık hizmetkâr. Sadık ve iyi bir hizmetkâr olduğunu birkaç yerde gösterdin. Seni pek çok şeyin hükümdarı yapacağım." Jacqueline kocasının koluna dokunarak gülümsedi. George da hoşnut bir tavırla karısına gülümsedi.

Ertesi gün bu gülüşmeyi hatırlayınca kendini biraz aptal buldu. Belki de iyimserliği fazla ileri götürmüştü.

Ertesi akşam eve döndüğünde, Jacqueline, "Paula'yı hastaneye yatırmışlar," dedi. "Şimdiki doktorlar da insanın ne gün doğuracağına kendileri karar veriyorlar. Korkunç yani! İnsanı hastaneye yatırıyorlar bir iğne, tamam!"

"Şipşak bebekler," dedi George. "Brian aradı mı?"

"En son ikide telefon etti."

"Ben bir arayayım bakalım."

Yemekte konuk olmadığı zaman çok kez yaptıkları gibi, oturma odasında yiyeceklerdi. Eunice sofrayı kurmaya geldi. George damadını aradıysa da evde bulamadı. O almacı yerine koyduktan bir saniye sonra telefon çaldı. George damadının söylediklerine kısacık kelimelerle karşılık vererek telefonu kapadıktan sonra gidip karısının elini tuttu.

"Bir sorun çıkmış," diye açıkladı. "Henüz karar vermemişler ama Paula'ya hemen sezaryen yapabilirlermiş. Çok halsiz düşmüş."

"Sevgilim, çok üzüldüm!" Yine de kocasına üzülme demedi, George da bundan ötürü karısına gönül borcu duydu. "Doktor Crutchley'i ara istersen. Belki içini rahatlatacak bir şey söyler."

"Öyle yapayım."

Eunice odadan çıktı. George kadının incelik gösterip çenesini tutmasından hoşlanmıştı. Doktor ahbapları, durumunu hiç bilmediği bir vaka konusunda fikir yürütemeyeceğini söylediyse de, bu çağda doğumda ölen kadına pek rastlanmadığını da belirterek yüreğine biraz su serpti.

Yemeklerini yediler. Daha doğrusu Giles yemeğini yedi, Jacqueline birkaç lokma geveledi, George tabağındakilere hemen hiç dokunmadı. Giles durumun ciddiyeti ve onların endişesi karşısında biraz ödün vererek kitabını bir yana bıraktı, gözlerini boşluğa dikip oturdu. Daha sonra, gerginlik içinde geçirdikleri o saatleri geride bıraktıklarında, Jacqueline, Giles'ın bu fedakârlığının, bir başkasının George'u bir şişe konyak ve neşeli bir konuşmayla oyalamasına bedel olduğunu söyledi gülerek.

Gerginlik çok uzun sürmemişti zaten. Brian iki kere daha telefon etti. Yarım saatlik bir aradan sonra, üçüncü arayışında Paula'nın sezaryenle doğum yaptığını, üç kilo ağırlığında bir oğlu olduğunu bildirdi.

Eunice sofrayı topluyordu. Her şeyi duymuş olması gerekirdi. George'un, "Çok şükür!" diye haykırdığını, Jacqueline'in, "Harika! Çok sevindim, sevgilim," dediğini, Giles'ın, üst kata çıkmadan önce, "İyi," diye söylendiğini. Rahatlıklarını, sevindiklerini de görmüş olmalıydı. Yine de, en ufak bir tepki göstermeden odadan çıkıp kapıyı kapadı.

Jacqueline kocasına sarılarak öylece durdu. George o anda Eunice'i düşünmüyordu. Ancak yatmaya hazırlanırken, en üst kattan gelen televizyon sesini duyunca, kadının davranışında garip bir soğukluk olduğunu fark etti. O endişeli saatlerde üzüntü belirten tek bir söz etmemiş, tehlike atlatıldıktan sonra onların adına sevindiğini gösterecek bir şey söylememişti. George da bilinçli olarak beklememişti böyle bir şeyi. O anda, "Kızınızın

tehlikeyi atlattığına sevindim, efendim," demesini beklememişti ama, şimdi, bunun söylenmemesini yadırgıyordu. Sıkılmıştı. Kendi cinsinden olan birinin çektikleriyle ilgilenmemesi, evlerinde yaşadığı insanların kaygısına kayıtsız kalması, bir kadından beklenemeyecek, doğal olmayan bir tavırdı. İşini iyi yaptın, sadık hizmetkâr... Eunice, bu kez iyi yapmamıştı.

Çuvalla para verseler, tedirginliğini, pek mutlu ve işçisinden pek hoşnut olan karısına açmazdı George. Ayrıca, ailenin işlerini kendi işi gibi gören, onlarla senli benli olan, çenesi düşük bir hizmetçiyi o da istemezdi. Konuyu kafasından atmaya karar verdi.

Yeni doğan bebeğin bir ay sonra yapılan vaftiz törenine kadar, atmayı başardı da.

Patrick de Greeving'de vaftiz edilmişti, rahip Bay Archer aile dostuydu ve yaz aylarında, köyde, açık havada düzenlenen törenler kenttekilerden daha keyifli oluyordu. Paula, Brian ve iki çocukları Lowfield Hall'a Haziran sonunda bir cumartesi günü gelip pazar akşamına kadar kaldılar. Cumartesi öğleden sonra büyük bir parti verildi. Brian'ın annesiyle babasının ve kızkardeşinin dışında, Royston'lar, Jameson–Kerr'ler, Jacqueline'in bir teyzesi, George'un Newmarket'ta oturan kuzenleri de gelmişlerdi. Jacqueline'in yönetimi altında Eunice'in hazırlayıp sunduğu yiyeceklerle içecekler kusursuzdu. Ev hiç bu kadar güzel görünmemiş, şampanya bardakları hiç böyle ışıl ışıl parlamamıştı. Jacqueline bu kadar çok beyaz keten peçeteleri olduğunu bile bilmiyordu. Hepsini böyle yıkanıp kolalanmış durumda –ve bir arada– görmemişti hiç. Geçmişte, zaman zaman kâğıt peçete kullanmak zorunda bile kalmıştı.

Kiliseye gidilmeden önce, Melinda bebeği Eunice'e göstermek için salona indi. Çocuğa Giles adı konacaktı ve Giles Mont başına gelenleri anlamadan vaftiz babalığı

yapmak durumuna düşmüştü. Melinda, kendisinin, ağabeysinin, ablasının, hatta bir zamanlar babasının da giydiği işlemeli, uzun etekli vaftiz elbisesini giydirerek getirmişti bebeği. Pespembe, gürbüz, güzel bir bebekti. Masadaki pastanın yanında, Coverdale'lerin vaftiz defteri duruyordu. defterde, aynı işlemeli elbiseyle vaftiz edilenlerin nerede, ne zaman ve kimin tarafından vaftiz edildikleri yazılıydı. Şimdi de bu son törenin kaydedileceği sayfa açılmıştı.

"Ne şeker şey, değil mi, Bayan Parchman?"

Eunice kaskatı, buz gibi duruyordu. George kadından yayılan soğukluğu hissetti; güneş bulutların arkasına saklanmıştı sanki. Eunice ne gülümsedi, ne çocuğa doğru eğildi, ne de işlemeli elbiseye dokunmaya kalkıştı. Yalnızca baktı. George, onun gümüş kaşıkları porselen fincanların yanına koyarken baktığı gibi istekle, keyif ve heyecanla bakmadığını da görmüştü. Şöylece göz attıktan sonra da, "Gitmem gerek," dedi. "Yapılacak işler var."

Bütün öğleden sonra, tepsilerle girip çıkarken, ne George'a, ne Jacqueline'e, genç anne babanın mutluluğu, ya da bebeğin sevimliliği yahut eğlence süresince havanın bozmamasının büyük şans olduğu konusunda tek söz söylemedi. Soğuk kadın, dedi George kendi kendine, olağanüstü bir soğukluğu var. Yoksa yalnızca acınacak kadar utangaç mıydı?

Utangaç değildi Eunice. Bebekten kaçmasının nedeni defterin orada bulunması da değildi. Ancak dolaylı olarak belki. Bebeğe ilgi duymuyordu. Gelgelelim dünyada defter diye bir şey olmasaydı, bebeklere ilgi duyardı dense yeri vardı.

Her yazı korkunçtu onun için. Her yazı bir tehditti. Yazılardan, ona yazılı şeyler gösterenlerden uzak durmalıydı. Bu kaçış öyle köklü bir alışkanlık haline gelmişti ki bilinçli bile değildi artık. Yüreğindeki her türlü sıcaklığın, dışarıya yönelecek her türlü sevginin, her insanca heye-

canın kaynağı kuruyup gitmişti. Kendini yalıtması, çevresine bir duvar örmesi doğaldı artık. Ve başlangıç yıllarında o duvarı; basılı kâğıtları, kitapları, elyazısını uzakta tutmak, kendini bunlardan yalıtlamak için ördüğünün farkında değildi.

Okuma yazma bilmemek, sevgi ve hoşgörü duygularını, düş gücünü köreltmişti. Bunların ve psikologların *affekt* adını verdikleri, başkalarının duygularını paylaşabilme yetisinin, onun kişiliğinde hiç yeri kalmamıştı.

General Gordon kuşatma altındaki Hartum halkının moralini yükseltmek için yaptığı konuşmada, Tanrı dünyada insanlara korku dağıtırken, demiştir, sıra bana geldiğinde elinde korku kalmadığını görmüş. Dolayısıyla, ben korkusuz bir insan olarak yaratılmışım. Bu zarif alegoriyi biraz değiştirirsek Eunice için şöyle diyebiliriz: Sıra ona geldiği zaman, Tanrı, elinde verilecek düş gücü ve başkalarının duygularını paylaşma yetisi kalmadığını görmüştü.

Coverdale'ler her işe karışan insanlardı. En iyi niyetlerle, başkalarını mutlu etmek için karışırlardı herkesin işine. Giles'ın en sevdiği yazarlardan birinin deyişiyle söylemek gerekirse, 'Biri için öyle bir söz etmek ayıp olmasa, iyi niyetle yapıyorlar denebilirdi.' Bencillik etmekten çok korkarlardı. Çünkü Giles'ın içgüdüsel olarak bildiği bir gerçeği asla anlayamamışlardı. Bencillik, insanın gönlünce yaşaması değil, başkalarının da onun istediği gibi yaşamalarını beklemesidir.

Melinda, "Parşömen Surat için çok üzülüyorum," dedi. "Korkunç bir hayat yaşıyor. Öyle değil mi?"

Giles, "Bilmiyorum," diye karşılık verdi. Melinda, oğlanın odasına yaptığı seyrek ziyaretlerden birini daha yapmış, hatta gelip Giles'ın yatağının üstüne oturmuştu. Bu da delikanlıda hem sevinç, hem panik yaratmıştı. "Ben fark etmedim."

"Sen hiçbir şeyi fark etmezsin zaten. Ama öyle olduğunu ben söylüyorum. Geldiğinden beri evden hiç çıkmadı. Tek yaptığı televizyon seyretmek. Dinle bak, şimdi de açık televizyonu." Dramatik bir havayla duralayarak gözlerini tavana dikti. Giles, o odaya girdiği zaman yaptığı işi sürdürüyor, odanın bir duvarını kaplayan, mantardan yapılmış karolara bir şeyler iğneliyordu. Melinda, "Herhalde çok yalnızlık çekiyordur," diye ekledi. "Arkadaşlarını da özlüyordur." Giles'ı kolundan tutup yüzünü kendisine çevirdi. "Sen hiç umursamıyor musun?"

Kızın dokunuşu bir elektrik şoku gibiydi. Giles'ın yüzü kızardı. "Rahat bırak kadını. O çok iyi."

"İyi değil. İyi olamaz."

"Bazı insanlar yalnızlıktan hoşlanırlar." Ne aradığını bilemezmiş gibi bakınıyordu; turuncu giyecek yığınına, karmakarışık duran kitaplarla sözlüklere, lise dersleriyle hiç ilgisi olmayan, yazmaya başlayıp da yarım bıraktığı denemeler tomarına baktı. Seviyordu odayı; bir gün, okuma meraklısı bir akrabayla birlikte gittiği Londra Kitaplığı'nın dışında, en sevdiği yer burasıydı belki. Londra Kitaplığı'nda da oda kiralamazlardı adama. Öyle bir şey yapsalar, Giles ilk kiracı adayı olurdu. "Ben yalnızlıktan çok hoşlanıyorum," diye bitirdi.

"Bak, buradan git demeye getiriyorsan..."

Giles, "Hayır, onu demek istemedim," diye atıldı telaşla. Ve kalbindeki duyguları kıza açmaya karar vererek boğuk, heyecanlı bir sesle, "Melinda," diye başladı.

"Ne var? Bu posteri nereden buldun kuzum? Kızın yüzünün böyle yeşil olması mı gerekiyor?"

Giles içini çekti. Büyük an geçip gitmişti. "Bu ay için seçtiğim alıntıyı oku," dedi.

Ayın Alıntısı, mantar duvara topluiğneyle tutturulan kâğıda, yeşil mürekkeple yazılmıştı. Melinda yazıyı yüksek sesle okudu. "İnsanlık tarihinde, kuşaklar niye birbi-

rinden kesin çizgilerle ayrılmaz? Niye insan yumurtaları da –İngiltere Bankası'ndan çıkma yirmi–otuz bin sterlin parayla birlikte– küçük bir hücrenin içine yumurtlanmaz? O zaman, yumurtadan çıktığı zaman anasıyla babasının birkaç hafta önce bir serçenin midesini boyladığını bilen eşekarısı yavrusu gibi, insan yavrusu da hem bağımsız kalır, hem de bolca dünyalığı olurdu."

"Çok iyi, değil mi? Samuel Butler'dan."

"Bunu duvarda bırakamazsın, Üvey. Babam ya da Jackie görürse çok kızar. Ayrıca siz bu yıl klasikleri yapacaktınız sanırım."

"Ben hiçbir şey yapamayabilirim," dedi Giles. "Ben Hindistan'a gidebilirim. Belki. Acaba..." Büyük bir cüretle, "... sen de benimle gelir miydin?"

Melinda yüzünü buruşturdu. "Bahse girerim ki gitmeyeceksin. Gitmeyeceğini sen de biliyorsun. Ucu sana da dokunabilecek bir konuyu değiştirmek için söylüyorum bunları. Benimle birlikte gel diyecektim sana. Babamın karşısına dikilelim, onu Bayan Parchman konusunda bir şeyler yapmaya zorlayalım. Ama bahse girerim ki ben gelmem diyeceksin."

Giles parmaklarını saçlarında gezdirdi. Kızın gönlünü etmek isterdi. Dünyada, gönlünü etmek istediği tek insan Melinda'ydı. Gelgelelim her şeyin bir sınırı vardı. Melinda'nın hatırı için bile, ilkelerinden vazgeçemez, yaradılışına aykırı bir şey yapamazdı. "Olmaz," dedi. Kederle, neredeyse hüzünle, umutsuzca surat astı. "Hayır, onu yapmam."

Melinda, "Kaçık," deyip dışarı fırladı.

Babasıyla Jacqueline yaz akşamının alacakaranlığında bahçede dolaşıyor, Jacqueline'in o gün bahçede yaptıklarını gözden geçiriyorlardı. Tütün fidelerinde açan ilk çiçeklerden havaya tatlı bir koku yayılıyordu.

"Nicedir düşünüyorum, sevgililerim," dedi Melinda. "Zavallı Parşömen Surat konusunda bir şeyler yapmamız

gerek. Onu biraz sokağa çıkaralım. Oyalanabileceği bir şeyler bulsun. İlgi duyacağı bir şeyler olmalı."

Üvey annesi soğuk bir gülüşle gülümsedi. Bazı bakımlardan, Jacqueline oğlunun ona yakıştırdığı eşekarısı rolüne uygun sayılırdı. "Herkes senin kadar dışadönük insan değildir, Melinda."

George, "O Parşömen Surat lafı da yetti artık," dedi. Hâlâ haşarı altıncı sınıf öğrencisi sanıyorsun kendini."

"Konuyu değiştirmeyelim."

"Değiştirmiyoruz. Jackie'yle ben de aynı şeyi konuşuyorduk. *Bayan Parchman*'ın hiçbir yere gitmediğinin farkındayız. Belki de nereye gideceğini bilemiyordur. Arabası olmayınca bir yere gitmesi kolay değil."

"Arabalardan birini ödünç verin öyleyse! Bizde iki tane var."

"Öyle yapacağız. İstemeye çekiniyordur diye düşündük. Bence çok çekingen kadın."

"Egemen sınıfın baskısı altında," dedi Melinda.

Arabalardan birini ödünç vermek önerisinde bulunan Jacqueline oldu.

"Araba kullanmasını bilmem," dedi Eunice. Bunu açıklamakta sakınca görmüyordu. Yapamadığını itiraf etmek istemediği iki şey vardı yalnızca. Onun çevresindekiler içinde, araba kullananların sayısı pek azdı ve Rainbow sokağında, bir kadın için bunun garip bir uğraş olduğu düşünülürdü.

"Çok yazık. İstersen benim arabamı ödünç alabilirsin diyecektim. Buralarda başka nasıl gezebilirsin bilmiyorum."

"Otobüse binerim." Tooting'deki 88 numara gibi iki katlı kırmızı bir otobüsün köy yollarında vızır vızır gidip geldiğini sanıyordu sanki.

"Onu hiç yapamazsın," dedi Jacqueline. "En yakın otobüs durağı üç kilometre uzakta. Oraya da günde ancak üç otobüs uğrar."

George hizmetçilerinde bir eksikliğin, bir kusurun varlığını sezdiği gibi, Eunice de huzurlu hayatına gölge düşürecek küçük bir bulutun varlığını seziyordu şimdi. Coverdale'ler onun hayatını değiştirmek için ilk kez bir girişimde bulunmuşlardı. Bundan sonra olacakları beklemeye başladı tedirginlikle. Fazla beklemesine de gerek kalmadı.

Aile babası George, başkalarının işine karışmakta da başta gelirdi. Teneke kutu fabrikasındaki elemanlarını odasına çağırır, onlara evlilikleri, ipotek borçları, çocuklarının üniversite öğrenimleri konularında öğütler verirdi. Köydeki Meadows, Higgs ve Carter ailelerinin kadınları onun evlerinden içeri dalıp, bu ev çürüyor, niye birine baktırmıyorsunuz, ya da bahçedeki şu boş yere neden sebze ekmiyorsunuz diye sormasına alışmışlardı. Bay Coverdale iyi adamdı, hoş adamdı ya, söylediklerine hiç kulak asmamak gerekirdi. Benim dedemin zamanında bu işler böyle değilmiş. O zamanki toprak ağası gerçek bir toprak ağasıymış. O günler geride kaldı şükür. George herkesin işine karışıyordu; kendi iyilikleri için elbette.

Aslanı ininde kıstırdı. Aslan da pek uysal görünüyor, onun smokin gömleklerinden birini kolalamak gibi kadınca bir işle uğraşıyordu.

"Buyurun, efendim," Eunice tekir kedilerin saçlarını andıran saçlarını düzgünce taramış, mavi beyaz, kareli bir elbise giymişti.

Ömrü boyunca kadınlar üstlenmişlerdi George'un bakımını. Ancak hiçbiri, bir smokin gömleğini yıkamak, kaynatmak ve kolalamak gibi ürkütücü bir işe kalkışmamıştı. George bu konuda kafa yorsaydı, o işlerin gizemli bir yanı bulunduğuna, ancak bir kolacı dükkânında, akıllı bir makine tarafından yapılabileceğine karar verebilirdi. Gördüklerinden hoşnut olduğunu gösteren bir gülüşle gülümsedi.

"Bir uzmanı, uzmanlık isteyen işinin başında buluyorum," dedi. "Sana engel olmayayım, Bayan Parchman. Doğrusu çok iyi olmuş."

"Ütü yapmaktan hoşlanıyorum," dedi Eunice.

"Bunu duyduğuma sevindim. Ama eve tıkılıp kalmaktan hoşlanmıyorsundur herhalde. Seninle bunu konuşmaya geldim. Karımın dediğine göre, işten güçten başını alıp araba kullanmayı öğrenmeye fırsat bulamamışsın. Öyle mi?"

"Evet."

"Bunun çaresine bakmamız gerek. Direksiyon dersleri almak ister misin? Ders ücretini ben öderim. Bize çok iyi hizmet ediyorsun, karşılığında biz de sana bir yardımda bulunalım."

Kafasını çalıştırıp beynini zorlayan Eunice, "Ben şoförlük öğrenemem," dedi ve en sık kullandığı bahaneyi ileri sürdü. "Gözüm iyi seçmez."

"Gözlük takmıyorsun ama."

"Aslında takmam gerek. Yeni gözlüğümü göndereceklerdi, onu bekliyorum."

George enine boyuna sorup soruşturunca, Eunice gözlük kullanmak zorunda olduğunu, Greeving'e gelirken gözlük camlarını değiştirmesi gerektiğini sonra da 'ihmal ettiğini', gözlükle bile, otomobil plakalarını ve sokak işaretlerini okuyamadığını açıkladı. George kadının hemen bir göz hekimine gitmesi gerektiğini, kendisinin onu arabayla Stantwich'e götüreceğini bildirdi.

Karısına da, "Kendimden utanıyorum," dedi. "Zavallı kadın burnunun ucunu göremiyormuş. Şimdi nedenini öğrendiğim için pek aldırmıyorum ama, o donuk havasından biraz rahatsız oluyordum doğrusu."

Jacqueline kaygıyla baktı. "Lütfen öyle söyleme, George! Bu kadın geldikten sonra benim hayatım değişti."

"Bir şey söylemiyorum, sevgilim. İleri derecede miyop olduğunu, bunu açıklamayacak kadar da çekingen davrandığını anlıyorum dedim yalnızca."

Gözlük takmaktansa duvarlara toslamayı yeğleyecek, gerekirse gözlük yerine mercek takmak için işkenceye katlanacak yaradılışta olan Jacqueline, "İşçi sınıfı bu konularda biraz tuhaftır," dedi. George'un, işin aslını keşfetmiş olmasına ikisi de seviniyorlardı. Yarı yarıya kör denebilecek bir kadının camları ayna gibi parlatamayacağı, her akşam üç saat televizyon seyredemeyeceği ikisinin de aklına gelmedi.

7

Kırk yedi yaşındaki Eunice'in gözleri on yedi yaşındaki Giles Mont'un gözlerinden daha sağlamdı. Arabada giderlerken, George da onunla birlikte doktoruna gitmekte diretirse ne yapabileceğini düşünüyordu. Bunu önleyecek bir bahane bulamıyordu. Dünyayı yeterince tanımadığından, orta yaşlı, tutucu toprak sahiplerinin genellikle orta yaşlı hizmetçileriyle birlikte doktor muayenehanelerine girmediklerini bilmiyordu. Şaşkındı, yüreğini hınç bürümüştü. Hayatını çekilmez hale getirmeye kalkışan son erkek, suratına bastırılan yastıkla boğularak, canıyla ödemişti yaptıklarını.

Ancak kasaba dükkânlarını, sonsuza dek kavuşamayacağını sandığı hazinelerin bulunduğu o tanıdık yerleri görünce yüreğindeki sıkıntı biraz hafifledi. George'un göz hekimine onunla birlikte gitmek gibi bir niyeti olmadığını anlayınca büsbütün rahatladı. Yarım saat sonra dönüp onu alacağını, doktor faturasının kendisine gönderilmesini söyleyip uzaklaşmıştı George.

Araba gözden kaybolduktan sonra Eunice köşede gördüğü şekerci dükkânına yürüdü. Bir Mars çikolatası,

iki Kit-Kat, bir torba şeker aldı. Ardından bir pastaneye girdi. Bir fincan çay içti, bir üzümlü kek, bir çikolatalı *eclair* yedi. Lowfield Hall'da pişen yaprak sarması, *cassoulet* gibi uyduruk yemeklerden sonra, pasta yiyebilmek güzel bir değişiklik olmuştu. O cumartesi sabahı, lacivert etek-ceket takımı, naylon çorapları, Annie Cole'un annesinden kalma siyah pabuçları ve saçına geçirdiği incecik 'görünmez' fileyle pastanede otururken pek saygın bir kadına benziyordu Eunice. Kafasında planlar kurduğu, okuma yazma bilenlere ve üstün zekâlılara pek kolay gelen o aldatmacalardan birini tasarladığı kimsenin aklından geçmezdi. Sonunda planını kurdu. Sokağın karşısına geçip Boots mağazasından iki çift güneş gözlüğü aldı. Camları hiç koyu olmayan, hafifçe renklendirilmiş iki çift gözlük. Birinin çerçevesi çok açık mavi, öbürününki bağa taklidiydi. Gözlükleri çantasına attı; ancak bir hafta sonra çıkaracaktı ortaya.

Coverdale'ler gözlüklerin bu kadar kısa zamanda hazırlanmasına şaşırdılar. İkinci kez, hizmetçiyi Jacqueline götürdü kasabaya. Neyse ki sokakta park yeri bulamadığından onunla birlikte gözlükçüye girmedi. Yasak bir yere park etmek de istemiyordu. Giles'a kesilen cezaları ödemek yetiyor da artıyordu zaten. Eunice yine birkaç çikolata aldı, yine pasta yedi. Dönerlerken gözlüklerini Jacqueline'e gösterdi. Mavi çerçevelisini takacak kadar da ileri gitti. Kendini aptal gibi hissediyordu gözlük takınca. Otuz metre ötedeki meyve bahçesinde bir ağacın dalına konan serçenin kanadındaki tüyleri ayrı ayrı seçebilen o, bütün gün gözlükle mi dolaşacaktı şimdi? Bir de *okumasını* mı bekleyeceklerdi yoksa?

Aslında, kimse yalnızca şimdiki zamanda yaşamaz. Ancak Eunice daha çok şimdiki zamanı yaşardı; başkalarından daha fazla. Onun için, bir yemeğin beş dakika gecikmesi, on yıl önceki büyük bir acıdan daha önemliydi. Geleceğiyse inceden inceye düşünmemişti hiç. Ne

var ki şimdi, gözlüklerini cebinde, zaman zaman burnunun üstünde gezdirmeye başladığından beri, çevresindeki yazılı, basılı kâğıtları, gelecekteki bir tarihte, ilerideki günlerin birinde okumasını bekleyebilecekleri yazıları görmezlikten gelemez olmuştu. Hepsini görüyor, hepsini algılıyordu.

Yığınla kitap vardı Lowfield Hall'da. Eunice'in bir kere –tek bir kere– Bayan Samson'ın ödünç aldığı bir kitabı geri vermek için gittiği Tooting Kitaplığı'ndaki kadar çok kitap vardı sanki. Kitapları, gizemli ve korkulu şeylerle dolu, küçük, yassı kutular gibi görürdü Eunice. Oturma odasının bir duvarı boydan boya kitap raflarıyla kaplıydı. Salonda, şöminenin iki yanında ve karşı duvardaki iki girintide cam kapaklı kitap dolapları vardı. Komodinlerin üstünde kitaplar ve dergiler, gazeteliklerde gazeteler dururdu. Ve herkes habire kitap okuyordu sanki. Onu sinirlendirmek için okuyorlarmış gibi geliyordu Eunice'e. Çünkü hiç kimse, öğretmenler bile, keyif için okumazdı onca kitabı. Giles'ın elinden hiç düşmezdi kitap. Okuduğunu mutfağa bile getirir, dirseklerini masaya dayayıp dalar giderdi. Jacqueline yeni çıkan, yankı uyandıran hiçbir romanı kaçırmazdı. George da, o da zaman zaman klasikleri yeni baştan okurlardı. Daha sonra bir roman kişisini ya da bir sahneyi konuşup tartışabilmek için Thackeray'in, Dickens'ın yahut George Eliot'ın bir kitabını aynı günlerde okumaları da karı kocanın arasındaki yakınlığı vurgulardı. Ne tuhaftır ki, en az okuyan, İngiliz Edebiyatı öğrenimi yapan Melinda'ydı. Ancak onun da Sweet'in dilbilgisi kitabını alıp bahçede ya da oturma odasındaki halının üstüne uzandığı olurdu. Onun dilbilgisi çalışması da isteğinden değil, üniversitedeki öğretmeninin tehdidinden ileri geliyordu. "Geçer not almak istiyorsak önümüzdeki sömestrden önce şu Anglo–sakson zamirlerini öğrenmemiz gerek, değil mi, Melinda?" Ama Eunice bunu bilemezdi elbette.

Önceleri mutluydu. Şu gözlükler bozmuştu mutluluğunu. O evle, o güzelim eşyalarla mutlu olmuştu. Coverdale'lere karşı öyle ilgisizdi ki varlıklarıyla yoklukları birdi onun için. Şimdiyse, nicedir sözünü ettikleri tatil yolculuğuna çıksalar diye dört gözle bekliyordu.

Ancak onlar tatile çıkmadan –Ağustos'tan önce gitmeye niyetleri yoktu zaten– Eunice'e dünyaya açılmak, yeni yeni şeyler keşfetmek, Joan Simth'le tanışmak fırsatı vermeden önce, üç kötü olay yaşandı.

Birincisi önemsiz bir olaydı. Eunice'i sıkan, bunun yol açtığı sonuçtu. Geoff Baalham'ın tavuk çiftliğinden gelen yumurtalardan birini yere düşürdü. O ara mutfakta bulunan Jacqueline, "Hay allah, iş çıktı," diye mırıldandıysa da başka bir şey söylemedi, Eunice de yerdeki pisliği hemen temizledi. Ertesi sabah Giles'ın odasını temizlemeye çıktı –ki bu her zaman korkunç bir işti– ve, geldiği günden beri ilk kez, gözlerinin mantar kaplı duvara ilişmesine fırsat tanıdı. Neden? Bu soruya kendisi de karşılık veremezdi ama, artık okumak üzere donatıldığı içindi belki. Yani gözlükleri onu okuma edimi karşısında savunmasız bıraktığı ve artık o boğucu kitap bolluğunu fark etmekten kaçınamadığı için. O çirkin posterin yanına bir pusula iğnelenmişti. Bir yerde 'niye' kelimesini gördü. Kitap harfiyle yazılınca onu fazla zorlanmadan okuyabiliyordu. 'Bir'i de okuyabilirdi. 'Yumurta'yı sökmeyi başardı. Giles ondan söz ediyordu besbelli; yumurtayı kırdığı için onu azarlıyordu. Giles'dan gelecek azar umurunda değil ya, oğlan sessizliğine son verip –onunla hiç konuşmazdı çünkü– niye diye sorarsa? Niye benim 'niye' diye soran pusulama karşılık vermedin derse? Üvey babasına da söylerdi belki. Ondan sonraki günlerde, George onun gözlüksüz yüzüne baktıkça Eunice'in yüreği korkuyla ürperdi.

Sonunda o pusula indirildiyse de yerine başkası asıldı. Bu yeni yazı Eunice'i felç etti sanki. Bir hafta süreyle,

Giles'ın yatağını düzeltip pencereyi açmaktan başka iş yapmadı odada. Giles'ın odasında yılan beslemesi başka kadınları ne kadar korkutursa, o küçük kâğıtlar da Eunice'i aynı ölçüde korkutuyordu.

Yine de Jacqueline'in bıraktığı pusula kadar değil. Üçüncü kötü olay da buydu. Bir sabah Eunice en üst katta kendi odasını toplarken Jacqueline bir pusula yazıp mutfak masasının üstüne bırakmış, o aşağı indiğinde evden çoktan çıkmıştı. Londra'ya gidiyordu. Paula'ya uğrayacak, saçını kestirecek, tatilde giyebileceği bir şeyler alacaktı.

Hizmetçisine daha önce de birkaç pusula bırakmıştı Jacqueline. Her söyleneni yapan kadının pusulalarda belirtilen istekleri niçin yerine getirmediğini de merak etmişti. Sonunda Eunice'in gözlerinin görmediğini anlamıştı neyse ki. Ama şimdi gözlükleri vardı. Gözlüğünü takmıyordu gerçi. İki çift de örgü torbasının dibinde, üst katta duruyordu. Eunice gözünü dikip kâğıda baktı. Jacqueline, Yunanca yazılmış bir yazıdan ne kadar anlam çıkarabilirse, Eunice de bundan ancak o kadar anlam çıkarabilirdi çünkü Jacqueline Yunan alfabesindeki alfa, omega ve pi haflerini tanıdığı gibi, hizmetçi de bazı büyük harfleri ve tek heceli kelimeleri tanırdı. Ancak daha uzun kelimeleri okumak, hecelemek, heceleri birleştirmek onun harcı değildi. Londra'da olsa, Annie Cole ona yardım ederdi. Burada, Giles'dan başka kimse yoktu evde. Giles da öğleden sonrayı dükkânlarda dolaşarak, karanlık bir sinemada oturarak geçirebilmek umuduyla onu Stantwich'e götürecek birini aradığı için mutfağa şöyle bir uğramış, Eunice'in yüzüne bile bakmamıştı. Zaten Eunice de ondan yardım istemektense hemen her şeyi yapmaya razıydı.

Eva Baalham'ın geldiği günlerden biri de değildi. Pusulayı kaybetse miydi acaba? Yaratıcılık, onun yetenekleri arasında sayılamazdı. George'a, göz hekiminin fatu-

rası gelmediyse nedeni parayı benim ödemiş olmamdır, ben kimselere borçlu kalmak istemem masalını uydurabilmek, zaten pek sınırlı olan yaratıcı gücünü tüketmişti.

Derken Melinda mutfağa girdi.

Eunice onun evde bulunduğunu unutmuştu. Okulların Haziranda tatile girmelerine alışmamıştı bir türlü. Güzel, sağlıklı Melinda daracık blucini, Miki Fare'li tişörtü, iki örgü yapıp omuzlarına sarkıttığı sarı saçları ve çıplak ayaklarıyla, dans edercesine oradan oraya kayarak bütün mutfağı aydınlatıyor ve iki erkek bir kız arkadaşıyla birlikte, turuncu ve mor renklere boyanmış bir kamyonete binip deniz kıyısına gitmeye hazırlanıyordu. Masanın üstündeki pusulayı alıp, "Bu da ne?" diye sordu ve yüksek sesle okumaya başladı. " 'Zahmet olmazsa, zamanın da kalırsa, benim sarı ipekli elbisemi ütüler misin? Plise etekli olanı. Bu akşam giymek istiyorum. Dolabımın sağ tarafında bulacaksın. Çok teşekkür ederim. J. C.' Herhalde bunu sana yazmış, Bayan Parchman. Onun elbisesini ütülerken benim kırmızı etekliğimi de ütüler misin? Yapar mısın?"

"Elbette. Zahmet falan da olmaz." Çok rahatlayan Eunice bütün yüzüne yayılan bir gülümsemeyle bakıyordu.

"Sen bir tanesin," dedi Melinda.

Ağustos ayı bir sıcak dalgasıyla başladı. Tarlaları George'un arazisine bitişik olan Bay Meadows buğdayını biçmeye girişti. Yeni tarım makinesi ekin saplarını balyalayıp kek dilimleri gibi atıyordu. Melinda köylü kadınlarla birlikte vişne bahçelerindeki ürünü topladı, Giles duvarına Samuel Butler'dan yeni bir Ayın Alıntısı astı, Jacqueline, bahçedeki yaban otlarını yolarken zinyaların arasında üstünde boru biçiminde tek bir çiçek bulunan, güzelliğiyle göz alan ancak zehirli olduğu bilinen bir alıç gördü. Sonunda yolculuk günü de geldi. 7 Ağustos.

"Sana kart atmayı unutmayacağım!" Melinda, ihtiyar Parşömen Suratı neşelendirmek görevini üstlendiğini hatırlardı zaman zaman.

"Gerek duyabileceğin herkesin adresini ve telefon numarasını telefonun yanındaki defterde bulabilirsin." Bunu söyleyen Jacqueline'di. George, "Acil bir durum doğarsa telgraf da çekebilirsin," dedi.

Söylediklerinin hiçbir yararı olmayacağını bilebilselerdi keşke.

Eunice eleştiriye hedef olmamak için mavi çerçeveli gözlüğünü takmış, onları uğurluyordu. Sabahın bu erken saatinde, Greeving çayırları ince bir sisle örtülüydü. Bay Meadows anızını yaktığından dumanla karışıp yoğunlaşan bir sis. Eunice çiy damlalarıyla ıslanan iri, vişneçürüğü dalyaların güzelliğini seyrederek, yöreden ayrılmaya hazırlanan puhunun son ötüşlerini dinleyerek oyalanmadı. Dört gözle beklediklerini yapabilmek, isteklerini gerçekleştirebilmek için hemen içeri girdi.

Ev işlerini savsaklamak niyetinde değildi. Her cuma yaptığı işleri o gün de yaptı, fazladan iş de çıkardı. Yataklardaki çarşafları aldı, vazolardaki çiçekleri attı –solmaya yüz tutmuşlardı zaten; taçyapraklarını da her yere döküyorlardı pis şeyler– ortada duran her gazeteyi, her dergiyi, her kitabı göz önünden kaldırmaya çalıştı. Kitap raflarının önlerine de birer çarşaf asabilmek isterdi ama o kadarı delilik olurdu. Oysa Eunice deli değildi.

Sonra da kendine yemek pişirdi. Gün ortası yendiğinden Coverdale'ler buna öğle yemeği derlerdi ama, Eunice için günün büyük yemeğiydi. Coverdale'ler hizmetçilerinin öğle öğününü hafif şeylerle geçiştireceğine sıcak, doyurucu bir yemek yemeyi ne kadar özlediğini bilemezlerdi. Eunice dondurucudan koca bir parça bonfile çıkardı, fasulye, havuç ve kara kavza haşlanırken eti –ızgarada değil, yağda– kızarttı, yanına bol patates kızartması koydu. Bunların arkasından elmalı puding ve

krem karamel, birkaç bisküviyle peynir yedi, demli çayını içti. Bulaşıklarını yıkadı, kurulayıp kaldırdı. Bulaşık makinesini kullanmak zorunda olmamak da bir rahatlıktı Kapağı kapansa, içindekiler görünmese bile, salça sıvışan, üstlerine ekmek kırıntıları yapışan kirli tabakların bütün gün makinede durmasından hoşlanmıyordu.

Bayan Samson, kadınların işi hiç bitmez derdi hep. Ancak en titiz, evine en düşkün kadın bile o gün Lowfield Hall'de yapılacak iş bulamazdı. Ertesi gün oturma odasının perdelerini söküp yıkamayı düşünüyordu ama o gün değil. O anda değil. Şimdi dört başı mamur bir televizyon keyfi, bir televizyon orjisi yapacaktı.

7 Ağustos, o yazın en sıcak günü olmuştu. Isı yirmi beş dereceden yirmi sekize, öğleden sonra iki buçukta da otuz dereceye yükseldi. Reçel yapmaya girişen köylü kadınlar mutfaklardan çıkarak arka basamaklarda oturdular; Beal nehrinin üstündeki setin arkası küçük Meadows'ların, Higgs'lerin ve Baalham'ların yüzme havuzu haline geldi; çiftlik köpeklerinin dilleri dışarı sarktı; Bayan Cairn ayıbı falan unutarak evin önüdeki çimenlikte bikinisiyle yattı; Joan Smith bakkal dükkânının kapısını açık tutmak için önüne bir kutu köpek maması koydu ve sinekleri öldürmek için kullandığı patpatla yelpazelendi. Ama Eunice üst kata çıktı, perdeleri kapatıp örgüsünü alarak büyük bir keyifle televizyonun karşısına oturdu. Eksiksiz bir keyif çatabilmek için bir–iki çikolata da isterdi ya, kasabadan aldıklarının hepsini yiyip bitirmişti.

Önce spor programı. Yüzenler, parkurlarda koşanlar. Ardından, Eunice'in Rainbow sokağındaki tanıdıklarına benzeyen insanlarla ilgili bir dizi film, bir çocuk programı, haberler ve hava durumu. Haber programını pek sevmezdi, havanın nasıl olacağını da herkes görebilir, herkes kestirebilirdi. Aşağı indi, yağlı, reçelli birkaç sandviç ve koca bir çanak çikolatalı dondurmayla dön-

dü. Saat sekizde, haftanın en sevdiği programı, Los Angeles polis örgütüyle ilgili bir dizi başlayacaktı. O diziyi niye o kadar sevdiğini açıklamak kolay değil. Eunice, seyirciye bir tür kaçış sağlamaya çalışan, televizyon seyircisinin ekrandaki kişilerle özdeşleşmesi gerektiğini savunan yapımcıları çok şaşırtırdı. Genç polis teğmeniyle polisin yirmi yaşındaki sarışın sevgilisiyle, her bölümde boy gösteren gangsterlerle, büyük işadamlarıyla, film yıldızları ve tele-kızlarla, sarhoş ve kumarbazlarla özdeşleşemezdi Eunice. Belki de sert konuşmalardan, yine her bölümün vazgeçilmez parçaları olan tabanca düellolarıyla araba kovalamacalarından hoşlanıyordu. Daha önce pek çok bölümü kaçırmış, buna da çok kızmıştı. Coverdale'ler konuk ağırlamak için cuma akşamlarını kasıtlı olarak seçiyorlardı sanki.

Bu kez rahatını bozacak kimse yoktu. Bütün dikkatini televizyona verebilmek için örgüsünü bir yana bıraktı. O akşamki bölümün çok güzel olacağı ilk sahnelerden belliydi; programın daha ikinci dakikasında biri öldürülmüş, beşinci dakikası sona ermeden iki araba birbirini kovalamaya başlamıştı. Haydudun arabası bir elektrik direğine tırmanarak hurdahaş oldu. Kapı açıldı, haydut dışarı fırladı, polisin tabanca mermilerinden korunmaya çalışarak, kendi tabancasını ateşleyerek sokağın karşısına geçti, korkuya kapılan bir kızı gövdesine siper edip bir evin önündeki verandaya sığındı... Ansızın ses kayboldu, görüntü de küçüldü, küçüldü ve bir delikten aşağı çekilen kara bir sıvı gibi, ekranın ortasındaki küçük bir leke halini aldı. O parlak nokta da kısa bir süre yıldız gibi parladıktan sonra sönüp gitti.

Eunice alıcıyı kapattı, yeniden çalıştırdı. Hiçbir şey olmadı. Öndeki düğmeleri, hatta asla dokunulmaması gerektiğini söyledikleri arka düğmeleri kurcaladı. Fişi çekip kabloların yerli yerlerinde durup durmadıklarına baktı. Elektrik sigortasını da değiştirdi.

Ekran bomboştu. Daha doğrusu bir ayna halini almış, Eunice'in sıkkın yüzünü ve perdelerin aralığından görünen kızgın, kızıl güneşin batışını yansıtıyordu.

8

Oturma odasındaki renkli televizyonu açmak hiç aklına gelmedi. Oradaki alıcının çalıştığını biliyordu ama o *onların* televizyonuydu. Eunice Parchman'ın kişiliğinin garip bir özelliği, şantaj yapmaktan, cinayet işlemekten çekinmediği halde, ömründe hiçbir şey çalmış, ya da sahibinden habersiz ödünç almış olmamasıydı. Hayatın çeşitli alanları gibi, nesneler de belirli insanlara aitti, neyin kimin mülkiyetinde olduğu ve olacağı önceden belirlenmişti. Kurulu düzenin korunması George için ne kadar önemliyse Eunice için de aynı ölçüde önemliydi.

Bir süre alıcının kendi kendine düzeleceğini, nasıl durmuşsa aynı şekilde çalışmaya başlayacağını umdu. Gelgelelim düğmesine kaç kere bastıysa ekran hep sessiz ve karanlık kaldı. Bozulan bir şeyi onarmak için birini çağırmak gerektiğini biliyordu elbette. Tooting'de olsa ya elektrikçiye giderdi, ya tamirciye. Ama burada? Evde bir telefon vardı, bir de sayılarla isimlerden oluşan, şifresini çözemeyeceği bir liste, hiç işine yaramayan bir telefon defteri.

Cumartesi, pazar, pazartesi. Sütçü uğradı, Geoff Baalham yumurta getirdi. Onlara sorsa, telefon rehberinden şu şu isimde birinin numarasını bul derlerdi. Ne yapacağını bilemiyor, müthiş sıkılıyordu. Ne sohbet edecek bir komşu vardı, ne seyredilecek işlek bir sokak, ne bir otobüs, ne de bir pastane. Bütün perdeleri indirdi, yıkayıp ütüledi. Doğramaları sabunlu sularla sildi, halıları yıkadı, çok ağır ilerleyen, geçmek bilmeyen saatleri doldurmak için yapabileceği her şeyi yaptı.

Çarşamba günü gelen gündelikçi Eva bir gece önce yayınlanan büyük boks maçını seyredip seyretmediğini sorunca durum ortaya çıktı. Eva bir konu açmış olmak için sormuştu soruyu. En keyifli gününde bile, Eunice Parchman'la sohbet etmek kolay iş değildi.

"Televizyon bozuldu mu? Birine göstermen gerekecek herhalde. Gosbury'de elektrikçilik yapan kuzenimin elinden gelir. Bak ne diyeceğim, ben şu gümüş parlatma işini cumaya bırakayım da şimdi ona bir telefon edeyim."

Rodge dediği biriyle uzun uzun konuştu Eva. Doris'i sordu, 'anan' nasıl, 'kız' nasıl, 'oğlan' nasıl diye sordu (kızla oğlan, kendileri de çocuk sahibi olan genç bir çiftti-ler), sonunda yardım vaadini kopardı.

"Dükkânı kapattıktan sonra uğrayacak," dedi.

"Umarım götürmek zorunda kalmaz."

"Bu eski televizyonların ne iş çıkaracağı hiç belli olmaz. Sen de bir–iki gün gazeteyle oyalanıver."

Okumak, damarlarımızda dolaşan kan halini almıştır. İki lafın birinde okumaktan söz ederiz. Talimat alıp vermenin dışında, gerçekten konuşma denebilecek konuşmalarımızın hemen hepsinde, basılı bir metinden, ya da okuduğumuz bir şeyden çıkardığımız sonuçlardan söz ederiz. Bunu yapmamak neredeyse olanaksızdı.

Rodge Meadows geldi ve alıcıyı dükkânına götürmesi gerekti.

"Belki iki günde hazır olur, belki de bir hafta sonra," dedi. "Eva teyzemden bir haber almazsan bana telefon et. Numaramı rehberde bulabilirsin."

İki gün sonra, Lowfield Hall'un ıssızlığında yapayalnız, can sıkıntısı içinde yaşayan Eunice karşı konulmaz bir istek duydu. Nereye gideceğini, niçin gitmek istediğini hiç bilmediği halde, mavi–beyaz kareli elbisesini çıkarıp lacivert etek–ceket takımını giydi ve ilk kez olarak, tek başına dış dünyaya çıktı. Bütün pencereleri kapadı,

ön kapıyı sürgüledi, silah odasının bahçeye açılan kapısını kilitledi ve araba yolunda yürümeye başladı. Tarih 14 Ağustos'tu. Eğer televizyon bozulmasaydı hiç çıkmazdı evden. Eninde sonunda, belki kendi isteğiyle, belki Coverdale'lerin zoruyla, bir akşam ya da bir pazar günü köye inebilirdi ama, o zaman Greeving Posta Acenteliği ve Bakkaliyesi kapalı olurdu. Eğer, eğer, eğer... Eğer okuma yazma bilseydi –televizyon çekiciliği koruyabilirdi ama– o zaman cumartesi sabahı hemen rehbere bakıp tamirci bulur, salı, en geç çarşamba günü yine alıcısına kavuşurdu. Rodge Meadows televizyonu 15 Ağustos Cumartesi günü geri getirdi gerçi; ne var ki artık olan olmuştu.

Nereye gittiğini bilmiyordu. Önüne çıkan ilk sapaktan saptığı için, Greeving köyünden geçip geçmeyeceği o anda bile belli değildi. O yol Cocklefield St. Jude'a çıkardı çünkü. Üç çeyrek saat ve üç kilometre yürüdükten sonra, büyük bir kilisesi olan, ancak dükkân bulunmayan minik Cocklefield St. Jude köyüne geldi. Ardından kendini bir yol kavşağında buldu. Yol işaretleri onun için hiçbir anlam taşımazdı ama bundan korkmuyordu. Tanrı yel estirirken kırkılmış kuzuları gözettiği gibi, ona da, belki şu garip bahtsızlığını telafi etmek için, hemen hemen hayvanlarınki kadar güçlü bir yön duygusu vermişti. Onun için de kavşaktan ayrılan en dar yolu, iki arabanın iki yandaki çalılıklara takılmadan geçemeyeceği, meşe ve dişbudak ağaçlarının yaz sonu yeşilliğiyle gölgeledikleri en fazla üç metre genişliğindeki toprak yolu seçti.

Ömründe buna benzer bir yer görmemişti Eunice. Bir inek, hortlağı andıran ablak beyaz yüzünü çalıların üstünden yola uzatıp ona bakarak böğürdü. Ağaçların gölgelemediği güneşli bir noktada, her yanı yaldızlı kestane rengiyle yanardöner yeşile kesen bir erkek sülün tüylerini hışırdatarak ayaklarının dibinden geçti. Eunice,

başı havada, korkulu ancak kararlı bir tavırla, doğru yönde gittiğini bilerek ilerledi.

Böylece, sonunda kendini Greeving köyünün tam ortasında buldu. Saptığı yol Blue Boar birahanesinin tam karşısına çıkıyordu. Sağa döndü, çeşitli Higgs'lerin, Newstead'lerin ve Meadows'ların oturdukları küçük evlerin, Bayan Caime'in Kral George zamanından kalma küçük köşkünün, Jim Meadows'un işlettiği gösterişsiz, neon lambasız benzin istasyonunun önünden geçtikten sonra köy bakkaliyesinin karşısındaki üçgen biçimli yeşil alana çıktı.

Saman damı önemli ölçüde onarım gerektiren, çatı alınlığı ahşap kaplamalı, çok eski bir evin birinci katıyken bakkal haline getirildiğinden, dükkânın iki cephesi vardı. Evin arkasında, o noktada birden kıvrılarak çayırlardan uzaklaşıp Greeving yolundaki köprünün altından akan Beal nehrine uzanan eğimli bir bahçe vardı. Greeving Bakkaliyesi şimdi Bay ve Bayan Mann'ın yönetiminde doğru dürüst işletilmekteyse de, o tarihte, iki büyük vitrinde, tozlu kahvaltılık tahıl kutularından, komposto konservelerinden, pek de taze görünmeyen domates ve lahana sepetlerinden başka bir şey bulunmazdı. Eunice vitrinlerden birine yaklaşıp içeri baktı. Dükkân boştu. Genellikle boş olurdu, çünkü Smith'ler –ister istemez– mal çeşitlerini sınırlı tutarken fiyatları da çok yüksek tutarlardı. Arabası olan Greeving'liler alışveriş yapmak için Stantwich ve Nunchester kasabalarındaki süpermarketlere gitmeyi yeğler, köy bakkalından ancak posta acentesi olarak yararlanırlardı.

Eunice içeri girdi. Sol taraf, müşterilerin istedikleri malları seçip metal sepetlere doldurabilecekleri bakkaliye bölümüne ayrılmış, sağ taraf, bütün küçük posta acentelikleri gibi, bir tezgâh ve tezgâhın üstünde yükselen bir parmaklıkla postane haline getirilmişti. Parmaklığın bittiği noktada da sigaralar ve şekerler sergileniyor-

du. Zamanında, kapının üstünde, kanat her açılıp kapandıkça öten bir çıngırak da vardı ama, bir tarihte yerinden düşmüş, Smith'ler de yeniden takmamışlardı. Dolayısıyla, Eunice'in girdiğini kimse duymadı. Eunice rafları ilgiyle inceledi, Londra'daki mağazalardan tanıdığı malları hemen ayırt etti. Hani okuma yazma bilmiyordu diyeceksiniz. Bir paketin, bir konserve kutusunun üstündeki markayı, üreticinin adını kim okur ki? Etimoloji profesörü de, okur yazar olmayan biri de her şeyden çok ambalajın renginden ve biçiminden, etiketin üstündeki resimden tanır alacağı malı.

Eunice şeker ya da çikolata yemeyeli tam bir ay olmuştu. O anda, dünyada her şeyden çok bir kutu çikolata istiyordu canı. Onun için de parmaklığın yanındaki tezgâha yaklaştı. Birkaç saniye bekledi, sonra öksürdü. Öksürmesi, dükkânın arkasındaki bir kapının açılıp ondan birkaç yaş daha büyük bir kadının ortaya çıkmasıyla sonuçlandı.

Joan Smith elli yaşındaydı o yıl. Açlıktan ölmek üzere olan bir kuş kadar zayıftı; kolları bacakları kibrit çöpü kadar ince, derisi tavuk derisi gibi pürtüklü, saçları Jacqueline Coverdale'in saçının rengindeydi. Aslında, iki kadın da Melinda'nın güzelim sarı saçlarının rengini yapay yollardan elde etmeye çalışıyorlardı tabii. Harcayacak daha çok parası olduğundan, Jacqueline bu işte daha başarılıydı. Joan Smith'in sert, kıvırcık, pırıltılı bukleleri, dükkânında sattığı, sarı metalden yapılmış bulaşık tellerini andırıyordu. Yüzü gelişigüzel boyanmıştı, derisi sertleşmiş, kızarmış, pürtüklü elleri bakımsızdı. Annie Cole'unkine benzeyen, kibarlık taslayan halktan gelme kişi konuşmasıyla, Eunice'e nasıl yardım edebileceğini sordu.

İki kadın ilk kez birbirlerine baktılar, küçük mavi gözler keskin bakışlı külrengi gözlerle karşılaştı.

"Bir kutu Black Magic, lütfen," dedi Eunice. "Yarım kiloluk olsun."

Bir tutkuyu, acıyı, kazancı ya da felaketi paylaşacak binlerce çift, böyle sıradan bir cümleyle başlatmışlardır ilişkilerini.

Joan çikolata kutusunu çıkardı. Genç kızlar gibi davranırdı hep; şen şatır ve şuh. Herhangi birine, istediği malı verip parasını almakla yetinmek olanaksızdı onun için. Önce gülümseyecek, eller kollar oynatılacak, ayaklarının, neredeyse ayağındaki Minnie Maus pabuçlarından çıkmasına yol açacak şekilde zıplayacak, başını çapkınca yana eğecekti. Din düşkünlüğünde bile senli benli, şakacı bir tutum görülürdü. Tanrı onun ahbabıydı; imansızlara sert davranırsa da, seçilmiş kişilere yakınlık ve dostluk gösterirdi. Birlikte sinemaya gidilebilecek, çıkınca da bir fincan çay içerek şundan bundan söz ederek kıkırdaşılabilecek bir arkadaş gibiydi Tanrı.

"Seksen beş peni," diye başladı, "lütfedeceksiniz," diye bitirdi. Eunice'e bakıp cilveli bir gülüşle gülümseyerek parayı yazarkasaya attı. "Eee, tatil nasıl geçiyormuş? Haber almadınız mı yoksa?"

Eunice şaşırdı. İngiliz köylerinde hemen hiçbir şeyin gizli kalmadığını bilmezdi ve asla tam olarak anlayamayacaktı. Greeving'dekilerin hepsi, Coverdale'lerin nereye gittiklerini, ne zaman gittiklerini, ne zaman döneceklerini, hatta, yolculuğun yaklaşık kaça patlayacağını bildikleri gibi, çoğu, hizmetçinin o gün ilk kez köye indiğini de haber almışlardı. Nellie Higgs'le Jim Meadows onu görüp kimliğini keşfetmiş, fısıltı gazetesi yayına başlamıştı. Kılığı kıyafeti, geliş nedeni de o akşam Blue Boar'da konuşulup tartışılacak, çeşitli tahminler yürütülecekti. Ne var ki Joan Smith'in onu tanıması, nerede çalıştığını bilmesi sihirbazlık gibi görünmüştü Eunice'e. Kafasında merakla karışık bir hayranlık doğdu. Bu duygu, daha sonra Joan Smith'e gösterdiği bağımlılığın, genellikle, Joan'un her söylediğini doğru olarak kabul etme alışkanlığının temellerini atmıştı.

Ancak o gün, "Haber alamadım," deyip sustu.

"Henüz erken sayılır. Üç haftalık bir yolculuğa çıkabilmek ne güzel. İnsanda şans olmalı. Pek de sevimli bir aile, değil mi? Bence Bay Coverdale gerçek bir centilmen. Eski insanlar gibi. Karısı da tam bir hanımefendi. Yüzüne bakan kırk sekiz yaşında olduğunu da aklından geçirmez, değil mi?" Böylece, Joan başkaca bir amaç gütmeden, yalnızca kötükalpliliğinden, zavallı Jacqueline'in yaşına altı yıl eklemiş oluyordu. Dükkândan alışveriş etmedikleri, George'un, posta acenteliğinin gerektiği gibi yürütülemediğini ileri sürdüğü duyulduğu için hiç sevmezdi Coverdale'leri. Ne var ki rüzgârın hangi yönden estiğini araştırmadan bunu Eunice'e söylemeye niyeti yoktu. "Orada çalıştığınız için şanslısınız, onlar da sizin gibi birini buldukları için çok şanslı sayılırlar."

"Bilemeyeceğim," dedi Eunice.

"Alçakgönüllülüğünüzden öyle diyorsunuz besbelli. Köşkün hiç bu kadar temiz, bu kadar düzenli görünmediğini söylüyorlar. Kuşlar haber verdiler. İhtiyar Eva yıllar yılı yalapşap temizlik yaptıktan sonra, şimdi her şey çok değişmiştir sanırım. Ama yalnızlık çekmiyor musunuz?"

Açılmaya başlayan Eunice, "Televizyon var," dedi. "Her zaman yapılacak bir iş de bulunuyor."

"Haklısınız. Kendimden bilirim, ben de bütün gün burayı temiz tutacağım diye koşturuyorum. Kiliseye gelmiyorsunuz, değil mi? Yok, hayır. Gitseydiniz sizi de Coverdale'lerin yanında görürdüm."

"Fazla dindar değilim. Hiç kiliseye gidecek zamanım olmadı sanki."

Joan işaret parmağını sallayarak, "Büyük kayıp," dedi vaaz edercesine. "Yine de unutmayın, hiçbir zaman çok geç sayılmaz. Tanrının sabrı sınırsız, oğlu da her zaman sizi sofrasına kabul etmeye hazırdır. Bu yaz da Tanrı bu güzel havaları lütfetti bizlere. Başkaları için çalışıp

ter dökmek zorunda olmayanlar yazın tadını çıkarıyorlar."

"Ben artık döneyim," dedi Eunice.

"Ne yazık ki kamyoneti Norm aldı. Yoksa ben sizi eve kadar bırakıverirdim." Eunice'le birlikte kapıya gitmiş, küçük tabelayı, KAPALI yazan tarafına çevirmişti. "Çikolataları aldınız mı? Tamam, almışsınız. Unutmayın, canınız sıkılırsa ben hep buradayım. Rahatsız ederim diye de düşünmeyin sakın. Ahbaplarımıza sunacak bir fincan çayımızla konuşacak iki çift lafımız bulunur her zaman."

Eunice iki anlama gelecek bir karşılık vererek, "Düşünürüm," dedi.

O uzaklaşırken Joan arkasından neşeyle el salladı. Eunice köprüyü aştı, evin yoluna saptı. Çikolata kutusunu kesekâğıdından çıkardı, kâğıdı bir çitin arkasına, içi portakallı kremayla doldurulmuş bir çikolatayı da ağzına attı. Biraz çene çalmak hoşuna gitmişti. Joan Smith de alışık olduğu, anlaşabildiği insanlardan biri gibi görünmüştü gözüne. Gerçi kiliseye gitmek konusunda söyledikleri Eunice'in işine karışmak gibi olmuştu birazcık. Ancak konuşmalarının en güzel, en rahatlatıcı yanı da hizmetçinin dikkatinden kaçmamıştı. Ne kitaptan, ne yazıdan, ne okuyup yazmaktan söz edilmemişti. Yine de, televizyonu onarılıp eskisinden farksız durumda dönüp geldikten sonra önce Joan Smith ona uğramasaydı, Eunice kadını aramayı aklından geçirmezdi.

Eunice insanlara karşı ne kadar kayıtsızsa, pırıl pırıl saçları, pırıl pırıl neşesiyle, küçücük gövdesiyle kuş gibi hoplayıp zıplayan ahbabı da o kadar meraklıydı. Herkesin her şeyini merak eder, merak yüreğini kemirirdi. Ayrıca da bir çeşit paranoyak illeti vardı. Kendi duygularını Tanrıya atfederdi. Dindar bir kadının başkalarını çekiştirmesi, arkalarından konuşması hoş kaçmayacağından,

sevmedikleri hakkında kötü amaçla dedikodu ettiği pek ender görülürdü. Onlarda kusurlar bulan, onlardan nefret eden Joan Smith değil, Tanrının kendisiydi. Bu kişiler, Joan Smith'e karşı değil, Tanrıya karşı suç işlemişlerdi. İşledikleri suçlar hayali de olsa, Tanrı, öcümü yerde bırakmam demişti din kitabında; suçu cezasız bırakmam. Joan Smith onun uysal kölesi, enerjik elçisiydi.

Lowfield Hall'un içini görmeyi, sahipleri hakkında –zaman zaman mektuplarından birini buhara tutarak açıp içindekileri okumakla edindiği bilgilerin dışında– bir şeyler öğrenmeyi istemişti nicedir. Şimdi de eline fırsat geçmişti. Eunice'le tanışmış, ilk sohbetleri pek güzel geçmiş, şimdi de Girit adasından Melinda Coverdale'in Bayan E. Parchman'a gönderdiği kart gelmişti. Joan kartı posta dağıtıcısının çantasına koymayıp bir kenara ayırdı ve pazartesi sabahı köşke kendi götürdü.

Eunice onu görünce hem şaşırmış, hem biraz sıkılmıştı. Kartpostala bakınca, onu sokabilecek bir böcekten kaçarcasına gerileyerek her zamanki bahaneyi kullandı.

"Gözlüksüz hiç okuyamam."

"Ben okuyayım istersen. Bana gelen kartı niye okuyorsun demeyeceksen... 'Burası harika bir yer. Isı otuzun altına düşmüyor. Az önce Teseus'un Minator'u öldürdüğü Knosos sarayını gezdik. Yakında görüşürüz. Melinda.' Ne güzel! Yalnız bu Teseus kim oluyor? Gazetede bununla ilgili bir haber görmedim. Neyse, oralardakiler boyuna kavgaya tutuşup birbirlerini öldürürler zaten. Aman ne güzel mutfak! Sen de tertemiz bakmışsın. Bal dök yala yani!"

Rahatlayan ve gururu okşanan Eunice, "Ben de şimdi çayı ocağa koyacaktım," diyecek kadar atak davrandı.

"Sağol ama ben kalamam. Norm'u yalnız bıraktım. Şu işe bak, Melinda diye imza atıp geçmiş. Hakkını ye-

meyeyim, ulu Tanrının cariyelerinde görmekle üzüldüğü bazı kusurları varsa da, kendini beğenmişliği hiç yoktur kızın." Bunu, Tanrı geçerken uğramış da duygularını ona açmış gibi, hiç kararsızlık çekmeden, rahatça söyleyivermişti. "Büyük ev, değil mi? Salona bir göz atabilir miyim?"

"Sen istiyorsan," dedi Eunice, "*bence* bir sakıncası yok."

"Onlar da aldırmazlar. Bu köyde hepimiz dostuz. Zamanında çok günah işleyen biri olarak şunu söyleyeyim ki, ben kendimi cennetin yolunu şaşıranlardan üstün görmem, şükür ki ben onlara benzemiyorum da demem. Ayy, ne güzel eşyalar! Pek de zevkli insanlar, değil mi?"

Sonunda, kadının bu bilgiç konuşmalarının karşısında hayranlık duyan Eunice ona bütün evi gezdirdi. Joan da sık sık hayranlık çığlıkları atarak hizmetçiyi sevindirdi. Aslında biraz da ileri gittiler. Eunice dolapları açıp Jacqueline'in gece elbiselerini bile gösterdi. Giles'ın odasına girince Joan gözlerini mantar kaplı duvara dikti.

"Hafif kaçık ha?"

"Daha çocuk sayılır," dedi Eunice.

"O sivilceler pek kötü. Yüzünü berbat ediyor. Herhalde bilirsin, babası da bir sağlık yurdunda alkolizm tedavisi görüyor." Bunu ne Eunice biliyordu, ne başkası, hatta, ne de Jeffrey Mont'un kendisi. "Adam karısını boşadığında Bay Coverdale'le ilişkisi olduğunu ileri sürmüştü. Onun karısı da altı ay önce ölmüştü oysa. Ben kimseyi kötülemek istemem ama İncil'i de okurum. 'Her kim ki boşanmış bir kadınla evlenir, zina işlemektedir,' diyor kitap. Bu kâğıdı niye asmış buraya?"

"O hep orada durur," dedi Eunice. Giles'ın ona yazdığı pusulada neler dediğini sonunda öğrenebilecek miydi?

Öğrenecekti.

Joan şaşkın, öfkeli ve tiz bir sesle, bağıra bağıra okudu: " 'Warburg'un arkadaşı Warburg'a hasta karısından söz ederken, Tanrı birimizden birinin canını almayı uygun görürse, ben gidip Paris'e yerleşirim dedi.' "

Samuel Butler'dan aldığı bu söz Giles'ın hayatına uygulanabilecek bir söz değildi ama hoşuna gitmişti. Her okuyuşta gülüyordu.

"Günah," dedi Joan. "Günah ki ne günah! Herhalde okulda öğrettikleri bir şeydir. Bunu bellemek zorundadır belki. Yazık, bu öğretmenler biraz da insanın ruhunu düşünseler!"

Okuldaki dersleri için ezberlemek zorunda olduğu bir şeydi demek. Eunice yüce bir gücün onu aydınlatmak, onu rahatlamak için yolladığı Joan Smith'e karşı sıcak duygular beslemeye başlıyordu.

Onun odasındaki halı ve televizyon, özel banyosu da görülüp değerlendirildikten sonra (Joan, senin gibi biri, kâhya gibi bile değil, neredeyse hanımına can yoldaşlığı eden biri için az bile demişti) yeniden mutfağa indiklerinde, Eunice, "Artık bir fincan çaya hayır demezsin," diye söylendi.

"Aslında demem gerekir. Norm tek başına kaldı. Ama o kadar üsteledin ki..."

Joan Smith bir saat daha oturdu. O bir saatin içinde hizmetçiye Coverdale'lerin özel hayatları hakkında birkaç yalan söyledi, Eunice'in özel hayatı hakkında bir şeyler öğrenebilmek için başarısızca çabaladı. Eunice ilk karşılaştıkları gün ne kadar ağzı sıkı davranmışsa yine öyleydi. Ona ne yardımda bulunmuşsa bulunmuş olsun, bu kadına anasını babasını, Rainbow sokağını, şekerci dükkânını anlatmazdı Eunice. Pazar akşamı Joan'la birlikte Nunchester'daki bir dini toplantıya gitmeye de hazır değildi. Pazar akşamı seyrettiği casusluk dizisini bırakıp ilahiler okuyan birtakım üşütüklere mi katılacaktı yani?

Joan alınganlık göstermedi.

"Konukseverliğin için, ayrıca da köşkü gezdirdiğin için teşekkür ederim," dedi. "Artık yola koyulmalıyım yoksa Norm başıma bir kaza geldiğini sanacak."

Kocasının böyle düşünüp endişelenmesi olasılığı karşısında neşeli bir kahkaha attı ve bahçe kapısından çıkıncaya kadar "Hoşça kaaal!" diye bağırarak kamyonetiyle yola koyuldu.

9

Eunice Parchman'la Joan Smith'in arasındaki yakınlık hiçbir zaman lezbiyen bir ilişki olmamıştı. 1933 yılında Le Mans'da aşçı ve orta hizmetçisi olarak çalışırken işverenlerini öldüren Papin kardeşlere de hiç benzemiyorlardı. Eunice'in onlarla tek ortak yanı kadın ve hizmetçi olmasıydı. Ne normal, ne anormal herhangi bir cinsel isteği olmayan, Timothy'nin anası Evnisi sözünden duyduğu tedirginliği çoktan unutan, neredeyse cinsellikten tümüyle uzak bir yaratıktı o. Joan Smith'e gelince, o cinselliğini sonuna kadar kullanıp tüketmişti. Kraliçe Victoria için anlatılan fıkrada olduğu gibi, onca zaman Londra'da gezip tozmasına karşın, Eunice lezbiyenliğin ne olduğunu bile bilmezdi belki. Joan Smith bilirdi kuşkusuz; cinselliğin her türlüsünü denediği gibi, o alanda da bazı deneyimleri olmuştu.

Joan Smith, ya da kızlık soyadıyla Skinner, ömrünün ilk on altı yılını, her psikologun, topluma yararlı, sorumlu ve uyumlu bir kişilik yaratacaktır diye düşündüğü bir biçimde geçirmişti. Dövülmemiş, terk edilmemiş, ihmal edilmemişti. Tersine, sevilmiş, gözetilmiş ve desteklenmişti. Babası oldukça iyi para kazanan bir sigortacıydı, karı kocanın mutlu bir evliliği vardı, Kilburn'un iyi bir semtinde, kendi evlerinde otururlardı. Joan'un üç ağabe-

yinin üçü de küçük kardeşlerini sever, ona iyi davranırlardı. Bay ve Bayan Skinner uzun süre kız çocuk beklemiş, Joan doğunca sevinçten çılgına dönmüşlerdi. Bebekliğinden başlayarak, Joan asla tek başına bırakılmayıp yoğun ilgiyle büyütüldüğünden, dört yaşında okuma öğrenmiş, beş yaşında güle oynaya okula başlamıştı. On yaşına geldiğinde ağabeylerinden üstün bir öğrenci olacağa benziyordu. Liseyi parasız okumasını sağlayan bir burs kazanmış ve sonunda, not ortalaması çok yüksek olduğundan, olgunluk sınavına girmeden diploma almak gibi ender rastlanan bir ayrıcalığa bile sahip olmuştu.

Savaş yıllarıydı. Eunice Parchman gibi, o da okul arkadaşlarıyla birlikte bir köye yerleştirilmişti. Ne var ki onu yanlarına alan aile öz ana babası kadar iyi davranıyordu çocuğa. Gelgelelim bir gün, ortada hiçbir neden yokken, Joan köy karakoluna gidip evinde oturduğu adamın onun ırzına geçtiğini ileri sürmüştü. Irzına geçildiğini ve dövüldüğünü söylüyor, bu iddiasını destekleyen bazı bereler, morartılar gösteriyordu. Muayene edilince kızlığını kaybettiği anlaşıldı. Aile reisi tutuklandıysa da, o saatlerde bambaşka bir yerde, bambaşka kişilerle birlikte olduğunu açıkça ve dürüstçe kanıtladığı için hemen aklandı. Joan annesiyle babasının yanına gönderildi. Onlar adaletin yerine getirilmediğini düşündüler. Ama Joan onların yanında ancak bir hafta kaldı, bir hafta sonra, durumundan sorumlu olan erkeğe, Salisbury'deki bir fırının ekmek dağıtıcısına kaçtı. O da evli bir erkekti. Karısını terk etti, ve Joan beş yıl onunla yaşadı. Karısıyla iki çocuğuna ödemek zorunda olduğu nafakayı kestiği için hapse atılınca Joan ondan ayrılıp Londra'ya döndü. Annesiyle babasının yanına değil; onların mektuplarına karşılık bile vermemişti yıllardır.

İki yıl daha geçti. Joan bir barda *barmaid* olarak çalışıyordu ama kasadan para çaldığı için işten atıldı ve oturduğu semtte orospuluk yapmaya başladı. Bir kız ar-

kadaşıyla birlikte iki odalı bir evde oturuyor, hizmet ettikleri esnaf takımı müşteriler, iki kıza da inanılmayacak kadar düşük bir ücret ödüyorlardı. Otuz yaşına geldiğinde, Norman Smith onu bu hayattan kurtardı.

Saf ve zayıf bir erkek olan Norm, kızı, saçını boyatıp perma yaptırmak için gittiği kuaförde tanıdı. Dükkânın yarısı kadın kuaförü, yarısı erkek berberiydi, çalışanlar sık sık bir taraftan öbürüne gidip gelirlerdi. Joan saçını makinede kuruturken Norman onunla çeneye dururdu sık sık. İlgi duyduğu ilk kadındı belki; birlikte gezmeyi önerdiği ilk kadın olduğu kesindi. Joan öyle tatlı, öyle yumuşak, öyle candan davranıyordu ki, hiç çekingenlik duymadan yapabilmişti bu öneriyi. Kıza çılgınca tutuldu ve baş başa kaldıkları ikinci buluşmada onunla evlenmek istediğini söyledi. Joan hemen kabul etti.

Norman kızın ekmeğini nasıl kazandığını bilmiyordu. Zaman zaman bir yerde sekreterlik yaptığına, o olmayınca eve iş alıp daktiloda yazdığına inanmıştı. Erkeğin annesiyle birlikte oturmaya başladılar. Joan kaynanasıyla kavgalı gürültülü bir–iki yıl geçirdikten sonra, kadını susturmanın en iyi yolunun, o güne kadar gem vurmayı başardığı içki düşkünlüğünü körüklemek olduğunu düşündü. Zamanla, Bayan Smith bütün birikmiş parasını viskiye yatırmaya, günde yarım şişe viski içmeye başladı.

"Norman bilse yüreğine iner," diyordu Joan.

"Sakın ona söyleme, Joanie."

"Sen de o gelmeden yatağına girmeye bak öyleyse. Zavallı adam sana tapıyor, seni yere göğe koyamıyor. anasının, hem de onun çatısının altında, bütün gün kafa çektiğini öğrenirse kahrından ölür."

Böylece, Joan'un desteğiyle, Bayan Smith kendini yatağa mahkûm etti. Günün büyük bir bölümünü viski şişesiyle yatakta geçiriyordu. Joan da doktorun onun 'sinirsel'i için yazdığı yatıştırıcı ilaçların üç–dört tanesini kadının çayına karıştırarak uyuşukluğunu büsbütün arttı-

rıyordu. Kaynanasının sızıp kaldığı saatlerde yine eski eve gidiyor, eski mesleğini yapıyordu. Fazla bir para kazandığı yoktu, cinsellikten de tiksinmeye başlamıştı. Joan'un en tuhaf özelliği, kocası da dahil olmak üzere yüzlerce erkekle yatıp kalktığı halde, fırıncının adamı dışında, hiçbir erkekle yasadışı bir aşk yaşamamış, hiç kimseyle kendi zevki için yatmamış olmasıydı. Niye orospuluk etmeyi sürdürdüğünü açıklamak kolay değildir. Belki inadından, belki de Norman'ın katı ahlak anlayışına kafa tutmuş olmak için.

Eğer öyleyse, bu kafa tutuş gizli kaldı. Norman hiçbir şeyin farkına varmadı çünkü. Sonunda, durumu büyük bir korkusuzlukla kocasının gözleri önüne seren yine Joan oldu.

Bu da din yoluna dönmesinin sonucuydu. On dört yaşından bu yana –ki şimdi kırkına gelmişti– din diye bir şey aklından geçmemişti. Ancak Epifani Birliği'ni temsil ettiğini söyleyen bir adamın kapısına dayanmasıyla, İncil'i elinden düşürmeyen dindar bir Hıristiyan haline gelmesi bir oldu.

Adamın uğradığı gün, "Sağolun, bugün istemem," deyip kapıyı kapamıştı ama, yapılacak başka işi olmadığından, eşiğe bırakılan dergiyi, daha doğrusu broşürü okumaya koyuldu. Her zaman görülen bir rastlantı sonucunda da ertesi gün Epifani Birliği tapınağının önünden geçti. Ortada rastlantı falan yoktu aslında. Aynı yapının önünden belki yüzlerce kez geçmiş, ancak ne olduğunu hiç fark etmemişti. Birliğin üyeleri ayin hazırlığındaydılar. Joan merakından içeri girdi... Ve hidayete erdi.

Epifani Birliği 1920'li yıllarda, California'da, Elroy Camps adında emekli bir cenaze levazımatçısı tarafından kurulmuş bir mezhepti. Epifani, gökte gördükleri parlak bir yıldızdan İsa'nın doğduğunu anlayan üç bilge kişinin onu ziyarete gidip armağanlar götürdükleri 6

Ocak günüdür. Elroy Camps'le müritleri de kendilerini kutsal bir haber alan 'bilge kişiler' olarak görüyorlardı. Kutsal belirtileri yalnız onlar görüp onlar anlıyorlardı, dolayısıyla ruhları azaptan kurtulanlar yalnız onlar, bir de seçilmiş bir avuç insan olacaktı. Elroy Camps, daha önce dünyaya geldiğinde o üç bilge kişiden biri olarak yaşadığına da inanırdı ve din kardeşlerinin arasındaki adı Baltazar'dı.

Mezhebin bazı kesin kuralları vardı. Her üye tapınaktaki toplantılara katılmak, yeni müritler bulmak için yılda en az yüz eve uğramak, kısa bir süre sonra ikinci bir Epifani yaşanacağına ve o gün yalnız kendilerinin, bu yeni bilge kişilerin ve seçilmiş bir avuç insanın kurtularak geri kalan herkesin karanlığa gömüleceğine inanmak zorundaydı. Toplantılar gürültülü, dramatik olaylardı ama, çaylar içilip pastalar yendiğinden, filmler gösterildiğinden, eğlenceli yanları da vardı. Yeni üyeler herkesin içinde günah çıkartır, eskiler bu konuda içlerinden geleni söyler, ondan sonra hep birlikte ilahiler okunurdu. İlahilerin çoğunu Baltazar yazardı.

Bu ilahilerden bir örnek de verelim.

> Eski günlerde bilge kişiler nasıl geldiyse,
> Biz de gideriz yüreğimiz elimizde,
> Onlar armağanlar getirdiyse,
> İsa'nın varlığıyla aklansın diye,
> günahlarımızı getiririz biz de.

Joan'ın böyle şeylerden neden hoşlandığını açıklamak kolay değil. Ne var ki dramatik olaylardan, özellikle de başkalarını dehşete düşüren dramatik gelişmelerden hoşlanırdı. Günah çıkartan bir kadının metroya biletsiz binmek, mutfak masrafı olarak verilen parayı başka yerlere harcamak ve tiyatroya gitmek gibi önemsiz suçlar anlattığına tanık oldu. Kendisi bir ağzını açsa neler neler

anlatabilirdi oysa! Kırk yaşındaydı, ağaran sarı saçları, ince solgun cildiyle yaşlı ve yıpranmış bir görünüşü olduğunu biliyordu. Önündeki yıllar ne getirecekti? Ya Harlesden'daki evde ihtiyar Bayan Smith'le birlikte evkadınlığı batağına saplanıp kalırdı, ya da Epifani Birliği'ne katılabilir, onların arasında parlayabilirdi. Belki de Birlik üyelerinin inandıkları her şey gerçekleşirdi! Kısa bir süre sonra, bunun böyle olacağına hiç kuşkusu kalmayacaktı.

Günah çıkartması, o yılın en parlak olayıydı dense yeri vardır. Topluluk Joan'un aşırılıkları karşısında ne diyeceğini şaşırmıştı. Yine de, bağışlamayı vaat etmişlerdi ve –metroya biletsiz binen kadını bağışladıkları gibi– onun günahlarını da affettiler.

Vefasız eş, mezhep üyeleri gibi dili tutulan Norman'a da anlattı yaptıklarını. Gezgin vaiz Joan, Harlesden'da, Wood Lane'de, Shepherd's Bush'da kapı kapı dolaşarak broşür dağıtmakla kalmadı, Tanrı onu kendi yoluna çağırıncaya kadar 'boyunca günaha batmış bir fahişe olduğunu' da herkese açıkladı.

Kapı eşiklerinde, "Morlara, kızıllara bürünürdüm," diye bildiride bulunuyordu. "Zinakârlığımın iğrençliğiyle dolu altın kupalarla dolaşırdım. Bütün iğrençliklerin yuvasıydım."

Berber koltuğunda oturan müşterilerden birinin 'iğrençlikler yuvasından' dem vurması fazla uzun sürmedi. Norman karısının böyle konuşmaya son vermesini rica ettiyse de Joan hiç tınmadı. Adam, karısının eski mesleğini öğrenmekle yeterince acı çekmişti zaten. Şimdi de sokaktaki herkes ondan söz ediyor, işe giderken çocuklar arkasından alay ediyorlardı.

İyi ama nedamet getiren, her suçlamayı kabul eden birini nasıl azarlar, nasıl cezalandırabilirdi insan? "Biliyorum, Norm," diyordu Joan. "Boğazıma kadar pisliğe batmıştım, çirkefe bulaşmıştım. Sana karşı da suç işledim,

Tanrıya karşı da. Günahkârlığa gömülen cehennemlik biriydim."

"Herkese anlatmasan olmaz mı peki?"

"Baltazar, gizli kalan günahlar bağışlanmaz diyor."

Derken yaşlı Bayan Smith öldü. Joan bütün gün dışarıda geziyor, kadını kirli ve soğuk bir evde tek başına bırakıyordu. Bir gün yataktan kalkmış, evde dolaşırken düşmüş, incecik bir gecelikle yedi saat düştüğü yerde kalmıştı. O gece, Norman annesini yerde bulduktan kısa bir süre sonra, hastanede can verdi. Ölüm nedeni: Hipotermi. Yedi saat buz gibi odada yattığı için ölmüştü Bayan Smith. Olay, sokaktakilerin diline düştü yine. Bu kez Norman'ın arkasından seslenenler yalnızca çocuklar değildi.

Annesi bin sterlin parayla evini bırakmıştı oğluna. Norman, kırsal bölgelerde bir birahane ya da bir dükkân açmayı düşleyen sayısız insandan biriydi. Ömründe kent dışında bir yerde yaşamamış, dükkân işletmemişti ama, istediği buydu. Postanede, acentelik eğitimi gördü, Coverdale'lerin Lowfield Hall'u aldıkları tarihte o da Greeving Köyü Bakkaliyesi'ni devraldı. Greeving köyünün seçilmesinin nedeni, İngiltere'deki yalnızca iki Epifani tapınağından birinin, köyün yakınlarındaki Nunchester kasabasında bulunmasıydı.

Smith'ler bakkal dükkânını korkunç bir beceriksizlikle işletiyorlardı. Bazen sabah dokuzda açarlardı, bazen on birde. Posta acenteliğinin belirli saatlerde açılıp kapanması zorunluydu ama, Eunice'e tersini savunsa bile, Joan sık sık kocasını yalnız bırakıp saatlerce dışarıda kalır, adam da tıkıldığı parmaklığın arkasından çıkıp dükkân müşterileriyle ilgilenemezdi. Yavaş yavaş, gedikli müşterilerini kaçırdılar. Arabaları olmadığı için vefa göstermek zorunda kalanlar da öfkeyle homurdanıyorlardı. Joan elinden geçen mektupları açıp okuyordu. Çevremdeki günahkârları saptamak için bunu görev bili-

yorum diyordu. Zarfları buhara tutarak açar, okuduktan sonra yine yapıştırırdı. Norman karısına el kaldıracak kadar yürekli olmadığına yanarak, yaradılışına ve olasılık hesaplarına ters düşse bile, günün birinde o cesareti bulacağını umarak, sıkıntıyla, umutsuzlukla izliyordu olanları.

Çocukları yoktu, şimdi de Joan 'zamansız yaşdönümü' diye adlandırdığı döneme girmişti. Elli yaşına bastığı göz önüne alınırsa, yaşdönümü ne zamansız, ne de gecikmiş sayılırdı oysa.

"Norman da, ben de çocuğumuz olmasını çok isterdik," demeyi alışkanlık haline getirmişti. "Olmadı işte. Tanrı öyle uygun gördü herhalde. Onun neyi niçin öyle yaptığını sormak da bize düşmez."

Tanrı gerçekten de öyle uygun görmüştü kuşkusuz. Joan Smith çocuk doğursaydı onları ne yapardı diye düşünmemek de elden gelmiyor. Hepsini yerdi belki.

10

George Coverdale, Smith'lerin mektupları açıp okuduklarından nicedir kuşkulanıyordu. Tatile çıkmadan bir hafta önce, oğlu Peter'dan gelen bir mektubun zarfında, tam yapıştırılan yerin altında bir zamk lekesi görmüştü. Jacqueline'in üye olduğu kitap kulübünden gelen paketin açılıp yeniden paketlenerek iple bağlandığı da kolayca anlaşılıyordu. Ne var ki kesin kanıt bulmadan harekete geçmek istemiyordu George.

Joan, üç yıl önce bir gün, meraklı rençber karılarının ortasında karşısına geçip onu –neşeli bir havayla– boşanmış bir kadınla yaşamakla suçlayıp bu günahkâr hayattan vazgeçmeye, Tanrının gösterdiği yola dönmeye çağırdığından beri, ne dükkâna ayak basmış, ne posta

acenteliğinden yararlanmıştı. O günden beri mektuplarını Stantwich kasabasından postaya veriyor, köyde Joan'la karşılaştığı zaman başıyla kısaca selamlayıp geçiyordu. Kadının evini dolaştığını, yatak odasına girip giyeceklerini elediğini bilseydi dehşete kapılırdı.

Ne var ki tatilden döndüklerinde, Eunice'in evdeki düzeni bozduğunu, kusurlu bir harekette bulunduğunu gösteren hiçbir belirti yoktu.

Jacqueline, "Bahse girerim evden dışarı adım atmamıştır," dedi.

"Atmış işte!" Köyün dedikodularını her zaman Melinda'dan öğrenirlerdi. "Geoff söyledi. Bayan Higgs'den duymuş; bisikletli Bayan Higgs'den. Anneannesinin eltisi oluyormuş Bayan Higgs. Bayan Parchman'ın köyde dolaştığı görülmüş."

"İyi," dedi George. "Köyde dolaşmak ona yetiyorsa, direksiyon dersi alması için üstüne düşmem. Ancak fısıltı gazetesi sana araba kullanmak isteği duyduğunu haber verirse bana da çıtlat."

Yaz sonu, güz başı. Bitkiler insanın, hatta doğanın denetiminden çıkacak gibi görünüyorlardı. Çiçekler aşırı boylanıyor, sağa sola yayılıyor, çitler budandıkları hizada kalmıyor, akasmalar dal budak salıp tohumlanıyor, yabani filbahri ince, tüylü peleriniyle her şeyi örtüyordu. Melinda böğürtlen topladı, Jacqueline reçelini yaptı. Eunice reçel yapıldığını hiç görmemişti. Ona kalırsa, reçel, kudret helvası gibi gökten yağan bir şey değilse bile, dükkânda satılan bir nesneydi. Giles ne böğürtlen topladı, ne de St. Mary kilisesinin Hasat Şenliği'ne katıldı. Mantar duvara, kendi kafasının ürünü olan ve ona çok uygun düşen bir cümle iğneledi. "Kimileri, yaşamaya bak derlerse de, ben okumayı yeğlerim." Hintlilerin eski din kitaplarıyla, Upanişad'la boğuşuyordu hâlâ.

Sülün avı başladı. Eunice, George'un silah odasına girdiğini, mutfağa açılan kapıyı aralık bırakarak duvar-

daki çifteleri indirdiğini, ikisini de temizleyip yağladığını, silahların ileride işine yarayacağını hiç düşünmeden, ilgiyle, ancak safça seyretti.

George tüfeklerin ikisini de temizleyip yağlamışsa da, Giles'ın onunla birlikte ava gideceğini pek ummuyordu. Şimdi çayırda göbek salan tombul beyaz atla balık oltası takımı gibi, ikinci tüfeği de üvey oğlu için almıştı. Ancak Giles'ın önce tembellik ve hareketsizlikle, ardından açıkça ayak direyerek geçirdiği üçüncü mevsimin sonunda, George oğlanı asla sporcu yapamayacağını anlamıştı. Onun için de, tüfek emekli albayın borsacı oğlu Francis Jameson-Kerr'a ödünç veriliyordu şimdi.

Sülün boldu. Eunice üç avcının önce dört çift erkek, ardından bir dişi kuş vuruşlarını hem mutfak penceresinden, hem de lahana köklemeye gittiği sebze bahçesinden seyretti. Jameson-Kerr'lara, Peter'la Paula'ya birer çift kuş gönderildi, geri kalan üçü Lowfield Hall'da kaldı. Hizmetçi, daha önce hiç bilmediği bu eti ne zaman tadacağını, arka mutfakta asılı duran kanlı tüy topaklarının kaç gün bekletileceğini merak ediyordu. Ama soramazdı tabii; o sormazdı. Jacqueline sülünleri bir hafta sonra kızarttı. Eunice tabağındaki kalın göğüs eti dilimine girişince üç küçük saçma tanesi etten dışarı fırlayıp tabaktaki sosun içine yuvarlandı.

Alışverişi ya Jacqueline yapar, ya George'un Stantwich'ten dönerken uğrayıp alması için istediklerini dükkânlara telefonla bildirirdi. Eunice, telefon edip listeyi okumak görevinin günün birinde ona düşebileceğinden başından beri korkmuş, bu korku, kronik bir endişe kaynağı haline gelmişti. Gerçekten de, Eylül sonlarında bir salı günü korktuğuna uğradı.

Sabah sekizde telefon çaldı. Lady Royston düştüğünü, kolunu kırmış olabileceğini söylüyor, Jacqueline'in onu hastaneye götürüp götüremeyeceğini soruyordu.

Onların arabalarından birini kocası, öbürünü oğlu alıp çıkmış, o da sabahın yedi buçuğunda elma toplamaya kalkışınca tırmandığı portatif merdivenin kırık basamağından aşağı yuvarlanmıştı.

Covardale'ler henüz kahvaltıdaydılar. Jacqueline, "Zavallı Jessica," diye söylendi. "Çok acı çektiği belli. Ben hemen gideyim. Alışveriş listesi hazır, George. Dükkânlar açılınca Bayan Parchman telefon edip yazdırır, sen de bir iyilik yapıp ısmarlananları alırsın.

George'la Giles –George'un ilgisiz üvey baba olmamak için ortaya attığı– 'bu erken saatler bu kadar güneşliyse daha sonra mutlak yağmur yağar' lafının dışında, kahvaltılarını hiç konuşmadan bitirdiler. Giles, "Öyle mi? Ben meteorolojiden hiç anlamam," dedikten sonra *Time Out* dergisinde gördüğü bir ilanı düşünmeye başlamıştı. Minibüsle Poona'ya gidecek bir grup, onuncu yolcu olacak birini arıyordu. Eunice sofrayı toplamaya geldi.

Hizmetçinin haşin tavrı karşısında olduğundan daha kendini beğenmiş bir havayla konuşan George, "Karım birisine bir yardımda bulunmak için çıkmak zorunda kaldı," dedi. "Sen lütfen şu numaraya telefon edip listede yazılı olanları ısmarlayacaksın."

Eunice hiç düşünmeden, "Peki, efendim," dedi.

"Beş dakikaya kadar hazır olabilir misin, Giles? Haa, Bayan Parchman, dokuz buçuktan önce hiç arama. Dükkânları bizim zamanımızdaki kadar erken açmıyorlar artık."

Eunice listeye baktı. Telefon numarasını okuyabiliyordu ama, o kadar. George o arada Mercedes'i garajdan çıkarmaya gitmiş, Giles ikinci kata çıkmıştı. Melinda tatilin son haftasını Lowestoft'ta oturan bir arkadaşının evinde geçiriyordu. Yüreğinde paniğin ilk kıpırtılarını hisseden Eunice, gözlüğümü yukarıda bırakmışım deyip Giles'dan listeyi bir kere okumasını –bir kere okunsa ona yeterdi– istemeyi düşündüyse de, bahane pek cılızdı.

Dükkânın açılmasına daha bir saat vardı, o bir saat içinde kendisi de odasına çıkıp gözlüklerini alabilirdi. Zaten Giles da o uyurgezer yürüyüşüyle antreden geçmiş, gidiyordu. Kapıyı gümleterek evden çıktı. Umutsuzluğa kapılan hizmetçi, mutfaktaki kirli tabakların arasına çöküp kaldı.

Bütün gayretiyle, şimdi atıl kalan yetisini, düş gücünü harekete geçirmeye çalışıyordu. Yaratıcı bir kadın, soruna çoktan çare bulmuştu. Okuma gözlüğüm kırıldı diyebilir (kanıtlamak gerekirse gözlüğün üstünde tepinir), hastalandığını yahut Londra'daki hasta bir akrabanın yanına çağırıldığını, hemen gitmek zorunda kaldığını söyleyebilirdi. Eunice'in bulabildiği tek çare, listeyi Stantwich'e götürüp dükkândaki tezgâhtara uzatmaktı. İyi ama Stantwich'e nasıl gidecekti? Oraya işleyen bir otobüs olduğunu biliyor, durağın yerini bilmiyordu. Evden üç kilometre uzakta bulunduğunu öğrenmişti yalnızca. Duraktan kaçta geçtiğini, nerelere uğradığını, Stantwich'teki dükkânın adını da bilmiyordu. Sonunda, alışkanlıkları baskın çıktı, bulaşıkları makineye yerleştirdi, mutfak tezgâhının üstünü sildi, yukarı çıkıp yatakları topladı, asık suratla –okuyabilseydi kendisi için pek geçerli bir alay sayılabilecek olan– Ayın Alıntısı'na baktı. Dokuzu çeyrek geçiyordu. Eva Baalham salı günleri gelmezdi, sütçü de gelip gitmişti. Gerçi Eunice onlardan yardım isteyerek kendini ele verecek kadın değildi. Jacqueline'e, telefon etmeyi unuttum demekten başka çaresi yoktu. O erken döner de kendisi telefon ederse ne âlâ... Yine mantar duvara baktı ve aynı yerde Joan Smith'le durduğu günü hatırladı.

Joan Smith.

Kafasında açık seçik bir plan şekillenmemişti henüz. Eunice sırrını Jacqueline'in, Eva'nın ya da sütçünün öğrenmesinden ne kadar korkarsa Joan Smith'in öğrenmesinden de aynı derecede ürkerdi. Nedir ki onun da bak-

kal dükkânı vardı ve liste bir kere eline geçerse başka bir yol da bulunabilirdi. Pembe pamuklu elbisesinin üstüne el örgüsü hırkalarının en güzelini geçirip köyün yolunu tuttu.

Joan, "Nerelerdesin?" diye şakıdı. "Bir kere bile görünmedin. Bak, bu Norman, sayın eşim ve hayat arkadaşım. Norm, bu da Bayan Parchman. Lowfield Hall'daki hani..."

Norman Smith parmaklığın gerisinden, "Sizinle tanıştığıma sevindim," diye seslendi. Demir çubukların gerisinde otururken, özgürlük günlerini hatırlamayacak kadar uzun bir süredir kafeste bulunduğu halde hâlâ rahatsızlık duyan, geviş getiren türden bir hayvanı, belki bir keçiyi ya da lamayı andırıyordu. Üçgen biçimi yüzü soluk ve kemikli, kumral saçları aklarla karışıktı. Geviş getirme imgesini vurgulamak istercesine, sabahtan akşama kadar naneli çiklet çiğnerdi. Joan ağzın kokuyor dediği için yapardı bunu.

Joan, "Bu şerefi neye borçluyuz?" diyordu şimdi de. "Sonunda Bayan Coverdale de bizim fakir dükkânımızdan mı alışveriş edecek artık? O günü bir görsem!"

"Şu listeyi getirdim." Ne aradığını bilemez gibi raflara bakınan Eunice listeyi uzattı.

"Ver bakayım. Un var, yulaf unu olduğunu da biliyorum. Gelgelelim kuru barbunya, defne yaprağı, sarmısak..." Kötü satıcıların her zamanki bahanesi imdadına yetişti. "Ismarladık, henüz gelmedi. Bak ne yapalım, sen listeyi oku, ben raflara bakıp bizde bulunanları çıkarayım."

"Hayır. Sen oku, raflara ben bakarım."

"Tüh, yine düşüncesizlik ettim. Gözlerinin iyi görmediğini hatırlamalıydım, değil mi? Hadi bakalım."

Raflara bakan ve listedekilerden ancak ikisini bulan Eunice kurtulduğunu anlamıştı. Joan listeyi yüksek sesle, yavaş yavaş okuyordu çünkü. Bu kadarı da ona ye-

terdi. Parasını kendi cebinden ödemesi ve bir yere saklanması gereken unla yulaf ununu aldı. Paranın önemi yoktu. Yüreğinde, bir kere daha yardımına koşan Joan'a karşı sıcacık duygular beliriyordu. Bayan Parchman hastalanıp ona ayak bağı olmadan önce, annesine karşı da buna benzer duygular beslediğini hatırlıyordu. Evet, Joan'un bir çayını içerdi doğrusu. Zavallı ayacıkları da beş dakika dinlenmiş olurdu.

Her şeyi anladığını, köy bakkalından alışveriş etmenin Eunice'in kendi fikri olduğunu düşünen Joan, "Stantwich'teki o mağazaya telefon etmekten başka çaren yok," dedi. "Gel, buradan et. Listeni de al. Gözlüklerin yanında mıydı?"

Eunice'in gözlükleri yanındaydı. Bağa çerçeveli olanı taktı. Joan çay fincanlarını hazırlarken, mutluluğundan neredeyse başdönmesi geçirerek, telefon etti. Aslında ezberden sıraladıklarını listeden okur gibi yapmak, tek bir Fransızca deyim bilip de bunu, şans eseri, tam yerinde kullanmasını beceren turistin duyduğuna benzer, ancak ondan daha büyük bir haz veriyordu kadına. *Okuyabildiğini kanıtlamak*, pek ender ele geçen bir fırsattı. Telefonu kapatırken, Joan'a karşı aslında –en zayıf olup da– üstünlük gösterdiğimiz bir alanda, bu üstünlüğe tanık olanlara karşı duyduklarımıza benzer duygular doldu yüreğine; gevşemişti, gururluydu, üstünlüğünü biliyor ancak alçakgönüllülüğü elden bırakmıyordu, coşmaya hazırdı. Odanın, pasaklılık sınırına yaklaşan dağınıklığını görmezlikten gelerek, 'şu cânım eski mobilyaları' övdü, Joan'un saçlarına, çiçekli elbisesine, hatta çikolatalı bisküvilerinin kalitesine övgüler yağdıracak kadar ileri gitti.

Coverdale'lerin böyle bir şey beklemediğini çok iyi bilen Joan, "Demek onca şeyi eve kadar taşımanı beklediler," diye söylendi. "Acımasız adamdır derler zaten. Ekmediğini biçmeye, toplamadığını harcamaya bakarmış. Seni eve kadar götüreyim mi?"

"Zahmet olur."

"Ne zahmet olacak!" Kafasını yem torbasına sokan bir hayvan gibi, posta torbalarından birinin içine bakan kocasına tek söz etmeden Eunice'i tutup dükkândan çıkardı. Eski yeşil kamyonet ancak jigleyle epey uğraşıp gaz pedalı birkaç kez köklendikten sonra çalıştı. Joan, "Köşke gideceğiz, oğlum," diye söylendi şakayla, "uçur arabayı!"

Kamyonet aksıra tıksıra ilerleyerek köşkün kapısına dayandı. Joan, "Ben sana iyilik yaptım, şimdi de sıra sende," dedi. "Şu küçük kitapçığı okumanı istiyorum." *Tanrı Senin de Bilge Kişi Olmanı İstiyor* başlığını taşıyan bir broşür çıkardı. "Bundan sonraki ilk ayine de benimle birlikte geleceksin. Pazar akşamı. Buraya gelemem. Ama saat beş buçukta yolun başında bekle. Ben gelir seni alırım. Peki de bakayım!"

"Peki," dedi Eunice.

"Bayılacaksın. Kilisedeki gibi dua kitabı falan yoktur bizde. İlahi söyleriz, içimizdeki sevgiyi paylaşırız, içimizden geldiği gibi konuşuruz. Sonra da çay içer, kardeşlerimizle çene çalarız. Biz her şeyimizi Ona verdiğimiz için, Tanrı bizim neşeli olmamızı ister. Ama Tanrıyı yok sayanlar acı çekip göz yaşı dökecekler. Bu hırkayı kendin mi ördün? Pek şık olmuş. Onla yulaf ununu unutma sakın."

Sağladığı başarıdan hoşnut, dükkâna ve kocasına döndü. Joan'un, Eunice Parchman'la arkadaşlık etmekten bir çıkar sağlayamayacağı düşünülebilirse de, aslında o da kendine bir uydu arıyordu. Karısı ilk evlilik yıllarında yaptıklarını açıkladığından beri, Norman bir insan değil, boş bir kalıptı sanki. Artık birbirleriyle hemen hiç konuşmuyorlardı. Joan tanıdıklarına evliliklerini kusursuz bir evlilik gibi gösterme çabasını da bir yana bırakmıştı. Tersine, çekilecek çilem varmış, karısı olduğum için katlanmak zorundayım ama Norm Tanrıya sırt çe-

virdiğinden benim gibi bir kadına can yoldaşı olamaz diyordu. Tanrı kocasından hiç hoşlanmıyordu artık. Tanrının kölesi olduğuna göre, Joan da bu hoşnutsuzluğu paylaşmak zorundaydı. Bunlar ve Tanrının sağ kolu olarak çalıştığını ima eden buna benzer sözleri herkesin içinde söyleyip durması, Joan'la ahbaplık edebilecek Higgs'leri, Baalham'ları ve Newstead'leri ondan kaçmaya zorlamıştı. Joan Smith'e selam verir, ancak hiç yakınlık göstermezlerdi. Deli olduğunu düşünüyorlardı; büyük bir olasılıkla, deliliği o tarihlerde başlamıştı.

Eunice'i istediği gibi yoğurup biçimlendirebileceği saf bir kadın olarak görüyordu. Hakkını yemeyelim, Nunchester'daki topluluğa kazandırabileceği, yoldan çıkmış bir 'kul' olarak da düşünmüyor değildi. Bu kendisi için bir zafer sayılabileceği gibi, bir hayranını Epifani Birliği'ndekilere tanıştırmak, imansız Greeving'lilere kişisel dostu olarak göstermek de hoşuna gidecekti.

Kendi zaferinin tadını çıkaran Eunice de oturma odasını dipten doruğa temizledi, Jacqueline döndüğünde fildişi boyalı duvarları bile silmeye başlamıştı.

"Bu ne telaş!" dedi Jacqueline. "Zavallı Lady Royston'un kolunda birkaç kırık varmış. Sen de Eylül ayında bahar temizliğine mi giriştin? Gerçekten yılmayan bir işçisin, Bayan Parchman. Alışveriş işini hallettin mi, diye sormaya dilim varmıyor."

"Hallettim, hanımefendi. Bay Coverdale beşte uğrayıp ısmarladıklarınızı alacak."

"Harika! Ben şimdi oturup öğle yemeğinden önce koca bir bardak şeri içeceğim. Sen de biraz ara verip bana katılmak ister misin?"

Eunice buna yanaşmadı. Akraba düğün ve cenazelerinde pek seyrek olarak içtiği bir bardak şarap hesaba katılmazsa, ömründe ağzına içki koymuş değildi. Gençliğinde bir kadeh cine ya da bir bardak Guinness'a hayır demeyen, ancak Epifani Birliği'ne katıldıktan sonra içki-

nin damlasına dokunmayan Joan Smith'le ortak yanlarından biri de buydu.

Tanrı Senin de Bilge Kişi Olmanı İstiyor –ister istemez– okunmadan duruyordu ama, Eunice, kimsenin onun bir şey okumasını beklemediği toplantıya gitti. Kamyonetle gidip gelmek, içilen çaylar, söylenen ilahiler hoşuna gitmişti. Greeving'e döndüklerinde, çarşamba akşamı yemeği Smith'lerde yemesi kararlaştırılmıştı. Birbirlerine de Eunice ve Joan diyorlardı artık. Dost olmuşlardı. Eunice Parchman'ın kısır dünyasına, Bayan Samson'la Annie Cole'un yerini alacak biri girmişti.

Melinda üniversiteye döndü, George bolca sülün vurdu, Jacqueline çiçek soğanlarını dikip Lady Royston'ı oyaladı, Giles, Poona'ya gidecek minibüse onuncu yolcu bulunduğunu öğrenerek sıkıldı. Yapraklar koyu yeşilden açık sarıya döndü, elma ürünü toplandı, cevizler oldu. Puhu kuşu çoktan göç etmişti, şimdi de kırlangıçlarla sinekçiller gidiyorlardı.

Soylu avcılar ilk av partisini başlatmak için Greeving çayırında toplandılar ve iki saat sonra Marleigh ormanında avlanmak için atlarını tepikleyip toprak yolda ilerlediler.

Lord Royston'a her zaman Bob diyen George onunla kapıda karşılaştığında, "Günaydın, sayın başkan," diye selam verdi.

Kırmızı avcı ceketiyle silindir şapka giyen Bob da, "Günaydın, efendim," diye karşılık verdi.

Ilık hüznü, sisleri, verimliliği ve Beal nehrinin üstündeki sisi altın rengine boyayan güneşiyle, Ekim ayı pastırma yazını getirdi.

11

Melinda orada olsaydı, Eunice'in, artık sık sık yaptığı gibi, Joan Smith'i görmeye gittiği günlerde ya da alacakaranlık yola koyulduğu pazar akşamlarında, Smith'lerin kamyonetinin onu araba yolunun bitiminde beklediğini haber alırdı. Ne var ki Melinda üniversitedeydi ve gideli bir ay olduğu halde, baba evine tek bir hafta sonu gelmişti. O gelişinde de alışılmadık bir suskunluk ve dalgınlık içindeydi. Dışarı çıkacağına oturup plak dinliyor, ya da sessizliğe ve derin düşüncelere dalıyordu. Çünkü âşık olmuştu.

Dolayısıyla, bebeklerle bunakların dışında bütün köylüler Parchman–Smith yakınlaşmasını büyük bir ilgiyle izlerlerken, Coverdale'ler durumdan habersizdiler. Evde olduğu zaman da öyle silik, öyle göze batmayan bir kadındı ki, çoğunlukla Eunice'in çıktığını bile fark etmiyorlardı. Onların evde bulunmadığı gecelerde Joan Smith'in gelip Eunice'le çay içerek, televizyon seyrederek tatlı saatler gerçirdiğini de bilmiyorlardı. Giles'ın her zaman evde olacağı kesindi ama, iki kadın merdivenleri çıkarken konuşmuyor, basamakları örten kalın yolluk, bir yerine iki ayak sesi duyulduğunu fark ettirmiyor, onlar da Giles duymadan Eunice'in odasına, televizyonun uğultusunun konuşma seslerini bastırdığı üçüncü kata çıkıyorlardı.

Eunice'e kalsaydı, dostlukları daha ilk günlerde zedelenirdi. Alışveriş listesinin okunmasından ötürü duyduğu sevinç unutulunca, Joan'a beslediği sıcak duygular da epey soğudu. Kadına, hemen herkese baktığı gözle, kullanabileceği, ona yarar sağlayabilecek biri olarak bakmaya başladı. Bu kez para için şantaj yapmayacaktı.

Ancak Annie Cole gibi onu da avucunun içine alabilirse, gerektiğinde onun adına okuyup yazabilecek, sırrını öğrenirse, kimseye çıtlatmayacağına güvenilecek birini bulmuş olurdu.

Kurbanı, hizmetçinin eline düşüren de Eva Baalham'dı.

Eva son günlerde biraz sıkkındı. Gerçi Bayan Jameson-Kerr gündelikçiye daha fazla para veriyordu ama, Lowfield Hall'a çağırıldığı günler haftada bire inmişti. Eva bu kaybını, onun oflaya puflaya yaptığı işlerin kolayca altından kalkan ve doğrusunu söylemek gerekirse ondan çok daha iyi yapan Eunice'e yüklüyordu. Eunice'i iğnelemek için bir yol bulunca fırsatı kaçırmadı.

"Şu Bayan Smith'le pek sıkı fıkı olmuşsun," dedi.

"Bilmem."

"Boyuna birbirinize gidip geliyormuşsunuz. Bu da sıkı fıkı olmak değilse... Benzin istasyonunu işleten kuzenim seni onların kamyonetinde görmüş geçen hafta. Ama sen kadının içyüzünü bilsen..."

Eunice kendi kurallarından birini çiğneyerek, "Hangi içyüzü?" diye sordu.

"Buraya gelmeden önce nasıl bir kadın olduğunu. Sokak kadınıymış. Orospudan farksız." Bunun hemen herkesçe bilinen bir durum olduğunu söyleyip takındığı gizlilik havasını bozmak niyetinde değildi Eva. "Erkeklerle düşüp kalkar, zavallı kocası da bir şeyin farkına varmazmış."

Eunice o gün akşam yemeğine Smith'lere çağırılmıştı. Çok sevdiği, Lowfield Hall'da pişirilmeyen şeyler yedi. Yumurta, domuz pastırması, sosis, patates kızartması, ardından da dükkândan getirilen koca bir çikolata. Norman masada bir süre sessizce oturduysa da, erken bir saatte, ona acıdıkları için nişan tahtasına atma yarışmasına katılan Higgs'ler ya da Newstead'lerin biriyle buluşmak üzere Blue Boar birahanesine gitti. Çaylar sofra-

ya geldi, Joan sır verecekmişcesine masanın üstüne eğilip Tanrı kelâmını Bayan Smith'in yorumuyla bildirmeye koyuldu. Eunice çikolatasının son lokmasını da yuttuktan sonra eline geçen fırsattan yararlanmaya baktı.

Joan'un konuşmasını çok daha yüksek, daha buyurgan bir sesle keserek, "Seninle ilgili bir şeyler duydum," dedi.

Joan, "Umarım güzel şeylerdir," diye söylendi şuhça.

"Güzel olup olmadığını bilemeyeceğim doğrusu. Senin para karşılığında erkeklerle yatıp kalktığını duydum. Bana söylenen bu."

Joan'un kırışık yüzü kutsal bir sevinçle aydınlandı. "Ah ne günahkârdım!" dedi. "Günah işlemekten kızıla bulanmış, iğrenç çirkeflere batmıştım. Orospu gibi gezerdim sokaklarda. Ama Tanrı beni kendi yoluna çağırdı, ben de Ona kulak verdim! Din kardeşlerimin arasında günah çıkarttığım, kalbimi kocama açtığım günü hiç unutmayacağım. Beni dinleyen herkese, ruhumu olanca çıplaklığıyla gösterdim, şekerim. Bundan utanç duydumsa da, en büyük günahkârların bile ruhlarını kurtuluş yoluna adayabileceklerini herkesin bilmesini istedim. Bir fincan çay daha içsene."

Eunice şaşkınlıktan kımıldayamaz hale gelmişti. Hiçbir şantaj kurbanı, ya da kurban adayı böyle tepki göstermemişti. Joan'a duyduğu saygının sınırları alabildiğince genişledi, yenik düştüğünü anlayarak sessizce fincanını uzattı.

Joan onun niyetini sezmiş miydi? Belki. Akıllı bir kadındı, çok deneyimliydi. Sezmişse, Eunice'i, en ufak bir kırgınlığa yol açmadan, kendi silahıyla alt etmek, ona büyük eğlence kaynağı olmuştu herhalde. Herkesin günah işlemesini beklerdi zaten. Bilge Kişi olması boşuna değildi.

Çınar, meşe ve dişbudağın sararan, kızılcık ağaçlarının kırmızıya çalan yaprakları dökülüyordu. Yağan ilk kırağı, kalan çiçekleri karartmış, çitleri altında, devrik ağaçların üstünde mantarlar bitmeye başlamıştı. James Newstead küçük evinin saman damını yenilemeye girişince, bahçesi koca bir tarladan çıkan altın renkli ekin saplarıyla doldu.

Smokinini giyen George'la sim işlemeli kırmızı ipek tuvalet giyen Jacqueline sahnelenen oyunu görmek için Covent Garden tiyatrosuna gittiler ve o gece Londra'da, Paula'nın evinde kaldılar. Ayın Alıntısı Mallarme'nin bir sözüydü: "Ruhum sıkkın; bütün kitapları da okudum." Gelgelelim Giles bütün kitapları okumuş olmaktan çok uzaktı ve şimdi kendini Poe'ya vermişti. Hindistan'a gidemeyecekse –ki gidebileceğe benzemiyordu– öğrenimlerini bitirince Melinda'yla o ayrı bir eve çıkabilirlerdi belki. Kıza sorardı bir kere. West Kensington'daki gotik konaklardan birine benzer bir ev olmalıydı. Taban döşemeleri abanoz siyahlığında, kafesli pencerelerinden içeri ancak zayıf, kızılımtırak ışıkların süzülebildiği meşum bir ev.

Melinda ondan habersiz sevdaya tutulmuştu oysa. Sevdiği erkeğin adı Jonathan Dexter'dı, çağdaş diller bölümü öğrencisiydi. George Coverdale kafasından geçenleri Jacqueline'e açmasa da, küçük kızının, annesinin aynı yaştayken olduğu kadar saf ve temiz kalıp kalmadığını merak ederdi sık sık. Hiç sanmıyordu. Melinda da pek yaygın olan çağdaş ahlak anlayışına uyarak gevşek davranıyordu herhalde. Bunu kabul etmeye hazırdı. Kızının hâlâ kızlığını koruduğunu bilse hem şaşırır, hem sevinir, ancak dönüşü olmayan o değişikliği kısa bir süre sonra yapacağını haber alsa kaygılanırdı.

Artık yolu bellemişti ya, sık sık yürüyüşe çıkıyordu Eunice. Bir zamanlar Londra'yı gezdiği gibi, şimdi de köyleri dolaşıyordu. Cocklefield'den Marleigh'e, Marle-

igh'den Cattingham'a gidiyor, dökülen yapraklarla örtülen toprak yollardan geçiyor, pastırma yazı yerini sert güz aylarına bıraktığı halde hâlâ kuru olan patikalara saparak tarlaları aşıyor, korulukların çevresinde dolaşıyordu. Amaçsızca yürüyor, ağaçların arasındaki aralıklardan bakmak, yumuşak yamaçları, kuytu vadileri seyretmek için duraklamıyor, kırları bayırları belki de hiç görmüyordu. Bu gezilerin Londra'da yaptığı yürüyüşlerden farkı yoktu onun için. Yüreğindeki bir tür özgürlük özlemini gidermek, ev işi yaparak tüketemediği enerjiyi tüketmek amacıyla yürüyordu sanki.

Joan Smith'le o, telefonla konuşmazlardı hiç. Lowfield Hall'da Eunice'ten başka kimse kalmadığına emin olunca Joan kamyonete atlayıp gelirdi. Jacqueline hangi arkadaşına giderse gitsin, Greeving köyünün içinden geçmek zorundaydı, Joan'un onu dükkândan görmeden geçmesi de pek ender oluyordu. O zaman köşke yollanır, kapıyı çalmadan silah odasından girer, iki dakika sonra da çaydanlık ateşe konurdu.

"Onun bütün hayatı eğlence peşinde koşmak. Bu sabah Bayan Cairne'le şeri içiyorlardı. Tanrı aşağı bakıp böyle şeyler görünce ne düşünüyordur kimbilir. 'Kötüler yeşil defne ağacı gibi dal budak salacak, ancak ertesi sabah birinden iz kalmayacak,' demiş kitabında. Bugün Cocklefield'de dört yere uğramak zorundayım, şekerim. O yüzden hiç kalamayacağım." 'Uğramak' dediği zaman dükkânın ya da posta acenteliğinin işleri için değil, vaaz vermek için çalacağı kapılardan söz ediyordu. Yine bir yığın broşürle silahlanmıştı. İçlerinden biri çizgi-roman şeklinde hazırlanmıştı ve *Yıldızıma Takıl* gibi kurnazca bir başlık taşıyordu.

Öyle yılmaz bir Epifani Kişisi'ydi ki, Eunice yürüyüşleri sırasında dükkâna uğradığından Norm'u yalnız buluyordu sık sık. O zaman da adam parmaklıkların arkasından başını sallayarak üzüntüyle açıklardı:

"Yine bir yerlere gitti."

Ne var ki Eunice bazen Joan'a arkadaşlık edecek kadar erken geliyor, birlikte gezerlerken, kamyonetin penceresinden, kapı eşiklerinde vaaz veren arkadaşını gözlüyordu.

"Acaba bugün size getirdiğim şu kitapçığa bakmak için biraz zaman ayırabilir misiniz?"

Ya da hemen her köyün çıkışındaki kırmızı tuğladan yapılmış, eski yerleşim merkezinden yaprak dökmeyen ibreli ağaçlarla ayrılmış kutu gibi evlerin birinden öbürüne giderdi Joan. Bazen, saf bir ev kadını onu içeri alır, Eunice epey beklemek zorunda kalırdı. Ancak çok kez kapı suratına kapatılıyordu. Öyle durumlarda, kurban edilen bir azizin yüzündeki ışıltıyla dönerdi kamyonete.

Eunice, "Sen nasıl katlanıyorsun bilmem," diyordu. "Ben olsam açarım ağzımı, yumarım gözümü..."

"Tanrı, kullarının sabırlı olmalarını ister, Eun. Sabırlı ve uysal. Unutma, bazılarımız melekler tarafından Hazreti İbrahim'in kucağına oturtulacak, bazılarımız cehennemde cayır cayır yanacak. Meadows'un benzin istasyonunda durmayı unutturma bana. Benzinimiz bitti bitecek."

Yıldızıma Takıl'ı çöp tenekesine atarken arkalarından bakan öfkeli ev kadınları, bu ikiliyi pek tuhaf bulurlardı. Joan, hayır derneklerinin bağış toplarken kullandıkları 'açlıktan ölen çocuk' resimlerindeki kadar sıskaydı ama, dindarlığı, artık bilinçsiz bir biçimde sürdürdüğü giyinme alışkanlığını değiştirmediğinden, orospu kılığıyla gezerdi. Kısacık bir etek, incecik siyah çoraplar, ökçeleri aşınmış rugan ayakkabılar, kocaman, rugan bir çanta ve omuzları geniş vatkalarla beslenmiş beyaz pelüş ceket. Kuşlar sarı tellerden yuva yapıyor olsalardı, saçları başaşağı duran bir kuş kafesine benzetilebilirdi. Yüzündeki boya da parlak kırmızı, gül pembesi ve mavi tonlarından oluşuyordu.

Öte yandan, bu kadının tam karşıtı olan birini gösterin dense, Eunice kusursuz bir örnek sayılabilirdi. Lowfield Hall'a geldiğinden beri, giyeceklerinde, kendi ördüklerinin dışında herhangi bir artış olmamıştı. O soğuk güz günlerinde de kendi ördüğü yuvarlak bir yün başlıkla koyu gri bir atkı takıyordu. Kalın vişneçürüğü paltosuyla dev gibi duruyordu Joan'un yanında. İkisinin arasındaki zıtlık, yürürlerken göze batardı en çok; Joan küçük, hızlı adımlarla, ökçelerinin üstünde sallanarak yürür, Eunice tanrıça Juno gibi dimdik, düzenli adımlarla ilerlerdi.

İçten içe, ikisi de öbürünü gülünç buluyor, ancak bu, dostluklarına zarar vermiyordu. Dostluklar, kişilerden birinin öbüründen üstün olduğuna inandığı zaman daha da güçlenir çokluk. Eunice arkadaşını çok akıllı, okumakla ilgili bir sorun çıktığı zaman güvenilebilecek biri, yine de, piliç gibi görünmeye çalışan aptal bir tavuk, pasaklı ve tembel bir ev kadını olarak görüyor, ne var ki bunu açıklamıyordu. Joan da kendi düşüncesini açıklamamakla birlikte, Eunice'i son derece saygıdeğer bir kadın, belki de –Norman pek de inandırıcı olmayan seni döverim tehdidini gerçekleştirmeye kalkışırsa– onu koruyabilecek biri diye bakıyordu ama, kadın gardiyan gibi giyinmese olmaz mıydı?

Eunice dükkâna gittiğinde Joan ona çikolatalar sunuyordu. Hizmetçi de arkadaşına en sevdiği renkte, turuncuya bakan pembe renkte eldivenler örmüştü. Şimdi de bir kazak örmeyi düşünüyordu.

1 Kasım Jacqueline'in kırk üçüncü yaşgünüydü. George karısına koyun derisi bir ceket aldı, Giles bir Mozart plağı armağan etti, Melinda, çarpık el yazısıyla 'eve döner dönmez güzel bir şey alacağını' vaat eden bir kart yolladı. Peter'la Audrey'nin gönderdikleri, piyasaya yeni çıkan romanın paketinin açılıp yeniden sarıldığı belliydi. George öfkeyle çıkıp Greeving Posta Acenteliği ve Bak-

kaliyesi'ne gitti ve Norman Smith'i suçladı. İyi hoş da, adam, 'paket buraya geldiğinde yarısı kâğıdın dışına çıkmıştı, bir zarar görmesin diye karım yeniden paketledi' deyince ne karşılık verebilirdi. George başını salladı –şimdilik– olayı büyütmeyeceğini söyledi.

Ertesi hafta, yıllık sağlık kontrolü için Doktor Crutchley'ye gitti. Tansiyonu biraz yüksekti; merak edilecek bir şey değildi ama şu haplara başlasa iyi olurdu. George, çabuk paniğe kapılan, sinirli adam olmamakla birlikte, yıllardır niyetlenip de savsakladığı bir işi yapmaya, vasiyetnamesini hazırlamaya karar verdi. Davalar açılmasına, Lowfield Hall'un sahipsiz ve bakımsız kalmasına yol açan, Peter Coverdale'le Paula Caswall'un ağızlarının tadını kaçırıp felaketi unutmalarına engel olan o vasiyetnamedir. Oysa bütün olasılıklar göz önünde tutularak, dikkatle hazırlanmış bir vasiyetnameydi. Ama 14 Şubat günü olacakları kim bilebilirdi? Ne kadar dikkatli ve temkinli olursa olsun, hangi avukat, o sakin köşkte bir kıyım yaşanacağını düşünebilirdi?

Jacqueline encümen toplantısından döndüğünde vasiyetnamenin bir kopyası ona da gösterildi.

"Sevgili karım Jacqueline Louise Coverdale'e, Suffolk bölgesi, Greeving köyünde Lowfield Hall olarak tanınan köşkü bırakıyorum. Ömrü boyunca onun, onun ölümünden sonra da varislerinin olacaktır. Ah canım, 'sevgili karım' demişsin! Böyle yazdığına çok sevindim."

"Bütün diyeceğin bu mu?"

"Ömrü boyunca onun olacaktır desen de yeterdi. Bana babamın bıraktığı para da duruyor, kendi evimin satışından aldığım para da. Ayrıca da senin hayat sigortandan gelen para olacak."

"Biliyorum. Onun için bütün yatırımlarım kızlarla Peter'a kalacak. Ancak sen burasını çok sevdiğin için ev senin olsun istedim. Dul kadınların eve yalnızca ömürleri süresince sahip olmalarını öngören vasiyetnameleri hiç

beğenmiyorum. İnsan, onun ölümünü bekleyen birtakım mirasçıların kira ödemeyen kiracısı durumuna düşüyor."

"Senin çocukların öyle bir şey beklemezler."

"Bekleyeceklerini ben de sanmam. Yine de vasiyetnameyi değiştirmem. Sen benden önce ölecek olursan, benim ölümümden sonra Lowfield Hall satılacak, parası mirasçılarım arasında paylaştırılacak."

Jacqueline başını kaldırıp baktı. "Umarım öyle olur."

"Nasıl olur, sevgilim?"

"Umarım önce ben ölürüm. Senin benden yaşlı olmana bu yüzden üzülüyorum. Herhalde benden önce ölürsün, ben de yıllarca dul yaşarım. Bunun düşüncesine bile katlanamıyorum. Tek bir gün bile sensiz yaşamak..."

George karısını öptü. "Ölümlerden, mezarlardan ve yazıtlardan söz etmeyelim artık." Böylece, encümen toplantısını, yeni yapılacak belediye binasının finansmanı için başvurulacak kaynakları konuştular, Jacqueline de dile getirdiği umudu unuttu.

Yalnızca on beş dakika süreyle dul kalacaktı ama, o umut gerçekleşmeyecekti zaten.

12

Nunchester kasabasındaki Epifani tapınağı North Hill'de, sığır pazarının biraz yukarısındadır. Onun için de, Greeving'den gelirken kasabanın içinden geçmek gerekmez ve Joan Smith yolculuğu yirmi dakikada tamamlardı. Eunice pazar akşamları düzenlenen toplantılardan hoşlanıyordu. Din kardeşlerine ilahi kitapçıkları dağıtılıyorsa da, Anglikan kilisesinin ayinlerinde duaları ezberden okuyabileceğini göstermeye çalışan her İngilizin bildiği gibi (dua kitabına bakarak okumak bağışlanmaz bir

bilgisizliktir zaten), başkalarının okuduklarına katılırmış gibi yapmak, dudak hareketlerini kenetlenmiş parmakların gerisine gizlemek kolaydır. Kaldı ki Eunice bir kere duyduğu ilahiyi bir daha unutmazdı. Kısa bir süre sonra, güçlü kontralto sesiyle ilahi söylemekte kimselerden geri kalmaz oldu.

> Göklerdeki Tanrının rengi altın sansı,
> Sevgisini yayan ödağacı kokusu.
> Acılarımızı dindirmek için yağdırdığı semadan,
> Merhemlerdir günlük ve sakızdan.

Herbert Camps'ın büyük ozan olduğu ileri sürülemezdi.

İlahiler okunduktan sonra, isteyenler içlerinden geldiği gibi günah çıkartıyorlar –işin bu yanı hemen hemen televizyon seyretmek kadar eğlenceliydi– ardından, kardeşlere çaylar, bisküviler sunuluyor, esmer ya da kara derili Epifani kişilerinin uzak ülkelerdeki (deyim yerindeyse, kâfir memleketlerindeki) çalışmalarını, kıtlıktan çıktıkları için direnecek gücü bulamayan halk kitlelerine, Baltazar'ın öğretilerini anlatışlarını gösteren filmler seyrediliyordu. Sonra da dedikodu başlıyordu. Tanrının yaktığı ışığı göremeyen, kendilerini hayatın zevklerine adayan insanlar eleştiriliyor, ancak bu dindar ağızlardan dökülen sözlerde, o insanları kınayan ve suçlayan her zaman Tanrının kendisi oluyordu. Tapınaktaki din kardeşlerinin, Tanrının, 'yüklerinin altında ezilenler bana gelsin, ben onlan dinlendiririm' sözüne uydukları su götürmezdi.

Genelde neşeli bir topluluk sayılırlardı. Hâlâ da öyledirler. Gülerler, şarkılar söylerler, yeni müritler de, kendileri de günah çıkartma faslına büyük bir heves ve heyecanla girişirler. Öğrencilerin kendisine ilk adıyla seslenmelerine izin veren bir okul müdüründen söz edermiş gibi söz ederler Tanrıdan. İlahilerinin pop şarkılara ben-

zediği söylenebileceği gibi, broşürlerinde de bolca çizgi-roman görülür. Bu seçilmiş kişilerin, parlak bir yıldızı izleyen Bilge Kişi'ler olduklarını ileri sürmek fena bir fikir değildir. Kırk yaşın altında bulunanlara –hatta kırkın üstündekilerin büyük bir bölümüne– itici gelen iki kuralı olmasa, Camps'ın kurduğu mezhep, kafalarını dine takan pek çok gence de çekici gelebilirdi. Bu iki kuralın biri – çiftler evli olsunlar, olmasınlar– her türlü cinselliği yasaklaması, ikincisi, kâfirler –ki Epifani Kişisi olmayan herkes kâfir sayılıyordu– cezalandırılmasını gerektirmesiydi. Cezalandırma işi Tanrıya bırakılmasa, onun seçtiği elçilerin aracılığıyla da yerine getirilse olurdu. Uygulamada, din kardeşlerinin dinsiz komşuların evlerini dolaşıp onları patakladıkları falan yoktu gerçi; ancak genel izlenim, böyle bir şey yapsalar kınanmak yerine övülecekleri yolundaydı. Ne de olsa Tanrı okul müdürü, onlar da sınıf mümessilleriydiler.

Eunice, açıkça dile getirilmeyip üstü kapalı bir biçimde sezdirilen bu doktrini benimsemiş değildi. O, ömründe ilk kez insanlara karışıyor, yaşadığı sosyal hayat hoşuna gidiyordu. Herkes onun akranı ya da ondan yaşlıydı; kimse ona soru sormuyor, işine burnunu sokmuyor, yahut onu –bir şeyler okumak zorunda kalacağı– bir köşeye kıstırmaya kalkışmıyordu. Candan, neşeli insanlardı. Kadını kendi yollarına çekmeyi umduklarından, çayı, bisküvileri, meyveli kekleri de esirgemiyorlardı. Oysa Eunice onlara katılmamaya kararlıydı. Nedeni de, bir şeyi yapmamaya karar vermesine yol açan her zamanki nedendi. Günah çıkartmak önemli değildi çünkü alışılagelmiş kötü düşüncelerle ufak tefek davranışların dışında, herhangi bir şeyi itiraf etmeye niyeti yoktu. Gelgelelim o adımı attıktan sonra kapı kapı dolaşıp propaganda yapmak zorundaydı, bunun da neler gerektireceğini biliyordu. Joan'la dolaşırken görmüştü. Okumak zorunda kalacaktı. Gittiği evlerde *Yıldızıma Takıl* broşürü-

nün bazı yerlerine işaret etmesi, İncil'in bazı bölümlerini okuması, bazı yerlerine atıfta bulunması gerekecekti.

Joan baskı yaptıkça, "Biraz düşüneyim," diyordu. "Bu büyük bir adım."

"Kutsal topraklara doğru atılacak, hiçbir gün pişmanlık duyurmayacak bir adım. 'Tanrının oğlu, hırsız gibi karanlıkta sokulur, ama aptal kız lambasını söndürmüş olur.' Bunu unutma, Eun."

O konuşma, Eunice'in bir fincan çay içmek ve – yeniden– beslenme düzeninin vazgeçilmez bir parçası haline gelen haftalık şeker çikolata tayınını almak için bakkal dükkânına uğradığı, soğuk, yağışlı bir günde geçmişti. İki kadın dükkândan çıkarlarken Jacqueline de Kadınlar Derneği'nin bir işi için uğradığı Bayan Caime'in evinden çıkıyordu. Onlar Jacqueline'i görmediler ama, Joan dükkânın önündeki üçgen çimenlikten öteye geçmediyse de, Jacqueline onları gözden kaçırmadı. Dükkân sahibinin bir müşteriyi uğurlaması değildi bu. Joan tiz bir kahkaha atmış, o sınıf insanın bir kadın arkadaşıyla şakalaşırken çok kez yaptığı gibi, Eunice'in koluna yapışıp hafifçe itmişti. Eunice de köşkün yolunu tuttuktan sonra iki kere arkasına dönerek el sallamış, Joan da çılgınca el kol sallayarak karşılık vermişti.

Jacqueline arabasını çalıştırdı ve köprünün başında Eunice'e yetişti.

Hizmetçisi, biraz da isteksizce, arabaya binince, "Bayan Smith'le arkadaş olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Arada sırada görüşüyoruz."

Buna verilecek karşılık yoktu. Jacqueline hizmetçisinin kiminle arkadaşlık edip kiminle etmeyeceğine karar vermek hakkını görmüyordu kendinde. O günler çoktan geride kalmıştı. Eunice'in izin günü de değildi ama, tatile gidip geldiklerinden beri izin günlerinin hesabı tutulmaz olmuştu. Canı istediği zaman çıkıyordu Eunice. Niye çıkmasın ki? Kaytardığı, köşkteki işleri savsak-

ıadığı yoktu. Gelgelelim beş ay önce George kadının onda belirsiz bir tedirginlik yarattığını söylediği zaman korkuya kapılan, o güne kadar hizmetçisinde tek kusur görmeyen Jacqueline de rahatsız olmuştu ansızın. Eunice yanında oturmuş şeker çikolata atıştırıyordu. Ağzını şapırdatmıyor, çiğnerken dudaklarını, dişlerini aralamıyorsa da, yiyip durması biraz tuhaf değil miydi? Kendisi sessizce çiğneyip dururken torbayı da bir kere bile uzatmamıştı Jacqueline'e. Gerçi hiçbir kuvvet Jacqueline'i çikolata yemeye zorlayamazdı ama... Bayan Smith'le canciğer dostmuş gibi şakalaşmaları da... Haber alırsa George'un da yüzde yüz görüşüne katılacağını sezinlemesi, kocasına açılmasına engel oldu.

Tam tersine, kadınca bir inatla, o gece, gümüşlerin nasıl pırıl pırıl parladığına dikkati çekerek Eunice'i göklere çıkardı.

Üniversite kentinde, Melinda Coverdale belki aptallık, belki de akıllılık edip kızlığını Jonathan Dexter'a sunmuştu. Oğlanın odasında bir şişe şarabı bitirdikleri, Melinda'nın son otobüsü kaçırdığı gece olmuştu bu. Şarabın bitirilmesi, otobüsün kaçırılması tümüyle rastlantı değildi elbette. İkisi de, gecenin başından beri bunları tasarlamışlardı; yine de, ertesi gün Melinda'nın olanlara geçerli bir bahane bulmasına yardımcı oldular. Aslında aralarında geçenlerden dolayı avuntu aradığı falan da yoktu zaten; Jonathan'ı her gün görmek, gecelerinin çoğunu delikanlılın odasında geçirmek onu çok mutlu ediyordu. Sweet'in *Anglo-Sakson Grameri*'yle Baugh'nun *İngiliz Dili Tarihi* iki hafta süreyle raftan inmedi. Jonathan'a gelince, o da Goethe'nin sözünü ettiği *Seçilmiş Yakınlıklar*'ı başka yerde bulmuştu.

Jacqueline köydeki evinde dört ayrı Noel tatlısı yaptı. Biri, Noel tatili için iki küçük çocukla yollara düşüp Lowfield Hall'a gelmeyi göze alamayan Paula'ya gönde-

rilecekti. George'a Noel için ne armağan vereceğini bilemiyordu. Kocasının hiçbir eksiği yoktu. Onun da hiçbir eksiği yoktu. Noel pastasının kreması sürülürken Eunice de baktı. Jacqueline alçıdan yapılmış Noel Baba'yı, kuşları ve kırmızı tohumlu yeşil yaprakları kremanın üstüne yerleştirirken hizmetçinin bir Noel anısından söz etmesini, ya da duygulandığını gösterecek bir şey söylemesini bekledi. Oysa Eunice, umarım herkese yeter, demekten başka bir şey söylemedi, onu da ancak pasta hakkında fikri sorulunca söyledi.

Hindistan'a gidemediğine sıkılan Giles doğu dinlerine duyduğu ilgiyi de kaybetmişti. Hindistan yolculuğu Melinda'yla kendisi için yaptığı planlara uymazdı zaten. Paylaşacakları evde yaşadıklarını görür gibi oluyor şimdi. İkisi de Katolikliği benimseyip kendilerini dine vermişler ama bir çatı altında yaşarlarken birbirlerinden uzak durmak, saflıklarını korumak için büyük işkence çekiyorlarmış. Belki de kendisi papaz olurdu; Melinda da bir manastıra çekilirse –yılda iki kere falan– buluşmak için özel izin alarak küçük bir pastanede çay içerler, ağırbaşlı papaz ve rahibe kılıklarıyla, el tutuşmayı bile göze alamadan otururlardı. Ya da Sir Lancelot'la Guinevere gibi –ama tabii daha önce tensel zevkleri tatmadan– bir katedralin ortasındaki geçitte karşılaşır, uzun ve delici bakışlarla bakıştıktan sonra, tek söz etmeden birbirlerinden ayrılırlardı. Ancak bu tür düşlerde aşırılığa kaçtığının kendi de farkındaydı. Papaz olmadan önce Katolik olması gerekiyor, bu yüzden Stantwich'de kendisine bu konuda ders verecek birini arıyordu. Latince ve Yunanca, papaz olduktan sonra da işine yarayacağından, Virgilius'la Sofokles'e daha fazla ilgi göstermeye başlamıştı.

Kış rüzgârları ormanlarda ve çitlerde tek yaprak bırakmamıştı. Martılar, Bay Meadows'un sabanını izliyorlardı çığlık çığlığa. Suffolk yöresinin büyülü ışığı solmuş, puslanmıştı. Yeryuvarlağı güneşten uzaklaştıkça, gök,

yağ rengi uzun bulut çizgileriyle bölünen, neredeyse yeşile çalan bir renge bürünüyordu. Kötülük büyür, kan çıkar, koca gözlü baykuş her gece öter. Köy evlerinin bacalarından odun ateşlerinin yoğun dumanı yükseliyordu.

"Efendimizin doğum gününde ne yapıyorsun?" Joan, bir arkadaşını yaş günü partisine çağırırmış gibi sormuştu bunu.

"Anlamadım," dedi Eunice.

"Noelde canım!"

"Köşkte olacağım. Birileri gelecekmiş."

"Efendimizin doğum gününü o günahkârların arasında geçirmen çok yazık. Tut birini, vur ötekine. Hepsi birbirinden beter. Bisikletli Bayan Higgs'in dediğine göre, Giles Katolik papazlarıyla düşüp kalkmaya başlamış. Tanrı o insanlardan sana da kötülük bulaşmasını hiç istemiyor, şekerim."

"Giles daha çocuk," dedi Eunice.

"Zina işleyerek yaşayan üvey babası da çocuk değil ya! Bir de buraya gelip Norm'u postadan çıkan paketleri açmakla suçluyor! Tanrı bu kâfirlerin seçilmiş kişilere azap çektirmesine daha ne kadar izin verecek! Noel'de bize gelsene. Sessiz bir gece geçireceğiz gerçi. Ancak sana gerçek bir şölen ve sevgi dolu dostların arkadaşlığını vaat edebilirim."

Eunice gelebileceğini söyledi. Joan'un pislik yuvası oturma odasında çay içiyorlardı. Üçüncü sevgi dolu dost Norman Smith, akşam yemeğini yemek için eve geldi. Joan adamın yemeğini getireceğine, Tanrıya karşı onun işlediği suçları işleyen, ya da işlediklerini düşündüğü insanlardan söz edilir edilmez başlattığı günah çıkarma faslına girişti yine.

"Sen tertemiz bir hayat yaşamışsın, Eun. Onun için de benim yaptıklarıma akıl erdiremezsin. Tanrının eseri olan bu bedeni, Tanrının yarattığı bu gövdeyi Shepherd's

Bush'taki serserilere sunardım. Kocam ailesinin geçimini sağlayacak parayı kazanamadığından, bekâr bir kadının yanında ağza alamayacağım iğrenç isteklere boyun eğer..."

Norman sonunda yeterince cesaret buldu. Blue Boar'da iki viski içmişti. Karısına yaklaşıp yüzüne vurdu. Joan minicik bir kadındı, tavuk gibi gıdaklayarak iskemlesinden yere yuvarlandı.

Eunice ürkütücü bir tavırla ayaklandı. Norman'a sokulup gırtlağına sarıldı. Bir çile yün tutarmış gibi tutuyordu adamın gıdısındaki pörsük deriyi. Öbür eliyle de omuzunu kavramıştı.

"Onu rahat bırak," dedi.

"O sözleri dinlemek zorunda mıyım?"

"Seni silkeleyerek öldürmemi istemiyorsan, evet." Tehdidini gerçekleştirmeye başlamıştı bile. Hoşuna gitmişti bu iş. Kafasının bir köşesiyle, niye daha önce yapmadım diye düşünüyordu. Norman silkelendikçe büzülüyor, korkuyla titriyordu. Gözleri yuvalarından uğramış, çenesi sarkmıştı.

Joan'un, arkadaşının bir koruyucu olabileceğine ilişkin düşüncesinde yanılmadığı anlaşılmıştı.

Doğrulup oturdu ve dramatik bir havayla, "Tanrının da yardımıyla, hayatımı kurtarmış oldun," dedi.

"Saçmalama!" dedi Norman. Kendisini Eunice'in elinden kurtarmış, boğazını ovuşturuyordu. "Size baktıkça midem bulanıyor," dedi. "İkinize de. İhtiyar cadılar!"

Joan yine iskemleye oturmuş, uğradığı hasarı – kaçık bir çorap ve hafifçe moraracağa benzeyen bir göz– inceliyordu. Pek canı yanmamıştı aslında. Norman bunu yapamayacak kadar güçsüz, ve temelde, karısından korkan bir erkekti. Joan düşerken başını bir yana çarpmış falan da değildi. Ancak o hafif yumruğun ve o düşüşün sonucu olarak bir değişikliğe uğramıştı. Fiziksel değil, psikolojik bir değişiklikti belki; belki yaş dönümünün

hormonal değişiklikleriyle de ilgiliydi. Hangisiyse, Joan bir değişim geçiriyordu. Birden olmayacaktı bu. O gece, gözlerinin biraz daha parlaması, sesinin biraz daha tizleşmesi dışında, bir belirti göstermedi. Ne var ki o gece sonun başlangıcıydı. Çılgınlığın, zırdeliliğin kol gezdiği bir uçurumun kıyısına gelmiş sallanıyordu. İki ay sonra da coşkulu fanatikliği onu uçurumdan aşağı itecekti.

13

Epifani Birliği'nin toplantısından döndüklerinde, "Ön kapıdan girelim," dedi Eunice. Joan bu konuda herhangi bir şey söylemediği, tam tersine, ilk gelişinde, "Bu köyde hepimiz dostuz," deyip Coverdale'lerin evi gezmesine karşı çıkmayacaklarını ileri sürdüğü halde, hizmetçi, arkadaşının o köşkte hoş karşılanmayacağını hissediyordu. George'la Jacqueline ona mektuplarının açılması konusundaki kuşkularından da söz etmedikleri halde, o garip –ve kimi zaman yanıltıcı– sezgisiyle, bunu da anlamıştı. Köşke, bisikletiyle ünlü Bayan Higgs'i ya da Jim Meadows'un karısını getirecek olsa Coverdale'lerin o iki kadını büyük bir incelikle karşılayacaklarını sezinlediği gibi sezinlemişti onu da.

Joan köşkte fazla kalmayacaktı zaten. Eunice'in, gizemli bir Noel armağanıyla ilgili planlarını yerine getirebilmesi için ölçüleri alınacak, sonra da evine dönecekti. Giles'ın yatak odasının kapısı açılıp oğlan dışarı çıktığında iki kadın üçüncü kat sahanlığına yaklaşmışlardı.

Eunice'in odasına girince, "Bana biraz aptal göründü," dedi Joan. Beyaz ceketini sıyırıp attı. "Gerzek derler ya hani, biraz öyle gibi geldi bana."

Eunice, "Ondan laf çıkmaz," diye karşılık verdi.

O noktada yanılıyordu işte.

Sorulmasa, gerçekten laf çıkmazdı Giles'dan. Kişiliği öyleydi. Oturma odasında bıraktığını sandığı Yunanca sözlüğü almak için inmişti aşağı. Annesinin orada tek başına oturarak televizyondaki oda müziği konserini izlediğini gördü. George, nehrin üstündeki köprüye bitişik bir arazide yapılması düşünülen dört yeni evin yapımının nasıl önlenebileceğini, hangi gerekçelerle karşı çıkılabileceğini konuşmak için yarım saatliğine albayın evine gitmişti.

Jacqueline başını kaldırıp gülümseyerek, "Sen miydin, canım?" diye mırıldandı.

"Hıı," Giles gazete yığınının altında sözlüğünü arıyordu.

"Merdivenlerde bir ayak sesi duydum ama Bayan Parchman'ın döndüğünü sandım."

Giles, annem benimle konuşurken hep tek heceyle karşılık vereceğime, belki günde bir kere de olsa bütün bir cümle kullansam, diye düşünürdü zaman zaman. Annesini severdi aslında. Onun için de kendini zorladı. Sivilceli yüzü, miyop gözleri, tutam tutam havaya kalkan saçları, elindeki ağır cildin yükü altında ezilen kaçık genç profesör havasıyla, doğrulup durdu.

Her zamanki dalgın, açıklıktan yoksun konuşmasıyla, "Onu da duydun," dedi. "Dükkândaki o yaşlı kadınla birlikte."

"Hangi yaşlı kadın? Neler söylüyorsun, Giles?"

Giles köydekilerin hiçbirinin adını bilmezdi. Elinden geldiği sürece, köye adım atmazdı. "O sarı saçlı deli kadın," dedi.

"*Bayan Smith mi?*"

Giles başını sallayarak kapıya yöneldi. Sözlüğü açmıştı bile. Annesinin kulağına '*anathema, anathema*' gibi gelen bir şeyler mırıldanıyordu. Jacqueline'in sabrı tükenmişti birden. Bir an için, oğlunun söylediği sözü, o sözün ne anlama geldiğini unuttu.

"Lütfen, Giles, insanlara deli dememelisin. Giles, bir dakika dur, *lütfen*! Akşamları biraz burada oturamaz mısın? O kadar çok dersin olduğunu sanmıyorum. Sen o dersleri gözü kapalı yaparsın istersen. Kimseyi görmüyorsun, kimseyle konuşmuyorsun, odandan çıkmıyorsun. Yıllarca sütunun tepesinde yaşayan o adama benzeyeceksin sonunda!"

Giles yine başını salladı. Annesinin eleştirisi, isteği, övgüsü bir kulağından girip öbüründen çıkmıştı. Yüzündeki sivilcelerden biri kaşınıyor, o da bütün dikkatiyle kaşısam mı, kaşımasam mı diye düşünüyordu.

Sonunda, "Sütunun tepesinde yaşayan adam Aziz Simeon'du," deyip ağır adımlarla odadan çıktı. Kapıyı da açık bıraktı.

Tepesi atan Jacqueline yerinden kalkıp kapıyı gümleterek kapattı. Konser sona erdiğinden, bir süre, oğlunu ne kadar sevdiğini, okuldaki başarısından ne kadar gurur duyduğunu, oğluyla ilgili umutlarını... ve Giles da George'un çocuklarına benzese çok daha mutlu olacağını düşünerek oturdu. Ardından, Giles'ı değiştirmenin yolu bulunmadığını anlayıp günün birinde herhalde onun da normal, sevimli bir genç haline geleceğine karar verdiğinden, aklı, oğlunun söylediklerine takıldı. Ancak bu konuda fazla kafa yormasına fırsat kalmadan George eve döndü.

"Eh," dedi, "sanırım o tekere bir çomak sokmanın yolunu bulduk. Arazi sit alanı olarak görülüyor. Sit alanıysa imar dışı kalmalıdır. Karar versinler. İş ona gelirse, elbirliği edip bir avukat tutmamız gerekebilir. Sen encümendekilerin de inşaata karşı olduklarını söylemiştin, değil mi?"

"Öyle," dedi Jacqueline. "George, bakkal dükkânındaki Bayan Smith yukarıdaymış. Bayan Parchman'la birlikte gelmiş."

"Ben de Smith'lerin kamyonetini araba yolunda gördüm."

"Sevgilim, o kadının buraya gelmesini istemiyorum. Biliyorum, saçma diyeceksin ama, burada bulunduğunu düşünmek bile beni hasta ediyor. Sağda solda, seninle ilişki kurduğum için Jeffrey'nin beni boşadığını, onun alkolik olduğunu ve buna benzer bir sürü şey söylüyor. Audrey'nin son mektubunu açıp okuduğunu da adım gibi biliyorum."

"Saçma falan demeyeceğim. O kadından korkulur. Sen bir şey söyledin mi?"

"Ben görmedim ki. Giles görmüş."

George oda kapısını açtı. Tam o anda, Joan'la Eunice de karanlık merdivenlerden aşağı süzülüyorlardı. George ışığı yaktı, antreye çıkarak kadınların yolunda durdu.

"İyi akşamlar, Bayan Smith."

Eunice utanmıştı ama Joan tınmadı. "Aa, merhaba, Bay Coverdale. Çoktandır görüşemedik. Hava da buz gibi, değil mi? Eee, mevsimi tabii."

George sokak kapısını ardına kadar açmış bekliyordu. "Güle güle," dedi sertçe.

"Hoşçakalıın!" Okul bahçesinin dışında yakalanan bir öğrenci gibi kıkırdayarak, koşar adım çıktı.

George düşünceli bir havayla kapıyı kapadı. Arkasına döndüğünde Eunice ortadan kaybolmuştu. Ertesi sabah, kahvaltıdan önce kadınla konuşmak için mutfağa gitti. Eunice bu kez smokin gömleği ütülemiyor, ekmek kızartıyordu. George hep kadının çekingen ve utangaç olduğunu düşünmüş, bütün tuhaflıklarını utangaçlığına bağlamıştı. Ne var ki şimdi, altı ay önce bir kere daha olduğu gibi, kadının bulunduğu her yerde hoşa gitmeyen bir hava estiğini hissediyordu. Eunice, buzağısına fazla yaklaştığı huysuz bir ineğin baktığı gibi bakıyordu ona. Günaydın dememişti. Neden geldiğini bildiğinden, tek

söz etmedi. George kadına karşı büyük bir nefret duydu ansızın. Keşke mutfakları eski dağınık mutfak olsaydı, bir önceki gece çıkan kirli tencereler kiriyle beklese, evde o beceriksiz *au pair* kızlardan biri çalışsaydı.

"Korkarım sana söyleyeceklerimden pek hoşlanmayacaksın, Bayan Parchman," dedi. "Onun için elimden geldiğince kısa kesmeye çalışacağım. Ne ben, ne de karım, senin özel hayatına karışmak istemeyiz. Ancak Bayan Smith'in bu eve gelmesine razı olmadığımızı bildirmek zorundayım."

Zavallı George pek tepeden bakan bir tavırla konuşmuştu. O koşullar altında, kimse başka türlü yapamazdı.

Eunice, "Kimseye bir zararı dokunmuyor," diye söylendiyse de 'efendim' demedi. O günden sonra, efendim ya da hanımefendi sözü asla ağzından çıkmayacaktı.

"Ona ben karar vereceğim. Kadını neden evime almak istemediğimi de belirteyim. Birinin, sağda solda asılsız, aşağılayıcı dedikodular yaydığı... ıı... kocasının posta acenteliği görevinde bulunmasını kötüye kullandığı biliniyorsa, o insanın kimseye zararı dokunmadığı söylenemez. Bu kadar. Senin, Bayan Smith'in evine gitmeni önleyemeyiz elbette. O ayrı konu. Ama buraya gelmesini kesinlikle istemiyoruz."

Eunice ne soru sordu, ne herhangi bir savunma girişiminde bulundu. Geniş omuzlarını silkti, sırtını döndü ve fırını açıp kapkara kesilen üç dilim ekmeği ızgaradan aldı.

George mutfakta daha fazla oyalanmadıysa da kapıdan çıkarken kadının, "Senin yüzünden ekmekler ne hale geldi," diye homurdandığını işittiğine emindi.

Arabada giderlerken, Giles orada bulunduğu ve konuyu aklından çıkaramadığı için, düşüncesinden ona da söz etti. Oğlana söyleyecek bir söz bulacağım diye her sabah kafa patlatırdı.

"Biliyor musun, şimdiye kadar kabul etmek istemiyordum ama, bu kadında hiç hoş olmayan bir özellik bu-

lunduğu kesin. Belki seni böyle şeylerle sıkmamam gerekir. Gelgelelim sen de koca adam sayılırsın, senin de aynı şeyi hissetmiş olman gerek. Nasıl diyeceğimi bilemiyorum..."

"İtici," dedi Giles.

"Hah, üstüne bastın!" George, gerek aradığı sıfatı bulmuş, gerekse Giles'ın bunu kendiliğinden ortaya atmış olmasına öyle sevinmişti ki, gözlerini yoldan ayırdı ve Bay Meadows'un, yolun tam ortasından gelen yaşlı köpeğini ezmemek için direksiyonu sertçe kırmak zorunda kaldı. Köpeğin arkasından, "Önüne baksana, bunak şey!" diye seslendi sevecenlikle. "Evet, 'itici' tam aradığım sıfattı. Kadına baktıkça ürpereceğim geliyor. Peki ne yapacağız? Katlanacağız diyeceksin sanırım."

Giles, "Hıı," dedi.

"Sinirlerimi bozdu galiba. Belki de biraz abartıyorum. Kadının annenin üstündeki yükü aldığı bir gerçek."

Giles yine bir 'Hıı' çekti, çantasını açıp Ouidus'tan bir şeyler mırıldanmaya koyuldu. Üvey oğlunun bu tek yanlı konuşmaya başka bir katkıda bulunmayacağını çok iyi bildiği halde biraz düş kırıklığına uğrayan George da içini çekerek sustu. Ne var ki aklına kötü bir düşünce saplanmıştı. Eunice araba kullanmayı bilseydi, beş dakika önce arabayı kullanan o olsaydı, köpeğe çarpmamak için direksiyon kırmazdı. Sezgileri öyle söylüyordu. Karşıdan gelen bir çocuk olsaydı, yine kırmazdı direksiyonu.

Jacqueline akşama kadar eve dönmeyeceğini bildiren bir pusula yazarak mutfağa bıraktı. İkinci katta 'çocukların' banyosunu temizleyen Eunice'le yüz yüze gelmek istememişti. O sabah, keşke Giles kadını gördüğünü bana söylemeseydi, ben de hiç düşünmeden hemen George'a açmasaydım diye düşünüyordu. Eunice işi bırakabilir, bırakmasa bile işten çıkarım diye gözdağı verebilirdi. Köyün içinden geçerek Jameson–Kerr'ların evine

gitti ve her yerde bir parmak toz bulunduğunu, camların kirini, arkadaşının işten kızaran ellerini görünce, ne pahasına olursa olsun, hizmetçisini elden kaçırmamaya, Eunice'in hizmetine karşılık arada sırada Joan Smith'in varlığına katlanmanın pek yüksek bir bedel sayılmayacağına karar verdi.

Joan arabanın geçtiğini görmüş, pelüş ceketini sırtına geçiriyordu.

"Herhalde yine köşke gidiyorsun," dedi Norman. "Senin de orada Bayan Frankeştayn'la birlikte yatıp kalkmadığına şaşmak gerek."

Bir zamanlar yapmışsa da, Joan artık İncil'den okuduğu zırvaları sıralamıyordu kocasına. Bütün tanıdıkları içinde, bundan kurtulabilen tek kişi Norm'du. "Sen Eunice'in adını ağzına alma!" diye haykırdı. "O burada bulunmasaydı ben canımdan olabilirdim."

Norman çikletini çiğneyerek posta torbalarından birinin içine baktı. "Bir yumruk yedin diye amma patırtı yaptın."

Joan bir zekâ parıltısı göstererek, "O burada bulunmasaydı sen şimdi posta torbalarına bakacağına hapishanenin dikimevinde torba dikiyordun," diye söylendi.

Sonra da kamyonete atlayıp motoru vınlatarak köprüden geçti. Eunice mutfaktaydı, çamaşır makinesine çarşafları, sofra örtülerini ve gömlekleri dolduruyordu.

"Kadının arabayla gittiğini gördüm, bir uğrayayım dedim. Dün gece kavga çıktı mı?"

Eunice makinenin kapağını kapatıp çaydanlığı ateşe koydu. "Kavga çıktı sayılmaz. Ama senin buraya gelmeni istemiyorlar."

Joan şiddetli ve gürültülü bir biçimde tepki gösterdi. "Biliyordum zaten! Çoktan anlamıştım! Bu, Tanrının elçilerine yapılan işkencenin ilk örneği de değildir, sonuncusu da olmayacaktır, Eun." Sıska kollarından birini sallayınca sütlüğü devirmesine ramak kaldı. "Senin o insan-

lar için çektiklerine bak! Tanrı ne demiş? 'Bağlarınızda çalışan işçinin hakkını yemeyin!' Yukarıdaki o bir karışlık odayı vermeselerdi, sana bugünkü haftalığının iki katını ödemek zorunda kalırlardı. Ama o bunu düşünmüyor tabii. Sizin durumunuz kiracıyla ev sahibinin durumundan farksız. Ev sahipleri ne zamandan beri kiracıların arkadaşlarına karışma hakkına sahipmiş?" Cırtlak bir sesle, çığlık atarcasına konuşuyordu. "Kendi öz kızı bile babasına faşist diyor. Akrabaları bile ondan uzak duruyor."

Bunların hiçbirinden etkilenmeyen Eunice kaynamaya yüz tutan çaydanlığa bakıyordu. Joan'a sevgi duyduğu da yoktu, bağlılık göstermek gibi bir niyeti de. İnsanların, temel haklarının ellerinden alınacağını sezdikleri zaman kapıldıkları ateşli duygulardan da çok uzaktı. Eunice, bir önceki gece neler hissetmişse yine onu hissediyor, başkalarının onun hayatına karıştıklarını, işine burunlarını soktuklarını düşünüyordu. Sonunda o dümdüz konuşmasıyla açıkladı.

"Kulak asacak değilim zaten."

Joan tiz bir kahkaha attı. Çok sevinmişti bu işe. Heyecandan yerinde duramıyordu. "Hah şöyle! Benim Eunice'im böyledir işte! Göster ona, şekerim! Öyle herkesin gel dediği zaman gelecek, git dediği zaman gidecek insanlardan olmadığını göster."

"Ben çayı koyuyorum," dedi Eunice. "Sen şunun bıraktığı pusulaya bir baksana. Gözlüklerim yukarıda kalmış."

14

Melinda ilk yarıyılda yalnız iki hafta sonunda gelmişti eve. Ancak şimdi sömestr sona ermişti, Jonathan anne ve babasıyla birlikte tatil geçirmek için Cornwall'a gi-

diyordu. Yılbaşından sonra döneceklerdi. Aile Melinda'yı da yanlarında götürmeyi önermişlerse de, âşık olmak, onun Noel'i Lowfield Hall'dan uzakta geçirmesini sağlamaya yetmezdi. Her gün telefon etmek, sık sık mektup yazmak vaatleriyle birbirlerinden ayrıldılar ve Melinda, Stantwich trenine bindi.

Darağacı Kavşağı'ndaki duraktan yine Geoff Baalham aldı onu. Bu bir rastlantı sayılmazdı çünkü Geoff yumurtalarını çeşitli yerlere teslim ettikten sonra hep o saatte dönerdi tavuk çiftliğine. Ancak 18 Aralık günü saat beşte karanlık bastırmıştı, kamyonetin camları kapalıydı, kalorifer çalışıyordu. Melinda Afganistan'dan gelme nakışlı bir kaftan ve koca bir kürk şapka giyiyordu. Çizmeleri aynı çizmelerdi.

"Merhaba, Melinda," dedi Geoff. "Yüzünü görmez olduk. Galwich'ten ayrılmanı önleyen dersler mi yoksa?"

"Başka ne olacak?"

"Benim kulağıma gelen öyle değil. Yeni bir sevgilin varmış."

"Hiçbir şey de gizli kalmıyor. Sen bana son haberleri anlat bakalım."

"Barbara bebek bekliyor. Temmuzda küçük bir Baalham daha geliyor. Beni baba olarak görebiliyor musun, Melinda?"

"Çok iyi bir baba olacağına eminim. Çok sevindim, Geoff. Barbara'ya sevgilerimi iletmeyi unutma."

"Unutmam. Dur bakayım başka ne vardı... Haa, Nellie teyzem bisikletten düşüp bacağını incitti. Ayağını uzatıp yatıyor şimdi. Babanın Bayan Smith'i evden kovduğunu duydun mu?"

"Ciddi mi söylüyorsun?"

"Tabii. Sizin yardımcıyla birlikte merdivenden iniyormuş, baban da bir daha buraya gelmeyin deyip kadını dışarı atmış. Dediklerine göre bir yanı yara bere içindeymiş."

"Babam gerçek bir faşist! Ne korkunç, değil mi?"

"Korkunç mu, değil mi bilemem. O kadının annen için söylediklerini, dedikleri doğruysa, mektupları açıp okuduğunu düşünürsen... Seni burada indiriyorum. Annene söyle, yumurtalarını pazartesi sabahı getireceğim."

Geoff Baalham karısına ve tavuklarına dönerken Melinda'nın çok şeker bir kız olduğunu –o çılgın şapka da neydi ama!– sevgilisinin şanslı bir herif sayılabileceğini düşündü.

Melinda, George'un, silah odası çok soğuk olduğu için yere bir çarşaf sererek tüfekleri temizlemeye koyulduğu oturma odasına girer girmez patladı. "Gerçekten Bayan Smith'i evden kovdun mu, baba? Kadının bir tarafını yara bere içinde bıraktığın doğru mu?"

"İnsan bir aydır görmediği babasını böyle mi selamlar?" George kalkıp kızını öptü. "Nasılsın? İyi görünüyorsun. Erkek arkadaşın nasıl? Anlat bakalım neymiş? Ben Bayan Smith'i hırpalamış mıyım?"

"Geoff Baalham öyle dedi."

"Saçma. Kadına elimi bile sürmedim. İyi akşamlar ve güle güle demekten başka bir şey de söylemedim. Sen bu köyün dedikodusunu bilmez misin, Melinda?"

Melinda şapkasını bir koltuğa fırlattı. "Kadının bir daha buraya gelmemesini söyledin ama!"

"Evet, onu söyledim."

"Zavallı Bayan Parchman! Derebeylerinden farkın yok! Kadının arkadaşlarına bile karışıyorsun. Biz buralarda hiç tanıdığı yok, hiçbir yere gitmiyor diye dertleniyoruz, bir arkadaş bulduğu zaman da sen onu eve sokmuyorsun. Ayıp yani!"

George, "Melinda..." diye başladı.

"Ben ona çok iyi davranacağım. Sevgi göstereceğim, yakınlık göstereceğim. Tek bir arkadaşı bile olmamasına dayanamıyorum."

George, "Benim hoşuma gitmeyen de *tek* bir arkadaşı," dedi ve Melinda hoplayıp zıplayarak odadan çıkarken arkasından bakarak güldü.

Böylece, Melinda o akşamdan başlayarak kendisinin, babasının, üvey annesiyle üvey kardeşinin ölümüyle sonuçlanacak felaketin rotasını çizmiş oldu. O rotayı tutturmasının nedeni de basitti. Âşıkları bütün dünya sever derlerse de, aslında, âşıklar bütün dünyayı severler. Melinda'nın yüreğindeki sevda, onu, herkese sevgi göstermeye, mutluluk saçmaya itiyordu. Sevgisini yönelteceği ilk kişi olarak Eunice Parchman'ı seçmesi trajik bir hataydı.

O akşam yemek biter bitmez masadan fırladı ve Jacqueline'i şaşkınlığa düşürerek Eunice'in sofrayı toplamasına yardım edeceğini bildirdi. Eunice de şaşırmıştı. Hem şaşırmış, hem sıkılmıştı. Bulaşıkları bir an önce makineye yerleştirip sekizde başlayan polisiye diziye yetişmek istiyordu. Oysa bu afacan kız ayaklarına dolaşıyor, su bardaklarını salçalı tabakların içine yatırıyordu. O bir şey demeyecekti –o demezdi– belki kendiliğinden anlar, çekip giderdi.

Melinda'nın dışadönük ataklığının ve hareketliliğinin gerisinde, yapılması doğru olanla olmayanı ayırt etmesine yardım eden bir duyarlık, bir incelik yatardı. Önceki pazar akşamı olanlardan söz etmenin babasına vefasızlık sayılabileceğini sezdiği için, bambaşka bir konuya girdi. Oysa –biri hariç– daha kötü bir konu seçemezdi.

"Senin ilk adın Eunice, değil mi, Bayan Parchman?"

"Evet," dedi Eunice.

"İncil'den alınma bir isim. Ama onu sen de biliyorsundur herhalde. Aslı Yunanca. Evnisi, belki de Evniki. Giles'a sormalı. Biz okulda hiç Yunanca okumadık."

Tabaklardan biri büyük bir şangırtıyla atıldı makineye. Ne var ki kendisi de tabak şangırdatıcılardan olan Melinda bunu fark etmedi bile. Mutfak masasının üstüne tünedi.

"İncil'e bir bakarım. Sanırım Timothy bölümünde olacaktı. Evet, tabii! Timothy'nin annesi Evnisi!"

Eunice, "Tabak bezinin üstüne oturuyorsun," dedi.

"Ah, özür dilerim! İncil'e bakmam gerekecek ama, annen Evnisi, anneannen Lois diyen bir yeri vardı. Senin annenin adı Lois değildi herhalde."

"Edith."

"Haa, o Anglo-Sakson adı. İsimler de ilginç, değil mi? Ben kendi adıma bayılıyorum. Annemle babam bize Peter, Paula ve Melinda adlarını vererek zevkli insanlar olduklarını göstermişler. Peter gelecek hafta buraya geliyor. Ondan hoşlanacaksın. Oğlun olsaydı adını Timothy koyar mıydın?"

"Bilemeyeceğim." Eunice niye bu işkenceye hedef tutulduğunu merak ediyordu. Bunları sormasını babası mı söylemişti yoksa kıza? Yoksa Melinda onunla alay mı ediyordu? Alay etmiyorsa niye gülüp duruyordu bu oğlan kılıklı afacan? Tezgâhların üstünü silip evyeyi boşalttı.

İşkenceci, "En sevdiğin isim nedir?" diye soruyordu.

Eunice bunu hiç düşünmemişti. Akrabalarının, birkaç tanıdığın ve televizyonda duyduklarının dışında, hiç isim bilmezdi. Biraz kıvrandıktan sonra, acele etmezse kaçıracağından korktuğu, en sevdiği dizinin kahramanını hatırladı.

"Steve," dedi, tabak bezini yerine asarak mutfaktan çıktı. Steve adını bulmak, kadını çok yoran bir beyin jimnastiği olmuştu.

Melinda bu kadarını yeterli bulmuştu. Zavallı Parşömen Surat şu Joan Smith olayından ötürü sıkkındı ama zamanla kendini toplardı. İlk adım da atıldığına göre, Melinda tatil sona ermeden kadınla arasında bir yakınlık, bir *rapport* kurulacağını umuyor, buna güveniyordu.

Sorulduğunda, "Doğrusu Ev-ne-ke'dir," dedi Giles. "Dinle bak! Adamın biri, gittiği partide iyice kafayı bulmuş. Sabahın üçünde evine dönerken yanlışlıkla büyük

bir apartmanın önünde durmuş. Zillere bakmış, birinin yanında S.T.Paul yazıyormuş. O zile basmış. Uykusundan uyandırılan herif bir karış suratla, pijamasıyla inip kapıyı açınca da, 'Söylesene, demiş, cennetin kapılarını da bu kılıkla mı açıyorsun sen?' " Kendi anlattığı fıkraya önce kahkahalarla güldü, ardından yüzü bulutlandı. Katolik olmaya karar verdiğine göre, bu tür fıkralar anlatması yakışık almazdı belki.

Melinda, "Delisin sen," diye söylendi. Üvey kardeşinin, bir cümleden daha uzun bir konuşma yaptığı tek kişinin kendisi olduğunu fark etmiyor, bunun değerini bilmiyordu. Eunice'i düşünüyordu o. Ertesi sabah, İncil'le, bir de özel isimler sözlüğüyle donanarak yine hizmetçinin yanına gitti. Ondan sonra da kadına dergiler göstermeye, George'un gelirken getirdiği akşam gazetesini mutfağa götürmeye başladı. Eunice –her zaman yaptığı gibi– gözlüklerini üst katta unuttuğunu bahane edince, üşenmeden gidip gözlükleri bile getiriyordu.

Eunice'in çektiği sıkıntı katlanılmaz bir hal almıştı. Giles'la Melinda'nın bütün gün evde kalıp Joan Smith'in oraya gelmesini önledikleri yetmezmiş gibi, Melinda ikide bir mutfağa giriyor, Joan'a anlatırken kullandığı deyimle 'köpek gibi' peşinde dolaşıyordu. Habire burnunun dibine uzatılan o dergilerle gazetelerden ötürü gerçek bir işkence çekiyorsa da bunu Joan'a söylemedi.

"Bunların ne anlama geldiğini biliyorsun, değil mi, Eun? Yaptıklarından utandılar, şimdi de sana yağ çekmesi için kızı kullanıyorlar."

"Bilemeyeceğim," dedi Eunice. "Benim sinirime dokunuyor doğrusu."

Gerçekten de, sinirleri daha önce hiç olmadığı kadar gergindi. Ne var ki terslenmeye falan aldırmayan sıcakkanlı Melinda'yla baş etmek olanaksızdı. Bir–iki kere, Melinda isimlerden, İncil'den, Noel'den ya da aile anılarından söz ederken, şu sivri mutfak bıçaklarından birini

alıp saplayıversem ne olur, diye düşünmüştü. Eunice, Eunice olduğu için, düşündüğü, Coverdale'ler ne yaparlar, ya da başıma ne işler açılır gibisinden sorular değil, hareketinin ilk anda doğuracağı sonuçlardı. O düşük çene kapanır, kızın beyaz boynu kana bulanırdı.

23 Aralıkta Peter'la karısı Audrey Coverdale geldiler.

Peter, ölen annesini babasından çok seven, uzun boylu, sevimli bir erkekti. Otuz bir yaşındaydı. Çocukları yoktu; karısı da çalıştığı için, çocuk yapmayı kendileri istememişlerdi herhalde. Audrey, kocasının ekonomi politik dersleri verdiği üniversitede kitaplık görevlilerinin şefiydi. Jacqueline'i çok severdi. Şık giyimli, kocasından dört yaş büyük, dolayısıyla Jacqueline'den ancak yedi yaş küçük bir kadındı. Kitaplık görevlisi eğitimi görmeden, Jacqueline'in de ilk evliliğini yapmadan önce okuduğu Kraliyet Müzik Akademisi'ne gitmişti. İki kadın aynı tür kitapları okur, Mozart ve Mozart–çağı öncesinin operalarını tutkuyla sever, modadan, giyimden söz etmeye bayılırlardı. Sık sık mektuplaşırlardı ve Audrey'nin mektupları Joan Smith'in gözden geçirdiklerinin arasındaydı.

Onlar eve gireli on dakika ya geçmiş, ya geçmemişti ki Melinda mutfağa gelin de Bayan Parchman'la tanışın diye tutturdu.

"O da bu evin insanı," diyordu. "Kadını bir mutfak aleti yerine koymak faşist bir tutum."

Eunice gelenlerin ellerini sıktı.

Tıpkı Jacqueline gibi her sınıftan insana söyleyecek söz bulabilmekle övünen Audrey, "Noel'de bir yere gidecek misiniz, Bayan Parchman?" diye sordu.

"Hayır," dedi Eunice.

"Çok yazık. Bizim açımızdan değil tabii. Sizin kaybınız, bizim kazancımız sayılır. Yine de, insanın Noel'i ailesiyle geçirmesi hoş oluyor."

Eunice arkasına dönerek çay fincanlarını çıkarmaya başladı.

Daha sonra, Audrey, "O korkunç yaratığı nereden buldun?" diye sordu Jacqueline'e. "İnsanın tüylerini ürpertiyor. İnsanlık dışı bir yaratık!"

Jacqueline kişisel bir hakarete uğramışçasına kızardı. "Senin de George'dan farkın yok. Ben hizmetçimle arkadaşlık etmek istemiyorum ki! Olduğu gibi kalmasını istiyorum. Son derece becerikli, sesi soluğu çıkmayan, göze batmayan bir kadın. Ne yapacağını çok iyi biliyor."

"Boa yılanları da bilir," dedi Audrey.

Böylece Noel gelip çattı.

Melinda, Lowfield Hall'u süslemek için çam dalları getirdi, oturma odasının avizesine, Bay Meadows'un meşe ağaçlarının birinden kesip onlara armağan ettiği ökseotu asıldı. Coverdale'lere yüzden fazla Noel kartı gönderilmişti. Melinda bunları iplerden sarkıtarak güzel bir kart aranjmanı yaptı. Giles'a yalnızca iki kart gelmişti; biri babasından, biri de amcasından. Onları da çok çirkin bulduğundan mantar duvarına asmadı. Duvardaki Ayın Alıntısı şöyle diyordu: 'İnsanın kendini sevmesi, ömür boyu sürecek bir aşkın başlangıcıdır.' Melinda, zümrüt yeşili, parlak kırmızı, çivit mavisi ve krom sarısı renklerdeki kâğıtlardan zincirler yaptı. On beş yıldır yaptığı süslerin aynılarını.

Noel akşamı salonda tam bir bayram havası vardı. Herkes çok şıktı. Erkekler takım elbise, kadınlar uzun etekli tuvaletler giymişlerdi. Jacqueline krem rengi kadifeler içindeydi. Melinda, Oxfam mağazasından alınma, 1920'li yıllardan kalma, boncuk işlemeli, biraz kirli lacivert bir *crêpe de Chine* tuvalet giyiyordu. Armağan paketlerini açarak halıyı yaldız kırıntıları ve renkli paket kâğıtlarıyla kirlettiler. Jacqueline kocasının armağanı olan altın bileziğin paketini açarken Giles da kendisine verilen altı ciltlik –kısaltılmamış– Gibbon tarihine heyecana yak-

laşan bir duyguyla bakıyordu. Melinda babasının verdiği paketi açtı.

Bir teyp.

15

Herkes şampanya içiyordu; Giles bile. Annesi oğlunu alt kata inmeye razı etmiş, o da bütün gün orada kalması gerekebileceğini üzülerek kabul etmişti. Ertesi gün evde bir de parti verileceğinden, durum daha da beter olacaktı. Bu görüşünde Melinda da oğlana hak veriyordu. Şimdi de yere oturmuş, üvey kardeşine Jonathan'ın ne eşsiz bir insan olduğunu anlatıyordu. Bundan tedirginlik duymuyordu Giles. Lord Byron da sevgilisinin kocası Albay Leigh'in varlığından rahatsız olmazdı. Ayrıca, Melinda'yla böyle baş başa konuşmak fırsatları doğacaksa, Noel şenliklerine bile katlanabilirdi. Onların arasındaki yakınlığı herkes fark etmiş, bu gizemli duruma şaşıp kalmış olmalıydı.

Oğlunun, kırk yılın başı, salonda oturduğundan başka bir şey fark etmeyen Jacqueline, o evde yaşayıp da aralarında bulunmayan tek kişiyi düşünüyordu.

"Bence," dedi, "Bayan Parchman'ın da masada, bizimle birlikte yemesini önermemiz gerekir."

Melinda'dan başka herkes bir inilti koyverdi.

Audrey, "Dişi Banquo!" dedi; kocası Noel gününün neşeli bir havada geçirilmesi gerektiğini söyledi.

George, "Noel aynı zamanda iyi niyet ve barış günüdür," diye ekledi. "Hepinizin bildiği gibi, ben de kadından hoşlanmıyorum ama, Noel günü mutfakta tek başına yemek yemesi de hiç hoş değil."

"Senin de böyle düşünmene sevindim, sevgilim. Ben şimdi gider ona söylerim. Sonra da sofraya bir tabak daha koyarız."

Gelgelelim Eunice ortalıkta görünmüyordu. Mutfağı toplamış, sebzeleri hazırlayıp köydeki dükkâna gitmişti. Joan'un ne bir çam dalı, ne de bir kâğıt süs bulunmayan konuk odasında, o, Joan, bir de asık suratlı, sıkkın Norman, kızarmış tavuk, konserve kutusundan çıkma patates püresi ve dondurulmuş taze bezelyeden oluşan bir Noel yemeği yediler. Bundan sonra sıra dükkânda satılan Noel tatlılarından birine geldi. Eunice yemekleri beğenmişti ya, sofrada birkaç sosis de bulunsa fena olmayacaktı. Aslında Joan da birkaç sosis pişirmiş, ancak çıkarmayı unutmuştu. Duyduğu garip kokudan huylanan Norman sosisleri tam bir hafta sonra fırının ızgara bölümünde buldu. Yemekte su, sonra da çay içildi. Norman eve birkaç bira getirmişse de, Joan çöpçü gelmeden az önce hepsini çöpe atmıştı. Eunice'in örüp ona armağan ettiği, turuncuya kaçan pembe kazağı çok beğenmiş, hemen koşup üstünde denemiş, parmak lekeleriyle dolu aynanın karşısına geçerek, mankenler gibi pozlar vererek garip hareketler yapmıştı. Eunice'e koskoca bir kutu çikolatayla yine dükkânda satılan meyveli keklerden biri armağan edildi.

Joan, "Yarın da bekliyorum," dedi. "Gelirsin değil mi, şekerim?"

Böylece, Eunice resmi Noel tatilinin son günü olan 26 Aralık gününü de Smith'lerde geçirdi, Jacqueline'i, o akşam için çağırılan otuz konuğun yiyecek ve içeceğini hazırlamak zorunda bıraktı. Geçirdiği günün Jacqueline'in üstünde tuhaf bir etkisi, katmerli bir etkisi olmuştu. Evin bütün yükünü taşımak zorunda bulunduğu günlere dönmüştü. Eunice'in değeri, yokluğunda daha iyi anlaşılıyordu. Kadın işten ayrılırsa hep böyle yaşamak zorunda kalacaktı. Bir yandan da, hizmetçisini George'un, Peter'la Audrey'nin gördüğü gibi görüyordu ilk kez; istediği zaman gidip istediği zaman gelen, Coverdale'lerin tümüyle kendisine bağımlı olduklarını, dolayısıyla onları

avucunun içine aldığını düşünen, duygusuz, kaba, yontulmamış bir kadın.

Yılbaşı geçti. Peter'la Audrey evlerine döndüler. Melinda'nın da tatilin son haftasını onlarda geçirmesini önermişler, ancak kız buna yanaşmamıştı. Sıkkındı Melinda. Her geçen gün, sıkıntısını biraz daha artırıyordu. Neşesi kaçtı, evden çıkmaz oldu, köydeki arkadaşlarının hiçbir çağrısını kabul etmedi. George'la Jacqueline onun Jonathan'ı özlediğini düşünerek herhangi bir soru sormaktan kaçındılar.

Melinda buna şükrediyordu. Korktuğu başına gelmişse –ki geldiği kesin gibi görünüyordu– eninde sonunda öğrenmeleri gerekecekti. Bu işi, babasını kuşkulandırmadan sonuçlandırmanın –daha doğrusu sonuçlandırmamanın– bir yolu bulunabilir miydi? Analarla babalar çocuklarını ne kadar az tanırlarsa, çocuklar da analarıyla babalarını o kadar az tanırlar. Melinda mutlu bir çocukluk geçirmişti, George kızına düşkün, anlayışlı bir babaydı, ne var ki babasıyla ilgili düşünceleri, arkadaşlarının kendi ana babaları hakkındaki görüşlerine dayanılarak biçimlenmişti. Anneler babalar önyargılı, eski kafalı, ahlakçı insanlardı. Bu böyle olduğuna göre, onun babası da öyleydi. Bu inancı değiştirmesine yol açacak kişisel bir deneyimi olmamıştı. George'un, çocuklarının içinde en çok onu sevdiğini de hissetmişti. Bu da durumu büsbütün zorlaştırıyordu. Babası haber alırsa düş kırıklığı ve üzüntüsü daha da büyük olacak, kızına duyduğu o idealist sevgi, yerini tiksintiye bırakacaktı. En küçük çocuğunun, yavrusunun böyle bir şey yaptığından kuşkulansa, yüzünün alacağı şekli, sert ve inanmaz bakışlarını bile gözünün önüne getirebiliyordu Melinda. Zavallı Melinda. George'un, kızıyla Jonathan'ın arasındaki ilişkinin cinsel nitelikte olduğunu çoktan düşündüğünü, bundan hoşlanmasa bile, iki gencin arasında sevgi ve güven bulundu-

ğuna inandığı sürece, durumu filozofça bir tutumla kabul edeceğini bilse şaşkına dönerdi.

Melinda'yla Jonathan her gün bir telefon konuşması yapmışlardı gerçi (o ayın telefon faturası korkunçtu); ne var ki Melinda sevgilisine bir şey söylememişti. Ama o gün, 4 Ocak günü, söylemek zorunda olduğuna karar verdi. Babasına açılmak kadar zor değilse de, bu da kolay olmayacaktı. Böyle bir açıklamanın nasıl karşılanacağını okuduğu romanlarla dergilerden, bir de köy kocakarılarının dedikodularından öğrenmişti. Böyle bir haber alan erkek kızı hemen sepetler, sevgisi sönüp gider, en iyi olasılıkla, sorumluğunu kabul etse bile suçu kıza yüklerdi. Yine de söylemek zorundaydı. O korkunç sırrı bir gün daha taşıyamayacaktı. Özellikle de sabahleyin müthiş bir bulantıyla uyanıp midesindekileri olduğu gibi çıkarttığı için.

George'un işe, Jacqueline'le Giles'ın ikinci arabayla Nunchester'a gitmelerini bekledi. O alışveriş yaparken oğlunun bir arkadaşına –sonunda bir arkadaş edinmiş!– uğrayacağını sanıyordu Jacqueline. Oysa Giles, Peder Madigan'dan ilk din dersini almaya gidiyordu. Eunice ikinci katta yatakları topluyordu. Köşkte üç telefon vardı. Biri oturma odasında, bir paralel telefon antrede, ikincisi de Jacqueline'in yatağının başucundaydı. Melinda oturma odasındaki telefondan konuşacaktı. O numarayı çevirmek için cesaret toplamaya çalışırken telefon çaldı. Arayan Jonathan'dı.

"Bir dakika bekle, Jon," dedi. "Şu kapıyı kapatayım."

Tam o anda, Jonathan kızı beklerken almacı bırakıp bir sigara yakar, Melinda da oda kapısını kapatırken, Eunice yatak odasındaki telefonu açtı. Konuşmayı dinlemek için yapmamıştı bunu. Melinda'yı umursamadığı gibi, kızın son günlerde gösterdiği aşırı ilgiden de çok rahatsız olduğundan, konuşmaya kulak vermek aklından geçmezdi. Gelgelelim almacı kaldırılmazsa, hiçbir telefo-

nun tozu gerektiğince silinip temizlenemezdi. Melinda'nın ilk cümlesini duyar duymaz konuşmayı dinlemenin akıllıca bir iş olabileceğine karar verdi.

"Ah, Jon, korkunç bir şey oldu! Söylemeye korkuyorum ama söylemeden edemeyeceğim. Ben gebeyim. Hiç kuşkum yok. Bu sabah kustum. Hemen hemen on beş günlük bir gecikme de var. Babam ya da Jackie haber alırsa felaket. Babam çok üzülür, benden nefret eder! Ne yapacağım ben?"

Ağlayacaktı neredeyse. Kısa bir süre sonra akacak olan gözyaşları gırtlağında birikir gibiydi. Jonathan'ın şaşkın bir sessizliğe gömüleceğini düşünüyordu. Oysa Jonathan sakin bir sesle karşılık verdi. "İki seçeneğin var, Mel."

"Öyle mi? Söyle hadi! Ben evden kaçıp bir yerlerde gebermekten başka çare göremiyorum."

"Aptal aptal! konuşma, sevgilim. İstiyorsan, aldırtabilirsin..."

"O zaman mutlaka haberleri olacaktır. Öyle şeyler sağlık sigortası kapsamına girmiyor. Para bulmam gerekecek, doktorlar annemle babamın kimliğini soracak..."

Melinda sinir krizi geçirecek duruma gelmişti artık. O duruma düşen hemen her kadın gibi, mantıksız bir korkuya kapılmış, bedeninin kurduğu tuzağın pençelerinde kıvranıyordu. Eunice burun kıvırdı, yüzünü buruşturdu. Kızın ağlayıp sızlanması çekilecek şey değildi; daha fazla dinlemeye katlanamayacaktı. Almacı komodinin üstüne bırakmasına yol açan bir şey daha vardı belki. Belki bilinçsiz bir haset, bir kıskançlık duygusu. Almacı yerine değil, komodinin üstüne bırakmıştı. Konuşma bitmeden yerine koymak aptallık olurdu. Tuvalet masasının tozunun almaya gittiği için, konuşmanın geri kalanını kaçırdı.

"Aldırmak fikri bana da hoş gelmedi," dedi Jonathan. "Kendini topla, Mel. Sakinleş biraz. Dinle, zaten se-

ninle evlenmek istiyorum. Önce okulu bitirip iş falan bulayım diye düşünmüştüm ama zararı yok. Hemen evleniriz!"

"Ah Jon! Seni seviyorum! Evlenebilir miyiz gerçekten? İkimiz de on sekizin üstündeyiz. Yine de onlara haber vermem gerek. Ama Jon..."

"Aması maması yok. Evleniriz, çocuğumuzu da doğururuz, her şey yoluna girer. Sen tatilin bitmesini beklemeden yarın Galwich'e dön. Ben de dönerim, okul başlayıncaya kadar bende kalırsın. Planlarımızı yaparız. İyi mi?"

Umutsuzca gözyaşı dökerken keyifle kıkırdamaya başlayan Melinda'ya kalırsa, çok iyiydi. Ertesi gün Jonathan'ına gidecek, babasına, tatilin son günlerini Lowestoft'taki arkadaşıyla geçireceğini söyleyecekti. Babasına yalan söylemesi çok ayıptı ama, iyi bir amaçla yapılacaktı. Hemen şimdi söylemektense, kâğıtlarının kiliselerinde asılmasını, evlilik ruhsatının alınmasını beklerler, sonra da gerisi gelirdi. 5 Ocak sabahı midesi bulanmadı. Dahası, küçük çantasını bile toplamadan, korkularının yersiz olduğunu anladı. Belirtilerin ortaya çıkması, endişesinin, ortadan kalkması da endişeden kurtulmuş olmasının sonucuydu. Yine de yolculuğunu ertelemedi. Gebe olmadığını bildirmek için öyle sabırsızlanıyordu ki, trenden inince Jonathan'ın evine taksiyle gitti.

Birinin sırrını öğrenmiş olmak, Eunice'e mahallesindeki eşcinsel erkeğe –ve tabii– Annie Cole'a şantaj yaptığı günleri anımsatmıştı. Bu bilgiyi Joan'a, Eunice'in ona Coverdale'lerin özel hayatlarıyla ilgili hiçbir şey anlatmamasına biraz bozulan Joan'a aktarsa, arkadaşı ne sevinirdi. Ama anlatmayacaktı. Paylaşılan sır, sır olmaktan çıkmıştır. Hele Joan gibi biriyle paylaşılırsa, Joan dedikoduyu, kaçırmadığı kaç müşteri kalmışsa, hepsine yayardı çabucak. Hayır, Eunice bu sırrı kendi yassı bağ-

rına basıp saklayacaktı; ne zaman işe yarayabileceği hiç belli olmazdı.

Dolayısıyla, ertesi akşam, onu Greeving yolunda bekleyen kamyonete binince herhangi bir şey açıklamadı.

"O kızın dün okula döndüğünü gördüm," dedi Joan. "Biraz erken gitmedi mi? Bir hafta boyunca sevgilisiyle gönlünce yatıp kalkmak için gitti herhalde. Sonu iyi olmayacak. Bay Coverdale de pek sert adamdır. Oralarda zina işlediğini bir aklından geçirse, kendi öz kızını bile evden atar."

"Bilemeyeceğim doğrusu," dedi Eunice.

İsa'nın doğumunun on ikinci gecesi, yani 6 Ocaktaki Epifani yortusu, Elroy Camps'ın müritleri için yılın en önemli günüdür. O akşamki toplantı gerçekten az rastlanır bir olaydı. Biri, neredeyse Joan'ın itiraflarıyla boy ölçüşebilecek, dehşet verici, hiç sansürden geçmemiş iki günah çıkartma faslı, ardından Joan'un o anda içine doğan ve olanca gücüyle bağırarak okuduğu bir dua, sonra da beş ilahi.

> Yıldızı izle!
> Yıldızı izle!
> Bilge Kişiler dönmez geriye,
> Ne denizde, ne çöllerde ve karada,
> Yıldız ulaştırır onları yuvaya
> Derileri beyaz da olsa, kara da.

Susamlı, çöreotlu çörekler yenildi, çaylar içildi. Joan'un dini heyecanı giderek artıyordu. Sonunda nöbete benzer bir şey geçirdi. Yere düştü, kollarıyla bacaklarını sallar, yattığı yerde debelenirken, kutsal ruhun ona açıkladığı kehanetleri sıralıyordu. İki kadın onu yandaki bir odaya taşıyarak yatıştırmak zorunda kaldılar. Ancak genelde, bu gösteri Epifani Birliği üyelerini üzmekten çok eğlendirmişti.

Tedirginlik duyan, toplantılara kocasının hatırı için katılan, Bayan Elder Barnstaple adında, aklı başında bir kadın oldu yalnızca. Ne var ki o da Joan'un 'rol kestiğini' düşündü. Oradakilerin hiçbiri işin aslını, Joan'un günden güne deliliğe biraz daha yaklaştığını, gerçeklerle olan bağlantısının gitgide incelip kopacak hale geldiğini anlamadı. Tutunduğu yosunlu kayayı hiçbir zaman sağlamca kavrayamayan acemi yüzücü gibiydi Joan. Şimdi de parmaklarının o kaygan yüzeyden kopmaması için umarsızca çabalıyor, çılgınlık denizinin akıntıları kadını bir burgacın içine çekiyordu.

Kamyonetle eve dönerlerken hemen hiç konuşmadı; ancak zaman zaman, katran karası yollarda dolaşan insanlık–dışı bir yaratığın gülüşünü andıran bir sesle kıkırdıyordu.

16

Kış ortası ve soğuk rüzgârların uğultusu. Eva Baalham gecelerin uzamaya başladığını söylüyordu, ki doğruydu; gelgelelim hissedilecek kadar uzamamıştı geceler. Greeving'e yılın ilk karı düştü; önce erimeye başlayan, ardından dona kesen incecik bir tabakaydı.

Giles mantar panoya Aziz Augustine'in bir sözünü astı: "Çok geç sevdim seni; sen, o en eski ve en yeni güzellik, çok geç!" Cahil köylülerin her öğretilene körükörüne inanmalarına alışık olan Peder Madigan aynı şeyi Giles'dan da beklediğinden, katolikliğe giden yol biraz çetin bir yol oluyordu. Kutsal peder, Giles'ın kendisinden daha çok Latince ve Yunanca bildiğini, Thomas Aquinas'ı on altı yaşındayken okuyup bitirdiğini anlayamıyordu sanki. Melinda, üniversite kentinde Jonathan'la birlikteydi, çok mutluydu. Evlenmekten vazgeçmemişlerdi

ama, kızın ertesi yıl üniversiteyi bitirmesini bekleyeceklerdi. Üniversiteden çıkınca iyi bir iş bulması gerekeceğini bildiğinden, plan kurmakla sevişmenin yanı sıra, dersleriyle, Chaucer'la ve Gower'la da ilgileniyordu Melinda.

Soğuk, solgun güneş ya camgöbeğine çalan soğuk, solgun gökte ufka yakın bir yay çizerek ilerliyor, ya da külrengi bulut tarlalarının ortasındaki aydınlık bir su birikintisi gibi ışıyordu.

19 Ocak Eunice'in kırk sekizinci yaş günüydü. Tarihi hatırladıysa da kimseye, Joan'a bile bir şey söylemedi. Birinin ona doğum gününde bir kart yolladığı, ya da bir armağan verdiği yıllar çok geride kalmıştı.

Evde yalnızdı. Saat on birde telefon çaldı. Telefona bakmayı sevmiyordu Eunice. Alete alışık değildi, telefon onu ürkütüyordu. Bir süre açsam mı, açmasam mı diye düşündükten sonra isteksizce uzanıp almacı kaldırdı ve alo dedi.

Arayan George'du. Coverdale şirketi kısa bir süre önce halkla ilişkiler danışmanlarını değiştirmişti. Yeni anlaştıkları reklam firmasının yöneticilerinden biri o gün fabrikaya gelip öğle yemeğini George'la yiyecek, ardından fabrikayı gezecekti. George, dedesinin kurduğu şirketin kısa bir tarihçesini de hazırlamış... ve yazdıklarını evde unutmuştu.

Nezlesi vardı, sesi boğuk ve kısıktı. "İstediğim kâğıtlar oturma odasındaki yazı masasında, Bayan Parchman. Tam olarak nereye koyduğumu hatırlamıyorum ama, sayfalar tel zımbayla tutturulmuştu. En üst sayfada da büyük harflerle 1895'ten Günümüze Kadar Coverdale Şirketi yazıyor."

Eunice hiçbir şey demedi.

"Arayıp bulursan çok sevinirim." George silah sesini andıran bir patlamayla aksırdı. "Çok affedersin. Ne di-

yordum? Haa, evet. Bir şoför gönderiyorum. Sen kâğıtları büyük bir zarfa koyup ona ver."

Eunice, "Peki," diye söylendi umutsuzlukla.

"Ben bekliyorum. Gidip bir bak, olur mu? Bulunca gel bana söyle."

Yazı masası kâğıt doluydu. Birçoğu tel zımbayla tutturulmuştu, hepsinin de bir başlığı vardı. Eunice biraz kararsızlık çektikten sonra gidip telefonu kapadı. George'la hiç konuşmamıştı. O kapatır kapatmaz telefon yeniden çalmaya başladı. Açmadı. Üst kata çıkıp kendi odasına saklandı. Telefon dört kere daha çaldı. Sonra da kapı. Kapıyı da açmadı. Doğum gününde özel bir kutlama falan yapmıyordu ama, bu tersliğin tam da bugün çıkması hiç hoş değildi. Doğum gününü böyle sıkıntılar çekmeden, rahat ve huzur içinde geçirebilmeliydi insan.

George ne olduğunu anlayamıyordu. Şoför eli boş dönmüş, halkla ilişkiler danışmanı şirketin tarihçesini alamadan gitmişti. George altıncı kez aradığında, Nunchester'da saçını boyatıp dönen karısı çıktı telefona. Hayır, Bayan Parchman hastalanmış falan değildi. Az önce yürüyüşe çıkmıştı. Adamın eve döner dönmez yaptığı ilk iş, tarihçeyi aramak oldu. Kâğıtlar, yazı masasında, evrak yığının en üstünde duruyordu.

"Bugün ne oldu, Bayan Parchman? O kâğıtları elde etmek çok önemliydi benim için."

"Bulamadım." Akşam yemeği için sofrayı kuran Eunice başını kaldırıp bakmadan konuşmuştu.

"Ama en üstte duruyordu! Nasıl gözden kaçırdığını anlayamıyorum. Şoför buraya gelip dönmek için bir saatini harcadı. Bulamadıysan bile, telefona gelip bana söyleyebilirdin."

"Hat kesildi."

George bunun doğru olmadığını biliyordu. "Ondan sonra dört kere daha aradım."

Eunice, "Hiç çalmadı," deyip küçük suratını ona çevirdi. O anda suratı öfkeyle şişmiş, biraz büyümüştü sanki. Saatlerdir kötü kötü düşündüğünden yüreğini hınç bürümüş, babasının, hayatının son haftalarında kızından duymaya alıştığı bir sesle konuşmaya başlamıştı. "Ben ne olup bittiğini hiç bilmiyorum." Onun ölçülerine göre, çenesi bayağı düşmüş sayılırdı. "Bana sormanın yararı yok, çünkü bilmiyorum." Kanı tepesine çıkmış, yüzünü al basmıştı. Adama sırtını döndü.

Kadının sorumluluğu kabul etmemek, özür dilememek, konuyu görüşmeye bile yanaşmamak konusundaki direnci karşısında çaresiz kalan George odadan çıktı. Zaten nezleden gözünü açamıyor, kafasının içi ıslak yünle doluymuş gibi geliyordu. Jacqueline tuvalet masasının önünde makyaj yapıyordu.

Jacqueline, Eunice'i işe alıp almamakta kararsızlık çektiği gün George'un ona söylediği sözleri yineledi. "Kadın sekreter değil ki, sevgilim. Ondan çok fazla şey beklememelisin."

"Çok fazla şey mi? Birinin, başlığı kolayca görünen, tel zımbayla tutturulmuş dört sayfa yazıyı bulmasını ve onları gelen şoföre vermesini istemek çok fazla şey mi sayılıyor? Ayrıca, beni sinirlendiren bu değil aslında. Kadının tavrı! Bugüne kadar, ses çıkarmadan edepsizlik etmenin ne olduğunu hiç bilmezdim! Şimdi çok iyi anlıyorum. Telefonu açtığı zaman da ne numarayı bildiriyor, ne de adımızı. Bir 'alo' deyişi var... Domuzlar konuşabilseler aynı Bayan Parchman gibi alo derler."

Jacqueline güldü, gülünce de rimeli gözkapaklanna bulaştı.

"Ya telefonu suratıma kapatması! İkinci kez aradığımda niye açmadı? Telefon çalmadı demesi saçma, çaldığına eminim. Bu konuyu açtığım zaman da enikonu terbiyesizlik etti."

"Onun... Nasıl desem bilmem... Kendi alanının dışında saydığı şeyleri yapmaktan hoşlanmadığını görüyorum. Hep aynı tavrı görüyorum. Pusula bırakıp özel bir şey istesem, yapsa bile suratı asılıyor. Telefon etmeyi, telefona bakmayı da sevmiyor." Kocasının nezlesi şimdi onunkinden ağır olduğundan, suyuna giderek kocasını yatıştırmak istercesine, 'huysuz erkeğin' saçmalıklarını gülerek geçiştirmeye çalışırcasına konuşmuştu.

George bir an duraladıktan sonra karısının omuzunu tuttu. "Hiç çaresi yok, Jackie. Bu kadın buradan gidecek."

"George, hayır!" Oturduğu taburede topaç gibi dönmüştü Jacqueline. "Onsuz yapamam! Kâğıtlar konusunda seni düş kırıklığına uğrattı diye bunu bana yapamazsın."

"Yalnız kâğıtlar konusu değil. Nobranlığı, dikkafalılığı, bize bakışı... Hiçbirimize adıyla seslenmediğini fark ettin mi hiç? Efendimler, hanımefendiler de kalmadı. Ben snop değilim, ona aldırmıyorum." Aslında gerçek bir snoptu ve pekâlâ aldırıyordu. "Ama yalan söylemesine, edepsizlik etmesine katlanamam."

"Lütfen ona bir fırsat daha tanı, George. Onsuz ne yaparım ben? Düşüncesine bile katlanamıyorum."

"Başka hizmetçiler de var."

Jacqueline, "İhtiyar Eva'yla *au pair* kızlar," diye söylendi acı acı. "Bayan Parchman olmasa ne duruma düşeceğimi Noel partisinde çok iyi anladım. Sen eğlendiysen bilmem ama ben hiç eğlenemedim. Bütün gün yemek yaptım, bütün gece hizmet ettim. Bir içki daha ister misin diye sormanın dışında, kimseyle iki çift laf edemedim."

"Bunun için de, ben, Auschwitz'deki kadroya alınsa yöneticilerin yüzünü güldürecek olan bir hizmetçiye katlanmak zorundayım, öyle mi?"

"Son bir fırsat, George! Lütfen, George."

George boyun eğdi. Jacqueline her zaman onu yola getirmeyi başarırdı zaten. Sevgili karımı böyle rahat ve mutlu görmek için feda edemeyeceğim ne var, diye soruyordu kendine. Çok iyi çekilip çevrilen bir evde, böyle rahat ve huzur içinde yaşamanın bedeli ne olursa olsun fazla yüksek sayılmazdı. Bunlardan yoksun kalmamak için feda edemeyeceği bir şey var mıydı?

Ancak hayatım, diye karşılık verebilirdi; bir tek canım.

Bundan böyle dizginleri ele alacak, Eunice'i de fabrikasını yönettiği gibi yönetip idare edecekti. Korkak da değildi, güçsüz de. İnsanların hoşlarına gitmeyen şeyleri görmezlikten gelip yok saymalarını, yokmuş gibi davranmalarını da hiç onaylamazdı. Sabahları gülümseyerek günaydın dediğinde asık suratla, homurdanarak karşılık verirse kadını azarlayacaktı. Ya da oturup sakince konuşacak, derdinin ne olduğunu, kendilerinin ne kusur işlediklerini Eunice'in ağzından işitecekti.

Kadını bir tek kere azarladı; o da şaka yollu. "Seninle konuştuğum zaman biraz gülsen olmaz mı, Bayan Parchman? Ne yaptım ki bu haşin bakışlara hedef oluyorum?"

Jacqueline kocasıyla göz göze gelerek yalvarırcasına baktı. Eunice hafifçe omuz silkmekten başka tepki göstermedi. George da ondan sonra hiçbir şey söylemedi. Kadınla baş başa konuşmaya kalkışsa neler duyacağını biliyordu. "Bir şey olmadı. Hiçbir şey yok. Bunları konuşmaya gerek yok çünkü ben bir şey bilmiyorum." Ancak Eunice Parchman'a ödün verip göz yumduklarını, kadının *onları* yönetip idare etmesine fırsat tanıdıklarını –Jacqueline görmüyorsa bile– George fark ediyordu. Jacqueline'in hatırı için, hizmetçiyle karşılaştıkları zaman aptal aptal sırıtarak, odan yeterince ısınıyor mu, yeterince boş zamanın kalıyor mu diye sorduğunu da kendine kızarak fark ediyordu. Bir gün, şu şu tarihte ye-

meğe konuklar gelecek, *sakıncası yoksa* o akşam evde kalır mısın diye sorduğu bile olmuştu. Bu sıcak yaklaşıma en ufak bir karşılık gördüğü de yoktu.

Şubat bir kar fırtınasıyla başladı.

Tooting'de kaldırım kıyılarına birikip kanalizasyon ızgaralarını tıkayan vıcık nesneye hiç benzemeyen bu karı, kırları bayırları kaplayan bu doğal karı yalnız televizyonda ve resimlerde görmüştü Eunice. Karın, insanların rahatını bozabilecek, hayatlarını değiştirebilecek bir şey olabileceğini düşünmemişti. 1 Şubat pazartesi sabahı George ondan erken kalkmış, angaryaya katlanmak zorunda kalan, uykusu gözlerinden akan Giles'ı da alarak, uzun araba yolunda Mercedes'in tekerleklerinin sığabileceği genişlikte iki patika açmaya koyulmuştu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte Bay Meadows kar küremek için de kullanabildiği tarım makinesiyle köy yolunu açmaya çıktı. Mercedes'in bagajına iki çift çizme, bir kürek, birkaç boş çuval yerleştirildi. George'la Giles kutup kâşifleri havasıyla Stantwich'e hareket ettiler.

Kurşun renkli gökte iri kar taneleri uçuşuyor, çitlerin ve tek tük ağaç iskeletlerinin karaltıları dışında, tarlalar bembeyaz bir battaniyenin altında uzanıyordu. Jacqueline ne o gün çıkabildi evden, ne de ondan sonraki iki gün boyunca. Telefon ederek kuaförde randevusunu, Paula'yla yiyeceği öğle yemeğini erteledi, çağırıldıkları akşam eğlencelerine gidemeyeceklerini bildirdi. Eva Baalham gelmeyeceğini söylemek için telefon etmeye gerek duymadı. Gelmeyiverdi, o kadar. Şubat ayında, East Anglia bölgesinde olağan karşılanırdı böyle şeyler.

Böylece, Jacqueline de Eunice Parchman'la evde mahsur kaldı. Araba kullanmaya korkuyordu. Komşuları da aynı korkuyu paylaştıklarından ona uğrayan olmuyordu. Hizmetçinin işe alındığı aylarda, kar yağışını Eu-

nice'le konuşulabilecek bir konu olarak görebilirdi ama artık böyle bir işe kalkışmayacak kadar akıllanmıştı. Eunice güneşi ve yağmuru nasıl karşılıyorsa kar yağışını da öyle karşılamıştı. Silah odasının önündeki taş döşeli terası ve ön basamaklardaki karı herhangi bir düşünce belirtmeden süpürüp temizledi, işlerini hiç konuşmadan bitirdi. Akşamüstü, Jacqueline kendini tutamayarak George'un yükselen kar yığınları arasından sağ salim geçip eve dönebilmesine yüksek sesle şükredince, gün sıradan bir gün, hava olağan bir havaymış gibi, hiçbir tepki göstermedi.

Jacqueline de George'un ne demek istediğini anlıyordu artık. Eunice'le eve kapanıp kalmak sıkıcı olmaktan da fazlaydı; boğucuydu, neredeyse ürkütücüydü. Hizmetçi, toz bezleri ve temizlik malzemeleriyle bir odadan öbürüne gidip geliyordu sebatla. Bir ara, Jacqueline yazı masasında Audrey'ye mektup yazarken, kâğıt burnunun altından çekilip alındı, toz bezi, gül ağacından yapılmış, ortası deri kaplı masanın üstünde dolaştı. Kocasına daha sonra söylediği gibi, Jacqueline kendini özürlülerin yaşadığı bir yurtta kalan bir sağır–dilsiz, Eunice'i de koğuş görevlisi gibi görmüştü bir an için. Hizmetçi işini bitirip ikindi saatlerinde gösterilen dizileri seyretmeye çıktıktan sonra bile, Jacqueline köşkün üstüne çöken ağırlığın yalnızca damdaki karın ağırlığı olmadığını hissediyordu. Dikkatli adımlar atıyor, kapıları sessizce kapatıyor, zaman zaman, yalnızca kar beyazlığının yansıması olan o mermer matlığındaki soğuk, donuk aydınlıkta öylece dikilip duruyordu.

O Eunice'den ürküyor, ancak hizmetçinin daha da çok korktuğunu hiç bilmiyordu, hiç bilemeyecekti. Coverdale şirketinin tarihçesi olayından sonra büsbütün kabuğuna çekilmişti kadın. Konuşsa, ya da onların konuşmalarına fırsat verse, baş düşmanı olan yazılı kâğıtlar karşısına dikilip ona saldıracaktı. Kadının ayağına dolan-

mamak, onu rahatsız etmemek için radyatörlerden birinin yanına çektiği koltuğa oturarak kitabını okuyan Jacqueline, Eunice'i daha fazla rahatsız edecek, yüreğinde daha çok kin uyandıracak bir şey yapamayacağını aklından geçiremezdi.

O hafta, biraz gevşeyebilmek için her akşam yemekten önce içtiği şerinin iki katını içmek zorunda kaldı.

George, "Çektiklerine değer mi?" diye soruyordu.

"Bugün Mary Caime'le telefonda konuşuyordum. Bayan Parchman gibi bir hizmetçim olsa, ben yalnız sessizce edepsizlik etmesine değil, küfürlere, hakaretlere bile katlanırdım diyor."

George karısını öptüyse de hafifçe iğnelemeden edemedi. "Mary Caime de bir denesin öyleyse. Ben kadını işten çıkardığım zaman açıkta kalmayacağını bilmek de içimi rahatlattı."

Ne var ki Eunice'i işten çıkarmadı. 4 Şubat perşembe günü olanlar, hizmetçiden ötürü duydukları tedirginliği bir süre için unutmalarına yol açtı.

17

Norman Smith de çok güç durumdaydı. Kardan ötürü, o da hiç hoşlanmadığı biriyle evde hapis kalmıştı ama o kişi kendi karısıydı.

Geçmişte, Norman sık sık karısına sen delisin derdi ya, bunu, Melinda Coverdale'in Giles Mont'a delisin dediği anlamda söylerdi. Akıl hastasısın demeye getirmiyordu. Ne var ki şimdi, karısının gerçekten aklını oynattığına emindi. Hâlâ aynı yatakta yatıyorlardı. Birbirlerine küsüp konuşmayı kesseler bile aynı yatağı paylaşan sınıfın insanlarıydı onlar. Gelgelelim Norman geceleri uyandığı zaman çok kez Joan'un yanında olmadığını gö-

rüyor, evin bir yerinde kendi kendine güldüğünü, çılgınlar gibi güldüğünü, Epifani ilahilerinden birini söylediğini, ya da inişli çıkışlı, tiz bir sesle kehanetler yağdırdığını işitiyordu. Evi temizlemeyi, dükkândaki malların tozunu almayı, hatta dükkânı süpürmeyi tümüyle bir yana bırakmıştı. Ve her sabah, Shepherd's Bush'taki orospuluk günlerinden beri sakladığı garip şeyleri giyiyor, suratını palyaçolar gibi boyuyordu.

Bir doktora görünmesi gerekirdi. Norman karısının bir akıl hastası olduğunu çok iyi biliyordu. Onun gibileri psikiyatra görünmeliydi ama Joan'u nasıl götürebilirdi? İşe nereden başlayabilirdi? Doktor Crutchley bir köy evinin iki odasını muayenehane yapmış, haftada iki gün hasta bakıyordu gerçi. Norman karısının kendiliğinden doktora gitmeyeceğini de biliyordu. Joan'un yerine o gidip konuşsa? Ne yani, bekleme odasında aksırıp tıksıran Baalham'ların, Meadows'larla Eleigh'lerin arasında karısının geceleri şarkılar söylediğini, dükkâna gelen müşterilere İncil'den parçalar okuduğunu, genç kızlar gibi kısacık etekler ve dizlerinin altında kalan çoraplar giydiğini mi anlatacaktı?

Üstelik, kadının deliliğinin belli başlı belirtisini kimseye açıklayamazdı.

Joan son zamanlarda, Greeving Posta Acenteliği'nden geçen her zarfı açıp okumak hakkını buluyordu kendinde. Bu, Tanrının ona tanıdığı bir haktı, Tanrının sansür memuru olarak görev yapıyordu. Norman posta torbalarından uzak tutamıyordu karısını. Torbaları bahçedeki tuvalete kilitlemeyi denemişse de, Joan asma kilidi çekiçle kırıp açmıştı. Zarfları buhara tutup açmakta uzman olmuştu artık. Karısının Bayan Higgs'e, Tanrı Pat ve Alan Newstead'i cezalandırmak için tek torunlarının canını aldı, dediğini duyduğu gün dehşetle irkilmişti. Joan bu haberi kederli babanın köye yolladığı mektuptan öğrenmişti. Bir başka gün de benzinci Bay Meadows'a

George Coverdale'in şarap aldığı dükkâna borçlu olduğunu bildirdi. O gün, Norman dükkânın boş olduğu bir anı kollayıp Joan'un yüzüne bir tokat attı. Joan çığlık çığlığa bağırarak Tanrının onun öcünü alacağını söyledi. Cüzam gibi bir illet verecekti Norman'a; kocası insan içine çıkmaya, insanlara karışmaya cesaret edemeyecekti.

Bu sonuncusu, ileride gerçekleşecek kehanetlerinden biriydi.

5 Şubat cuma günü kar erimeye başlayıp da köyle köşk arasındaki yol zahmetsizce geçilecek hale gelince, George Coverdale sabahın dokuzunda dükkâna damladı. Daha doğrusu ön kapıyı yumruklayıp hâlâ kahvaltıda olan Norman'ın dükkânı açmasını sağladıktan sonra içeri girdi.

Norman, "Erken geldiniz, Bay Coverdale," dedi huzursuzca. George'un eşikten içeri adım attığı çok ender görülürdü. Bu gelişin de hayra yorulmayacağını sezmişti Norman.

"Bence dokuz erken sayılmaz. Ben saat dokuzda işimin başında olurum genellikle. Bugün olamayışımın nedeni, sizinle, ertelenemeyecek kadar önemli bulduğum bir konuyu konuşmak istememdir."

"Evet, buyurun." O da George'a daha sert davranabilirdi belki. Ancak karısının bir deri bir kemik gövdesine doladığı kirli kırmızı sabahlıkla, başında bigudilerle gelip dükkânı evden ayıran kapıda dikilmesi cesaretini kırmıştı.

George çantasından bir zarf çıkardı. "Bu mektup açılmış ve yeniden yapıştırılmış," dedikten sonra duraladı. Joan Smith'in, köyde her önüne gelene şarapçısının onu borcundan ötürü mahkemeye vereceğini söylemesi korkunç bir şeydi. Daha da korkunç olan, o mektubun yazılmasına bir bilgisayar hatasının yol açmasıydı. George Aralık başında, fatura gönderilir gönderilmez borcunu

ödemişti. Mektuptaki yanlışlığı telefonla açıklamış, dükkân sahibi de öyle bir yanlışlık yaptığı için fazlasıyla özür dilemişti. Ancak George işin aslını açıklayarak bu insanların karşısında kendini savunur duruma düşmek istemiyordu. "Zarfın kapağında zamk lekeleri var," dedi. "İçinden de, karınızın başından düştüğünü çekinmeden söyleyebileceğim bir saç teli çıktı."

Norman, "Ben o konuda bir şey bilmiyorum," diye mırıldandı. Hiç farkında olmadan, Eunice Parchman gibi konuşmuştu, bu da George'u büsbütün kızdırdı.

"Öyleyse Stantwich'teki posta müdürü bilebilir. Bugün ona bir mektup yazmak niyetindeydim. Bundan önce kuşkulandığım durumlardan söz etmeyi de unutmayacağım. Bir soruşturma açılmasını da isteyeceğim."

"Size engel olamam."

"Çok doğru. Size haksızlık etmiş olmamak için, başından uyarmak istedim. Bu kadar. İyi günler."

Joan bu konuşma boyunca hiç ağzını açmamıştı ama, George tozlu mısır gevreği paketlerini, sepetlerdeki suyu çekilmiş, küflü sebzeleri tiksintiyle süzerek kapıya yürürken, avının üstüne atılan bir örümcek, ya da bir yengeç gibi atıldı. Sırtını dükkân kapısına dayayarak, kapıyla George'un arasında durdu. İki değneği andıran kollarını iki yana açarak kapının camına dayamış, kırmızı yünlü kumaş dirseklerine kadar sıyrılınca derinin altındaki kasların ne ölçüde eriyip pörsüdüğü göz önüne serilmişti. Başını kaldırarak bağırmaya başladı.

"Engerek yılanı! Yılan soyu! Orospu düşkünü! Zinakâr hayvan! Lanet olsun Tanrıtanımazlar!"

George, dümdüz bir sesle, "İzin verin geçeyim, Bayan Smith," dedi. Çöllerde ateş altında savaşmış olması boşa gitmemişti.

"Yılan dilli yalancı! Sana neler olacak neler! Tanrı oklarını yağdıracak, okların uçlarında kızgın korlar olacak." Yumruğunu sıkmış, George'un yüzüne doğru sallı-

yordu. "Tanrı, yoksulun lokmasını ağzından alan zenginleri cezalandıracak. Onları kendi yüce katında cezalandıracak!" Yüzüne kan yürümüş, gözbebekleri yukarı kayıp gözlerinin akları ortada kalmıştı.

Öfkelenen George, "Karınızı yolumdan çeker misiniz, Bay Smith?" diye seslendi.

Norman omuz silkti. Karısından korkuyordu, onun karşısında güçsüzdü.

"Öyleyse ben çekerim. Karımı tartakladı diye dava açmayı düşünürseniz, buyurun açın!"

Joan'u iterek kapıyı açtı. Arabada oturan ve konuyla en az ilgilenen kişi olan Giles enikonu merakla izliyordu durumu. Ancak geçici olarak alt edilen Joan, adamın peşinden koşarak, paltosunun eteğine yapışmış sabahlığının eteklerini uçuran buz gibi rüzgâra aldırmadan, abuk sabuk bir şeyler sıralıyordu hâlâ. Bu arada Bayan Caime pencereye, Jim Meadows benzin pompalarının önüne çıkmıştı. George ömründe bu kadar utandığını hatırlamıyor, öfke ve tiksintiyle titriyordu. Durum tümüyle iğrenç bir durumdu onun için. Geçtiği bir sokakta böyle bir sahne –öfkeli bir adam, onun paltosuna asılan, küfürler yağdıran yarı çıplak bir kadın– görse, hemen başını çevirir, oradan olabildiğince çabuk kaçmaya bakardı. Oysa şimdi, olayın kahramanlarından biriydi.

"Kes sesini!" Kendisinin de bağırdığını fark etti. "Çek elini üstümden!"

Sonunda Norman Smith dışarı çıktı, karısını ite kaka dükkâna soktu. Benzinci Jim Meadows onun kadını tokatladığını da söyleyecekti ama George bunu görecek kadar oyalanmamıştı. Kırılan gururunun sağlam kalan kırıntılarını toplayıp arabasına bindi ve oradan uzaklaştı. Ömrümde ilk kez, Giles'ın her şeye kayıtsız kalmasına seviniyordu. Aklı başka yerlerdeymiş gibi gülümsüyordu oğlan. Yeniden kendi gizemli düşüncelerine dalmadan önce, "Kaçık," deyip sustu.

George bütün gün olayın etkisinden kurtulamadı. Ancak Stantwich'teki posta müdürüne yazdığı mektupta ne bundan söz etti, ne de Smith'lerden kuşkulanmasının özel bir nedeni olduğundan.

Karısına, "Umarım sakin bir hafta sonu geçirebiliriz," dedi akşam. "Her gün karla boğuş, ardından bu sabahki patırtı... Bana yetti yani! Gelen giden olacak mı? Ya da bizim bir yere gitmemiz gerekiyor mu?"

"Yarın öğleden sonra Archer'lara çaya gideceğiz."

"Rahibin evinde çay içmek," dedi George, "tam benim aradığım, olay bile sayılmayacak, bir etkinlik. Etkinlik de değil, miskinlik."

Melinda o hafta eve gelmeyecekti, Giles'ın da varlığıyla yokluğu birdi. Jacqueline, oğlan evde yaşayan zararsız bir hortlaktan farksız diye düşünürdü bazen. Ortalıkta dolaşıyor, ancak ne kimseyi tedirgin ediyor, ne de eşyalara zarar veriyor. Genellikle de perili odanın dışına çıkmıyor. Giles'ın mantar panoya astığı son alıntının kimin sözü olduğunu merak etti. 'Bundan böyle, ne bağışlanabilir, ne de bağışlanamaz türden bir günah işlemeyeceğimi umuyorum."

Giles'ın duvarına asacağı son alıntıydı bu. Seçtiği sözün, Fransa kralı VII. Şarl'ın ölüm döşeğinde yatarken söylediği son söz olması da duruma çok uygundu belki.

Oysa Melinda o hafta eve dönmeye karar vermişti. 5 Ocakta ayrıldığından beri uğramamıştı Lowfield Hall'a. Vicdanı rahat değildi. George'un doğum günü olduğundan, ayın on üçünde mutlaka orada bulunacaktı ya, beş hafta hiç uğramamak biraz ayıp kaçacaktı. Teyp konusu vardı bir de. Babasının Noel armağanı en değerli malı olmuş, üniversitedeki bütün arkadaşları onu kıskanmışlardı. Melinda teybi ödünç almak isteyenlere olmaz demekten hoşlanmıyordu ama, biri bir halk müziği konserini banda almak için ödünç isteyip, sonra da bütün gece –

kapısını bile kilitlemediği– otomobilde unutunca, değerli malını kazaya belaya uğramayacağı bir yere götürmenin zamanı geldiğine karar verdi.

Kimseye bir şey söylemeden döndü köye. Donuk kızıl güneş ufka alçalırken Stantwich'e, karanlık bastıktan az sonra da Darağacı Kavşağına ulaştı. Çiftliğine on dakika önce dönen Geoff Baalham'ı kaçırmıştı. Onu arabasına alan, George'la Jacqueline'in rahibin evine çaya gittiklerini haber veren Bayan Jameson-Kerr oldu.

Melinda eve silah odasından girdi ve Giles'ı aramak için doğru yukarı çıktı. Gelgelelim Giles da evde değildi. Ford arabayı alıp çıkmış, Peder Madigan'la bir din dersi seansı yaptıktan sonra sinemaya gitmişti. Ev çok derli toplu, çok temiz, sıcak ve sakindi. Daha doğrusu, Eunice Parchman'ın üçüncü kattaki odasından gelen boğuk televizyon uğultusu sayılmazsa çok sakindi. Melinda teybini şifoniyerin üstüne bıraktı. Soyundu, sırtına, Hindistan'dan gelme bir yatak örtüsünden, kendi elleriyle diktiği torba elbiseyi geçirdi, omuzuna bir şal attı, boynuna da deniz kabuklarından yapılmış bir kolye. Sonucu beğenince oturma odasına indi. Orada bulduğu bir tomar dergiyi alıp mutfağa geçti. Pişirip dondurulan tavuk güvecini dondurucudan çıkarmak, Coverdale'lerin akşam yemeği saatine kadar erimesini sağlamak için on dakika sonra mutfağa inen Eunice kızın mutfak masasında otururak dergi okuduğunu gördü.

Melinda incelik gösterip ayağa kalktı. "Merhaba, Bayan Parchman. Nasılsın? Bir fincan çay ister misin? Yeni demledim."

"Olabilir." Eunice'in sunulan herhangi bir şeyi daha büyük bir sevinç ya da nezaketle kabul ettiği görülmemişti. Alnını kırıştırdı. "Babanlar seni beklemiyorlardı."

Melinda, "Burası benim evim, burada oturuyorum," diyebilirdi ama alıngan kız değlidi, kirpi gibi diken çıkarmazdı hemen. Ayrıca, tıpkı öz ailesi gibi, yılbaşından bu

yana hiç ilgilenmediği Bayan Parchman'a yakınlık göstermek için fırsat çıkmıştı. Onun için de tatlı tatlı gülümseyip birden karar verdiğini açıklamakla yetindi. Bayan Parchman çayına süt ve şeker ister miydi?

Bayan Parchman başını salladı. İri bir örümcek başka bir kadını ne kadar ürkütürse, masanın üstünde duran dergi de onu aynı ölçüde ürkütüyordu. Melinda'nın kendini dergiye dalarak ona –kabul ettiğine pişman olduğu– çayını rahatça içme fırsatı vereceğini umuyordu. Ne var ki Melinda dergiyle ilgilenecekse ilgiyi hizmetçinin de paylaşmasını bekliyor, bunu açıkça gösteriyordu. Sayfaları çevirirken çenesi durmuyor, arada bir başını kaldırıp Eunice'e bakarak gülümsüyor, bir resme bakması için dergiyi ona da uzatıyordu.

"Ben dizin beş parmak altına kadar inen bu etekleri hiç sevmiyorum. Sen beğeniyor musun? Ayy, şu kızın gözlerindeki makyaja bak! Saatlerce uğraşması gerekmiştir. Bende o sabır yok doğrusu. Kırklı yılların modası yine geri geldi. Senin gençliğinde böyle mi giyinirdiniz gerçekten? Sen de dudaklarını böyle parlak kırmızı rujla boyar, o lastikli çoraplardan mı giyerdin? Benim hiç öyle çorabım olmadı."

Hâlâ lastikli çorap kullanan, o güne kadar tek bir çift külotlu çorap almayan Eunice modadan pek anlamadığını söyledi. Modayla uğraşmak saçmaydı ona kalırsa.

"Bence çok eğlenceli." Melinda sayfayı çevirdi. "Bak, burada bir anket var! 'Gerçekten Âşık Olup Olmadığınızı Yirmi Soruda Anlayabilirsiniz.' Âşık olduğumu biliyorum ama yine de deneyeceğim. Sende bir kurşunkalem ya da tükenmez var mı?"

Eunice başını iki yana salladı sertçe.

"Benim çantamda kalem olacaktı." Bir Türk halısından kesilip yapılan heybe çantasını silah odasında bırakmıştı girerken. O silah odasına giderken arkasından bakan hizmetçi, keşke çantasını da, kalemiyle dergisini de

alıp başka bir odaya gitse diye düşündüyse Melinda mutfak masasındaki yerine dönmüştü. "Şimdi... 'Soru bir: Başkalarıyla olmaktansa onunla...' Aaa, cevapları görüyorum! En alta yazmışlar. Yok, böyle olmayacak. Sen soruları oku, benim verdiğim karşılıklara göre üç puan mı, iki puan mı yoksa sıfır puan mı aldığımı işaretleyiver. Olur mu?"

"Gözlüklerim yanımda değil," dedi Eunice.

"Yanında. Cebinde duruyor."

Cebinde duruyordu gerçekten. Coverdale'lerin okuma gözlükleri diye bildikleri bağa çerçeveli gözlük önlüğünün cebinden dışarı düşecek gibiydi. Eunice gözlüğü takmadı. Eunice hiçbir şey yapmadı, çünkü ne yapacağını bilmiyordu. Çok işim var dese... Ne işi vardı? Melinda'nın doldurduğu koca fincan çayın da yarısı duruyordu daha.

"Al şunu." Melinda dergiyi kadının eline sıkıştırdı. "Lütfen! Çok eğleneceğiz."

Eunice dergiyi iki eliyle kavrayarak Melinda'nın az önce okuduğu ilk soruyu ezberden yinelemeye başladı. "Başkalarıyla olmaktansa onunla..." Gerisi gelmedi.

Melinda uzanıp gözlükleri kadının cebinden çekti. Eunice köşeye kıstırılmıştı. Kan beynine çıkmış, yüzü koyu kırmızı bir renk almıştı. Başını kaldırıp kıza baktı. Alt dudağı titriyordu.

"Ne oldu, Bayan Parchman?" Bilebilseydi, Eunice bir çıkış yolu bulabilirdi aslında. Melinda durumu anlamıştı aklınca. Bayan Parchman'a oğlun olsaydı adını ne koyardın diye sorduğu gün de buna benzer bir tepkiyle karşılaşmıştı. Geçmişinde, ona büyük bir acı çektiren bir olay vardı besbelli. Melinda da düşüncesizlik etmiş, o sevda yarasını deşmişti. Zavallı Bayan Parchman bir zamanlar birini sevmişti ve şimdi yaşlı bir kızkurusuydu. "Seni üzmek istemezdim," dedi usulca. "Seni üzecek bir şey söylediysem özür dilerim."

Eunice karşılık vermedi. Kızın neden söz ettiğini bile anlamamıştı. Melinda bu sessizliği de mutsuzluk belirtisi olarak yorumladığından durumu düzeltmeye, Eunice'in aklını başka şeylere çekmeye çalıştı. "Çok üzüldüm. Gerçekten. Hadi gel, öbür sayfadaki teste bakalım. 'İyi Bir Ev Kadını Mısınız?' Soruları bana sorarsan berbat bir ev kadını olduğumu göreceksin. Sonra da ben sana sorarım. Çok yüksek puan alacağını adım gibi biliyorum." Gözlüğü uzatmış, Eunice'in almasını bekliyordu.

Eunice'in yapacağı tek şey, Melinda'nın düştüğü hatadan yararlanmaktı aslında. Evet, beni çok üzdün diyerek vakarla çıkıp gitmesi yeterdi. Öyle yapsaydı, Coverdale'lerin hepsi onun acısına saygı ve anlayış gösterirler, George'un kafasındaki soru işareti de ortadan kalkardı. Bayan Parchman'ın hep böyle sıkkın ve suratsız oluşu nedendi? Kadınca bir hüzün, mutsuz bir aşk. Gelgelelim Eunice insanları, nelerden ne sonuç çıkardıklarını, ne tür varsayımlarla hareket ettiklerini anlamazdı. O anda anlayabildiği tek şey, özrünün ortaya çıkmasına ramak kaldığıydı. Bu özrün korkunç, ezici baskısı altında yaşadığından, uçuruma, aslında olduğundan daha da yakın hissediyordu kendini. Melinda'nın durumu sezdiğini, alay edercesine, çok üzüldüm dedikten sonra, tahminini doğrulamak için ona test sorularını okutmaya kalkıştığını düşünüyordu.

Melinda'nın işaretparmağıyla başparmağı arasında tuttuğu gözlük iki kadının arasında havada duruyordu. Eunice gözlüğü almak için herhangi bir girişimde bulunmadı. Düşünmeye çalışıyordu. Ne yapmalıydı, bu işten nasıl kurtulabilir, son çare olarak neye sarılabilirdi. Melinda, elini kucağına bıraktı. Bunu yaparken, gözlüğe yakından bakmış, camların numaralı cam olmadığını görmüştü. Gözleri Eunice'in kızarıp moraran yüzüne, boş bakışlarına çevrildi ve bulmacanın şimdiye kadar akıl erdirilemeyen parçaları –kadının hiç kitap okumayışı, ga-

zeteye bakmayışı, kimseye bir pusula bırakmayışı, hiçbir mektup almayışı– yerli yerine oturdu.

"Bayan Parchman," dedi usulca, "sen ümmi misin?"

Eunice aklının bir köşesiyle bunun bir göz hastalığının adı olduğunu düşünerek yeniden umutlanmıştı. "Efendim?"

"Özür dilerim. Yani... Sen okuma bilmiyorsun, değil mi? Okuma yazman yok."

18

Sessizlik tam bir dakika sürdü.

Melinda'nın da yüzü kızarmıştı. Ancak, sonunda işin aslını anlayacak kadar sezgili olduğu halde, keşfinin Eunice için nasıl bir yıkım olduğunu kestirebilecek kadar duyarlı değildi. Henüz yirmi yaşındaydı.

Eunice yerinden kalkarken, "Niye bize söylemedin?" diye sordu. "Durumunu anlayışla karşılardık. Okur yazar olmayan binlerce insan var. Ben geçen yıl okulda bu konuda bir araştırma yapmıştım. Sana okuma yazma öğreteyim mi, Bayan Parchman? Yapabileceğime eminim. Eğlenceli olur. Paskalya tatilinde başlayabiliriz."

Eunice çay fincanlarını alıp evyenin yanına gitti, sırtını Melinda'ya dönerek kıpırtısızca durdu. Sonra da ağır ağır döndü ve kalbinin küt küt attığını hiç belli etmeden, dışarıdan bakanların duygusuz diyebilecekleri amansız bakışlarını kızın yüzüne dikti.

"Demin bana söylediğini," dedi, "demin kullandığın o kelimeyi, benim öyle olduğumu birine çıtlatacak olursan, ben de senin o çocukla yatıp kalktığını ve gebe kaldığını babana söylerim."

Öyle heyecansız, öyle donuk bir tavırla konuşmuştu ki Melinda önce anlayamadı. Korumalı bir hayat yaşamıştı, daha önce kimse tehdit etmemişti onu.

"Ne dedin?"

"Dediğimi duydun. Sen söylersen ben de seni ele veririm." Sövüp saymak Eunice'in uzmanlık alanına girmezdi ama bir denedi. "Seni küçük şıllık seni! Küçük yosma. Meraklı küçük şıllık."

Melinda'nın yüzü sarardı. Yerinden kalktı, ayakları uzun eteğine dolanarak mutfaktan çıktı. Antreye ulaştığında öyle titriyordu ki bacaklarının onu taşımayacağından korktu ve büyük saatin yanındaki koltuğa çöktü. Saat altıyı çalıp Eunice mutfaktan çıkıncaya kadar, yumruklarını yüzüne bastırarak öylece oturdu. Eunice Parchman'la yeniden yüz yüze gelmenin düşüncesi bile midesini bulandırdığından, hemen kalkıp oturma odasına kaçtı. Orada da kendini kanepenin üstüne atarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Birkaç dakika sonra eve dönen George kızını orada buldu.

"Canım yavrum, ne oldu? Ne oldu sana? Öyle ağlama ama!" Kızı yattığı yerden kaldırıp kollarına aldı. O delikanlıyla kötü bir kavga etmiş olmalı, diye düşünüyordu; o yüzden döndü ve evde onu avutacak kimseyi bulamadı. "Hadi babacığına anlat." Kızının yirmi yaşında olduğunu unutmuştu. "Her şeyi anlatırsan kendini daha iyi hissedeceksin."

Jacqueline, "Ben sizi yalnız bırakayım," demekten başka söz etmemişti. George oğluyla onun arasına girmez, o da George'la çocuklarının arasındaki ilişkiye burnunu sormazdı.

"Hayır, Jackie, gitme." Melinda yerinde doğrularak gözlerini ovuşturdu. "Öyle aptalım ki! İkinize de anlatacağım ama çok korkunç!"

"Sen hasta değilsen, senin bir şeyin yoksa, çok korkunç sayılmaz," dedi George.

"Ulu Tanrım!" Melinda derin bir soluk alarak yutkundu. "Döndüğünüze çok sevindim."

"Melinda, lütfen olanları anlat."

Melinda, "Gebe olduğumu sanıyordum ama değilmişim," deyiverdi bir çırpıda. "Kasım ayından beri Jon'la yatıp kalkıyorum. Kızacaksın, biliyorum. Düş kırıklığına uğrayacaksın. Ne var ki onu seviyorum, o da beni seviyor ve her şey yolunda, gerçekten öyle, gebe falan da değilim."

"Hepsi bu mu?" dedi George.

Melinda gözünü dikip baktı. "Bana kızmadın mı? Seni dehşete düşürmedi mi?"

"Şaşırtmadı bile. Sen beni o kadar eski kafalı mı sanıyorsun, Melinda? Benim gençliğimden bu yana pek çok şeyin değiştiğini fark etmedim mi sanıyorsun? Keşke yapmasaydın, önüne gelenle düşüp kalkmanı istemem derim, ama dehşete kapılmış falan değilim."

"*Öyle* tatlısın ki!" Melinda kollarını babasının boynuna doladı.

George kızının kollarından sıyrılırken, "Şimdi neden ağladığını anlat," dedi. "Gebe olmadığını anladığın için ağlamıyordun herhalde."

Melinda cılız bir gülüşle gülümsemeyi başardı. "O kadın... Bayan Parchman. İnanılacak gibi değil ama doğru, baba. Durumu öğrenmiş. Sanırım Noel tatilinde Jon telefon ettiğinde konuşmamızı dinlemiş. Ben... Onunla ilgili bir şey öğrendim. Başkasına söylersem beni ele vereceğini bildirdi. Tehdit etti beni. Az önce. Gebe olduğunu babana söylerim dedi."

"*Ne yaptı?*"

"İnanılacak gibi değil dedim ya!"

"Sana inanıyorum, Melinda. Tabii inanıyorum. O kadın sana şantaj yapmaya kalkıştı ha?"

"Buna şantaj denirse, evet."

"Tam olarak ne dedi?"

Melinda hizmetçinin söylediklerini anlattı. "Bir de şıllık dedi bana. Çok kötü oldum."

O ana kadar sesini çıkarmayan Jacqueline de konuştu. "Buradan gidecek. Gitmesi gerek. Hemen şimdi. Hiç gecikmeden."

"Korkarım öyle, sevgilim. Kadının burada bulunmasının senin için ne demek olduğunu biliyorum ama..."

"Benim için hiçbir şey demek değil! Ömrümde böyle iğrenç, böyle aşağılayıcı bir şey duymadım! Melinda'yı tehdit etmeyi göze alabilmesi! Hemen bildirmeliyiz. Sen söyle, George. Ben kendimi tutamazsam elimden bir kaza çıkabilir."

George, gösterdiği anlayışın değerini bildiğini belirten tutkun bakışlarla baktı karısına. Ardından, "Senin öğrendiğin neydi, Melinda?" diye sordu.

Ölümcül soru. Keşke Eunice'i işten çıkardıktan sonra sorsaydı. Çünkü anlatılanlar, onu, kızını duygulandırdığından çok daha fazla üzmüş, kadına acıdığı için yüreği yumuşamıştı.

Eunice tehdidin işe yaradığını düşünüyor, sağladığı başarının övüncü, sıkıntısını epey hafifletiyordu. O oğlan kılıklı kız fena bozulmuştu. Eunice'i ele vermeyecekti, çünkü, Joan'un da dediği gibi, babası onu evden atardı. Örgüsünü örerek televizyonda yayınlanan müzikal gösteriyi seyretmeye başlayalı on beş dakika olmuş olmamıştı ki kapısı tıklatıldı. Melinda. İlk sarsıntıyı atlattıktan sonra hepsi gelir, aman kimseye söyleme diye yalvarırlardı zaten. Söz verildikten sonra bile içleri rahat etmez, ikide bir aman dilenirlerdi. Kocasını aldatan evli kadın da öyle yapmıştı, Annie Cole da. Kalkıp kapıyı açtı.

Gelen George'du. "Sanırım niye geldiğimi anlamışsınızdır, Bayan Parchman," dedi. "Kızım aranızda geçenleri bana anlattı. Çok üzgünüm ama, benim evimde, benim ailemden birisini tehdit eden bir kimseyi çatımın al-

tında barındıramam. Onun için, olabildiğince erken bir tarihte buradan gitmeni isteyeceğim."

Çok şaşıran, çok büyük bir sarsıntı geçiren Eunice hiçbir şey söylemedi. Müzikal gösteri yarıda kesilmiş, reklamlar yayınlanmaya başlamıştı. O anda ekranda birtakım yazılar, East Anglia bölgesindeki bazı büyük mağazaların adları görülüyordu. George, "Şunu da kapatalım," dedi. "Zaten *seni* pek fazla ilgilendireceğini sanmam."

Anlamıştı Eunice. Bu da biliyordu. Başka konularda duyarlıktan yoksun olan kadın, bu noktada son derece duyarlıydı. Onun yüzüne bakan George da kadının anladığını anlamıştı. Yüzünün kızarması, suratının değişmesi, George'un, haksız yere değilse bile, fazla ileri gitmiş olduğunu gösteriyordu. Günahların en büyüğünü işlemiş, kamburun sırtındaki hörgüçle alay etmişti.

"Seninle sözleşme yapmadığımıza göre, hemen gitmeni de isteyebilirim," diye sürdürdü. "Ancak her şeyi göz önüne alarak, sana bir hafta zaman tanıyorum. Bu arada kendine iş arayabilirsin. Lütfen bir hafta bu odada otur, ev işlerini karımla Bayan Baalham'a bırak. Ev işlerinde son derece becerikli olduğunu belirten bir referans verebilirim ama kişiliğin konusunda olumlu bir şey söyleyemem." Dışarı çıkıp kapıyı kapadı.

Eunice Parchman'ın gözyaşı dökebileceğini düşünmek hiç kolay değil. O gün de ağlamadı. Duygularını dizginlemek zorunda olmadığı bir yerde bulunduğu halde, hiçbir duygu belirtisi göstermedi. Ne içini çekti, ne yataklara düştü. Televizyonu açtı, koltuğuna –belki her zamankinden biraz fazla gömülerek– oturdu ve seyretti.

Okur-yazar olmadığını bilen üç kişi vardı, onlar da bu gerçeği böyle birdenbire, dehşet duyacak biçimde öğrenmemişlerdi. Anasıyla babası durumunu pek önemli saymamışlardı. Zamanla Bayan Samson da öğrenmiş, ancak Rainbow sokağındaki bir çocuğun zihinsel özürlü olmasını nasıl kabul etmişse, Eunice'in özrünü de öyle

görmüştü. *Böyle şeylerden söz edilmez, hele çocuğun* kendisine hiçbir şey söylenmezdi. Eunice'nin okuma yazma bilmeyişi hiç söz konusu olmamış, hiçbir insan topluluğu bu durumu aynı anda öğrenmemişti. Ondan sonraki günlerde nereye gideceğini, ne yapacağın, nasıl iş bulacağını, nerede yatıp kalkacağını hiç düşünmedi. Geleceğini düşünmüyordu; darda kalır da valizleriyle kapıya dayanırsa, Bayan Samson da alırdı onu evine, Annie Cole da. Aklı fikri Coverdale'lerin öğrendikleri, ve şimdi bütün köyün dilinde gezdiğini sandığı, durumdaydı. O yüzden evden dışarı çıkamıyor, köy bakkalına gidemiyordu. Jacqueline'in evde bulunmadığı bir gün Joan köşke uğramış, Eunice onun cırtlak sesiyle bağırdığını duymazlıktan gelip üst kattaki odasında saklanmıştı.

Coverdale'ler her dakika onun özrünü konuşuyor, bütün ahbaplarına bunu anlatıp gülüşüyor olmalıydılar. Böyle düşünmekte hem haklı, hem haksızdı. İkincisini yapmak, gerek insanlık onuru anlayışlarına ters düştüğü, gerekse bunca zamandır yanlarında çalıştırdıkları kadının okuma yazma bilmediğini daha önce anlamadıkları için kendilerini gülünç düşüreceğinden, ona yanaşmıyorlardı. Herkese, edepsizlik ettiği için işten çıkardık diyorlardı. Ancak kendi aralarında konuyu sık sık konuşuyor, böyle bir şeyin olabilmesine şaşarak gülüşüyor, Eunice yemek saatlerinde mutfağa indiğinde kendilerini oturma odasına hapsederek haftanın bitmesini iple çekiyorlardı.

Dostuna herhangi bir bağlılık duymayan, ona karşı bir görevi olduğunu düşünmeyen Eunice, yapabileceği en iyi şeyin Joan'dan bucak bucak kaçmak, Greeving'den, ona hiç görünmeden ayrılmak olduğuna karar vermişti. Joan da haber almıştı herhalde. Eunice'in sıkıntısı kendine yetiyordu, bir de Joan'un göstereceği anlayış ve yakınlığa, soracağı bitmez tükenmez sorulara dayanamayacaktı. Joan biliyordu gerçekten. Daha doğrusu Eu-

nice'in işten çıkarıldığını biliyordu. Bisikletli olmayan, bisiklete binmemesiyle tanınıp tanımlanan Bayan Higgs haberi salı günü ulaştırmıştı Joan'a. O da Eunice'in dükkâna gelmesini bekledi, Eunice gelmeyince Lowfield Hall'a girebilmek için elinden geleni yaptı, köşke telefon etmeyi –Joan bile– göze alamadığından, geriye kalan tek yolu deneyerek hizmetçiye postayla haber yolladı.

O yıl Aziz Valentine yortusu –ya da Sevgililer Günü– pazara denk geliyordu. Dolayısıyla, herkesin sevdiklerine yolladığı kartlar adreslere cumartesi günü ulaşmalıydı. Coverdale'lere o tür bir kart gönderen olmadıysa da, George'a yollanan doğum günü kartlarının arasından Eunice Parchman adına yazılmış bir zarf da çıktı. Kartı Jacqueline verdi hizmetçiye. Çok alçak bir sesle, "Bu sana gelmiş, Bayan Parchman," dedi.

İki kadın da kızardılar, Eunice'in kartı okuyamayacağını ikisi de biliyorlardı. Eunice kartı alıp odasına çıktı. Mavi bir kalbi çerçeveleyen gül çelengini havada tutan iki küçük melek resmine şaşkın şaşkın baktı. Kartın her tarafında yazılar vardı. Fırlatıp attı.

George 13 Şubat cumartesi günü elli sekiz yaşına basıyordu. Karısından ve bütün çocuklarından kartlar gelmişti. *Olanca sevgimle, aşkım, Senin Jacqueline'in. Nice yıllara, sevgilerimizle, Paula, Brian, Patrick ve küçük Giles. Audrey'yle Peter'dan sevgiler. Çok, çok öperim, cumartesi öğleden sonra görüşürüz, Melinda.* Giles bile bir kart yollamıştı. Belki biraz uygunsuz (belki de çok yerinde) bir seçim yaparak Masaccio'nun *Cennetten Kovuluş* tablosunun rôprodüksiyonunu göndermişti. Giles üvey babasına armağan alacak kadar ileri gitmediyse de, Jacqueline kocasının yirmi beş yıldır kullandığı saatin yerini alacak bir saat, evli kızıyla evli oğlu da, sırasıyla, bir plak ve bir kitap armağan etmişlerdi. O gece Cattingham'daki Angel otelinde hep birlikte yemek yiyeceklerdi.

George arabayla Stantwich'e giderek Melinda'yı istasyondan aldı. Melinda, Oxfam mağazasından alınmışa benzeyen –başka yerden alınmıştı oysa– çirkin bir boyun atkısı getirmişi babasına. George büyük bir gösteri yaparak teşekkür etti.

"Ben bu yaştan sonra doğum günlerimi unutsam daha iyi olacak," diye söylendi. "Ama siz unutmama fırsat vermiyorsunuz."

"Ee," diye mırıldandı Melinda, "ozan ne demiş?" Son günlerde eski İngiliz oyunlarını çalışmaya bile zaman ayırmıştı. 'Antuan'a bir şey yollamayı unuttuğum gün doğanlar, beş parasız ölecekler.' "

"Tanrım!" dedi George. "Bizim çocuk ders çalışmış!"

Eve girerlerken Melinda babasına soru sorarcasına baktı. George soruyu anlamıştı. Başıyla işaret ederek, "Yukarıda," dedi.

Melinda güldü. "Hapis mi?"

"Bir bakıma. Pazartesi sabahı gidecek."

Yemeğe çıkmadan üstlerini değiştirdiler. Jacqueline yine krem rengi kadifeleri, Melinda pullu mavi ipeklisini giymişti. Otelin restoranına girerken göz alıcı bir topluluk oluşturuyorlardı. Güzel bir aileydiler. Giles bile uzun boylu ve zayıftı hiç değilse. Tek takım elbisesi ve o ara sönmeye yüz tutan sivilceleriyle, fena sayılmazdı.

Daha doğrusu, o gece orada yemek yiyen müşterilerle garsonlar bu mutlu aileye, bu lanetli aileye daha fazla dikkat etmediklerine pişman olacaklardı. Keşke bilseydik, neşeli konuşmalarına kulak verirdik, Jacqueline'in kılığına, yüzüne gözüne, Giles'ın üstün zekâsının belirtilerine, Melinda'nın sevimliliğine, George'un seçkin insan havasına daha fazla dikkat ederdik diyeceklerdi. Etmedikleri için, gazeteciler sorular sormaya başlayınca ya bilmiyoruz dediler, ya da –ki bu daha sık oluyordu– bir şeyler uydurarak daha o gece hissetmiştim, içime doğmuştu deyip o gece bazı şeyler sezdiklerini, üzücü

kehanetlerde bulunduklarını ileri sürdüler. Bazılarını polis de sorguya çekmişti. Coverdale'lerin aralarında konuştukları konuyu, cinayet olayının daha erken çözümlenmesini sağlayabilecek olan konuyu hatırlayamamaları, hiçbirinin hiçbir şey bilmediğini ortaya koydu.

Konuşulan konu, ertesi akşam televizyonda gösterilecek, akşamüstü yediden gecenin onuna kadar sürecek olan, *Don Juan* operasının Glyndebourne festivalinde çekilmiş filmiydi.

George, "Yarın akşam gitmesen olmaz mı, Melinda?" diye sordu. "Bu programı kaçırırsan çok yazık. Yılın televizyon olayı sayılır diyorlar. İstersen pazartesi sabahı seni erkenden Stantwich'e götürürüm."

"Pazartesi sabahı dersim yok. İkiye kadar boşum."

Üvey annesi, "Aslında babanın derdi başka," dedi gülerek. "Pazartesi sabahı Bayan Parchman'ı istasyona götürürken ona moral destek sağlayacak birinin arabada bulunmasını istiyor."

"Hiç de değil! Giles yanımda olacak ya!"

Melinda'yla Jacqueline gülüştüler. Giles başını tabağındaki taze bezelyeli ördek kızartmasından kaldırarak ağırbaşlı bir tavırla baktı. Onu duygulandıran bir şey vardı. Katolikliğe geçmeye hazırlanıyor olması mı? George'un doğum günü mü? Her ne idiyse, Dickens'dan alıntı yaparak, belki de ömründe ilk kez, eşsiz ve kusursuz bir söz söyledi.

"Ben Bay Micawber'ı asla yüzüstü bırakmam."

George, "Teşekkür ederim, Giles," diye söylendi usulca. Kısacık bir an, tuhaf bir sessizlik oldu. Giles'la üvey babası, hiç konuşmadan, birbirlerine hiç bakmadan, o güne kadar sağlayamadıkları bir yakınlık kurmaya çok yaklaşmışlardı. Zaman tanınsa dost olabilirlerdi. Zaman tanınmayacaktı. George gırtlağını temizleyip, "Gerçekten, Melinda," diye bitirdi, "kalsan da şu filmi görsen."

Melinda'yı kararsızlığa düşüren ders kaçırmak korkusu değil, Jonathan'dan uzak kalmak kaygısıydı. Haftalardır, her günü ve hemen her geceyi birlikte geçirmişlerdi. O gece çok arayacaktı sevgilisini. Şimdi de bir geceyi daha onsuz geçirmeyi düşünmesini istiyorlardı. Kalmam dese bencillik etmiş olacaktı. Babasını çok seviyordu. O da, Jacqueline de bir hafta önceki o korkunç olayda ne tatlı davranmış, nasıl ondan yana çıkmışlardı! Ne bir suçlama, ne bir azar yöneltmişlerdi Melinda'ya. Aman dikkat et diye uyarıda bile bulunmamışlardı. Öte yandan, Jonathan...

Bir yol ayrımına gelmişti. Yol önünde ikiye ayrılıyordu. Bir yana saparsa yaşayacak, mutlu olacak, evlenip çocuk doğuracaktı. Öbür yol çıkmaz sokaktı, önü kapalıydı, geçit vermiyordu. Melinda kararsızdı. Sonunda seçimini yaptı.

"Kalayım," dedi.

Joan Smith, lokantaya doğru giden Mercedes'in köyden geçtiğini dükkânın vitrininden görmüştü. Beş dakika sonra köşkteydi, köşkün içindeydi. O yeni, tümüyle çılgınca yöntemiyle, silah odasının kapısından içeri dalıp mutfak masasında yumurta, patates kızartması ve limonlu pasta yemeye oturan Eunice'i şaşırtmıştı.

"Ah, Eun, kimbilir ne kadar üzülmüşsündür! Onlar için yaptıklarından sonra, böyle nankörlük etmeleri! Hem de öylesine önemsiz bir şeyden ötürü!"

Eunice arkadaşının gelişine sevinmemişti. 'Önemsiz şey' dediği okuma yazma bilmeyişiydi herhalde. İştahı kaçmıştı. Öfkeli bakışlarla bakarak olabileceklerin en kötüsünü bekledi. Sonunda en kötüsüyle değil, olabileceklerin en iyisiyle karşılaşacaktı ama bunun için biraz beklemesi gerekiyordu.

"Sen eşyalarını topladın mı, şekerim? Herhalde bazı planlar yapmışsındır. Senin kadar becerikli biri iyi bir iş

bulmakta zorluk çekmez ya, istersen bizde de kalabileceğini bil. Joan'un başının üstünde bir dam, evinde de fazla bir yatak olduğu sürece, her zaman sana kucak açmaya hazırdır. Günahkârlar ortalıkta kol gezerken Tanrının o damı başımızın üstünde daha ne kadar bırakacağı da bilinmez ya!" Peş peşe sıraladığı cümleler soluksuz bırakmıştı Joan'u. Hızlı hızlı soluk alırken cilveyi de elden bırakmadan sordu: "Bugün postadan bir şey çıktı mı sana?"

Eunice'in yanakları kızardı yine. "Niye sordun?"

"Ay, nasıl da kızarırmış! Ne sandın, Eun? Köyde bir hayranın mı var sandın? Aslında var, canım. Ben! Kartın arkasını okumadın mı? Seninkilerin bu akşam evde olmadıklarını biliyordum, bir uğrayayım dedim."

Eunice, Sevgililer Günü kartını Melinda'nın, onunla alay etmek için gönderdiğini sanmıştı. Gelgelelim ansızın gövdesine yayılan sınırsız huzurun nedeni bunun doğru olmadığını anlaması değildi. Önemli nokta, Joan'un bilmemesiydi. Joan hiçbir şey duymamıştı. Öyle rahatlamış, öylesine gevşemişti ki, eli ayağı kesildiğinden iskemlede arkaya yaslanmak zorunda kaldı. O dakika, Joan'u sevdiği söylenebilir, arkadaşı için ne yapsa az sayılırdı. Kendini toplayınca, neredeyse taşkın hareketlerle gidip gelerek çay demledi, işten çıkarılmasıyla ilgili ayrıntılar uydurabilmek için zavallı beynini zorladı, Coverdale'leri yerden yere vurdu ve ertesi akşam orada geçireceği son akşam, Joan'la birlikte Nunchester'daki Epifani tapınağına gitmeye söz verdi.

"Son gecemiz olacak, Eun. Elder Barnstaple'la eşi çarşamba akşamı yemeğe geldiklerinde sen de bize arkadaşlık edersin diye düşünmüştüm oysa. Neyse, kimse Tanrıyı kandıramaz, şekerim. O cehennem ateşlerinde yanarken sen anınla şanınla cennete uçacaksın. Onlar günahlarının cezasını çekecekler. Eveeet, çok çekecekler."

Joan'un abuk sabuk konuşmalarına pek kulak asmayan Eunice İncil'deki fedakâr, hizmetçi ruhlu Martha gibi koşuşuyordu yine de. Çay dolduruyor, limonlu pasta kesiyor, ilk fırsatta gelip seni ararım, mutlaka mektup yazarım (nasıl yazacaksa!) gibisinden olmadık vaatlerde bulunuyor, Eunice'likten çıkarak, ölünceye kadar dost kalacaklarına yemin ediyordu.

Joan, o evde ne kadar kalabileceğini, ne zaman kalkması gerektiğini içgüdüleriyle sezerdi sanki. Gelgelelim o gece konuşulacak öyle çok şey çıkmıştı ki, Mercedes bahçeye girdiğinde Smith'lerin kamyoneti köşkten yeni ayrılmıştı. Eunice ayaklarını yere vurarak odasına çıktı.

Jacqueline parmağını tuvalet masasının üstünde gezdirip ince toz tabakasını yaran ipeksi bir çizgi bırakınca, "Pazartesi günü yine kolları sıvamak gerekecek," dedi. "Dokuz aydır tatil yaptım sanki. Eh, ne denir, bütün iyi şeylerin sonu gelir."

George, "Kötü şeylerin de sonu gelir," dedi.

"Sakın üzülme. O kadın buradan çekip gittiği zaman ben de senin kadar sevineceğim. Günün nasıl geçti, sevgilim?"

"Çok güzel geçti. Seninle geçen bütün günler güzeldir zaten."

Jacqueline yerinden kalkarak gülümsedi, kocası da onu kollarına çekti.

19

Pazar sabahı, ömürlerinin son sabahı, Coverdale'ler kiliseye gittiler ve yapmaları gereken bazı şeyleri yapmadıklarını, yapmamaları gereken bazı şeyleri yaptıklarını mırıltılarla açıkladılar. Dindarca duygularla, içtenlikle

konuştularsa da, aslında ne söylediklerini düşünmüyorlardı pek. Rahip Archer vaazında yaşlılara, yaşlı akrabalara iyi davranılması gerektiğine değindi. Konunun Coverdale'lerin hayatıyla ilgisi yoksa da, Eunice Parchman'la Joan Smith'e çok uygundu. Ayinden sonra Jameson-Kerr'lerde şeri içildi, öğle yemeği çok geç yendi. Sofraya oturduklarında üç olmuştu.

Hava denemeyecek bir hava vardı o gün; rüzgârsız, nemli, bulutlu. Yine de, baharın ilk belirtileri ortaya çıkmıştı. Baharın ilk günleri yeşil değil, kırmızı renktedir. Can veren özsuyu yürüdükçe, bitkilerin dalları kızılımtırak bir parıltı edinir. Lowfield Hall'un bahçesinde kardelenler açmıştı; baharın ilk çiçekleri, Coverdale'lerin görecekleri son çiçekler.

Melinda kiliseye gitmeden Jonathan'a telefon etmiş, onunla son kez konuşmuştu. Giles son ayinine katıldı. Henüz Katolikliğe kabul edilmemişse de, iyiyürekli Peder Madigan oğlanın günahlarını dinleyip bağışlamıştı. Giles günahtan arınmış durumda sayılırdı. George'la Jacqueline o pazar son bir öğle uykusu uyudular, George saat beşte televizyonu salona götürüp anteni iki pencerenin arasındaki anten prizine taktı.

Jacqueline öğle uykusundan uyanınca *Radio Times*'da *Don Juan*'la ilgili bir yazı okudu, sonra da çay yapmak için mutfağa gitti. Saat beşi yirmi beş geçe, Eunice, yün başlığı, yün atkısı ve vişneçürüğü paltosuyla mutfaktan geçti. Birbirlerini görmezlikten geldiler, Eunice silah odasından bahçeye çıkarak kapıyı sessizce kapattı. Melinda teybini aldı, kafasını Giles'ın kutsal barınağından içeri uzatarak operayı banda kaydedeceğini söyledi.

"Herhalde sen aşağı inmeyi bile düşünmezsin," dedi.

"Bilmem."

"Keşke gelsen. Gelmeni çok isterdim, Giles."

"Peki, gelirim."

Karanlık kış günü, gözle görülebilecek bir günbatımı bile yaşanmadan, karanlık bir kış gecesine döndü. Rüzgâr yoktu, yağmur yoktu, yıldız yoktu. Ay ölmüştü sanki; gecelerdir görünmüyordu. Lowfield Hall, hafif engebeli tarlaların, iplik gibi uzayıp giden ıssız toprak yolların arasında tek başına yükseliyor, insan gözünün delemediği yoğun karanlık, küçük, sık korulukları saklıyordu. İnsan gözünün delemediği karanlık demek doğru değil belki; çünkü Stantwich yolundan gelen yolcular, köşkü aydınlık bir nokta olarak görebilirlerdi. Küçük bir mum, ışığını ne kadar uzaklara yayabiliyor! Kötülük dolu bir dünyada küçük bir iyilik de öyle ışıldar.

Joan'la Eunice altıya beş kala Epifani tapınağına girdiler. İlahiler okunup günah çıkartılırken Joan çok sakin, belki de ürkütücü bir sessizlik içindeydi. Daha sonra, pastalar yenirken, topluluğa yeni katılan bir üyeye günah dolu geçmişinin ayrıntılarını anlattı. Bayan Barnstaple o arada yanına sokularak kocasıyla kendisinin çarşamba akşamı Smith'lere gidemeyeceklerini –biraz da katı bir tavırla– bildirdi. Barnstaple'lar Nunchester'da otururlar, Greeving'in fısıltı gazetesi de –etkili bir yayın organı olmakla birlikte– sesini oralarda duyuramazdı. Bayan Barnstaple'ın Smith'lere gitmemeye karar vermesinin nedeni, Joan'ın, Tanrının bağışlamasına sığınmış gerçek bir dindar olduğunu kabul etmesine rağmen, (kocasına da dediği gibi) kadının gençliğinde yediği haltların ayrıntılarını, hele de yemek masasında, bir daha dinlemeye katlanamayacağıydı. Gelgelelim Joan bu kararı George Coverdale'in başlattığı, posta idaresinin yürüttüğü soruşturmanın duyulmuş olmasına bağladı ve ayağa kalkarak tiz bir çığlık attı.

"Her kim ki önüne gelene kara çalarak saf insanların kulaklarını bunlarla doldurur, o kötü kişiler lanetlenecektir!" Joan her zaman İncil'den alıntı yapmaz, bazen de

İncil'de bulunması gerektiğine inandığı düşüncelerini kutsal kitabın diliyle açıklardı. "Tanrı onların eline, beline, diline illetler yağdıracaktır! Cariyesini kendine yardımcı seçen, onu kendi sağ kolu yapan yüce Tanrıya şükürler olsun!"

Bedenine aşırı bir enerji yükü yüklenmişti sanki. Cırtlak sesiyle bağırıyor, ağzından salyalar akıyordu. Din kardeşleri bu sahneyi bir süre keyifle seyrettilerse de, onlar deli değil, yalnızca yollarını şaşırmış dindar fanatiklerdi. Joan gözlerini devirmeye, saçlarını yolmaya (gerçekten birkaç tutam saç yolmuştu) başlayınca Bayan Barnstaple onu tutmaya çalıştı. Joan sertçe ittirince kadın geriye kaykılarak kocasının kollarına düştü. Eunice'ten yardım istendi, ancak o Joan'ı kızdıracak bir şey yapmaya yanaşmıyordu. Joan oradaki herkesi etkisi altına almıştı şimdi. Anlaşılmaz bir şeyler söyleyerek haykırıyor, çılgınca hareketlerle kendini öne arkaya atıyordu.

Derken, başladığı gibi, birdenbire durdu. Gösterdiği değişiklik medyumları anımsatıyordu. Bir an önce, içinde öfkeli bir ruh varmış gibi davranırken, şimdi, bitkin ve sessiz bir halde iskemlesinde oturuyordu. Kısık bir sesle, "Sen hazırsan artık gidelim, Eun," dedi.

Tapınaktan yediyi yirmi geçe çıktılar. Joan acemi şoförlerin dikkatiyle sürüyordu kamyoneti.

Coverdale'ler televizyon seyretmek için en uygun uzaklığı ayarlayarak ekranın yedi metre açığında toplanmışlardı. George'la Jacqueline kanepede, Melinda yerde, babasının ayaklarının dibinde, Giles da kamburunu çıkartarak bir koltukta oturuyordu. Teyp çalışıyordu. Uvertür çalınırken Melinda cihazla epey oynamış, oradan oraya götürüp kaygıyla gözlemişse de, opera başladıktan sonra varlığını unutur gibi olmuştu. Operanın bütün kadın kahramanlarıyla özdeşleşmeye hazırdı. Ana'ydı, sonra Elvira, zamanı gelince de Zerlina olacak-

tı. Başı, babasının, kanepenin kenarında duran koluna dayalıydı; çünkü, onun gözünde, George da *Commendatore* olmuştu şimdi. Kızının onurunu korumak için düello yapıyor, canını veriyordu. Gel gör ki Jonathan'ı Don Juan rolüne oturtmak biraz zordu.

Yeşil kadife pantolonla dore ipek gömlek giyen şık Jacqueline, *Radio Times*'ın sayfa kenarındaki boşluğuna bir–iki eleştiri not etti. Ottavio'nun repliğini çok alçak bir sesle yineleyerek, "Bende, kocayı ve babayı görün," diye mırıldanıp sevecenlikle kocasına baktı. Ne var ki bir erkek, yakışıklı ve cinsel konularda başarılı bir erkek olan George, Don Juan'la özdeşleşmek eğilimindeydi. Gerçi o bir sürü kadın istemiyor, yalnızca Jacqueline'i istiyordu ama, yine de...

Elvira, "Yüreğini söküp çıkaracağım," diye şakıdı, Giles'dan başka hepsi güldüler. Giles üvey kardeşinin hatırı için inmişti salona; görgüyle mantığın geçerli olduğu çağlara hiçbir zaman fazla ilgi duymamıştı. Sekize yirmi kala, İkinci Sahne ve Katalog Şarkısı sona ererken, çakıl döşeli araba yolundan gelen ayak sesini bir tek o duydu, çünkü dikkatini tümüyle müziğe vermeyen tek kişi oydu. Ancak bu konuda bir şey yapmadı tabii. Yapması kişiliğine aykırıydı.

Üçüncü Sahne başlarken Jacqueline suratını asarak bir not daha aldı. Saat sekize beş vardı. Giovanni, "O, *guarda, guarda*! Bak, bak!" diyerek şarkısına başlarken, Smith'lerin kamyoneti bahçe kapısından girdi, park lambalarından başka bütün ışıklarını söndürerek neredeyse ön kapıya kadar sokuldu. Ancak Coverdale'ler ne dışarı baktılar, ne de bir ses duydular. Bu kez Giles bile bir şey duymamıştı.

Joan kamyoneti pek kararsız bir şekilde kullanmaya başlamıştı. Sert zikzaklar çizerek bir sağ, bir sol şeride geçmesi, ağırkanlı Eunice'i bile ürkütüyordu.

"İkimizi de öldürmek niyetinde değilsen biraz sakin ol," dedi.

Başkalarını pek ender eleştirenlerin bir uyarısı, dırdırcıların buyruklarından daha etkilidir. Gelgelelim Joan 'orta karar' bir hız tutturacak durumda değildi. Ya çılgınca sürmek, ya kaplumbağa hızıyla gitmek istiyordu, onun için de Greeving yoluna kaplumbağa hızıyla girdi.

"Beş dakikalığına bana gel," dedi Eunice.

Joan tiz bir kahkaha attı. "Hazreti Danyal'ı aslanın inine çağırıyorsun."

"Gel, gel. Niye gelmeyeceksin? Bir fincan çay içersin, sinirin yatışır."

"Bu halin hoşuma gidiyor, Eun. Evet, niye gelmeyeyim? Canımı alacak değiller ya!"

Birden vites değiştirip fazla yüksek bir vitese takınca, kamyonet kanguru gibi sıçrayarak araba yolunda hızla ilerlemeye başladı. Eve daha sessiz yaklaşabilmeleri için uzanıp vites koluna asılan, debriyaj pedalına basan, araba kullanmayı bilmeyen Eunice oldu. Kamyoneti geniş çakıllı yolda, oturma odasının aydınlık pencerelerinden, perdelerin arasından dışarı vuran ışık çizgisinden biraz uzakta bıraktılar.

Eunice, "TV seyrediyorlar," dedi.

Joan silah odasında oyalanırken o çaydanlığı ateşe oturttu.

Joan, "Zavallı kuşlar," diye mırıldandı. "Yazık. Haksızlık gibi görünüyor bana. Ona ne zarar veriyorlar ki?"

Eunice sordu: "*Ben* ne zarar verdim?"

"O da var ya!" Joan tüfeklerden birini duvardan indirmiş, Eunice'e nişan almıştı. "Bum! Bum!" dedi, "Sen öldün! Çocukken hiç kovboyculuk oynar mıydın, Eun?"

"Bilemeyeceğim doğrusu. Gel hadi, çay hazır." Daha önce kafa tutarcasına konuşmuştu ya, aslında, isteri krizi geçirir gibi söylenip duran Joan'un sesinin müzik sesini bastırarak salondan duyulmasından korkuyordu.

Çay tepsisini aldı; birinci kata çıktılar, ancak çatı katına ulaşamadılar. Joan arkadaşının bölgesine bir daha ayak basamayacak, iki kadın vedalaşamadan ayrılacaklardı. Jacqueline'in yatak odasının kapısı açıktı. Joan içeri girip ışığı yaktı.

Eunice cilalı yüzeylerin talk pudrasıyla ev tozundan oluşan mat bir tabakayla örtülü olduğunu, yatağın, onun topladığı yataklar kadar düzgün durmadığını gördü. Tepsiyi komodinin üstüne bırakıp yorganı hafifçe çekiştirdi. Joan ayaklarının uçlarına basarak, yüksek ökçelerini halıdan iki santim yukarıda tutarak odada dolaşıyordu. Arada bir, buhar makinesini taklit eden biri gibi tıs tıs öterek sessizce gülmeye başladı. Jacqueline'in başucuna gidince, George'un, komodinin üstünde duran fotoğrafını alıp yüzüstü yatırdı.

Eunice, "Onu kimin yaptığını anlayacaktır," dedi.

"Anlasın. Bana daha fazla bir şey yapamazlar demedin mi?"

"Dedim." Bir an duraladıktan sonra Eunice de Jacqueline'in resmini yüzüstü yatırdı. "Gel hadi, çayımızı içelim."

"Servisi ben yapacağım," dedi Joan. Çaydanlığı alarak yatak örtüsünün ortasına şırıl şırıl çay dökmeye başladı. Eunice elini ağzına kapatarak bir adım geriledi. Koyu renkli sıvı önce göllenip kalmış, sonra örtünün altına, yorgana ve yatağa sızmaya başlamıştı.

"Şimdi yapacağını yaptın," dedi Eunice.

Joan merdiven sahanlığına çıkarak kulak kabarttı. Odaya döndü, talk pudrasını alıp kapağını açtı, kutuyu yatağa fırlattı. Havaya yayılan beyaz pudra bulutu Eunice'i öksürttü. Joan şimdi de gardrobu açıyordu.

Eunice, "Ne yapacaksın?" diye sordu fısıltıyla.

Joan karşılık vermedi. Kırmızı ipek gece elbisesini askısıyla birlikte çekip almış, elinde tutuyordu. Parmaklarını elbisenin yakasına geçirerek asıldı. Kumaş yırtıl-

mış, elbisenin önü bir elinde, arkası öbür elinde [illegible]. Eunice çok korkmuş, hatta dehşete kapılmıştı ama [illegible] da heyecanlanmıştı. O da dolaba uzandı, kimbilir kaç kez ütülediği plili yeşil elbiseyi buldu ve Jacqueline'in tırnak makasını elbisenin bedenine batırıp çıkarmaya koyuldu. Joan makası onun elinden kaptı, büyük bir keyifle, duyduğu hazdan solukları sıklaşarak, hiçbir ayrım gözetmeden giyecekleri doğramaya başladı. Eunice yırtılan giyeceklerin üstünde tepiniyor, çekmecelerden çıkarıp yere attığı çerçeveli resimlerin camlarını ezerek kırıyor, takıları, makyaj malzemelerini, bağlandıkları kurdelelerden dışarı kayıp dağılan mektup tomarlarını yerlere saçıyordu. Joan çılgınca kahkahalar atarken o kıs kıs gülüyordu. İkisi de, alt kattaki müziğin onların sesini bastıracağından kuşku duymuyorlardı.

Şimdilik bastırıyordu gerçekten. Eunice'le Joan tepelerinde görülmedik bir kargaşa yaratırken Coverdale'ler operanın en yüksek hacimli sololarından birini, Şampanya Aryasını dinliyorlardı. Jacqueline aryanın sona ermesini bekledi, ardından, Zerlina rolündeki kadını beğenmediği, onun *Batti, batti*'yi berbat edeceğini düşündüğü için, mutfakta kahve yapmaya gitti. Çaydanlıktaki suyun sıcak olduğunu fark etti. Eunice dönmüştü demek. Masanın üstündeki tüfeği de gördü ama, George'un, herhangi bir amaçla, opera başlamadan önce getirip masaya bırakmış olabileceğini düşündü.

Oda kapısının açılıp kapanması, birinin antreden geçip mutfağa gittiğini haber veren ayak sesleri Joan'la Eunice'in akıllarını başlarına getirir gibi oldu. Yatağın üstüne oturdular, kaşlarını kaldırıp alt dudaklarını ısırarak birbirlerine yapmacık bir pişmanlıkla baktılar. Joan ışığı söndürdü. Jacqueline'in antreden geçip yeniden salona döndüğünü duyuncaya kadar karanlıkta oturdular.

Eunice yerdeki kırık cam ve naylon kumaş yığınını tekmeledi. Joan'un keyifli gülüşüne katılmayıp, "İyi halt

yedik," diye söylendi ağırbaşlılıkla. "Belki de bizi polise verir."

"Burada olduğumuzu bilmiyor ki!" Joan'un gözleri parlıyordu. "Evde pense var mı, Eun? Ya da kablo kesecek başka bir şey?"

"Bilmiyorum. Silah odasında vardır belki. Penseyi ne yapacaksın?"

"Görürsün. Bunu yaptığımıza çok seviniyorum, Eun. Can evinden vurduk onu; zina işlediği yatak darbeyi yedi! Tanrı öcünü almak için beni yolladı. Tanrının elindeki kılıç da benim, sağ elindeki mızrak da ben!"

"Biraz daha bağırırsan duyacaklar," dedi Eunice. "Ama bunları yaptığımıza ben de seviniyorum."

Tepsiyi komodinin üstünde, çaydanlığı yatağın ortasında bıraktılar. Antrenin ışığı yanıyordu. Joan doğru silah odasına giderek George'un alet kutusunu karıştırmaya başladı.

"Telefonun kablosunu keseceğim," dedi.

"Tıpkı televizyondaki gibi." Eunice karşı çıkmaktan vazgeçmişti. Başını sallayarak fikri beğendiğini belirtti. "Kablo ön kapının üstünde. O zaman polise de telefon edemezler."

Joan sessizce gülümseyerek, pırıl pırıl bir yüzle dönüp geldi. "Şimdi ne yapacağız?"

Eunice başka şeyler de yapacaklarını düşünmemişti. Mutfaktaki eşyaları kırıp dökseler ses oturma odasından duyulurdu mutlaka. Ayrıca, polis çağırılsa da, çağırılmasa da, dört yetişkin insan onu ve bir sıkımlık canı olan arkadaşını rahatlıkla alt edebilirdi. "Bilemeyeceğim doğrusu," dediyse de, bu kez sesinde alışılmadık bir arayış, bir hüzün seziliyordu. Eğlencenin bitmesini istemiyordu Eunice.

Çifteyi eline alıp bir namlunun içine bakan Joan, "Dalga boyu aştıktan sonra, ha bir karış, ha bin karış,"

diye söylendi. "Şimdi şunu bir patlatsan ödleri kopar, değil mi?"

Eunice duvardan ikinci tüfeği indirdi. "Öyle tutulmaz," dedi. "Böyle tutacaksın."

"Sen de az değilsin, Eun. Ne zamandan beri kadın gangster oldun?"

"Ondan gördüm. İş tüfek atmaya gelirse ondan geri kalmam."

"Ben ateş etmeyi deneyeceğim!"

"Dolu değil," dedi Eunice. "Şu çekmecede fişek denen şeyler var. Bu tüfekler öyle pahalı ki! Her biri iki yüz sterlin falan."

"Bunları kıralım hadi!"

"O dediğin başka. Namluya fişek sürmek için tüfeği ortadan açıyorlar, adına da tüfeği kırmak diyorlar."

Bakıştılar. Joan tavuskuşunun ötüşünü andıran bir sesle güldü.

Eunice, "Müzik kesildi," dedi.

Dokuza yirmi beş vardı. Televizyonda da, mutfakta da, birinci perde sona ermişti.

20

İki perde arasındaki sessizlikte Jacqueline herkese birer fincan kahve daha doldurdu. Melinda gerinerek ayağa kalktı.

George, "Çok güzel," diye söylendi. "Sen nasıl buldun, sevgilim."

"Zerlina kötü. Hem çok yaşlı, hem de sesi metalik. Menuet çalınırken yukarıdan bir ses duydun mu, George?"

"Sanmıyorum. Bizimki sürünerek inine gidiyordu belki."

Melinda, "O asla sürünmez, baba," dedi. "Sinsi sinsi gidiyor dersen o zaman olur belki. Tüh, teybi kapatmayı unuttum!"

"Benim duyduğum ne sinsi sinsi gidiş, ne de sürünmekti. Cam şangırtısı duydum ben."

Melinda teybi kapattı. Operadan söz ederek, "Parti veriyorlardı ya," dedi. "Senin duyduğun oradan gelen efektlerden biriydi belki." Odanın dışından gelen tiz bir çığlık gerisini getirmesini önledi.

"George!" Jacqueline de çığlık atmıştı neredeyse. "Bayan Smith burada!"

George ürkütücü bir sesle, "Sanırım öyle," dedi.

"Bayan Parchman'la mutfakta olmalı."

"Biraz sonra yürüyüş emrini almış ve ayaza çıkmış olacak." George yerinden kalkmıştı.

"Ah baba, ikinci perdenin başını kaçıracaksın! Pis Parşömen Surat'ın arkadaşına veda partisi vermekten başka bir amacı yoktu belki."

"İki dakika sonra dönerim," dedi George. Kapıda duraklayarak karısına son kez baktı. Son kez olduğunu bilseydi, altı yıldır yaşadığı mutluluğu ve bundan ötürü duyduğu minneti dile getiren bir bakışla bakardı. Ne var ki bilmiyordu, onun için de gözlerini havaya dikti, dudaklarını büzdü, antreden mutfağa ulaşan koridora daldı. Jacqueline önce onunla birlikte gitmeyi düşünmüş, sonra vazgeçerek kanepenin minderlerine yaslanmıştı. İkinci Perde, Leporello'yla efendisinin arasındaki kavgayla başladı? Teyp çalışıyordu. *Ma che ho ti fatto, che vuoi lasciarmi?* Ama ne yaptım ki beni terk etmek istiyorsun? *O, niente affato; quasi ammazzarmi!* Yoo, hiçbir şey yapmadın; az kalsın öldürecektin, o kadar...

George mutfak kapısını açtı ve şaşkınlığından olduğu yere çakıldı. İki renkli saçları tokalarından kurtulup dağılan, solgun yüzü koyu kırmızıya dönen hizmetçisi masanın bir tarafında durmuş, yeşil ve pembe tüylü cılız

bir civcivi andıran Joan Smith'e bakıyordu. Kadınların ikisi de elindeki silahı karşısındakine doğrultmuştu.

George kendini toplayıp konuşabilecek hale geldiğinde, "Bu yaptığınız korkunç bir şey!" dedi. "O tüfekleri derhal bırakın!"

Joan çığlığa benzeyen bir gülüşle güldü. "Bum! Bum!" Gördüğü bir savaş filmini anımsayarak, "*Hände hoch!*" diye bağırdı ve silahı George'un yüzüne doğrulttu.

"Neyse ki dolu değil," dedi George. El Alameyn'de çarpışan Binbaşı Coverdale sakin bir tavırla yeni saatine baktı. "O tüfekleri masanın üstüne bırakmanız için size otuz saniye zaman tanıyorum. Bırakmazsanız elinizden zorla alır, sonra da polis çağırırım."

"Zor çağırırsın," dedi Eunice.

İki kadın da kıpırtısızca duruyordu. George otuz saniye süreyle kımıldamadan bekledi. Korkmamıştı. Tüfekler dolu değildi. Otuzuncu saniyenin sonunda Joan Smith'in elindeki tüfek hâlâ ona çevrilmiş, salondan, Elvira'nın o güzel *Taci ingiusto core!* Sus, hain kalp! şarkısının ilk notaları duyulmaya başlamıştı. George'un kalp atışları düzgündü. Joan'a yaklaştı, tüfeği tuttu ve Eunice boynunun ortasına bir mermi sıkınca homurtuya benzer bir ses çıkararak masanın üstüne devrildi. Kollarını iki yana açmış masaya tutunmaya çalışıyor, parçalanan atardamardan kan fışkırıyordu. Joan hızla gerileyerek duvara dayandı. Eunice soluğunu içine çekti ve ikinci mermiyi adamın sırtına sıktı.

Jacqueline tüfek seslerini duyunca korkuyla bağırarak ayağa fırladı. "Tanrı aşkına, bu neydi?"

"Bayan Smith'in egzozu," dedi Melinda. Teyp çalıştığı için alçak sesle konuşuyordu. "O kamyonet hep öyle yapar. Egzoza bakılması gerek."

"Bana tüfek sesi gibi geldi."

"Egzoz patlaması hep öyle gelir. Otur, Jackie. Yoksa bunu kaçıracağız. En güzel yeri oysa."

Sus, hain kalp. Çarpma öyle göğsümde. Elvira penceresinden eğilmiş, Leporello'yla Don Juan da camın altına gelmişlerdi. İki bariton, bir soprano sesten oluşan trio odayı çınlatıyordu. Jacqueline yerine oturarak kapıya baktı. "Baban niye gecikti?" diye sordu huzursuzca.

Giles, "O deliyi vurmuştur," dedi. "Bize nasıl haber vereceğini düşünüyordur."

"*Aman*, Giles! Lütfen gidip bir bakar mısın? Hiç ses duymuyorum."

Melinda, "Tabii duymazsın," dedi sertçe. "Televizyon açık. Babam Bayan Parchman'a fırça çekerken dinlemek de istemezsin zaten. İster misin? Bu abuk sabuk lafların hepsi benim teybime de geçiyor, değil mi?"

Jacqueline peki, peki dercesine, ellerini kelebek kanadı gibi titreterek havaya kaldırdı. O kaygılıydı ama, ağır hareketlerle yerinden kalkmaya hazırlanan Giles yine koltuğa gömülmüştü. Televizyondan, Giovanni'nin usulca tıngırdattığı mandolinin sesi geliyordu. *Dei vieni alla finestra*. Pencereye yaklaş öyleyse... Ellerini kenetleyerek oturan Jacqueline bu isteğe uydu, birden fırlayarak televizyonun solundaki pencereye yaklaştı ve perdeyi aralayıp dışarı baktı. Teybin çalıştığını tümüyle unutarak haykırdı:

"Bayan Smith'in kamyoneti burada! Duyduğumuz egzoz sesi olamaz!"

Yüzünü gençlere döndü; keyfi kaçan Melinda'ya, canı sıkılan, sabrı tükenen Giles'a. Üzüntüsünden onun yüzü de allak bullak olmuştu. Giles annesinin yüzünü gördü, gerginliğini, büyüyen korkusunu hissetti. "Gidip bakayım," diyerek romatizmalı ihtiyarlar gibi, yavaş yavaş harekete geçti. Joan Smith'le Eunice Parchman mutfaktan koridora çıktıklarında o da kapıya yaklaşmıştı.

Eunice yapılması zorunlu olan, ertelenemeyecek bir

işten –diyelim ki bir taşlığın silinmesinden– söz ederken kullandığı ses tonuyla, "Şimdi öbürlerini de öldürmemiz gerek," dedi.

O noktada kışkırtılmasına, yüreklendirilmesine hiç gerek bulunmayan Joan arkasına dönerek George'a baktı. O ölmüştü ama saati sapasağlamdı. Ve o öldükten sonra, yelkovan ondan on ikiye yürümüştü. Saat dokuzdu. Joan bir kez arkasına baktı, sonra yüzünün bir ucundan öbürüne yayılan bir gülüşle Eunice'e döndü. Elleri, yüzü, Eunice'in ona ördüğü kazak kana bulanmıştı. Antreye, güçlenen müzik sesine daldılar. Giles oturma odasının kapısını açınca, tellerine vurulan mandolinle güçlü bir bariton ses çarptı kulaklarına. Giles kanı görmüş ve bir çığlık atmıştı.

"Tanrım!" diye bağırdı, Joan'ın ona bir şey söylemesine zaman kalmadan geri döndü.

"Geri dön," diyordu Joan da. "Biz silahlıyız."

Eunice oğlanın peşinden gitti. Şarkı söyleyen erkek sesleri uğulduyordu kafasının içinde. Kazandığı güç, emir vermek, öç almak fırsatının verdiği güç de gövdesinde kükrüyor, az önce, mutfaktayken titreyen ellerine destek oluyordu. Yeniden doldurduğu tüfeği kaldıran elleri ustaca ve sertçe hareket ediyordu şimdi. Jacqueline'in dehşet dolu solgun yüzü, Eunice için, bir gün önce postadan çıkan zarfı ona uzatırken alaycı bakışlarla bakan yüzdü. Jacqueline'in kocasını çağıran sesi, kitap okurken, mektup yazarken başını kaldırıp yapılan hizmete teşekkür eden alaycı sesti. Eunice o birkaç dakika içinde Coverdale'lerin haykırarak söyledikleri sözleri, yakarışlarını hiç duymadı. Beyninde geliştirdiği garip bir metamorfoz sonucu, onlar artık insan olmaktan çıkmış, yazılı, basılı kelimeler haline gelmişlerdi. Kitap raflarındaki o nesneler, beyaz kâğıtların üstünde gördüğü öteden beri düşmanı saydığı, nefret ettiği ve arzuladığı o kargacık burgacık karalamalardı hepsi.

"Oturun en iyisi," dedi. "Başınıza gelecek var çünkü."

Joan'ın kahkahası sözünü kesti. Joan önce İncil'den bir-iki söz haykırdı, sonra da tüfeğini ateşledi. Eunice soluğunu içine çekti hızla. Çığlıkları duyduğu, akan kanı gördüğü için değil, Joan'un ondan önce davranacağından korktuğu için. Fırsatı kaçırabilirdi. Tüfeği doğrultarak yürüdü. İki namlu birden ateş saçtı. Tüfeği yeniden doldurdu, kulakları başka bir patlamayla çınlarken son mermileri de yerde, Çin halısının üstünde yatan gövdeye sıktı.

Müzik susmuştu. Joan susturmuş olmalıydı. Gümbürtü de, çığlıklar da kesilmişti. Salona, vahşi bir kafaya ve yüreğe daha huzurlu gelen, somut bir merhem kadar rahatlatıcı olan derin bir sessizlik çöktü. Eunice o sessizlikte asılı kalmıştı sanki. Sessizlik, bu taş devri yaratığını taşa çevirmişti. Gözkapakları düştü, yavaş, düzenli soluklar almaya başladı. Dışarıdan bakan olsa, ayakta uyuduğunu sanırdı.

Soluk alan bir taştı Eunice, başından beri.

21

Joan Smith, kutsal bir görevi yerine getirmiş olan kişilerin yüce huzuruna gömülmüştü. Yaptıklarını gözden geçirdi ve beğendi. Tanrının düşmanlarını duman etmiş, böylece kendisi büsbütün arınmıştı. Boks sporundaki M'Naghten Kuralları ona uygulansa suçsuz bulunurdu. Çünkü ne yaptığını biliyor, ancak yaptığının yanlış olduğunu bilmiyordu.

Kelimenin gerçek anlamıyla düşünülürse, o masumdu. Şimdi de Greeving'e gidecek, yaptıklarını bütün köye anlatacak, sokaklarda duyurup birahanede ilan edecekti. Telefon kablosunu kestiğine pişmandı. Kesmemiş

olsa, santraldeki görevliye anlatırdı hemen. Kraliçelere yaraşacak sakin, vakur bir tavırla tüfeği bırakıp teybi aldı. Cihaz hâlâ çalışıyordu. Bir düğmeye bastı, küçük kırmızı ışık söndü. Onun başarısı da kaydedilmişti banda. Çılgınlığının derecesini göstermek için, o sırada, ilerideki bir tarihte banttakileri Epifani Birliğindeki din kardeşlerine dinletip onları sevindirmeyi düşündüğünü de açıklamak gerekir.

Eunice'in farkında bile değildi dense yeridir. O da, tüfek elinde, kımıldamadan, yan yana yatan, birbirlerine, yaşarken hiç yaklaşmadıkları kadar yakın, hatta kucaklaşacakmış gibi duran Giles'la Melinda'nın cesetlerine bakıyordu. Gelgelelim Joan kadının kim olduğunu unutmuştu. Kendi adını da unutmuştu; geçmişini de, Shepherd's Bush'u da, Norman'ı da. Yalnızdı o; bir melekti, bir devdi, tek korkusu Coverdale'lerin çıkarını gözeten kötü bir ruhun işe karışması, güzel haberi her yana yaymasını önlemesiydi.

George'un kanı kazağına, ellerine ve yüzüne bulaşmıştı. Kanın kuruyup kalmasına aldırmadı. Her zamanki yürüyüşünden çok farklı olan ağır adımlarla kapıya yürüdü, antreye çıktı. O zaman Eunice de dalgınlıktan kurtuldu.

"Gitmeden elini yüzünü yıkasan iyi olur," diye seslendi.

Joan hiç tınmadı. Ön kapıyı açarak dışarının karanlığında cinler şeytanlar bulunup bulunmadığına baktı. Bahçe de, araba yolu da boştu, Joan'a dost bir ortamda olduğu duygusunu veriyordu. Kamyonete bindi.

"Keyfin bilir," dedi Eunice. "Yatmadan önce yıkanmayı unutma da! Haa, kimseye de bir şey söyleme sakın. Hiç ağzını açma."

"Tanrıların tanrısının elindeki mızrak benim!"

Eunice omuz silkti. Böyle konuşmasından bir şey çıkmazdı. Hep öyle konuşurdu Joan. Köylüler, biraz da-

ha oynatmış derlerdi olsa olsa. Eve girdi. Yapılması gereken işler vardı.

Joan, park lambalarından başka ışık yakmadan, bir mutluluk sarhoşluğu içinde çıktı bahçeden. Kamyoneti kullanırken başını havada tutuyor, sağa sola, yoldan başka her yere bakıyor, hayranlarından oluşan bir kalabalığın arasından geçermiş gibi, incelikle gülümsüyordu. Bahçe kapısına ulaşabilmesi bile mucizeydi ya, onu başardı, toprak yolda üç–beş yüz metre yol almayı bile becerdi. O noktada, yolun çiftçi Bay Meadows'un çiftlik evinin bahçe duvarından ötürü hafif bir dönemeçle kıvrıldığı yerde, beyaz bir baykuşun ağaçların birinden aşağı uçarak ön camın tam karşısında kanat çırptığını gördü. Bunun, Coverdale'lerin onu haklaması için yolladıkları bir kötü ruh olduğuna karar verdi. Çarpıp kuşu öldürmek amacıyla gazı kökledi ve duvara tosladı. Kamyonetin önü akordeona döndü, Joan'un başı ön camdan dışarı çıktı, üstüne bir sıra tuğla da kaplanmış olan elli santim kalınlığındaki beton duvara çarptı.

Saat dokuz buçuktu. Bay ve Bayan Meadows, Gosbury'de oturan evli kızlarını görmeye gitmişlerdi, evlerinde, şangırtıyı duyacak başka kimse de yoktu. Norman Smith, ikinci bir küçük serüvene sahne olan Blue Boar'daydı; ancak o serüvenin heyecanı bir gün sonra anlaşılacak, bir gün sonra yaşanacaktı. Norman onu çeyrek geçe eve döndü. Kamyonet, evle karşısındaki üçgen çimenliğin arasında, her zamanki yerinde değildi. O gece Eunice'in Greeving'deki son gecesi olduğundan, iki kadının hâlâ bir yerlerde gezdiklerini düşündü. Meadows'lar onu yirmi beş geçe eve dönünceye kadar, Greeving yolundan geçen (en azından kazayı bildiren) kimse olmadı. Karı koca mahvolan bahçe duvarını ve gövdesinin yarısı kamyonetin içinde kalan, yarısı dışarı uğrayan yarı baygın kadını görünce önce bir cankurtaran arabası çağırdılar, sonra da Norman Smith'e telefon etti-

ler. Çok ağır yaralandığı halde hâlâ yaşayan Joan Smith hastaneye kaldırıldı. Oradaki görevliler de kadının üstüne başına bulaşan bütün kanın kendi kanı olup olmadığını düşünecek değillerdi. Öyle çok kan vardı ki! Böylece, aylar önce akıl hastanesine yatırılması gereken Joan Smith, kendini, fiziksel hasar gösteren kişilere hizmet veren bir hastanenin yoğun bakım merkezinde buldu.

Norman o gece ikinci kez kan görüyordu. Kaza yerine çağırılmadan aşağı yukarı üç saat önce, Blue Boar'un dış salonuna iki genç girmiş, daha kısa boylu ve daha genç olanı, meyhaneci Edwin Carter'a erkekler tuvaletinin yerini sormuştu. Ellerini yıkamak istiyordu, çünkü sol eli –nasıl olmuşsa– kazaya uğramış, yarasından akan kan, eline sardığı mendilin dışına sızmıştı.

Bay Carter tuvaletin yerini gösterdi, karısı ilk yardım isteyip istemediklerini sordu. Öneri kabul edilmedi, yaranın nasıl ve ne şekilde olduğu açıklanmadı. Delikanlı tuvaletten döndüğünde eline daha temiz bir mendil sarmıştı. Yarayı ne Carter'lar ne de barda içki içen öbür müşteriler görmüşlerdi; ilk sargının kanlı olduğunu hatırlıyorlardı yalnızca. Öbür tanıklar, benzinci Jim Meadows, Alan ve Pat Newstead, Barbara Baalham'la Geoff Baalham'ın kardeşi Philip, bir de Norman Smith'ti.

Bayan Carter eli yaralanan delikanlının bir duble konyak, arkadaşının da küçük bir bira istediğini hatırlıyordu. Masalardan birine oturdular, içkilerini beş dakikada bitirdiklerini ve o saatte nerede benzinci bulabileceklerini (Jim Meadows kapatmıştı) sormanın dışında kimseyle konuşmadan, gittiler. Geoff Baalham, Darağacı Kavşağından anayola çıktıktan az sonra bir benzinci bulabileceklerini, oraya nasıl ulaşılacağını açıkladı, delikanlılarla birlikte birahanenin ön avlusuna kadar yürüdü. Dışarı çıkınca gençlerin arabalarını da gördü. Bordo rengi bir Morris Minor. Ancak plaka numarasına dikkat etmedi.

İki yabancı Darağacı Kavşağına ulaşan Greeving yoluna sapınca, kaçınılmaz olarak Lowfield Hall'un önünden geçeceklerdi.

Ertesi gün, tanıkların hepsi yabancıları polislere tarif ettiler. Jim Meadows, ikisinin de uzun siyah saçları vardı, ikisi de blucin giyiyorlardı, eli yaralı olmayan en az bir seksen boyundaydı dedi. Carter'lar uzun boylusunun uzun siyah saçları olduğuna katılıyorlarsa da, kızları Barbara Baalham ikisini de kumral saçlı, ela gözlü diye tarif etti. Alan Newstead'e kalırsa, eli yaralanan kısa sarı saçlıydı, mavi gözlerinin delici bakışları vardı. Karısıysa delici bakışları kabul ediyor, ancak gözlerin ela olduğunu söylüyordu. Geoff Baalham kısa boylusu sarı saçlıydı, gri kadife pantolon giyiyordu diyor, kardeşi ikisinin de blucin giydiğini, uzun boylusunun tırnaklarının yenmiş olduğunu ileri sürüyordu. Norman Smith sarı saçlısının yüzünde bir çizik bulunduğunu, esmerinin bir yetmiş beş–bir yetmiş sekizden uzun olmadığını söyledi.

Hepsi, keşke daha dikkatli baksaydık dediler; ama hatırlamak zorunda kalacaklarını bilemezlerdi elbette.

Yalnız kalan, 'yapılacak işleri' olan Eunice önce hiçbir şey yapmadı. Merdivende öylece oturdu. Hiçbir şey yapmasam, sabah erkenden yürüyerek valizlerimi alıp (yerini çoktan keşfettiği) otobüs durağına yürüyerek Londra'ya gitsem, her şey yoluna girebilir gibisinden tuhaf bir düşünceye kapılmıştı. Cesetlerin bulunması haftalarca gecikebilirdi. Bulunduğu zaman da *onun* nerede bulunduğunu bilemezlerdi. Bilirler miydi yoksa?

Daha önce yapılan çayı içemedikleri, Joan hepsini Jacqueline'in yatağına döktüğü için, şimdi bir fincan çay iyi gelecekti. George'un ölüsünün yanından geçip dönerek, gidip gelerek çayını demledi. Cansız bilekteki saat ona on var diyordu. Şimdi de valizler toplanmalıydı. Son dokuz ay içinde kendine pek az şey almıştı, onlar da –

gerçekten– tüketim malıydı. Şekerler, çikolatalar, pastalar. Hepsi de tüketilmişti. Eski giyeceklerine ek olarak elde örülmüş birkaç parça eşyası vardı yalnızca. Her şeyi, Bayan Samson'ın valizlerine –aşağı yukarı gelirken yerleştirdiği düzenle– koyup sığdırdı.

En üst katta, kendi odasında, değişen herhangi bir şey yokmuş gibi geliyordu. Keşke ertesi sabah gitmek zorunda olmasaydı. Onu zorla gönderecek kimse de yoktu artık. Evi seviyordu, ilk günden sevmişti. Şimdi, onun hayatına karışacak kimse de kalmadığına göre, orada yaşamak eskisinden de güzel olurdu.

Yatmak için biraz erkendi. Yatsa da uyuyamayacağını hissediyordu. Her zaman başı yastığa değer değmez uykuya dalacağını bilen Eunice için bu da alışılmadık bir duyguydu. Öte yandan, durum da alışılmadık bir durumdu. Daha önce buna benzer bir şey yapmamıştı. Onu akıl edebiliyordu. O geceki heyecanın uyumasını önleyeceğini de. Odasında oturarak çevresine, valizlere baktı. Canı televizyon seyretmek istemiyordu. Keşke örgümü büyük valizin en dibine koymasaydım, diye düşündü.

On bire çeyrek kala, Greeving yolunda bir siren sesi duyduğunda hâlâ orada oturuyor, sabah otobüsünün duraktan kaçta geçtiğini, ertesi gün yağmur yağıp yağmayacağını düşünüyordu. Siren sesi, Joan Smith için çağrılan cankurtaran arabasından geliyordu ama Eunice bunu bilemezdi. Polisler olmalı diye düşündü ve ilk kez korkuya kapıldı. Birinci kata indi, Jacqueline'in odasına girerek neler olup bittiğini anlamaya çalıştı. Pencereden dışarı baktıysa da bir şey göremedi. Siren sesi de kesilmişti. Perdeyi kapatacağı sırada yine duyuldu. Birkaç saniye sonra da tepesindeki mavi ışıktan başka bir yanını göremediği bir araç köşke yaklaştı, köşkün önünden geçti ve anayola doğru uzaklaştı.

Durum Eunice'in hoşuna gitmemişti. Greeving'de böyle şeyler olmazdı. Ne yapıyorlardı? Neden yollarda

dolaşıyorlardı? Televizyon dizilerinden, polis yöntemleriyle ilgili bir şeyler öğrenmişti. Bir gece lambası yakarak odada dolaşmaya, dalgın bir tavırla Joan'un dokunduğu bütün yüzeyleri, cam parçalarını, bibloları, çaydanlığı silmeye koyuldu. Polisiye dizinin kahramanı Steve –haydutlarla kovalamaca oynamadığı, onlara ateş açmadığı zaman– parmak izi peşinde koşardı boyuna. Artık siren sesi duyulmuyorsa da polisler birazdan damlarlardı. Aşağı indi. Salona girip bir ışık yaktı. Polislerin durumu öğrenmeyeceklerini düşünmekle aptallık ettiğini şimdi anlıyordu. O gece gelmezlerse ertesi gün gelirlerdi çünkü Geoff Baalham sabahleyin yumurta getirecekti. Kapı açılmazsa mutfak penceresinden içeri bakar, George'un cesedini görürdü. Ondan kuşkulanmamaları için yapılması gereken çok şey vardı. Joan'un, pensenin üstündeki parmak izleri silinmeliydi sözgelimi; tüfeklerin üstündeki parmak izleri de silinmeliydi.

Salona göz gezdirdi. *Radio Times* kanepenin üstünde açık duruyor, bir sayfasında, kan lekelerinin yanısıra, bir takım yazılar görülüyordu. Yazılar kan lekelerinden çok daha iğrençti Eunice için. İlk yapacağı, *Radio Times*'ın o sayısını yok etmek olmalıydı; lavabonun içine koyup yakmalı, parça parça edip toprağa gömmeli ya ufak ufak doğrayarak çöp öğütücüsünden geçirmeliydi. Gelgelelim okuma bilmiyordu. Açık sayfayı kapattı, odanın dağınık görünmemesi için dergiyi de büyük sehpanın üstündeki pazar gazetelerinin arasına koydu. Kirli kahve fincanlarını orada bırakmak hoşuna gitmiyordu ama, onları yıkamak hata olurdu. Televizyonu da oturma odasındaki yerine taşırsa ev eski düzenine girerdi. O koca alıcıyı antreden geçirirken sonunda yorgunluğunu fark etti.

Yapılacak bir şey kalmamış gibi görünüyordu. Polis arabası da dönmemişti. Şimdi, bu kıyımı başlattığı andan beri ilk kez, George'un cesedine uzun uzun, gözünü ayırmadan baktı. Ardından, salona dönerek karısının,

üvey oğluyla kızının cesetlerini de gözden geçirdi. Ne acıma duyuyordu, ne pişmanlık. Sevgiyi, sevinci, huzuru, dinlenmeyi, umudu, hayatı, tozu, külleri, yoklukla yıkımı, çılgınlığı ve ölümü, sevgiyi öldürdüğünü, yaşamı kuruttuğunu, umudu söndürdüğünü, sevince son verdiğini, zekâ potansiyelini yok ettiğini düşünmüyordu çünkü bunların ne olduğunu bile bilmezdi. Gömülmek için yalvaran leşler yarattığını da görmüyordu. Yazık ki şu güzelim halı battı diye düşünüyor, fışkıran kanın kendi üstüne sıçramadığına seviniyordu.

Evi düzene sokmak için onca çaba harcadıktan sonra, emeklerinin görülüp değerinin anlaşılmasını isterdi. Alın teri dökerek yaptıklarının değerinin bilinmesi her zaman hoşuna giderdi ama, bir günden bir güne, bunu gülümseyişiyle ya da bir sözle belirtmeye yanaşmamıştı. Şimdi de, bu düzenin gözler önüne serilmesi için onun oradan uzaklaşmış olması mı gerekiyordu? Niye bekleyecekti ki? Bulanık zihninden, polisler zaten buralarda diye bir düşünce geçti; yakında geleceklerdir zaten. En iyisi, gecikmeden haber vermeli. Telefona gitti, numarayı çevirmeye başlamışken Joan'un kabloyu kestiğini hatırladı. Önemi yoktu, açık havada yürümek uykusunu da dağıtırdı.

Vişneçürüğü paltosunu giydi, yün başlığıyla atkısını taktı. Silah odasından bir el feneri aldı ve köye inip bakkal dükkânının önündeki telefon kulübesinden polisi aramak niyetiyle yola koyuldu.

22

Dedektif Başkomiser William Vetch, Coverdale Kıyımı ya da Sevgililer Günü Kıyımı diye adlandırılan cinayetlerin soruşturmasını yürütmek için pazartesi günü öğleden sonra Scotland Yard'dan Greeving köyüne geldi.

Daha önce kimselerin duymadığı, şimdiyse her gazetenin birinci sayfasında adı geçen, televizyon ekranında görünen bir köydü Greeving. İlk geldiği gün, köy halkının, açık havadan korkarcasına, dışarıdaki havanın bir gece içerisinde niteliğini değiştirip korkutucu, düşmanca, saldırgan nitelikler edindiğini düşünürmüş gibi, evlerine kapandıklarını gördü. Köy sokaklarında dolaşanlar varsa da onlar polislerdi. Arabalar da polis arabalarıydı ve Lowfield Hall'un bahçesi polislerin adli tıbbın, polis laboratuvarlarıyla fotoğrafçılarının otomobilleriyle, minibüsleriyle doluydu gece gündüz. Ancak Greeving halkı o gün ortalıkta görünmüyordu. O gün, 15 Şubat günü, yalnız yedi çocuk okula, beş erkek de işinin başına gitmişti.

Vetch 'köy odası' diye bilinen yapıya el koydu ve orada bir 'cinayet masası' kurdu. Memurlarıyla birlikte tanıkları sorguya çekiyor, delilleri inceliyor, telefonlar ediyor, gazetecilerle konuşuyordu. Eunice Parchman'la da ilk kez orada görüştü.

Deneyimli bir polisti. Yirmi altı yıl polislik yapmış, cinayet masasındaki meslekdaşları arasında olağanüstü gözüpekliği ve yürekliliğiyle tanınmıştı. James Timson'ı, Manchester Bankası Katilini o tutuklamış, iki güvenlik görevlisini öldürmek suçundan aranan, silahlı olduğu bilinen Walter Eksteen'in Brixton'daki dairesine giren polis ekibine o önderlik etmişti.

Emrinde çalışanlar, her olayda belirli bir tanığı göze kestirip ona güvendiğini, ondan destek beklediğini, hatta –Vetch'i sevmeyenler– o tanıkla dostluk kurduğunu söylerlerdi. Eksteen olayında bunun yararını görmüş, adamın eski metresinin güvenini kazanınca, kadın, polise suçlunun yerini bildirmişti. Coverdale vakasında, güvenilir tanık olarak seçtiği kişi Eunice Parchman oldu.

O güne kadar, kimse Eunice'ten hoşlanmamıştı. Annesiyle babası çocuklarını severlerdi ama o apayrı bir durumdu. Bayan Samson kıza acımış, Annie Cole ondan

korkmuş, Joan Smith onu kullanmıştı. Gelgelelim Vetch Eunice'le ilk konuştuğu gün kadından gerçekten hoşlanmıştı. Eunice boş laf etmiyor, görünüşe bakılırsa yalana başvurmuyor, gereksiz duygusallık göstermiyor, bir şeyi bilmiyorsa, bilmediğini söylemeye çekinmiyordu.

Kadının, olay yerine ilk giden polislerin yüreğini parçalayan dört cesedi o koşullar altında bulduktan sonra polise haber vermek için karanlıkta bir buçuk kilometre yol gitmesi de saygısını uyandırmıştı. Eunice'ten kuşkulanmak aklına gelmedi. Kadını görmeden önce ufak bir kuşku duymuştu ama, Eunice, Coverdale'lerden hoşlanmadığını, saygısızlık ettiği için işten çıkarıldığını açıkça bildirince o kuşku da silindi. Suç, bir orta yaşlı kadının işleyeceği türden bir suç değildi zaten; tek bir kişi tarafından işlenmiş olması da imkânsızdı. Eunice'i sorguya çekmeden önce bile, eli yaralı gençle arkadaşını aratmaya başlamıştı.

Eunice'in bir gece önce Suffolk bölgesi polisine verdiği ifade şöyleydi: "Saat beş buçukta, arkadaşım Joan Smith'le birlikte Nunchester'a gittik. North Hill'deki Epifani tapınağında bir ayine katıldık. Bayan Smith beni Lowfield Hall'a kadar getirdi. Sekize beş kala eve girdim. Ön kapıdan girdim, antreden geçerken saate baktım. Sekize beş vardı. Bayan Smith içeri girmedi. Kendini iyi hissetmiyordu, doğru eve gidip yatmasını söyledim. Salon kapısı kapalıydı. Oraya girmedim. Akşam eve dönünce, Bay ve Bayan Coverdale çağırmadığı sürece, yanlarına gitmezdim. Nunchester'daki dini törenden sonra çay içtiğimiz için mutfağa girmeye de gerek duymadım. Üst kattaki odama çıktım. Bay ve Bayan Coverdale'in yatak odalarının kapısı açıktı ama içeri bakmadım. Bir süre örgü ördüm, sonra da valizlerimi topladım.

"Bay ve Bayan Coverdale pazar akşamları genellikle on birde yatarlardı. Giles hemen her gece odasında otururdu. Ben geçerken kapısı kapalı durduğu için onun

odasında olup olmadığını bilmiyordum. O konuyu düşündüğüm de yoktu. Ertesi günkü yolculuğumu düşünüyordum ben. On bir buçuğa kadar odamdan dışarı çıkmadım.

"Kendi banyom olduğundan, elimi yüzümü yıkamak için aşağı inmeme gerek yoktu. On birde yattım. Birinci katın merdiven sahanlığındaki ışıkla üçüncü kata çıkan basamakları aydınlatan lamba geceleri hep yanardı. O ışıkları, yatmaya çıktıkları zaman Coverdale'ler söndürürlerdi. Saat on bir buçukta kapımın altından hâlâ ışık sızdığını görünce kalkıp söndüreyim diye düşündüm. Sahanlığın ışığını söndürmek için birinci kata inmek gerekeceğinden, sabahlığımı giydim. Bay ve Bayan Coverdale'in odasındaki karışıklığı, yerde duran giyeceklerle cam kırıklarını o zaman gördüm. Yukarı çıkarken sırtım o kapıya dönük olduğundan karışıklık dikkatimi çekmemişti. Gördüklerim beni korkuttuğu için salona indim. Orada Bayan Coverdale'in, Melinda Coverdale'in ve Giles Mont'un cesetlerini gördüm. Bay Coverdale'i de mutfakta buldum. Polise telefon etmeye çalıştım ama çevir sesi gelmedi. O zaman kablonun kesilmiş olduğunu gördüm.

"Ben eve geldikten sonra, onları bulmadan önce, yadırgadığım bir ses, bir gürültü duymadım. Ben girerken evden çıkan da olmadı. Yolda gelirken oradan çıkıp yanımdan geçen bir araba olduysa da görmedim."

Eunice sorgusu sırasında bu ifadeye bağlı kaldı, tek bir ayrıntıyı değiştirmedi. Vetch'in karşısında oturarak, adamın bakışlarına sakin bakışlarla karşılık vererek, eve sekize beş kala girdiğinde diretti. George pazar gecesi her zamanki saatte, –gece onda– kuramadığı için, antredeki büyük saat durmuştu. O büyük saat düzgün çalışır mıydı? Eunice zaman zaman geri kaldığını söyledi. On dakika geri kaldığını bile görmüştü. Daha sonra bunun doğru olduğunu Eva Baalham da söyleyecekti, Peter Coverdale de. Ancak Vetch, keşke George Coverdale

vurulduğu zaman bileğindeki saat da parçalanıp dursaydı diye düşünüyordu; çünkü cinayet olaylarında en sıkıldığı şey, zaman konusundaki belirsizlikti ve gerçekleri, bilinen saatlere uydurup sıralamakta çekeceği güçlük onu çok terletecekti.

Adli tıp uzmanlarına göre, Giles Mont'la Coverdale'ler yedi buçukla dokuz buçuk arasında öldürülmüşlerdi. Saat on ikiyi çeyrek geçe cesetler incelenmeye başladığında, rigor mortis denen sertleşme başlamıştı. Cesetlerin bulunduğu ortamın ısısı da etkilerdi sertleşme sürecenin hızını. Karakışta kalorifer bütün gece yanık tutulduğundan, Lowfield Hall'un mutfağı da, salonu da epey sıcaktı. Göz önünde tutulan başka etkenler de vardı elbette: Cesetlerin midelerinde bulunanlar, ölümden sonra deri renginde ve omurilik sıvısında görülen değişiklikler. Vetch ne kadar uğraştıysa da, uzmanların hiçbiri cinayetlerin yedi buçuktan önce işlenmiş olabileceğini kabul etmedi. Oda ısısı –yirmi iki dereceye yakın bir sıcaklık– ve Eunice'in, Coverdale'lerin saat altıda yediklerini söylediği yiyeceklerin –çay, sandviç ve pasta– tümüyle sindirilmiş olduğu hesaba katılınca, bu olanaksızdı. Saat altıda çay içip sandviç yiyen bir ailenin saat – diyelim ki– yedide kahve içmeye başlamaları Vetch'e de tuhaf geliyordu zaten.

Yine de, inceden inceye hesaplanırsa, olabilirdi belki. Blucinli gençler sekize on kala girmişlerdi Blue Boar'a. Bu da onlara Coverdale'leri öldürmek için –Hangi nedenle? Eğlence olsun diye mi? Temsil ettikleri sosyal sınıftan nefret ettikleri için mi?– on beş dakika, köşkten ayrılıp birahaneye gitmek için de beş dakika zaman tanırdı. Eunice sekize beş kala (ya da sekizi beş geçe) eve döndüğünde onlar arkalarında ölüm ve sessizlik bırakarak çekip gitmiş, bir buçuk kilometre ötedeki birahanede oturuyorlardı.

Yatak odasını da o on beş dakika içinde altüst etmiş olmalıydılar ama Vetch yatağa çay dökmelerine akıl erdiremiyordu. Yalnızca zarar vermiş olmak için, dedi kendi kendine. Jacqueline'in mücevherlerine dokunmamışlardı. Yoksa aradıkları paraydı da onlar odayı altüst ederken Coverdale'lerden biri üstlerine mi gelmişti? Eli yaralanan adam bir ara eldivenlerini çıkarmış olmalıydı. Eldiven giydikleri kesindi çünkü hiçbir yerde parmak izi bırakmamışlardı. Ya da, eldiven çıkarılmamış, atılan mermilerden biri elini sıyırıp geçerken eldiveni de yırtmıştı. Yeterdi on beş dakika. Kırıp yırtmak ve öldürmek için yeterliydi.

Vetch, blucinli iki genci görüp onlarla konuşan, aralarında Norman Smith'in de bulunduğu, birahane müşterilerini sorguya çekmek için uzun saatler harcadı. Ve pazartesi akşamı, ülkenin dört köşesindeki polisler o bordo arabayla sahiplerini aramaya başladılar.

Koma halindeki Joan Smith, Stantwich Hastanesi'nde yatıyordu. Zaten Vetch de onun pazar akşamı köşke hiç girmediğini sanıyor ve Eunice'in, Epifani Tapınağından yediyi yirmi geçe çıktık derken yanılmadığına emin olmak için yaptığı soruşturmanın dışında, Joan'la ilgilenmiyordu. Din kardeşleri Eunice'in ifadesini doğruladılarsa da, hiçbiri, Vetch'in memurlarına Joan Smith'in oradan ayrılmadan az önce George Coverdale'i öldürmekten dem vurduğunu bildirmedi. İleri geri konuşurken George Coverdale'den söz ettiğini anlamamışlardı. Bunu bilselerdi bile, Epifani topluluğu üyelerinin istek ve davranışları, seçilmiş kişiler olmayan polislere açıklanmamalıydı.

Gidecek başka yeri olmadığından ve Vetch onu gözünün önünde bulundurmak istediğinden, Eunice'in köşkte kalmasına izin verildi. Mutfağı kullanabilirdi ama salonun kapısı mühürlenmiş, *Radio Times*'ın o sayısı da mühürlü kapının ardında kalmıştı.

George Coverdale'in düşmanı olup olmadığı sorulduğunda, "Bilemeyeceğim," dedi Vetch'e. "Ahbapları çoktu gerçi. Ancak kimsenin Bay Coverdale'i tehdit ettiğini duymadım." Başkomisere bir çay yaptı, Coverdale'lerin hayatlarını, ahbaplarıyla alışkanlıklarını, sevip sevmedikleri şeyleri ve kaprislerini konuşurlarken, katille polis, George'un ölürken üstüne düştüğü, Eunice'in güzelce ovup temizlediği masada otururak çaylarını içtiler.

Greeving halkı Lowfield Hall'da olanları inanmazlıkla, dehşetle, kimileri de büyük bir hüzünle karşılamıştı. Konuşulan tek konu buydu elbette. Gündelik konularla başlayan konuşmalar –akşam yemeğine ne pişirmeli, birinin nezlesi nasıl olmuş, yine yağmur yağacağa benziyor, hava da buz gibi, değil mi?– kaçınılmaz olarak bu toplu cinayete, bu inanılmaz kıyıma değinilmesiyle sonuçlanıyordu. Kim yapabilirdi böyle bir şeyi? İnsan bir türlü inanamıyor, değil mi? Dünyanın sonu ne olacak bilmem doğrusu! Jessica Royston gözyaşı döküyor, bir türlü avutulamıyordu. Mary Caime inşaatçı Eleigh'leri çağırtıp alt katın pencerelerine demir parmaklıklar taktırmıştı. Jameson–Kerr'lar bir daha Lowfield Hall'a ayak basamayacaklarını düşünüyor, emekli albay, George'la çıktıkları sülün avlarını hatırladıkça dehşetle ürperiyordu. Melinda'nın yasını tutan Geoff Baalham, cuma ya da cumartesi akşamüstleri Darağacı Kavşağı'ndan geçmeyi göze alacak kadar toparlanmasının epey uzun süreceğini biliyordu.

Peter Coverdale'le Paula Caswall de köye geldiler. Paula, geçirdiği şokla sarsıntının sonucu olarak rahip Archer'ın evine indikten iki saat sonra düşüp bayıldı. Peter, Cattingham'daki Angel otelinde kalacaktı. Soğuk, nemli akşamlarda, Marleigh'deki Bull otelinde kalan Jeffrey Mont'la buluşuyor, odasını yeterince ısıtmayan elektrik sobasının başında içki içiyorlardı. Peter daha ön-

ce tanışmadığı ve bir gecede bir şişe viskiyi bitiren Jeffrey'den pek hoşlanmamıştı ama, konuşacak biri olmasa aklımı kaçırırım diyordu. Jeffrey de Peter'ın arkadaşlığı olmasa canına kıyabileceğini söylüyordu. Paula'yı yoklamak için rahibin evine de birlikte gittilerse de doktor Crutchley genç kadına yatıştırıcı bir iğne yapıp yatağa yollamıştı.

O günlerde Norwich'te bulunan Jonathan Dexter sevgilisinin öldüğünü gazete haberlerinden öğrendi. Hiçbir şey yapmadı. Ne kendi ana babasını aradı, ne de Peter Coverdale'i. Odasına kapandı, beş gün beş gece bayat ekmekle sütsüz çay içerek orada kaldı.

Norman Smith, bir görev yapar gibi, karısını her akşam yokluyordu. Gitmek istemiyordu aslında. Tek başına yaşamak çok hoşuna gittiğinden, yarı bilinçli, yarı bilinçsiz bir biçimde, Joan'un ölmesini istiyordu ama, hastaneye gitmemesi ne kadar düşünülemeyecek bir şeyse, bu isteği –kendine bile– itiraf etmesi aynı ölçüde olanaksızdı. Karısı hastalanan her koca hastaneye giderdi, o da gidiyordu. Joan hiç kımıldayamadığı, hiçbir şey duyup söyleyemediği için Norman'a olanları anlatamamıştı. Joan'la konuşamadığından, hastane ziyaretine gelen başka kocalarla çene yarıştırarak konuyu irdeliyor, şimdi istediği kadar kalabildiği köy birahanesinde bu olay dilinden düşmüyordu.

Stantwich'teki posta müdürlüğü Joan'ın açıp okuduğu mektuplar konusunda bir soruşturma açıldığına değgin herhangi bir yazı yollamamıştı. Çektiklerine karşın iyimserliğin son kırıntılarını elden bırakmayan Norman, bunu, bir numaralı tanığın ölmüş olmasına bağlıyordu. Ya da posta müdürü Joan'un geçirdiği kazayı haber almış, karısı hastanede yatarken onun başına iş açmak istememişti.

Kamyonet Nunchester'daki bir garaja çekilmişti. Norman otobüse binip Nunchester'a gitti ve garaj sahi-

binden aracın hurdaya çıkarılması gerektiğini öğrendi. Kamyonetin kullanılabilecek parçaları için pazarlık edip anlaşmaya vardıklarında, "Haa," dedi garaj sahibi, "şunu da kanepenin altında bulduk." Norman'a transistörlü radyo gibi görünen bir nesne uzattı.

Norman verilen nesneyi eve götürdü, bir tomar *Yıldızıma Takıl* broşürünün durduğu rafa koydu ve birkaç gün süreyle hiç aklına getirmedi.

23

17 Şubat çarşamba günü, aranan iki gencin temsili resimleri bütün gazetelerde yayınlandı. Gelgelelim Vetch o resimlere pek umut bağlayamıyordu. Tanıklar bir adamın saçının renginin kumral mı, kestane mi olduğunu hatırlamazlarsa, o adamın burnunun ya da alnının biçimini hatırlamaları beklenmezdi. Darağacı Kavşağı'nın birkaç yüz metre ilerisindeki benzincide çalışan biri, uzun boylu esmer genci hatırlamıştı ama, delikanlı kendi benzinini kendi doldurmuş, ancak para alınıp verilirken yüz yüze gelmişlerdi. Benzincinin adamı bile yemin edemezdi. Arabayı hatırlamasının tek nedeni de bordo renkli Morris Minor sayısının çok sınırlı olmasıydı.

Temsili resimler benzincinin, Jim Meadows'la Geoff Baalham'ın ve Blue Boar'un pazar müşterileri olan öbür kişilerin akıllarında kalanlara dayanılarak çizilmişti. Resimler yayınlandıktan sonra köydeki 'cinayet masası'na telefon yağdı. Yüzlerce kişi, gri, yeşil ya da siyah, yahut saygın garajlarda kilit altında duran bordo bir Morris Minor gördüğünü haber veriyordu. Yine de, olayla ilgisi yoktur diye listeden silinmeden önce, alınan her haberin araştırılması gerekiyordu.

Ülkedeki her otelle her pansiyon sahibine, Geoff Baalham'la benzincinin tarif ettiklerine benzer bir araba

kullanan herhangi bir müşterileri olup olmadığı soruldu. Öyle bir araba tanıyorlarsa pazar günü her zamanki park yerinden ayrılıp ayrılmadığını görmüşler miydi? Söz konusu araba şimdi neredeydi? Sorulan sorular yüzlerce kişinin daha telefon etmesiyle sonuçlandı, çarşamba ve perşembe günleri yüzlerce kişi daha –boş yere– polis memurlarının sorularına hedef oldu.

Gelgelelim perşembe günü, Vetch'e otel ya da pansiyon sahibi olmayan bir kadın telefon etti ve aranan aracın tarifine uyan bir araba konusunda bilgi verdi. Greeving'den altmış kilometre ötede, Essex kıyılarındaki Clacton'da, bir karavan kampında oturuyordu. Bir saatten biraz uzun bir süre sonra Vetch kadının karavanında oturmuş, sorular soruyordu.

Karavanlarda yaşayanlar arabalarını kampın bitişiğindeki çamurlu bir tarlaya park ediyorlardı. Bayan Burchall'ın kendi arabası yoksa da, park yerindeki en pis araba olduğu, ayrıca da patlak arka lastiği yüzünden hafifçe yan yatıp çamura gömüldüğü için, bordo renkli Morris Minor hep gözüne batmıştı. Arabayı en son geçen cuma görmüştü. Ondan sonra görüp görmediğini hatırlamıyordu ama, şimdi yerinde yeller esiyordu.

Araba sahibinin Dick Scales adında biri olduğu anlaşıldı. Oturduğu karavana gidildiğinde, uzun yol kamyon şoförlüğü yapan adamın orada bulunmadığı anlaşıldı. Vetch'le memurları kendisine Bayan Scales diyen, ancak daha sonra Scales'le evli olmadığını itiraf eden orta yaşlı bir İtalyanla konuştular. Vetch kadının ağzından '*Mamma mia*!" çığlıklarıyla, ben bir şey bilmiyorum, hepsi Dick'in suçu gibisinden sözlerden başka laf alamadı. Kadın konuşurken dingildeyen iskemlesinde ileri geri sallanıyor, saldırgan bakışlı kırma bir teriye köpeğe sarılıp duruyordu. Dick ne zaman dönecekti peki? Bilmiyordu. Belki yarın, belki öbür gün. Ya araba? Ona arabayı sormanın yararı yoktu, o bir şey bilmiyordu, arabadan

anlamaz, araba kullanmayı da bilmezdi. Noel'den beri Milano'da, ailesinin yanındaydı zaten, daha bir hafta önce dönmüştü ve keşke bu soğuk, korkunç ülkeye, bu imansız insanların arasına hiç ayak basmasaydı.

Polisler Dick Scales'i M 1 otoyolunda bekledilerse de, nasıl olduysa, gözden kaçırdılar. Vetch de durumu gözden geçirdikçe rahatsız oluyordu. Suçu işleyenler Scales'le o kadınsa, nasıl olmuş da benzincinin adamı, Carter'lar, Baalham'lar ve Meadows'lar, uzun boylu esmer bir gençle elli yaşındaki bir adamı birbirine karıştırmışlardı?

Lowfield Hall'da, salon kapısı hâlâ mühürlü duruyor, Eunice mutfağa indikçe günde birkaç kere o mührün önünden geçiyordu. Salona girmeyi hiç düşünmedi. Girmek isteseydi, pek fazla güçlük çekmezdi. Çünkü bahçeye açılan camlı kapılar kilitliyse de, anahtar, silah odasındaki kancada asılı duruyordu. Polisler de bazen öyle dalgınlıklar yaparlar. Ne var ki bu olayda, temkinsizlikleri ne onlara zarar verdi, ne de Eunice'e yarar sağladı. Eunice, kendisini suçlu gösterebilecek tek delilin o kapının ardında olduğunu bilmiyordu. Zaten polisler de delili, daha doğrusu delil olarak kullanabilecekleri nesneyi görmüş, çöpe atılması gereken bir şey diye düşünüp geçmişlerdi.

Tek delil mi? Evet. Çünkü Eunice onu ele geçirebilmiş, üstündeki yazıları okuyabilmiş olsaydı, çoktan ikinci delilin peşine düşmüştü. Başka türlü söylemek gerekirse, ikinci delilin ne olduğunu anlar, zamanı geldiğinde, onu hiç düşünmeden, kayıtsızlıkla karşılayıp göz ardı etmezdi.

Sakindi, kendini güvende hissediyordu. Televizyon seyrediyor, dondurucuyu talan ederek kendine doyurucu, besleyici yemekler pişiriyordu. Yemek aralarında çikolata atıştırıyordu. Hem de her zamanki tayınından fazlasını. Çünkü gerçek bir sinir gerginliği içinde değilse bi-

le, her gün polislerle yüz yüze gelmekten biraz rahatsız oluyordu. Şeker çikolata stokunu yenilemek için, alışkanlığını elden bırakamadan bütün gün çiklet çiğneyen Norman Smith'in artık tek başına işlettiği bakkal dükkânına gitti.

O sabah Bayan Elder Barnstaple telefon ederek dükkâna uğrayacağını, Joan'un dağıtamadığı *Yıldızıma Takıl* broşürlerini alacağını bildirmişti. Norman broşürleri raftan indirirken kamyonetten çıkan nesneyi de buldu. Gelgelelim Eunice'e göstermedi. Ona üç pralinli Mars satarken kısaca değindi yalnızca.

"Joan senin radyonu ödünç almış mıydı hiç?"

Eunice, "Benim radyom yok," diyerek geleceğini ve özgürlüğünü garanti edebilecek bir armağanı geri çevirdi. Joan'un sağlığını sormadan, selam söylemeye gerek duymadan çıkıp gitti. Ortalıkta her zamankinden daha az polis bulunduğunu, Vetch'in arabasının köy odasının önündeki her zamanki yerinde durmadığını, o anda gelen Bayan Barnstaple'ın otomobilini aynı noktaya park ettiğini belli belirsiz bir ilgiyle gözlemledi, kadını başıyla selamlayıp küçük, cansız gülümsemelerinden biriyle ödüllendirdi.

Norman Smith ikinci konuğunu eve, salona aldı.

"Şu küçük teybiniz pek güzel," dedi Bayan Barnstaple.

"Teyp mi o? Ben radyo sanmıştım."

Bayan Barnstaple teyp olduğuna emindi. İyi ama Norman'ın değilse kimindi peki? Norman onu da bilmediğini, Joan kaza geçirdikten sonra kamyonetten çıktığını, belki de Epifani Birliği'nin üyelerinden birine ait olduğunu söyledi. Bayan Barnstaple öyle olduğunu hiç sanmıyordu; yine sorup soruşturacaktı.

Yapısında merak denen şeyin bir kırıntısı bulunan herkes, bu konuşmadan sonra teybi kurcalar, çalıp dinlerdi. Norman öyle yapmadı. Teybi çalsa, ya ilahiler ya

da birinin günah çıkarttığını duyacağına kuşkusu yoktu. Yeniden boş rafa kaldırdı ve Barbara Baalham'ın istediği uçak postası zarfını vermeye gitti.

Bundan birkaç saat önce, artık enikonu kaygılanan Dick Scales Londra'nın kuzey-batısından Clacton'daki karavan kampına hareket ettiği sırada, uzun siyah saçlı bir genç de Hendon Polis Karakoluna girerek -deyim yerindeyse- teslim oldu.

Cuma. Cenazelerin kaldırılacağı gün.

Tören öğleden sonra ikide yapıldı ve gelmeyen kalmadı. Basın oradaydı. Özenle seçilmiş birkaç polisle birlikte. Brian Caswall, Londra'dan, Audrey Coverdale, Potteries'den geldi. İçtiği içkilerden ötürü epey kötü (belki de daha iyi) bir durumda olan Jeffrey Mont oradaydı. Eunice de. Ayrıca da Jameson-Kerr'lar, Royston'lar, Mary Cairne, Baalham'lar, Meadows'lar, Higgs'ler ve Newstead'ler. Giles Caswall'ın vaftiz günündeki kadar pırıl pırıl, masmavi bir göğün altında, rahibin arkasından yürüyen akrabalar kilisenin kapısından çıkıp daracık, dolambaçlı patikada yürüyerek kilise mezarlığının güney-doğu köşesine gittiler. Doğudan esen rüzgâr, porsukağaçları ve karaağaçlar; George Coverdale o ağaçların altında mezar yeri almıştı, karısı, kendisi ve kızı oraya gömüldü.

Rahip Archer mezar başında yaptığı konuşmaya Hazreti Süleyman'ın şu sözüyle başladı: "İnsanların gözüne cezalandırılmış gibi görünseler bile, umdukları ölümsüzlük kazanmaktı ve bu cezayı çektikten sonra ödülleri çok büyük olacaktı..."

Babasının isteği üzerine, Giles'ın cesedi Stantwich'te yakıldı, düzenlenen kısa törene çiçek gönderilmedi. Coverdale'lere gelen çelenkler Peter'ın düşündüğü şekilde Stantwich hastanesine -Joan Smith'in yattığı odayı süs-

lemek için mi?– gönderilemeden, Şubat ayazında bir saatte buruşup pörsüdü. Eva Baalham'ın önerisiyle, Eunice de cenazeye bir demet kasımpatı yollamıştı ya, çiçekçinin ertesi hafta yolladığı faturayı ödemedi.

Törenden sonra kadını Peter götürdü köşke; yukarı çıkıp biraz uzanmasını da salık verdi. Pralinli Mars'larıyla televizyonunu düşünen Eunice karşı çıkmadı. Peter da onun ve polislerin yokluğundan yararlanarak mutfaktaki masayı bahçeye çıkardı, donuk kızıl güneş ufka doğru alçalırken parça parça edip karadiken çitinin yanında ateşe verdi.

Vetch cenazeye katılmamıştı. Londra'daydı o. Londra'da, Keith Lovat'ın Hendon polislerine anlattıklarını bir de onun ağzından dinledikten sonra, delikanlıyla birlikte West Hendon'a, Michael Scales'ın bir, Lovat'ın ikinci bir odasını kiraladıkları eve gitti. Bahçenin ucunda çitle çevrilmiş üç garaj, garajların yanındaki beton düzlükte de üstü branda beziyle örtülü bir araba görülüyordu. Lovat arabayı gösterdi. Branda bezini kaldırınca, Lovat'ın, geçtikleri pazar Michael'ın babası Dick Scales'den aldığını söylediği bordo rengi Morris Minor ortaya çıktı.

Lovat arabanın seksen sterline satılığa çıkarıldığını, Michael'la kendisinin pazar günü arabayı görmek için trenle Clacton'a gittiklerini anlattı. Clacton'a saat üçte ulaşmışlar, karavanda, Lovat'ın Maria dediği kadınla ve Dick Scales'le yemek yemişlerdi. Lovat İtalyan kadından söz ederken zaman zaman da Michael'ın üvey annesi diyordu.

"Maria'nın küçük bir köpeği var," diye sürdürdü. "İtalya'dan gelirken yanında getirmiş. Sepete koyup üstünü örtmüş, gümrükten kaçak geçirmiş. Huysuz bir hayvandı. Ben hiç yanına sokulmadım ama Michael köpekle oyun oynamaya kalktı. Hayvanı kızdırıyordu aslında." Vetch'e baktı. "Ne olduysa o yüzden oldu zaten."

Morris Minor'ın patlak lastiğinin yerine yedek lastiği

taktıktan sonra, saat yedide evlerine arabayla dönmeye karar vermişlerdi. Ancak onları Londra'nın doğusuna ulaştıracak olan A 12 otoyolundan değil, önce batıya, Gosbury'ye, sonra güneye Dunmow'a gidecekler, Londra'ya A 11 otoyolundan girecek, ardından, North Circular'dan Hendon'a çıkacaklardı. Yola çıkmadan Michael köpekle oynamaya başlamıştı yine. Hayvana bir parça çikolata uzatıyor, tam alacağı sırada geri çekiyordu. Sonunda köpek Michael'ın sol elini ısırmıştı.

"Yine de yola koyulduk. Maria yarayı bir mendille sarmıştı. Ben, eve döner dönmez bir doktora görün diyordum. Köpeği kaçak getirdikleri için Dick'le Maria biraz telaşlandılar. Dick, yakalanırsak yüzlerce sterlin ceza yeriz diyordu. O arada yaradan akan kan mendilin dışına sızdığı halde, Mike doktora, hastaneye falan gitmeyeceğine söz verdi, oradan ayrıldık. Ben de yolu kaybettim. Köy yolları çok karanlıktı, ben de Gosbury sapağını geçtiğimi sanıyordum. Doğru yoldaymışım oysa. Onu sonradan anladım. Mike hayvanların bir süre karantinada tutulmadan ülkeye giremeyeceklerini bilmiyormuş. Onu anlattım, neden diye sordu. Kuduz hastalığının yayılmasını önlemek için dedim. O zaman çok korktu. Ve her şey öyle başladı."

Gosbury yolu sanarak Greeving yoluna sapmışlardı az sonra. Saat? Sanırım sekize yirmi vardı, dedi Lovat. Greeving'deki birahaneye girince Mike ellerini yıkamış, bir duble konyak içmişti. Onlara söylenen yoldan gidip benzinciye girdiklerinde, Lovat, yanlış yolda olduklarını sanarak yarım saat önce çıktıkları yola, Gosbury yoluna döndüklerini anlamıştı.

"Mike çok telaşlıydı. Kuduz olacağım diye korkuyor, babasının başına iş açmamak için hastaneye gitmeye de çekiniyordu. Eve on bir sularında vardık. O araba altmış kilometreden fazla hız yapamıyor. Eve gelince park ettim, üstüne de örtü örttüm."

Ya Lowfield Hall? Greeving'e girerken ve çıkarken iki kere köşkün önünden geçmiş olmalıydılar.

Lovat ilk kez duraladı. Greeving yolundan geçerken tek bir ev bile gördüğünü hatırlamıyordu. Meadows'ların çiftlik evinin yoldan hem biraz yüksekte kaldığını, hem de kavşakla köy arasındaki tek dönemecin üstünde bulunduğunu düşününce, Vetch bunu biraz tuhaf bulduysa da üstelemedi. Lovat, aranan kişilerin Michael'la kendisi olduğunu salı günü anladığını söylüyordu. Michael'a karakola gidelim diye yalvarmış, ancak babasıyla bir telefon konuşması yapan Michael buna yanaşmamıştı. O arada yarası da iltihaplanıp şişmişti. Çarşambadan beri işe gitmiyordu.

Perşembe sabahı, Dick Scales İngiltere'nin kuzeyindeki bir yerden, bir kulübeden telefon etmiş ve oğlunun durumunu öğrenince güneye iner inmez onlara uğrayacağını söylemişti. Hendon'a geldiğinde saat akşamın dokuzuydu. O, Michael ve Keith Lovat bütün gece oturup konuşmuşlardı. Dick oğlunun bir doktora giderek elini ısıran köpeğin başıboş bir köpek olduğunu söylemesini, arabadan, karavan kampına gidişlerinden hiç söz etmemesini istiyordu. Michael bu isteği uygun bulmuştu. Lovat kendi görüşünü onlara kabul ettirememiş, gün geçtikçe başlarının daha büyük bir derde girdiğini, polis soruşturmasını engellemekle suçlanabileceklerini anlatamamıştı. Kaldı ki bu durumdan ötürü arabasına gereken onarımı yaptırtamıyordu ve görebildiği kadarıyla, arabayı belki aylarca kullanamayacaktı. Sonunda kendi aklıyla hareket etmeye karar vermiş, Dick gidince evden çıkıp Hendon Polis Karakolu'nun yolunu tutmuştu.

Michael Scales de buna benzer bir ifade verdiyse de tam tamına değil. Scales pis bir odada yatakta yatıyordu. Sol kolu dirseğine kadar şişmiş, yol yol kızarmıştı. Vetch'le polis memurunu görünce ağlamaya başladı. Vecth, araba, kuduz korkusu yaratan köpek ve Greeving

köyündeki birahane ziyareti konularında her şeyi bildiğini söyleyince itiraf etti. Lovat'ın anlatmadığı bir noktayı da açıkladı. Greeving'e girerken, aydınlık bir evin bahçe kapısında durmuşlardı. Lovat, Gosbury'ye hangi yoldan gidileceğini sormak için arabadan inmiş, ancak kapıyı çalmaya çekinmişti. Giyeceklerinden ötürü, diyordu Scales; arabayla uğraştığı için üstü başı kir pas içindeydi.

Lovat biraz mırın kırın ettikten sonra olayı doğruladı. "Ama kapıyı hiç çalmadım," dedi. "Gecenin o saatinde, o ıssız yerde, insanları korkutmak istemedim."

Doğru olabilirdi. Vetch iki gencin o güne kadar gördüğü en tabansız, en kararsız insanlar arasında sayılabileceğini düşünüyordu. Evi tarif etmesi istenince, "Büyük bir köşktü," dedi Lovat, "Ön kapının iki yanında ikişer pencere vardı." Araba yolunda durup karar vermeye çalışırken *içerden müzik sesi geldiğini* de ekledi. Saat kaç mıydı? Sekize yirmi vardı. Scales, belki de çeyrek vardı diyordu.

Vetch, Maria Scales'i karantina yasasını çiğnemekle suçladı, Michael Scales hastanaye kaldırılarak özel bir odaya yatırıldı. Lovat konusunda ne yapılabilirdi? Onu cinayetle suçlamak için yeterli delil yoktu ama, Vetch bir–iki dümen çevirince başhekimin Lovat'ı da hastaneye yatırıp gözaltında tutmasını sağladı. Gençlerin ikisi de emin bir yerdeydiler artık. Biraz soluk alma fırsatını bulan Vetch saat ve müzik konularında söylenenleri düşünmeye başladı.

Ne müziği? Coverdale'lerin radyoları da, pikapları da, televizyonları da oturma odasındaydı. Dolayısıyla, öyle söylemesi için herhangi bir neden yoksa da, müzik sesini Lovat uydurmuş olmalıydı. Scales'le onun Lowfield Hall'a çok daha erken bir saatte gelip Coverdale'leri öldürmüş olmaları –Hangi nedenle?– mantığa çok daha uygundu. Nedenini bulmak Vetch'e düşmezdi. Elimizi yıkayabilir miyiz, telefonunuzu kullanabilir miyiz, bir bar-

dak su içebilir miyiz deyip köşke girebilirlerdi. George Coverdale'le üvey oğlu da güç kullanarak onlara engel olmaya çalışmışlardı belki. Olabilirdi. Lovat saat konusunda yalan söylemişse, zamanlama da uygundu.

Vetch yardım sağlamak için genç Coverdale'lere başvurdu. Audrey Coverdale, kafasını kurcalayan, ancak suçluların bulunmasıyla ilgisi olmayacağını düşündüğü bir noktayı ortaya attı.

"Benim anlayamadığım, o saatlerde *Don Juan*'ı izlemekte olmayışları. Dünya yıkılsa Jacqueline o programı kaçırmak istemezdi. Ateşli bir futbol meraklısının dünya kupası finalini kaçırması gibi bir şey bu!"

Ama televizyon oturma odasındaydı, Coverdale'ler de yediden sonra o odada oturmuş olamazlardı çünkü salonda kahve içmişlerdi ve saatler konusunda ne cambazlık yapılırsa yapılsın, yediden önce kahve içmeye başladıkları düşünülemezdi. Öte yandan –suçlu ya da suçsuz– Lovat müzik duyduğunu ileri sürüyordu. Pazar öğleden sonra, Vetch salonun kapısındaki mühürü sökerek olay yerine döndü. Televizyonun o odaya getirildiğini gösterecek işaretler aradıysa da bulamadı. O arada, operanın kaçta başladığını öğrenmeyi düşündü. İsteseydi, o haftanın *Radio Times*'ını herhangi bir gazeteciden alabilirdi. Öyle yapacağına, niçin sehpanın üstündeki *Observer*'ı kaldırdığını, niçin bunun altında bir *Radio Times* bulunabilir diye düşündüğünü, bu güne kadar kendisi de anlayabilmiş değildir. Ancak *Radio Times* gerçekten oradaydı. Aradığı sayfayı bulunca kan lekelerini gördü. Memurlarından biri o sayfayı daha önce görmüşse bile ona bir şey söylenmemişti. Sayfanın sağındaki boşluğa, kan lekelerinin arasına ve altına, biri, elyazısıyla üç kısa not tutmuştu.

Uvertür kesilmiş. La Ci Darem*'in son mezürü o kadar yükselmemeliydi herhalde. M.'deki kayıttan dinleyip bakmalı.*

Jacqueline'in elyazısının başka örneklerini de gördüğünden, Vetch bu notları onun tuttuğunu hemen anlamıştı. Yazıların, opera programı izlenirken yazıldığı da kolayca anlaşılıyordu. Demek ki kadın operanın bir bölümünü izlemişti. Programın yedide başladığı da kesindi. En yakındaki uzman –kendisi müzikten anlamadığından onun da ne kadar uzman olduğunu bilmiyordu ya– Audrey Coverdale'di. Kapıyı yeniden mühürletti, Eunice'in demlediği çayı içmek için on dakika daha orada oyalandı. Konuşurlarken, Eunice sekize beş kala (ya da beş geçe) eve girdiğinde müzik sesi duymadığını söyledi. Televizyon hep oturma odasında dururdu, o cesetleri bulduğu zaman da oturma odasındaydı. *Radio Times* Vetch'in çantasına kilitlenmiş, Eunice'in ayaklarından bir–iki metre ötede duruyordu.

Audrey Coverdale ertesi sabah işinin başında bulunmak zorunda olduğundan köyden ayrılmaya hazırlanıyordu. Notların Jacqueline'nin yazısı olduğunu doğruladı, kan lekelerini görünce ürperdi ve kocasının orada bulunup lekeleri görmediğine sevindi.

Vetch, "Bunların anlamı ne?" diye sordu.

"*La Ci Darem* birinci perdenin üçüncü sahnesindeki bir düettir." Audrey, *Don Juan* operasındaki her aryayı ezberden söyleyebilir, her birinin, operanın kaçıncı dakikasında çalınıp söylendiğini –üç beş dakikalık bir yanılma payıyla– açıklayabilirdi. "Saat kaçta çalınmış diye soracak olursanız... Durun bakayım... Uvertür başladıktan kırk dakika sonra falan."

Yani sekize yirmi kala. Vetch ona inanmamıştı. Bu amatörlere danışmak yararsızdı zaten. Pazartesi sabahı çavuşlarından birini Stantwich'e gönderip operanın plağını aldırdı. Köydekilerin birinden ödünç aldığı pikaba koyup çalınca, *La Ci Darem*'in, Audrey'nin dediği saatte, yani uvertür başladıktan kırk iki dakika sonra çalındığını hayret ve sıkıntıyla fark etti. Jacqueline, *uvertür kesil-*

miş diye bir not almıştı. Belki operanın başka yerleri de kesilmişti. Vetch, BBC'ye telefon etti, onlar da kendi ses bantlarını yolladılar. Operanın birkaç yeri kesilmişti gerçekten. Ama birinci perdenin üç sahnesinde yapılan kısaltmaların tümü üç dakikadan fazla tutmuyordu ve o bantta, *La Ci Darem* uvertür başladıktan otuz dokuz dakika sonra çalınıyordu. Öyleyse, yediyi otuz dokuz geçe Jacqueline hayattaydı, aklını televizyon programına verecek kadar rahat ve sakindi. Katillerin eve o saatte girmiş olduklarını düşünmek mantıksızlıktı, olacak iş değildi. Lovat'la Scales'in sekize on kala birahanede oldukları dokuz ayrı tanık tarafından doğrulanmıştı. Lovat köşkten ayrıldıktan sonra, sekizi beş geçeden önce –saatin beş geçe diye düşünülmesi zorunluydu artık– başka biri girmişti Lowfield Hall'a.

Vetch, elinde bulunan tek somut kanıtı, Jacqueline'in tuttuğu kısa notları inceliyordu.

24

Norman Smith, *East Anglian Daily Times* gazetesinin küçük ilanlarına bakarken birinin, elden düşme bir teyp aradığını gördü. Pek fazla düşünmeden telefona uzandı. Bayan Barnstaple sorup soruşturmuşsa da teybin sahibi çıkmamıştı, Joan da hâlâ kimseyle iletişim kuramadan, konuşamadan yatıyordu. Teybi polise götürmek de Norman'ın aklına gelmemişti. Daha doğrusu gelmişti de, adamlar çok daha önemli işlerle uğraşırken böyle incir çekirdeğini doldurmayacak bir şey için başlarını ağrıtmak istememişti. Ayrıca, teyp elli sterlin falan ederdi ve şu arabasız durumunda elli sterlin Norman'ın çok işine yarardı. Kamyonetin üç paralık sigorta bedeline elli sterlin eklenince, hurdaya çıkanın yerine, yine ay-

nı derecede külüstür bir araba alabilirdi belki. Numarayı çevirdi. İlanı veren John Plover adında, bağımsız çalışan bir gazeteciydi, ertesi gün köye geleceğini söyledi.

Öyle de yaptı. Teybi görür görmez satın almakla kalmadı, Norman'ı arabasıyla Stantwich'e kadar götürüp hastanenin ziyaret saatini kaçırmamasını da sağladı.

Bu arada Vetch *Radio Times*'ın kenarına yazılanlardan biraz daha bilgi edinmeye çalışıyordu. *M'deki kayıt* pek önemli görünmüyordu. Son mezürdeki yükseliş her neyse, onun için değilse bile, Vetch operanın müziğini iki ayrı plaktan dinlemişti zaten. Ve hiçbir şey o aryanın saatini değiştiremez, on dakika öncesine alamazdı. Ancak Jacqueline aryayı televizyondan dinlemeden, belki öğleden sonranın bir saatinde, Melinda'nın plağından ya da bandından dinlemiş ve televizyon yayınını onunla karşılaştırmak istemişse o zaman başkaydı. Gelgelelim yazdıkları bunun tersine işaret ediyordu. Dahası, Vetch köşkün hiçbir yerinde bir *Don Juan* plağı ya da bandı bulamamıştı.

Peter Coverdale, "Kız kardeşimin klasik müzik plağı alacağını sanmıyorum," dedi. "Yalnız babam Noel'de ona bir teyp vermişti."

Vetch gözünü dikip baktı. "Evde teyp falan yoktu."

"Üniversiteye dönerken yanında götürmüştür herhalde."

Ortaya çıkan olasılık, gerçekçi bir polisin rüyalarında bile görmeyi umamayacağı bir durum yaratıyordu. Katiller eve girdiklerinde Melinda'nın teybi çalışıyorsa, cinayet saati kesin olarak belirlenebilir, katillerin sesleri bile kayda geçmiş olabilirdi. Bunu düşünmek bile istemiyordu. Katillerin ilk işi o bandı çıkarıp yok etmek, sonra da teybin kendisini bir yana atmak olmuştu mutlaka. Gözde tanık, güvenilir tanık Eunice Parchman çağırıldı.

"Babasının Noel'de ona öyle bir şey verdiğini hatırlıyorum," dedi. "Deri bir muhafazası vardı, odasında dururdu. Tozunu da ben alırdım. Ocakta okuluna dönerken yanında götürdü, bir daha da eve getirmedi.." Doğruyu söylüyordu Eunice. Melinda'nın sevgilisiyle yaptığı telefon konuşmasını dinlediği günden sonra görmemişti teybi. Joan, deliliğinde bile Eunice'in asla olamayacağı kadar akıllı davranan Joan, teybi alıp köşkten çıkmış, Eunice onun elinde bir şey taşıdığını fark etmemişti.

Vetch'in adamları üniversite kentini altüst eder, teybi bulmak için Melinda'nın tanıdığı herkesi sorguya çekerlerken, Eunice, Darağacı Kavşağına kadar yürüyüp Stantwich otobüsüne bindi. Norman Smith'i, hastane koğuşlarından birinin bitişiğindeki küçük odada, karısının başında otururken buldu. Hastaneye gideceğini söylememişti Norman'a. Norman hangi nedenle geliyorsa, o da aynı nedenle gelmişti. Doğrusu bu olduğu için. İnsan tanıdıklarının düğünlerine ve cenazelerine gittiği gibi, hasta tanıdıklarına da hastane ziyaretine giderdi. Joan da çok hastaydı. Gözleri kapalı sırtüstü yatıyordu. Üstündeki battaniyeler hafifçe inip kalkmasa, ölü sanılırdı. Eunice kadının yüzüne baktı. Şu branda bezinin üstünde boya bulunmadığı zaman neye benzediğini merak etmişti. Joan'un yüzü branda bezine benziyordu gerçekten; koyu sarıydı, çizik çizikti. Eunice branda bezine seslenmedi.

Eğilip yatağın altında toz bulunmadığını görünce, Norman'a, "İyi iş yapıyorlar, değil mi?" dedi. Norman, serumla beslenen, tertemiz çarşaflarda yatan karısından söz edildiğini sanmış olabilirdi çünkü hiç karşılık vermedi. Farklı nedenlerle, ikisi de, Joan'un sürgit o durumda kalacağını umuyorlardı, aynı otobüsle köye dönerlerken, ikisi de, bu bitkisel hayatın fazla uzun sürmemesi dileğini dile getirdiler.

Vetch, son bir umutla, Lowfield Hall'un –nicedir kullanılmayan bodrum dahil– tepeden tırnağa aranmasını emretmişti. Bu aramadan da bir sonuç çıkmayınca donmuş toprakları, çiçek tarhlarını kazmaya başladılar.

Eunice polislerin ne aradıklarını bilmiyor, pek de aldırmıyordu. Çaylar demleyip adamlara taşıyordu polis dostu Eunice. Onun çok daha önemli gördüğü konu, parası, daha doğrusu parasızlığıydı. George Coverdale aylığını ayın son cuma gününde öderdi hep. Şubat ayının son cuması, ayın yirmi altısı, ertesi gündü ama, şimdilik, Peter Coverdale babasından ona miras kalan bu görevi yerine getireceğini gösteren bir şey söylememişti. Eunice bu unutkanlıktan hiç hoşlanmamıştı. Telefonu kullanmaya niyeti yoktu. Cattingham'a kadar yürüyüp Peter'ı otelinde aradıysa da Peter o arada otelde değildi. Eunice bilemezdi ama, Peter, kız kardeşini Londra'ya, kocasıyla çocuklarının yanına götürüyordu.

Vetch ertesi sabah köşke uğradı, Eunice de onu aracı olarak kullanmaya karar verdi. Scotland Yard Cinayet Masasından Dedektif Başkomiser Vetch de bu görevi seve seve yerine getireceğini söyledi. O gün Peter Coverdale'i arayacak ve Bayan Parchman'ın durumunu bildirecekti.

"Kakaolu pasta yaptım," dedi Eunice. "Çayla birlikte bir parça getireyim mi?"

"Çok naziksin, Bayan Parchman."

Aslı aranırsa, Eunice pastanın bir dilimini değil, tümünü feda etmek zorunda kalacaktı çünkü Vetch saat on birde oturma odasında Suffolk Polis Örgütü'nün üç yetkilisiyle toplantı yapmaya karar vermişti. Eunice çay servisini yaptıktan sonra, "Sağolun, efendim," diye mırıldandı ve kendi öğle yemeğini hazırlamak için mutfağa çekildi. Tam on ikide, artık mutfak masası olmadığı için tezgâha yanaşıp yemeğe başladığında, Vetch'in çavuşu, yanında Eunice'in daha önce görmediği bir adamla birlikte silah odasından eve girdi.

Çavuş, içinde büyücek bir nesne bulunduğu anlaşılan koca bir zarfla gelmişti. Vetch'in oralarda olup olmadığını sordu gülümseyerek.

Kime 'efendim' deneceğini, kime denmeyeceğini çok iyi bilen Eunice, "Oturma odasında," diye söylendi. "Yanında da bir sürü adam var."

"Sağol. Biz yolu buluruz." Çavuş koridora açılan kapıya yönelmişti ama yanındaki genç adam olduğu yerde durmuş Eunice'e bakıyordu. Beti benzi ağarmıştı. Eunice, adam gibi karşılık vermemiş de onlara küfretmiş gibi, gözleri iri iri açılmış, yüzü allak bullak olmuştu. Eunice üç hafta önce Melinda'yı aynı mutfakta, aynı yüz ifadesiyle gördüğünü hatırladı, çavuş, "Böyle gelin, Bay Plover," deyip adamı dışarı çıkarınca epey rahatladı.

Bulaşıklarını elde yıkadı, son çikolatasını yedi. Gerçekten de son çikolatası olacaktı bu. Vetch'in Peter Coverdale'le aylık konusunu konuşup konuşmadığını merak etti. Dışarıdaki polisler doğudan esen rüzgârın, ara sıra atıştıran karın altında bahçeyi kazıyorlardı hâlâ. O gece en sevdiği dizi, Hollywood'da –belki de Malibu Beacht'te– görev yapan Dedektif Steve dizisi vardı ama aylığını alacağını bilirse programı daha büyük bir keyifle seyredebilecekti doğrusu. Antreye çıktı ve müzik sesi duydu.

Oturma odasının kapısının arkasından geliyordu müzik. Demek pek önemli bir işe engel olmayacaktı. Tanıyordu o müziği, daha önce de duymuştu. Babasının söylediği parçalardan biri miydi? Televizyonda mı duymuştu yoksa? Birileri yabancı dilde şarkı söylediğine göre babasından duymuş olamazdı.

Kapıyı tıklatmak için elini havaya kaldırmışken, içerideki birinin müzik sesini bastıran bir sesle haykırdığını işitince eli yanına düştü.

"Tanrım!"

O sesi tanıyamamıştı ama ikincisi, ağır beyin hasarından ötürü şimdi hiç duyulmayan ikinci ses tanıdıktı.

"Geri dön. Silahlıyız biz."

Sonra da öbürleri. Ve kendi sesi. Hepsi müzik sesiyle başabaş gidiyor, korku ve telaş zaman zaman müziği bastırmalarına yol açıyordu.

"Kocam nerede?"

"Mutfakta. Öldü o!"

"Delisiniz siz! Aklınızı kaçırmışsınız! Kocamı istiyorum. Bırak beni, kocama gideceğim. Giles! Telefon... Hayır! Hayır! Giles..."

Eunice, günlerin gerisinden Eunice'e seslendi. "Oturun en iyisi. Başınıza gelecek var çünkü."

Joan'un çatlak sesle gülüşü. "Ben göklerdeki efendimizin elçisiyim." Bir silah sesi. Bir daha. Müziğin gerisinde, çığlıklar, yere düşen ağır bir şeyin sesi. Kızın, "Lütfen! Lütfen!" diye bağırışı ve yeniden doldurulan tüfeklerin patlaması. Müzik, müzik. Sessizlik."

İçeride olanlar, Coverdale'lerin öldürülüşünü yeniden sahneleyen, aklının almadığı olaylar sonuçlanıp onu cezalandırmadan önce yukarı çıkarak yeniden valizlerini toplamayı düşündü Eunice. Ne var ki beyni uyuşmuştu, eskisi kadar bile mantık yürütemiyordu. Ona her zaman çok iyi hizmet veren iri, güçlü bedenine güvenerek merdivene doğru yürümeye başladı. O zaman gövdesi, sahip olduğu tek şey de onu yüzüstü bıraktı. Merdivenin önünde, dokuz ay önce eve girdiğinde upuzun aynadan yansıyan görüntüsüne bakarak hayret ve hayranlık duyduğu noktada, dizleri kıvrıldı ve Eunice Parchman bayıldı.

Düşerken çıkardığı ses, cesaret toplayıp bandı, şimdi iskemlelerinde kaskatı oturan, yüzleri sararan polislere bir kere daha dinletmeyi düşünen Vetch'in dikkatini çekti. Dışarı çıkınca kadını yerde buldu. Gelgelelim ne yerden kaldırmaya katlanabilecekti, ne de elini sürmeye.

25

Joan Smith hastanede hiç konuşmadan, kıpırtısızca yatmaktadır hâlâ. Kalbini ve akciğerlerini çalışır durumda tutan bir makineye bağlıdır. Tıp tanrıları, o makineyi durdurmanın kadına iyilik yapmak anlamına gelip gelmeyeceğini kararlaştırmaya çalışmaktadırlar. Kocası, Wales'deki bir postanede çalışmakta. Adını değiştirmemiştir. Ne de olsa Smith çok sık rastlanan bir isimdir.

Peter Coverdale hâlâ ekonomi politik dersi okutuyor. Paula, babasıyla Melinda'nın ölümlerinin yarattığı sarsıntıyı bir türlü atlatamadı. Son iki yıl içinde üç kere elektro–şok tedavisi uygulanması gerekti. Jeffrey Mont çok içiyor ve Joan Smith'in Eunice Parchman'la yaptığı ikinci konuşmada ona layık gördüğü duruma düşeceğe benziyor. Bu üç kişi mahkemelerle, davalarla uğraşıyorlar boyuna. Çünkü Jacqueline'in oğlundan önce mi, sonra mı öldüğü bir türlü belirlenemedi. Önce öldüyse, çok kısa bir süre için, Giles köşkün sahibi olmuştu, dolayısıyla Lowfield Hall şimdi babası Jeffrey Mont'un malıydı. Ama o annesinden önce ölmüşse, Lowfield Hall George'un varislerine kalmış demekti. Kasvetli köşk.

Üniversiteyi birincilikle bitirmesi beklenen Jonathan Dexter sınıfının üçüncüsü oldu. Gerçi o cinayetlerden kısa bir süre sonraydı. Şimdi Essex'deki bir deneme lisesinde öğretmen. Melinda'yı unuttu sayılır. Fen bölümü öğretmenlerinden bir kızla geziyor.

Barbara Baalham kız doğurdu. Geoff'un ilk seçimi olan Melinda adı ölümü hatırlattığından, adını Anne koydular. Eva, Jameson–Kerr'lara temizliğe gidiyor ve saatte yetmiş peni alıyor. Greeving halkı hâlâ Sevgililer Günü Kıyımı'nı konuşuyor; özellikle de yaz akşamları turistlerle dolan Blue Boar'da.

Bury St. Edmonds'da tarafsız bir jüri heyeti bulunamadığı için, Eunice Parchman Londra'da yargılandı. Ömür boyu hapis cezası aldıysa da, on beş yılda çıkabileceği söyleniyor. Kimileri bunun gülünç denilecek kadar hafif, yetersiz bir ceza olduğunu ileri sürdüler. Eunice cezalandırılmıştı oysa. Ölümcül darbe karardan da, hükümden de önce indi. Darbe, savunma avukatının suçlunun okuma yazma bilmediğini, yargıca, savcıya, polislere, basın locasında not tutan gazetecilere, salondaki dinleyicilere, bütün dünyaya açıkladığı anda inmişti.

"Ümmi mi?" dedi Yargıç Manaton. "Okuma bilmiyor musunuz yani?"

Yargıç diretince, Eunice karşılık verdi. Kıpkırmızı bir yüzle, titreyerek karşılık verdi ve kendisi gibi sakat, kendisi gibi özürlü olmayanların bunu kâğıtlara yazdıklarını gördü.

Eunice'i, temel kusurunu ortadan kaldırarak ıslah etmeye çalıştılar. Bu çabalara olanca gücüyle karşı koyuyor. Artık çok geç. Onu değiştirmek için de, yaptıklarını, yol açtığı olayları değiştirmek için de çok geç.

Toz, Küller, Zarar, Yokluk, Yıkım, Umutsuzluk, Delilik, Ölüm, Kurnazlık, Çılgınlık, Sözcükler, Peruklar, Paçavralar, Koyun Postu, Yağma, Emsal, Kuşdili, Hile ve Ispanak.

RUTH RENDELL

TAŞTAN HÜKÜM

Türkçesi
ARMAĞAN İLKİN

Eunice Parchman,
okuma yazma bilmediği için öldürmüştü
Coverdale ailesini.
Cinayetin gerçek bir nedeni de yoktu,
önceden tasarlanmış bir plan da;
bu işten ne kazanç sağladı, ne
güvene kavuştu. İşlediği suçtan ötürü,
Eunice Parchman'ın özrünü yalnızca
bir aile ya da bir avuç köylü değil,
bütün ulus öğrendi. Cinayet işlemekle
kendi yıkımına yol açmaktan başka
bir sonuç elde edememişti ama,
o garip kafasının bir köşesinde,
edemeyeceğini başından beri biliyordu.
Arkadaşı ve suç ortağı deliyse de
Eunice deli değildi. Yirminci yüzyıl kadını
kılığında gezen atavistik bir maymunun
korkunç beyni vardı onda;
aklı yerindeydi.

Taştan Hüküm